

ሒሳብ

መምርሒ ንመምህር
3ይ ክፍሊ

ሒሳብ መምርሒ ንመምህር 3ይ ክፍሊ

ISBN 978-99944-2-173-2

ሚኒስቴር ትምህርት
ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ኢትዮጵያ

ዋጋ: ብር 23.80

MOE

ሒሳብ

መምርሒ ንመምህር
3ይ ክፍሊ

×	1	2	3	4	5	6	7
100				400			
200					1000		
300							2100
400							
500	500						
600						3600	
800		1600					
900			2700				

$100 \times 6 = 600$
 $1,500 \div 3 = 500$

ሚኒስቴር ትምህርት
ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ኢትዮጵያ

ኪሳብ

መምርሒ ንመምህር

3^ይ ክፍሊ

ፀሓፍቲ፡

ካሳ ሚካኤል ወ/ዮሴብ
ዘነበ ደነቀ ዘረፉ
ኣስም በዩነ በርሀ

ኤዲተራት፡

ሰስሞን ሕሱፍ ንገስ
ደስታ ገ/ህይወት ምራጭ

ሚኒስቴር ትምህርቲ ፊደራላዊ ዲሞክራሲያዊ
ሪፐብሊክ ኢትዮጵያ

እዚ መፅሓፍ ንፕሮጀክት ምምሕያሽ ፅርዮት ሓፈሻዊ ትምህርቲ (GEQIP) ተባሂሉ ብምትሕብባር ፊንድ መንግስትታት ፊንላንድ፣ ጣልያን፣ ኔዘርላንድን እንግሊዝን ከምኡውን ልቓሕ ባንኪ ዓለም ቁፅሪ (IDA Credit No) 4535 — ET ብዝተረኸበ ዝተዋደደ ሓገዝ ብሚኒስቴር ትምህርቲ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ኢትዮጵያ ኣብ 2003 ዓ.ም ተሓቲሙ።

© ብሚኒስቴር ትምህርቲ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ኢትዮጵያ ኣብ 2003 ዓ.ም (2011 ዓ.ም.ፊ) ተሓቲሙ። መሰል ሕትመት ብሕጊ ዝተሓለወዮ። ካብ ሚኒስቴር ትምህርቲ ኣቐዲሙ ብፅሑፍ ዝተውሃበ ፍቓድ እንተዘይሃልዩ ወይ ድማ ብመሰረት ነጋሪት ጋዜጣ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ኢትዮጵያ ኣዋጅ ቁፅሪ 410/2004 መሰረት ዝተውሃበ ሕጋዊ ኣፍልጦ (Copyright and Neighbouring Rights Protection) እንተዘይሃልዩ ካብዚ መፅሓፍ ዝተወሰነ ክፋል ይኹን ወይ ድማ ብምሉእ ክራባሕ፣ ክውሰድ፣ ብዝኸነ ዓይነት ክመሓላለፍ፣ ወይ ድማ ብኤሌክትሮኒክ መልክዕ ክቕዳሕ፣ ናብ ካሊእ ግልጋሎት ክውዕል ወዘተ ኣይከኣልን።

ኣብ ምድላውን ሕትመትን እዚ መፅሓፍ ተምሃራይ ከምኡውን ነዚ ስዒቡ ተዳልዩን ተሓቲሙን ዘሎ መምርሒ ንመምህር ብቐጥታ ይኹን ብተዘዋዋሪ መንገዲ ኣበርክቶ ንዝገበርኩም ውልቀሰባት፣ ጉጅለን ዝተፈላለኹም ትካላትን ብምልእኹም ሚኒስቴር ትምህርቲ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ኢትዮጵያ ኣዝዩ ዝለዓለ ምስጋና የቐርብ።

ኣእምሮአዊ ሃፍትን ንብረትን ብሰናይ ፍቓድ ሰብ ዋና ዝተውሃበዮ። ዝኸነ ይኹን በዓል ዋና ኣእምሮአዊ ሃፍትን ንብረትንዚ መፅሓፍዮ ዝብል ሰብ ብግቡእ እንተዘይተሓቢሩን እንተዘይተጠቐሱን ኣብ ከተማ ኣዲስ ኣበባ ፍሉይ መፀውዒ ኣራት ኪሎ ኣብ ዝበሃል ቦታ ንዝርከብ ዋና ቤት ፅሕፈት ሚኒስቴር ትምህርቲ (ቁ.ሳ.መ 1367) ክገልፅ ከምዝግባእ ብኸብሪ ንገልፅ።

ምድላው፣ ምስንዳእን ሕትመትን እዚ መፅሓፍ

ስታር ሓ.ዘ. መከፋፈልቲ መፃሕፍቲ ትምህርቲ

24/4800፣ ጎደና ብሃራት ራም፣ ዳርዶጋንጅ

ኒው ደልሂ - 110002፣ ህንዲ

ከምኡውን

ኣስቴር ነጋ ትካፊ መሐተሚ መፃሕፍቲ

ቁ.ሳ.መ 21073

ኣዲስ ኣበባ፣ ኢትዮጵያ

ምስ ፕሮጀክት ምምሕያሽ ፅርዮት ሓፈሻዊ ትምህርቲ (GEQIP) ዘተኣሰረ ወዕሲቁፅሪ

ET—MoE/GEQIP/IDA/ICB/G01/09

ISBN 978-99944-2-173-2

ትሕዝቶ

ሓፈሻዊ መስተዋድ i

ምዕራፍ 1 መብት ጭፍታት ክሳብ 10000ን ቅደም ሰዓብምን.....1

- 1.1 ደግሞ ክሳብ 1000 ዘሰዉ መብት ጭፍታት2
- 1.2 ደግሞ ስልጠታት ክሳብ 100 ኣብ ዘሰዉ መብት ጭፍታት10
- 1.3 ክሳብ 10000 ዘሰዉ ርባሓት 100ን 1000ን16
- 1.4 ክሳብ 10,000 ዘሰዉ መብት ጭፍታት23
- 1.5 ክሳብ 10000 ዘሰዉ መብት ጭፍታት ምውደዳርን ችደም ሰዓብ ምስራሕን31

ምዕራፍ 2 መወቀኒ36

- 2.1 መወቀኒታት ንውሓት37
- 2.2 ምዕቃን ትሕዝቶ ብሚሲ ሲትርን ሲትርን41
- 2.3 ምዕቃን ክብደት ብግራም፣ ብኪሎግራምን ብኩንታልን43

ምዕራፍ 3 ጉዚታት45

- 3.1 ደግሞ ሲሶታት46
- 3.2 ኣሃድ ጉዚታት ካብ $\frac{1}{2}$ ክሳብ $\frac{1}{10}$ 47
- 3.3 ፍርቅን ርባሕን51
- 3.4 ምውደዳር ቀስብቲ ጉዚታት52

ምዕራፍ 4 ምድማርን ምጉዳልን መብት ጭፍታት ክሳብ 10,00055

- 4.1 ምድማር መብት ጭፍታት ክሳብ 10,00056
- 4.2 ክሳብ 10,000 ዘሰዉ መብት ጭፍታት ምጉዳል72
- 4.3 ቃል ግድሳት ኣብ ምድማርን ምጉዳልን81

ምዕራፍ 5 **ምርባሕን ምምቃሰን ሙሉኛ ቁፅርታት ክሳብ 1000084**

- 5.1 ምርባሕ ርባሓት 100 ብበዓል ሓደ ሆሂ ሙሉኛ ቁፅሪ85
- 5.2 ምርባሕ ርባሓት 1000 ዘኾኑ ሙሉኛ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ሆሂ ቁፅሪ90
- 5.3 ርባሓቶም ካብ 10,000 ዘነሳሱ ሙሉኛ ቁፅርታት ምስ በዓል ሓደ ሆሂ ቁፅሪ ምርባሕ93
- 5.4 ክሳብ 10,000 ዘሰዉ ርባሓት 10ን 100ን ን10ን ንበዓል ሓደ ሆሂ ቁፅርን ምምቃሰ 104
- 5.5 ክሳብ 10000 ዘሰዉ ሙሉኛ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ሆሂ ብተረፍን ብዘይተረፍን ምምቃሰ 109

ምዕራፍ 6 **መስመራትን ቀስሰቲ ቅርፅታትን118**

- 6.1 ተራኽብቲ፣ ተመዓዳደውትን ትኹሳትን መስመራት 119
- 6.2 ምስረታ ተመዓዳደውቲ፣ ተራኽብትን ትኹል ንትኹል መስመራትን 121
- 6.3 ራክታንግል፣ ትርብዒት፣ ፓራሰሎግራምን ትራፒዘዮምን 125
- 6.4 ክቢ 127

ምዕራፍ 7 **ገንዘብ130**

- 7.1 ምስመዋጥ ኣሃድ ገንዘብ 131
- 7.2 ቃል ግድል ኣብ ገንዘብ 132

ምዕራፍ 8 **ግዘ135**

- 8.1 ምንባብ ሰዓት 136
- 8.2 ሰዓትን ደጃቻን 139
- 8.3 ሰለት፣ ሰሙን፣ ወርሕን ዓመትን 141
- 8.4 ቀሲል ቀስንተን 142

ምዕራፍ 9 **ኣተሓሕዳ መረዳኒታ144**

- 9.1 ቀሲል ስእሳዊ ግራፍ 145
- 9.2 ትንተና ቀሲል ስእሳዊ ግራፍ 148
- ሲሰበስ ትምሕርቲ ሒሳብ 3^ይ ክፍሊ 151

መጻኑዊ

እዚ መፅሓፍ እዚ ተምሃሮ ማእኸል ብዝገብርን ኣብ ከይዲ ትምህርቲ ዝበዝሐ ተግባር ብተምሃሮ ክሳርሕን ብምሕሳብ ዝተዳለወ እዩ። ኣቀራርፃ ሕድሕድ ትሕዝቶ ትምህርቲ በቢ ክፍሊ ደረጃ እናሰፈሐን እናዓሞቐን ክኸይድ እዩ ዝግበር። ስለዝኾነ ኣብ ሓደ ደረጃ ትምህርቶም ዝተመሃርዎ ንቐፃላይ ደረጃ ከም መሰረት ዝጠቅም ስለዝኾነ ሕድሕድ ተምሃራይ ብዘሳትፍን ኣገባብ ክመሃሩ ምግባር ኣገዳሲ እዩ። ኣብዚ ክፍሊ እዚ ዝመሃርዎ ቁም ነገር ምስ ኩነታት መነባብርኦምን ክባቢኦምን ክተኣሳሰር ምግባር ድማ ነዚ ኣምር ብዝበለፀ ክግንዘቡ ዝሕግዝ እዩ።

ምምሃር ምስትምሃር ሒሳብ ኣብ ሳልሳይ ክፍሊ

ተምሃሮ ናብ ሳልሳይ ክፍሊ እንትሓልፉ መሰረታዊ ቁፅርታት፣ መዐቀንታት፣ ቅርፅታትን ኣተሓሕዛ መረዳእታን ፈሊጦም ከምዝመፅኡ ይእመን። ኣብዚ ድማ ነቶም ሒዞምዎም ዝመፁ ርእስታት ስፍሕ ብዝበለ ኣገባብ ክቐርቡ እዩ ዝግበር። ብዘይ ምጥርጣር ተምሃራይ ኣብ ኣቀራርባ ሒሳብ 1^ይ ን 2^ይ ን ክፍሊ ከምዝተሓጎሱ ተስፋ እናገበርና እዙይ እውን ኣብዚ ክፍሊ ከምዝቐፅል ምግባር ኣድላዩ ይኸውን።

ልዕል ክብል ከምዝተገለፀ ኣብ ከይዲ ምምሃር ምስትምሃር ተምሃሮ ኣብ ክፍሊ ዝመሃርዎ ትምህርቲ ንክሕዙ ጥራሕ ዘይኮነስ ኣብ ደገ እውን ክጥቀሙን ከስተማቕርዎን ምግባር ይግባእ።

ዓለም ቡብ እዋኑ ዕብየት ኣብ እተርእየሉ ኢና ንነብር። ናይ ሐዚ ህይወትና ቅድም ኢሎም ዝነበሩ ወለድና ዝነብርዎ ዝነበሩ ዓይነት ናብራ ኣይኮናን ንነብር። ኣብዚ ሐዚ እዋን ርኡይ ዕብየት ቴክኖሎጂ እዩ ዘሎ። ቀፃሊ እውን ክኸውን ትፅቢት ዝግበረሉ እዩ። ስለዝኾነ ድማ ተምሃሮና መሰረታዊ ፍልጠት ሒሳብ እንትመሃሩ ኣብ ዓለም ተወዳደርቲ ንክኾኑ እዩ ዝድለ። ተምሃሮ ንባዕሎም ኣፀቢቆም ንክሓስቡን ፀገማት ከመይ ከምዝፈትሑን ክመሃሩ ይግባእ።

እዞም ኣብ ሳዕሊ ዘለዉ ነገራት ንምዕዋት ቀፂሎም ዘለዉ ኣገባባት ከይዲ ምስትምሃር ኣድለይቲ ከምዝኾኑ ይእመን።

- ብውልቀን ብጉጅለን ክሰርሑ ምግባር፤
- ፈተነታት ምክያድ፣ ብተወሳኺ ተምሃሮ ዝርእዩዎ ነገር ክምዝገቡ ምግባር፤
- ተምሃሮ ዘለዉዎም ተሞክሮታቶም ኣብቲ ዝመሃርዎ ሒሳብ ንክንፀባርቑ ምግባር፤

- ተምሃሮ ነንባዕሎምን ንመምህር ሕቶታት ምሕታት።
- ተምሃሮ ኣብ ሕድሕድም ምይይጥን ምትሕግጋዝን ክህሉ ምግባር ይርከብዎም።

እዚኦም ኣብ ግብሪ ንምውጻል ድማ ዝተፈላለዩ ዕዮታት ምሃብን ከይዲ ምምሃር ምስትምሃር ተግባር ተኮር ክኸውንን ምግባር ኣድላዪ እዩ።

ዕላማታት ምምሃር ንሳልሳይ ክፍሊ

ኣብ ሳልሳይ ክፍሊ ሰለስተ ክእለታት ህይወት ኣብ ምምሃር ሒሳብ ኣድለይቲ ይኾኑ። እዚኦም እውን ፍልጠት፣ ምዕባለን ለውጥን ኣተሓሳስባ፣ ከምኡውን ክእለት እዮም። እዚኦም ድማ በዞም ዝስዕቡ ይግለፁ።

- ኣመዛዚኛም ይሓስቡ።
- ዘለዎም ሒሳባዊ ፍልጠትን ክእለትን ይጥቀሙ።
- ሓበሬታታት ይእክቡን ይምዝግቡን።
- ዕን ኢሎም የዳምፁ።
- ይመራመሩ።
- ይሳተፉ ።
- ይተአማመኑ።
- ሕቶታት ይሰርሑ።
- ነንባዕልቶም ይረዳድኡ።

ኣብ ሳልሳይ ዘለዎ ብርክታት ዕውት ንምግባር ተምሃሮ ሕድሕድ ርእስታት ምስተምሃሩ

- ክሳብ 10,000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት የንብቡ፣ ይዕሕፉን ብቐደም ሰዓብ የቐምጡን።
- ክሳብ 10,000 ዘለዉ ቁፅርታት ኣርባዕቲኦም መደባት ሓሲብ ተጠቐሞም የስልሑ።
- ገንዘብ ሃገርና ተጠቐሞም ይዕድጉን ይሸጡን።
- ካብ ማንዋልን ዲጂታልን ሰዓት ብምርኣይ ሰዓት ይሃረቡ።
- ኣብ ጉዚታት ዘለዎም ፍልጠት ብምግፋሕ ኩሎም ሲሶታትን ጉዚታትን ካብ $\frac{1}{2}$ ክሳብ $\frac{1}{10}$ ይርድኡ።
- ተራኽቡቲ፣ ተመዳዳደውቲ፣ ተመእዘንቲ መስመራት መስመሪ ኣብ ቀረባኦም ዝርከብ መሳርሒ ተጠቐሞም ይስእሉ።

- ፓራለሎግራም፣ ትራፒዝየም፣ ሬክታንግልን ትርብዲትን ይፈልዩ።
- ክቢ ብምስኣል ልሙዳት ክፋላት ክቢ የመላኸቱ ።
- ቀለልቲ ስእላውን ባር ግራፍን ይስእሉን መረዳእታ ይትንትኑን።

አጠቓቕማ መምርሒ ንመምህር

እዚ መምርሒ ንመምህር እዞም ዝስዕቡ ቀንዲ ቁምነገራት ዝሓዘ እዩ።

1. መእተዊ

ኣብ ሕድሕድ ምዕራፍ ብዛዕባ እቲ ምዕራፍ ዝተወሰነ መግለጺ ዝህብ መእተዊ ኣለዎ እዩ።

2. ቀንዲ ዕላማታት

ኣብ ሕድሕድ ምዕራፍን ንኡስ ርእስን ተምሃሮ ክሕዝዎም ዝግብኡ ቀንዲ ዕላማታትን ቁልፊ ቃላታትን ክወሃቡ ተገይሩ እዩ። እዚኦም ድማ ቅድሚ ምምሃርና ኣድላዩ ቅድመ ምድላው ንክንገብር ዝሕግዙ እዮም።

3. እታወታት ትምህርቲ

ኣብ ሕድሕድ ምዕራፍ ነቲ ምዕራፍ ክሕግዙ ይኸእሉ እዮም ዝበሃሉ እታወታት ትምህርትን መምህሪ ሓገዛትን ክግለፁ ተገይሩ እዩ። እንተኾነ ግን ፍፁም ነዚኦም ጥራሕ ተጠቐሙ ብዝብል ዘይኮነስ ከም መበገሲ ዝጠቐሙ እዮም ተዘርዚሮም ዘለዉ። ከከም ኩነታቱ ምስ ከባቢኹም ዝኸዱን ብቐሊሉ ክርከቡ ዝኸእሉን ኻልኣት መምህሪ ሓገዛት ምጥቃም ይክእል እዩ።

4. በዝሒ ክፍለ ግዘ

ንሕድሕድ ምዕራፍን ንኡስ ርእስታትን ዝተወሃበ ክፍለ ግዘ ኣብ ሕድሕድ ንኡስ ርእሲ ምስ ዕላማ ክቐርብ ተገይሩ እዩ። እንተኾነ ግን ነዚ ዝስዕብ ቁም ነገር ምጭባጥ የድሊ። ንሱ ድማ ኣብ ዓመት ዘሎ በዝሒ ክ/ግዘ 180 እንትኸውን ኣብዚ ሲለበስ እዚ 150 ክ/ግዘ ተዋሂቡ ኣሎ። እቶም ዝተረፉ ክ/ግዘታት ንፈተና፣ ዝተፈላለዩ ገምጋም ንምክያድን ከከም ትሕዝቶ እቲ ትምህርቲ ኣድላዩ ዘበለ ምስትኸኻል ንምግባርን ዝሕግዙ እዮም። ስለዝኾነ ቅድመ ምድላው ኣብ ዝግበረሉ እዋን ነዚ ሓቂ እዚ ኣብ ግምት ክኣቱ ምግባር የድሊ።

5. ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

እዚ ክፋል እዚ ኣብ ሕድሕድ ንኡስ ምዕራፍ ክህሉ ዝግባእ ኣገባብ ኣመሃህራ ዝተሓበረሉ እዩ። እንተኾነ ግን ኣብዚ ቀሪቦም ዘለዉ ኣገባባት ሓፈሻዊን ከም መበገሲ ዝውሰዱን

እዮም። ስለዝኾነ ምስ ኩነታት ከባቢኹምን ተምሃሮኹምን ክመሓየሽ ምግባር ይከኣል እዩ። እዚ እንትመሓየሽ ግን ኣብ ሲለበስ ተዋሂቦም ዘለዉ ብቕዓታት መሰረት ዝገበረ ክኸውን ግቡእ እዩ።

ምድላው ትልሚ

ኣብ ከይዲ ምምሃር ምስትምሃር ትልሚ ምድላው ካብቶም ቀንዲ ስራሕቲ እቲ ሓደ እዩ። ስለዝኾነ ድማ ዓመታዊ ትልሚ፣ ወርሓዊ፣ ሰሙናዊን ዕለታዊን ትልሚ ክዳሎ ምግባር ንኸይዲ ምምሃር ምስትምሃር ወሳኒ ግደ ኣለዎ።

ዕለታዊን ሰሙናዊን ምስ ኩነታት ኣፈፃፅማ ስራሕትና በቢግዚኡ ምምሕያሽ ዝግበረሎም እዮም።

እዚኦም እንትስርሑ ድማ ፍሉይ ክእለት ንዘለዎምን ፍሉይ ደገፍ ዘድልዮምን ተምሃሮ ብኸመይ ክሕገዙ ከምዝከኣል ኣቐዲምካ ምድላው ንኸይዲ ስራሕትና ዝለዓለ ጥቕሚ ዝህብ እዩ። ኣድላዪ ዘበሉ መምህሪ ሓገዛት ንምድላውን ተምሃሮ ኣቐዲሞም ክዳለው ንምግባርን እዉን ዝለዓለ ሓገዝ ይህብ እዩ።

ኣገባብ ገምጋም

ብቕዓት ተምሃሮ ንምግምጋም ዝተፈላለዩ ሚላታት ምጥቃም ይከኣል እዩ። እቲ ቁም ነገር እቲ ገምጋም ብቕዓቶም ንምፍታሽ ጥራሕ ዘይኮነስ ክበቕፁ ንምግባር ከይዲ ምምሃር ምስትምሃር ንምፍታሽን ንምምሕያሽን እውን ብዝጠቅም መንገዲ ክፍፀም ይግባእ። እዚ ድማ ተምሃሮ ኣብ ክፍሊ ብዝገብርዎ ተሳትፎ፣ ስራሕቲ ዉልቀን ዕዮ ጉጅለን ብምርኣይ፣ ዝወሃብዎም ሕቶታት፣ ዕዮታት ገዛን ሓፀርቲ ፈተናታትን ብምርኣይ፣ ከምኡውን ሓፈሻዊ ከይዲ ምምሃር ምስትምሃር ብምግምጋም በቢግዚኡ ክመሓየሽ ምግባር የድሊ።

መእተዊ

ክቡር መምህር፤

ተምሃሮ ኣብ ቀዳማይን ካልኣይን ክፍሊ ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉ-እ ቁፅርታት፣ ምዕራፍን ምንባብን፣ ከምኡውን ዛዕባ ዓዲታት ቁፅሪ ተምሃሮም እዮም። ትምህርቲ ሒሳብ ሳልሳይ ክፍሊ ድማ እዞም ቅድም ክብል ዝተምሃሩዎም ሓሳባት ብምጥንኻር ክሳብ 10,000 ዘለዉ ሙሉ-እ ቁፅርታት ክፋለጡ ምግባርን ኣብዞም ቁፅርታት እዚኦም ድማ ዛዕባታት ምድማርን ምጉዳልን ክለማመዱን ክግንዘቡን ንምግባር ተሓሲቡ ዝተዳለዉ እዮ።

ኣብዚ ግዜ እዚ ትምህርቲ ሒሳብ ድልዎትን ናይ ምምሃር ተበግሶን ብዘጠናኸረ መንገዲ ንክፍፀም፣ ተምሃሮ ማእኸል ዝገበረን ካብ ዓርሰ ተበግሶ ብዝመፅእ ምዕባል ፍልጠት ተምሃሮን ከም ቀንዲ ዕላማ ኣገባብ ኣመሃህራ ብምጥቃም ክፍፀም ተሓሲቡ ዝተዳለዉ እዮ። ነዚ ተፈጻሚ ንምግባር ድማ ከም ኣባኸስ፣ ፍላሽ ካርዲ፣ ሜትር ከምኡውን ዝተፈላለዩ ኣብ ከባቢ ዝርከቡ ነገራት ብምጥቃም ብዝሓሸ ኣገባብ ክመሃሩ ምግባር ይከኣል እዮ። ድሕሪ ሕድሕድ ኣምራቂ ትሕዝቶ ድማ ገምጋም ምግባር ዝበለፀ ምዕባል ኣብ ምምጻእ ናይ ባዕሉ እታወት ስለዘለዎ ዝተፈላለዩ መንገድታት ብምጥቃም ምገምጋም የድሊ።

ትዕቢት ዝግበረሉ ውፅኢት፡

- ክሳብ 10,000 ዘለዉ ሙሉ-እ ቁፅርታት የንብቡ፣ ይፅሕፉ፣ የወዳድሩን ብቕደም ሰዓብ ይሰርዑን።
- ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉ-እ ቁፅርታት ተጠቓቑም የስልሑ።
- ክሳብ 1000 ዘለዉ ርባሓት 100ን 1000ን የንብቡን ይፅሕፉን።
- ክሳብ 10000 ዘለዉ ሙሉ-እ ቁፅርታት የንብቡን ይፅሕፉን።
- ክሳብ 10000 ዘለዉ ሙሉ-እ ቁፅርታት የወዳድሩን ብቕደም ሰዓቦም ይሰርዑን።

እታዎታት ሓገዝቲ ትምህርቲ ምዕራፍ ሓደ

- ቁርፅፅ-ፅ ዕንፀይት-ታት
- ዘንጊ፣ መቐፀሪ ቻርት-ታትን ጨረር ቁፅሪን
- ኣባከስ
- ጨረር ቐፅሪ

ቁልፊ ቃላት

ዓሰርተ ሽሕ፣ ሽሕ/ኣሽሓት፣ ሚኢቲ/ኣማኢት፣ ዓሰርተ/ዓሰርተ-ታት፣ ሓደ/ሓደ-ታት፣ ርባሓት 100፣ ርባሓት 1000፣ ዓዲ-ታት ቁፅሪ፣ ቅደም ሰዓብ፣ ቐዳሚን ተኸታሊን

1.1 ድግማ ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉ-እ ቁፅርታት

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዘ፣ 4

ደረጃ ብቐዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፦

- ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉ-እ ቁፅርታት የንብቡ፡፡
- ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉ-እ ቁፅርታት ይዕህቡ፡፡
- ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉ-እ ቁፅርታት የወዳድሩን ብቐደም ሰዓብ ይሰርዑን፡፡

ቁልፊ ቃላት

ጨረር ቁፅሪ፣ ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉ-እ ቁፅርታት ዘሓዘ ሰደቓ ወይ ድማ ቻርትን ኣባከስን

መእተዊ

ኣብዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ ተምሃሮ ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉ-እ ቁፅርታት ብምዝኸኻር ንቐፃሊ ትምህርቲ ክዳለዉ ምግባር እዩ፡፡ እዚ ድማ ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉ-እ ቁፅርታት ምንባብ፣ ምዕራፍን ብቐደም ሰዓብ ምስራዕን ዘጠቓልል እዩ፡፡ ስለዝኾነ ተምሃሮ ኣብ ካልኣይ ክፍሊ ዝተምሃሩዎ ትምህርቲ ብምርኣይ ነዚ ትምህርቲ እዚ ምስኡ ምትእስሳር የድሊ፡፡

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ነዚ ድግማ ብኣግባቡ ንምፍፃም ከከም ኩነታቱ ዝተፈላለዩን ዝተመሓየሹን ኣገባባት ብምኸታል ክቐርቡ ዝኸእሉ እኳ እንተኾኑ ነዞም ዝስዕቡ ኣገባባት ኣቀራርባ ከም ደጋፊን መበገሲን ምውሳድ ክሕግዝ ከምዝኸእል ይእመን፡፡

1.1.1. ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉ-እ ቁፅርታት ምንባብ

በዓል ሰለስተ ሆሄ ቁፅርታት ምንባብ፣ ነዞም ቁፅሪታት ብበዓል ሓደ ርባሕ 10ን ርባሕ 100ን ብምፍላይ ከቐምጡ ብምግባር ንክመሃሩ ትፅቢት ዝገበር እንትኾን፣ ነዚ ድማ እቶም ኣብ ላዕሊ

ዝተገለፁ እታዎታት ትምህርቲ ብምጥቃም ብቁርፅራፅ ዕንፀይቲን ብኣባከስን ተሓጊዞም ክመሃሩ እንተተገይሩ እቲ ኣሳብ ግልፂ ክኾነሎም ይሕግዝ።

እዚ ድግማ ትምህርቲ ኣብ መዕሓፍ ተምሃራይ ዘሎ ንጥፊት 1 ክሰርሑ ብምግባር ምጅማር ይክኣል እዩ። ብምቕፃል ነዚ ኣብነት እዚ ተጠቒምኩም ክተረድእዎም ትኽእሉ ኢኹም።

ኣብነት 1: 235 ብርባሓት 100% ብርባሓት 10ን ብሓደታትን ብምብታን ብምድማር ክገልፁዎ ግበሩ። እዚ ዝስዕብ ኣብነት ረኣዩ።

235 = 200 + 30 + 5 እንትኾን ኣብዚ ቁፅሪ እዚ 2 በዓል 100፣ 3 በዓል 10ን 5 ሓደታትን ዝሓዘ ከምዝኾነ ብምግንዛብ ነዚ ዝገልፅ 2 በዓል 100 ጥማር ዕንፀይቲታት፣ 3 በዓል 10 ጥማር ዕንፀይቲታትን 5 ዘይተጠመሩ ዕንፀይቲታትን ብምጥቃም ምምሃር ይክኣል። ኣባከስ እውን ምጥቃም ይክኣል እዩ።

2 ሚእትታት

3 ዓስርተታት

5 ሓደታት

- ነቲ ኣብ ላዕሊ ዝተገለፀ እንትሰርሑ ነቶም 2 በዓል 100 ጥማር ዕንፀይቲታት ብምርባሕ ክገልፁዎም ንተምሃሮ ሕተቱዎም። ትኽክለኛ መልሲ ክረኽቡ ኣግዙዎም ወይ ድማ ብጉጅለ ክሰርሑዎ ግበሩ።
- ናይዚ ሕቶ መልሲ $2 \times 100 = 200$ ከምዝኾነ ክግንዘቡ ድሕሪ ምግባር ነቲ 3 በዓል ዓስርተ ጥማር ዕንፀይቲ ድማ ብምርባሕ ክገልፁ ሕተቱዎም። ኣድላዩ ዘበለ ኣገዝ ድማ ሃብዎም።
- ትኽክለኛ መልሲ ($3 \times 10 = 30$) ምስረኽቡ እቶም ዘይተጠመሩ 5 ዕንፀይቲታት ኣዊሶም 235 ብዓዲታት ቁፅሪ ክብትንዎም ብምግባር ሕድሕድ ብምርባሕ ክገልፁዎም ግበሩ። እዚ ዝስዕብ ድማ ከምዝኾነውን ብዝግባእ ኣረድኡዎም። ካልኣት ተወሰኹቲ ሕቶታት ክሰርሑ ምግባር እውን ብዝበለፀ ግንዛብኦም ክዕብዩ ፈሕግዝ።

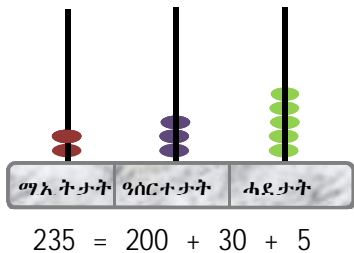
ከም መጠቓላሊ መልሲ $2 \times 100 + 3 \times 10 + 5$ ገይርካ ከምዝፀሓፍን ብምቕፃል ድማ $2 \times 100 + 3 \times 10 + 5 = 200 + 30 + 5$

$= 235$ ምዃኑን ግለፁሎም።

- እቲ ኣብ ላዕሊ ዝተገለፀ ኣገባብ ምስ ከባቢኹም ዝይጥዕም እንተኾይኑ ካልኣት ኣገባባት ምጥቃም ይክኣል እዩ። ንኣብነት ጥራር ቁፅሪ (number strip) ከም ኣብቲ መዕሓፍ ተገለፁ ዘሎ ምጥቃም ይክኣል እዩ።

200 + 30 + 5

ካብዞም ኣብ ላዕሊ ተገሊፆም ዘለዉ ብተወሳኺ ወይ ድማ ከም መማረፂ ኣባከስ ብምጥቃም ምግላፅ ይከኣል። ምእንቲ እዚ ድማ ንጥፊት 2 ክሰርሑ ምግባር ትኸእሉ ኢኹም።

ካልኣት ተወሰኸቲ ኣብነታት/ሕቶታት ብምሃብ ተወሳኺ መግለፂ ምሃብ ይከኣል እዩ።

ብተወሳኺ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ኣብ መልመዲ 1ን መልመዲ 2ን ዘለዉ ሕቶታት ብጉጅለ ተመቓቂሎም ክሰርሑ ግበሩ። እናዞርኩም ድማ ኣድላዩ ሓገዝ ግበሩሎም።

ንጥፊት 1

እዚ ንጥፊት እዚ ሕድሕድ ትርብዒት እናቐፀሩ ኣብ ሕድሕድ ዘሎ በዝሒ ሚኢትታት፣ ዓሰርተታትን ሓደታትን ክፈልዩን ኣፀሓሕፊኦምን ክግንዘቡ ንምግባር ዝተዳለወ እዩ። ስለዚ ብጉጅለ ክሰርሑ እንተዝግበር ዝሓሸ እዩ።

1. 3 ሚኢትታት፣ 4 ዓሰርተታትን 5 ሓደታትን
- 2.

ሚኢትታት	ዓሰርተታት	ሓደታት	
3	4	5	345
ስለስተ ሚኢትን ኣርባዓን ሓመሽተን			

L GL ዲ 1

ኣብ ንጥፊት 1 ዝነበሮም ኣረዳድኣ ብምጥቃምን ሕድሕድ ትርብዒት ዘይኮነስ ብጥማር ብጥማር ብሚኢትታት፣ ብዓሰርተታትን ሓደታትን ብምቐፃር እቲ ምስሊ ዝወክሎ ቁፅሪ ክፈልዩ ዝሓትት መልመዲ እዩ። ስለዝኾነ ብወልቀ ክሰርሑ ምግባር ይከኣል።

1. 243
2. 308
3. 533
4. 761

ንጥፊት 2

ልዕል ክብል ካብ ዝተጠቐሙሉ ሜላ ዝተፈለፉን ኣባከስ ብምጥቃምን ቁፅርታት ክፈልዩ ዝሕግዝ እዩ። ኣብ ሕድሕድ ዓዲ ዘሎ በዝሒ ኩዕሾ ሳቡ በዝሒ ሕድሕድ ዓዲ ዝወክል ስለዝኾነ ስራሕቲ ቀለልቲ ክኾኑ ይገብር። ዝተፈላለዩ ኣገባብ ምጥቃም ዝከኣል እኳ እንተኾነ ምስ መቓምጥቶም እናተመያየጡ ክሰርሑ ምግባር ይከኣል።

- ሀ. 539 ለ. 481 ሐ. 220

L GL ዲ 2

እዚ መልመዲ እዚ ኣባከስ ብምጥቃም ቁፅሪ ምፍሳይ፣ ብፊደል ዝተዘርዘረ ቁፅሪ ከምኡውን ብምትንታን ዝተገለፀ ቁፅሪ ክፈልዩ ንምሕጋዝ ዝተዳለወ መልመዲ እዩ። እዚ ብመልክዕ ዕዮ ዝ ወይ ድማ ዕዮ ክፍሊ ክወሃብ ይኽእል እዩ።

ሀ. 1. 563 2. 502 3. 799

ለ. 1. 467 2. 325 3. 540 4. 474 5. 659 6. 804

1.1.2. ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉ-እ ቁፅርታት ምዕራፍ

ኣብዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ በዓል ሰለስተ ሆሄ ቁፅርታት ብዝገባእ ምዕራፍን ምንባብን ክኽእሉ ምግባር ኣገዳሲ እዩ። እዚ ንምምሃር ቅድም ክብል ዝተምሃሩዎ ዛዕባ ብዓድታት በቲንካ ብምዕራፍን ነቲ ተበቲኑ ዝተፀሓፈ ድማ ምንባብ ክለማመዱ ምግባርን ሓጋዛይ ከምዝኸውን ይእመን። ነዚ ሓጋዛይ ክኸውን ድማ መልመዲ 3 ብግቡእ ክሰርሑ ግበሩ። ኣብዚ እዋን ኣድላዪ ዘበለ ሓገዝ ግበሩሎም።

ኣብነት 2: 507፣ 888፣ 199 ወዘተ

ካብቲ ተገሊፁ ዘሎ ኣገባብ ብተወሳኺ ቁርፅ-ፅ ዕንፀይትታት ወይ ድማ ኣባከስ ብምጥቃም ዝተፈላለዩ ቁፅርታት ክንብቡን ክፅሓፉን ግበሩ። ብጉጅለ ክሰርሑ እናገበርኩም ድማ መግለፂ ኣብነታት ሃቡዎም።

ተወሳኺ ግዘ እንተሊዩ ተወሰኸቲ ሕቶታት ክሰርሑ ግበሩ። ከም መእተዊ ድማ ተምሃሮ ንጥፈት 3 ክሰርሑ ምግባር ናይ ምዝካር ተኸእሎ ከማዕብሉን ነንሕድሕዶም ክመያየጡን ዕድል ክህብ ይኽእል እዩ።

ንጥፈት 3

እዚ ንጥፈት እዚ ሕድሕድ ትርብዒት እናቐፀሩ በዝሒ ሚኒትታት ክፈልዩን ነዚኦም ድማ ብሚኒትታት፣ ዓሰርተታትን ሓደታትን ብምግላፅ እቲ ቁፅሪ ክፈልዩ ንምግባር ዝተዳለወ ንጥፈት እዩ። ስለዚ ተምሃሮ ምስ መቐምጥቶም ኮይኖም እናተመያየጡ ክሰርሑ ምግባር ይከኣል እዩ። ብመልክዕ ዕዮ ክፍሊ እዉን ምሃብ ይከኣል።

2 ሚኒትታት፣ 8 ዓሰርተታትን 5 ሓደታትን ኣለዉ።

ሚኒትታት	ዓሰርተታት	ሓደታት	
2	8	5	285

ብምቕፃል ንጥፈት 4 ብእኡ ኣቢሎም ድማ ኣብ መልመዲ 3 ዘለዉ ሕቶታት ክሰርሑ ብምግባር ግንዛብኦም ምጥንኻር ይከኣል እዩ።

L GL ዲ 3

ካብዚ መልመዲ እዚ ብምስልታት እኩብ ትርብዒታት ዝተወከለ ቁፅሪ ብብዓዱ ብሆሂ ምግላፅን ኣብ መወዳእታ ድማ ነቲ ቁፅሪ ክፅሕፉን ምኽኣሎም ንምፍታሽ ዝተዳለወ መልመዲ እዩ። ብመልክዕ ዕዮ ዝዩ ድማ ክወሃቦም ይኸእል።

- 1. 1 ሚኢቲታት 6 ዓስርተታት 3 ሓደታት = 163
- 2. 4 ሚኢቲታት 1 ዓስርተታት 9 ሓደታት = 419
- 3. 7 ሚኢቲታት 3 ዓስርተታት 0 ሓደታት = 730
- 4. 2 ሚኢቲታት 2 ዓስርተታት 8 ሓደታት = 228
- 5. 9 ሚኢቲታት 3 ዓስርተታት 5 ሓደታት = 935
- 6. 3 ሚኢቲታት 0 ዓስርተታት 5 ሓደታት = 305

ንጥፊት 4

እዚ ንጥፊት እዚ ንንጥፊት 2 ስዒቡ ዝመፅእን ኣባከስ ብምጥቃም ተምሃሮ ባዕሎም ቁፅርታት ክፈልዩን ክፅሕፉን ንምግባር ዝተዳለወ ኸይኑ ኣብ ክፍሊ ብመልክዕ ዕዮ ክፍሊ እናተመደጡ ክሰርሑ ምግባር ይከኣል።

- 1. 835 2. 680 3. 135 4. 992

L GL ዲ 4

እዚ መልመዲ እዚ ተምሃሮ ባዕሎም ቁፅርታት ብፊደልን ብኣሃዝን ክፅሕፉ፣ ከምኡውን ዝተፈላለዩ ቁፅርታት ብዓድታት ቁፅሪ ፈላልዮም ክፅሕፉ ንምሕጋዝ ዝተዳለወ መልመዲ እዩ። ብመልክዕ ዕዮ ክፍሊ ወይ ድማ ዕዮ ዝዩ ብምሃብ ክሰርሑ ዎ ምግባር ይከኣል።

- ሀ. 1. 324 2. 932 3. 181 4. 468
- 5. 839 6. 562 7. 816 8. 287
- 9. 330 10. 506 11. 468 12. 839
- 13. 712 14. 204

ለ.

- 1. ኣርባዕተ ሚኢትን ሰሳን ትሸዓተን 4. ሰለስተ ሚኢትን ዕስራን ኣርባዕተን
 - 2. ትሸዓተ ሚኢትን ሰማንያን ሓሙሽተን 5. ሽዱሽተ ሚኢትን ዓስርተ ሓሙሽተን
 - 3. ክልተ ሚኢትን ሽዱሽተን 6. ሽውዓተ ሚኢትን ዓስርተ ትሸዓተን
- ሐ. ውቕሮ 46 = 40 + 6
- ሳምረ 58 = 50 + 8
- ዓብዪ ዓዲ 95 = 90 + 5
- ዓዲ ግራት 120 = 100 + 20 + 0
- ዓድዎ 223 = 200 + 20 + 3
- ሽረ 304 = 300 + 00 + 4

1.1.3. ቀዳማይን ሰዓባይን

ኣብዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ ተምሃሮ ክሳብ 100 ብዘለዉ ቁፅርታት ቀዳማይን ሰዓባይን ክመሃሩ እዮም። እዚ ትምህርቲቲቲቲ ንምጅማር ተምሃሮ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ ንጥፊት 5 ክሰርሑ ግበሩ። እዚ ንጥፊት እዚ ብዛዕባ ቀዳማይን ሰዓባይን ክግንዘቡን ከመይ ከምዝርከቡ ድማ ንምፍላይ 1 ምጉዳልን 1 ምድማርን ከምዝኾነ ክርድኡን ንምግባር ዝተዳለወ ንጥፊት እዩ።

ንጥፊት 5

1. ኣደ ኩዕሶ ካብ ዓዲ ኣደ ምዃኑ ክግንዘቡ ኣገዝ ግበሩሎም። በዚ መሰረት ድማ ኣደ እንተጉድሉ 456 ከምዝረኽቡ ኣብሩሎም።
2. ኣደ ኩዕሶ እንትውስኹ 458 ከምዝረኽቡ ኣብርሁሎም።
3. እቲ ኣደ ኣጉዲሎም ዝረኽቡዎ ቀዳማይ፣ እቲ ኣደ ወሲኹም ዝረኽቡዎ ድማ ሰዓባይ ምዃኖም ኣብርሁሎም።

እዚ ዛዕባ እዚ ንተምሃሮ ምስ ቁመቶም፣ ደረጃ ትምህርቶም ወዘተ ብምትእስሳር ዛዕባ ቀዳማይን ሰዓባይን ክለማመዱ ድሕሪ ምግባር ኣባከስ ምጥቃም ከምዝከኣል ግለፁሎም። ከም ኣብነት ድማ 456 ኣብ ኣባከስ ክገልፁ ብምግባር ኣብ ሰሌዳ እቲ ቁፅር ክፅሕፉ ግበሩ። ብምቕጻል ኣብቲ ኣባከስ ኣደ ፀፀር እንትውስኹ እታይ ከምዝረኽቡን ኣብቲ 456 ዝገልፅ ኣባከስ ኣደ ፀፀር እንትውስኹ ዝመፅእ ለውጢን ብምርኣይ ትዕዘብቶም ክገልፁ ግበሩ። ተምሃሮ ነንባዕሎም ክመያየጡ ድሕሪ ምግባር መጠቓለሊ ሃቡዎም። እዚ ብምግባር እቶም ብኣባከስ ዝተወከሉ ቁፅርታት ኣብ ሰሌዳ ብምፅሓፍ ብከምዚ ዝስዕብ ከምዝግለፁ ኣርእዩዎም።

455 456 457

እዚ ድሕሪ ምግባር ተምሃሮ ባዕልቶም ኣብ ቀዳማይን ሰዓባይን ዘሎ ርክብ ክዕዘቡን ክገልፁን ብምግባር ኣብ መወዳእታ መጠቓለሊ ምሃብ ይከኣል እዩ።

እዚ ንምጥንኻር ንጥፊት 6 ክሰርሑ ግበርዎም። ካልኣት ተመሳሰልቲ ኣብነታት ብምሃብ ግንዛቦኦም ከጠናኽሩ ግበሩ።

ንጥፊት 6

ካብ ሕሉፍ ትምህርቲ ብዛዕባ ቀዳማይን ሰዓባይን ዝተመሃሩ ስለዝኾነ ኣብዚ ንጥፊት እዚ ቀዳማይ ርባሕ 10ን ሰዓባይ ርባሕ 10ን ክፈልዩ ንምግባር ዝተዳለወ ንጥፊት እዩ። ኣብ ክፍሊ ብጉጅለ እናተመያየጡ ክሰርሑ ብምግባር ምምሃር ይከኣል።

1. ርባሕ ዓሰርተ ዝኾነ ናይ 74 ቀዳማይ 70 እዩ።
2. ርባሕ ዓሰርተ ዝኾነ ናይ 74 ሰዓባይ 80 እዩ።
3. ናይ 106 ቀዳማይ 105 እዩ።
4. ናይ 106 ሰዓባይ 107 እዩ።

5. ርባሕ ዓሰርተ ዝኾነ ናይ 106 ቀዳማይ 100 እዩ።

6. ርባሕ ዓሰርተ ዝኾነ ናይ 106 ሰዓባይ 110 እዩ።

ኣብ መወዳእታ ኣብ መልመዲ 5 ዘለዉ ሕቶታት ከም ዕዮ ገዛ ብምሃብ ሰሪሖም ምስመፁ ኣድላዩ መረዳእታን መስተኻኽሊን ሃቡዎም።

L GL ዲ 5

እዚ መልመዲ እዚ ተምሃሮ ኣብ ንጥፈት 6 ዝነበሮም ኣረዳድኣ ብምጥንኻር ነቶም ዝተወሃቡ ቁፅርታት ቀዳማይን ሰዓባይን ክፈልዩን ንዝኾነ ቁፅሪ ቀዳማይ ርባሕ 10ን ሰዓባይ ርባሕ 10ን ክፈልዩ፣ ከምኡ-ውን ቁፅርታት ብቑደም ሰዓብ ክሰርዑን ንምሕጋዝ ዝተዳለወ መልመዲ እዩ። እዚ ብመልክዕ ዕዮ ክፍሊ ወይ ድማ ዕዮ ገዛ ክሰርሑ ምግባር ይክኣል።

A.

- 1. 126 127 128 6. 568 569 570
- 2. 222 223 224 7. 599 600 601
- 3. 242 243 244 8. 560 561 562
- 4. 373 374 375 9. 848 849 850
- 5. 560 561 562 10. 998 999 1000

ለ.

- 1. 40 44 50 2. 60 65 70
- 3. 80 89 90 4. 120 125 130
- 5. 640 647 650 6. 880 883 890

ሐ.

- 1. 20፣ 30፣ 40፣ 50፣ 60፣ 70፣ 80
- 2. 153፣ 154፣ 155፣ 156፣ 157፣ 158፣ 159፣ 160
- 3. 339፣ 340፣ 341፣ 342፣ 343፣ 344፣ 345
- 4. 468፣ 469፣ 470፣ 471፣ 472፣ 473፣ 474
- 5. 701፣ 702፣ 703፣ 704፣ 705፣ 706፣ 707
- 6. 750፣ 760፣ 770፣ 780፣ 790፣ 800፣ 810

መ.

	ሙሉ-እ ቁፅሪ	ቀዳማይ	ሰዓባይ	ቀዳማይ ርባሕ 10	ሰዓባይ ርባሕ 10
1.	342	341	343	340	350
2.	409	408	410	400	410
3.	725	724	726	720	730
4.	613	612	614	610	620
5.	247	246	248	240	250

1.1.4. ምውድዳርን ብቕደም ሰዓብ ምቕማጥን ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉ-እ ቁፅርታት

ምውድዳርን ቕደም ሰዓብ ቁፅርታትን ንምምሃር መጀመሪያ ተምሃሮ ምስ ከባቢ እም ዝተተሓሓዙ ንውድድር ዝጠቕሙ ኣብነታት ክህቡ ብምግባርን ብተወሳኺ ድማ ሰለስተ ተምሃሮ ናብ ቅድሚት ወፅዮም ቁመቶም ከወዳድሩ፣ ካልኣት ተምሃሮ ድማ ብዛዕባ ቁመቶም ክገልፁ ብምግባር ምጅማር ይክኣል እዩ። ነዚ ንምሕጋዝ ድማ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ ዕዮ ክሰርሑ ግበሩ። ሒሳባዊ መረዳእታ ንምሃብ እውን ንጥፊት 7 ክሰርሑ ምግባር ይክኣል እዩ። ብምቕፃል መልመዲ 6 ክሰርሑ ግበሩዎም።

ንጥፊት 7

እዚ ንጥፊት እዚ ቁፅርታት ከወዳድሩን ቁፅርታት ንምውድዳር ክኸተሉዎ ዝግባእ ኣገባብ ክመደየጡሉን ንምግባር ዝተዳለወ ንጥፊት እዩ። ቅድም ክብል ዝፈልጡዎ ኣገባብ ምውድዳር ቁፅርታት ንክጥቀሙ ድማ እዚ ንጥፊት እዚ እናተመደየጡ ክሰርሑ ምግባር ዝበለፀ ይኸውን።

- ሀ. 371 > 95 ለ. 476 > 47

L GL ዲ 6

መልመዲ 6 ቁፅርታት ከወዳድሩን ምልክታት ምውድዳር ቁፅርታት ክጥቀሙን ንምግባር ዝተወሃበ መልመዲ እዩ። እዚ ብመልክዕ ዕዮ ክፍሊ ክሰርሑ ምግባር ይክኣል።

- 1. 156 > 115 2. 200 < 500 3. 136 < 636
- 4. 396 < 399 5. 426 < 941 6. 554 > 550
- 7. 544 < 643 8. 674 < 695 9. 726 < 789
- 10. 746 < 996 11. 896 > 372 12. 1600 > 300

L GL ዲ 7

እዚ መልመዲ እዚ ቁፅርታት ካብ ዝነኣሰ ናብ ዝዓበየ፣ ወይ ድማ ካብ ዝዓበየ ናብ ዝነኣሰ ብቕደም ሰዓብ ክሰርዑን ኣብ መንጎ ክልተ ቁፅርታት ዝህልዉ ካልኣት ቁፅርታት ክፈልዩን ንምሕጋዝ ዝተዳለወ መልመዲ እዩ። እዚ ንምስራሕ ዝተወሰኑ ሕቶታት ብመልክዕ ዕዮ ክፍሊ ዝተወሰኑ ድማ ብመልክዕ ዕዮ ዝክሰርሑ ምግባር ይክኣል።

ሀ. 1. 21, 26, 35, 39 2. 227, 250, 258 3. 623, 624, 641, 696 4. 396, 428, 589, 598 5. 117, 146, 151, 306	ለ. 1. 32, 27, 15, 9 2. 561, 526, 515, 501 3. 709, 547, 395, 66 4. 112, 109, 105, 103 5. 786, 784, 782, 780

ሐ.

- 1. 485& 486& 487& 488& 489& 490
- 2. 120& 121& 122& 123& 124& 125& 126
- 3. 460& 461& 462& 463& 464& 465& 466& 467

- 4. 213& 214& 215& 216& 217& 218& 219& 220& 221& 222& 223& 224& 225& 226
- 5. 324& 325& 326& 327& 328& 329& 330& 331& 332
- 6. 406& 407& 408& 409& 410&

አገባብ ገምጋም

አብዚ ንኡስ ርእሲ እዚ ተምሃሮ ክጭብጡዎም ዝግባእ ብቕዓታት ንምፍታሽ ዝተፈላለዩ አገባባት ገምጋም ምጥቃም ይከኣል። ይኹን እምበር አብ ክሳብ 1000 ዘለዉ ቁፅርታት ምንባብ፣ ምፅሓፍን ብቕደም ሰዓብ ምስራዕን ዘተኩሩ ሕቶታት ብምሃብ ብቕዓቶም ምግምጋም ይከኣል።

አብነት፡ 1. ሕቶታት ቃል ብምሃብ፣ ነዞም ዝስዕቡ ቁፅርታት ብቃል አንብቡ

ሀ. 143 ለ. 756

2. ክልተ ሚኢትን ሰላሳን ሸውዓተን ብአሃዝ ፅሓፉ።

3. 486 ብፊደል ግለፁ።

4. አብ 731 ዋጋ ዓዲ ሚኢቲ፣ ዋጋ ዓዲ ዓሰርተን ዋጋ ዓዲ ሓደን ፈሊኹም ፅሓፉ።

5. ነዞም ዝስዕቡ ቁፅርታት ካብ ዝነኣሰ ናብ ዝዓበየ ብቕደም ሰዓብ ስርዑ።

ሀ. 378፣ 213፣ 845፣ 467

ለ. 856፣ 458፣ 712፣ 324፣ 143

1.2 ድግማ አብ ስልሒት ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉ-እ ቁፅርታት

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዘ፣ 5

ደረጃ ብቕዓት

አብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- በዓል ክልተ ሆሪዮት ይድምሩ።
- በዓል ክልተ ሆሪዮት የጉድሉ።
- ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉ-እ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ሆሪ የራብሉ።
- ክሳብ 100 ዘለዉ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ሆሪ ብዘይተረፍ ይመቕሉ።

ቁልፊ ቃላት

ስልሒት፣ ምድማር፣ ምጉዳል፣ ምርባሕ፣ ምምቃል፣ ተረፍ

መእተዊ

አብዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ ክሳብ 100 ብዘለዉ ሙሉ-እ ቁፅርታት ዝተፈላለዩ ስልሒታት ብምዝቕርባ ንቕጥሊ ትምህርቲ ክዳለዉ ክግበር እዩ። አብዚ ድማ በዓል ክልተ አሃዝ ቁፅርታት

ክድምሩን ከጉድሉን እዮም። ብበዓል ሓደ ኣሃዝ ምርባሕን ብዘይተረፍ ምምቃልን እውን ክዝክሩ ክግበር እዩ።

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

እዚ ትምህርቲ እዚ ብኣብዝሓ ንድግማ ዝተዳለወ ስለዝኾነ እቲ ዝበዝሐ ስራሕ ተምሃሮ ባዕልቶም ክሰርሑ ኣብ ምግባር ዘድሀበ ሚላ ምጥቃም ተመራጺ እዩ። ኮይኑ ግን እዞም ዝስዕቡ ከም መበገሲ ሓበሬታታት ምውሳድ ይክኣል እዩ።

1.2.1 ምድማር በዓል ክልተ ኣሃዝ ሙሉ-እ ቁፅርታት

ተምሃሮብ ዛዕባ ቅድም ክብል ዝተምሃሩዎ ምድማርን ምጉዳልን ከም ሕቶ ብምቕራብ ምጅማር ይክኣል እዩ። እዚ እንትኾን መጀመሪያ ተምሃሮ ባዕልቶም ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘለዉ ኣብነታት ክሰርሑ ብምግባር ናብ ሓደ ምርድዳእ ምምፃእ ይክኣል እዩ። እዚ ምስኮነ ድማ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ መልመዲ 8 ዘለዉ ሕቶታት ክሰርሑ ግበሩ።

ኣገባብ ገምጋም

ነቲ ልዕል ክብል ዝተሓበረ ክሰርሑ ድሕሪ ምግባር ተምሃሮ ብግቡእ ዝተረድኡ ምጂኖም ብዝተፈላለዩ ኣገባባት ብምግምጋም ተወስኹቲ መልመድታት ኣስርሑዎም። ኣብነት፡

ሀ	45	ለ	67	ሐ	71
	±23		±35		±18

እዚ ምስ ሰርሑ ቃል ግድላት ክፈትሑ ከም ዕዮ ገዛ ምሃብ ይክኣል እዩ። ኣብነት፡

ነጋሲ ንመፅሓፍ መዐደጊ ብር 53፣ ንድቪዛ ድማ ብር 82 ተዋሂቡዎዎ። ብሓፈሻ ክንደይ ብር ተዋሂቡዎ?

እዚ ብዝበለፀ ንምፍፃም ምስ ከባቢኦም ዝተኣሳሰረ ተወሳኺ መልመዲ ምሃብ ዝለዓለ ደገፍ ይገብር።

L GL ዲ 8

ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ተዋሂቡ ዘሎ ኣብነት መሰረት ብምግባር በዓል ክልተ ኣሃዝ ቁፅርታት ክድምሩ ብምግባር ግንዛበኦም ክስፍሑ ዝሕግዝ እዩ። ስለዝኾነ ድማ ተምሃሮ እናተመደዩጡ ክሰረሑዎ ምግባር ተመራጺ እዩ። ኣብ መወዳእታ መብርሂ እናሃብኩም ዝተወሰኑ ስርሑሎም።

- 1. 77 2. 99 3. 74 4. 88 5. 75
- 6. 83 7. 138 8. 70 9. 89 10. 106
- 11. ኣብ 2^ይ ክፍሊ ዝለዎ ደቂ ኣንስትዮ ተምሃሮ 42
- ኣብ 2^ይ ክፍሊ ዘለዉ ደቂ ተባዕትዮ ተምሃሮ 45

^EŠé 28 ደርሁ ይተርፋሉ።

13. 72 ካብ 27 ብ 45 ይበልፅ። ምኽንያቱ	72
	- 27
	45
14. 56 ካብ 66 ብ 10 ይንእስ። ምኽንያቱ	66
	- 56
	10

ነዚ ምስ ሰርሑ ድማ ንጥፊት 8ን መልመዲ 10ን ክሰርሑ ይገበር።

ንጥፊት 8

እዚ ንጥፊት እዚ ተምሃሮ ዛዕባታት ምድማርን ምጉዳልን ዝሓዘ ሕውስዋስ መልመዲ ክሰርሑን ሕቶ እናንበቡ እቲ ሕቶ ብዛዕባ ምድማር ወይ ድማ ብዛዕባ ምጉዳል ዝጥምት ምኽኑ ክፈልዩን ዝሕገዝ እዩ። እዚ ድማ ኣብ ክፍሊ እናተመያየጡ ክሰርሑ ምግባር ይክኣል።

1. 59 2. 55 3. 5 4. 3 5. 3^፪ ሀ ኣፈላላዮም 4 እዩ።

L GL ዲ 10

መልመዲ 10 ተወሰኸቲ ሕቶታት ምድማርን ምጉዳልን ብምሃብ ተምሃሮ እናደጋገሙ ክሰርሑን ብዝበለፀ ክለማመዱን ንምሕጋዝ ዝተዳለወ መልመዲ እዩ።

ሀ. 1. 47	2. 60	3. 99	4. 66	5. 89
6. 15	7. 11	8. 12	9. 20	10. 31
11. 123	12. 52	13. 93	14. 104	15. 109
16. 8	17. 7	18. 28	19. 69	20. 27

ለ.

15 ደምሩ		47 ደምሩ		49 ደምሩ		65 ደምሩ	
24	39	20	67	59	108	75	140
36	51	12	59	60	109	86	151
75	90	37	84	93	142	75	140
84	99	47	94	99	148	84	149

1.2.3 ምርባሕ በዓል ክልተ ሆሂ ቁፅሪ ብበዓል ሓደ ሆሂ ቁፅሪ

ኣብ ላዕሊ ዛዕባ ምድማርን ምጉዳልን ተምሃሮም እዮም። ሕዚ ድማ ዛዕባ ምርባሕ ክመሃሩ እዮም። እዚ እንትኾን ግን ተምሃሮ ካብ ዝቐለለ ናብ ዝኸበደ ክኸዱ ስለዘለዎም በዓል ክልተ ኣሃዝ

ቁፅሪ ብበዓል ሓደ ኣሃዝ ምርባሕ እዮም ክመሃሩ። እዚ ስለዝኾነ ካብ ከባቢኦም ብቐሊሉ ክገንዘብዎ ካብ ዝኸእሉ ምጅማር ዝለዓለ ጥቕሚ ከምዝህልዎ ይእመን። እቲ ከም ኣብነት ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ተሞሃቡ ዘሎ ብቐሊሉ ክርድእዎ ይኸእሉ እዮም። ስለዚ ተመሳሳሊ ኣብነት ብምሃብ ሕድሕዶም ክመያየጡ ብምግባር ኣድላዩ ደገፍ ግበሩሎም። ብምቕፃል ዝተወሰኑ ተምሃሮ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ መልመዲ 11 ከም ዕዮ ክፍሊ ዝተወሰኑ ድማ ከም ዕዮ ዝ ክሰርሑ ግበሩ።

L GL ዲ 11

እዚ መልመዲ እዚ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ተሞሃቦም ዘለዉ ኣብነታት ብምጥንኻር ብዓል ክልተ ሆሂ ቁፅሪ ብበዓል ሓደ ሆሂ ቁፅሪ ንምርባሕ ብብዓዲ ቁፅሪ ምርባሕ ከምዝከኣል ክፈልጡን ነዞም ሕቶታት እዚ መልመዲ እናሰርሑ ግንዛበኦም ከጠናኸሩን ንምግባር ዝሕግዝ እዩ።

- 1. 62
- 2. 102
- 3. 80
- 4. 96
- 5. 75

ለ. ቃል ግድል

- 6. ኣብ 5 መዓልቲ ዝእረ በዝሒ ዘምቢል ንምፍላጥ 86 ብ 6 ነራብሕ።
ስለዝኾነ ድማ $86 \times 6 = 516$ ዘምቢል።
- 7. ዋጋ 5 ቦርሳታት ንምፍላጥ ዋጋ ሓደ ቦርሳ ብ 5 ነራብሕ። ካብዚ $5 \times 15 = 75$ ።
ስለዚ ዋጋ 5 ቦርሳታት ብር 75 እዩ።
- 8. ዝተኸፈለ ብር ንምፍላጥ በዝሒ ደፍተር ብዋጋ ሓደ ደፍተር ነራብሕ።
ካብዚ $13 \times 4 = 52$ ። ስለዚ ጠቕላላ ዝኸፈል ብር 52 እዩ።
- 9. ኩሎም ሰራሕተኛታት ዝሰርሑዎ ሰዓት በዝሒ ሰራሕተኛ እንትራባሕ ሕድ ሕድ ዝሰርሑዎ ሰዓት እዩ። ስለዝኾነ $32 \times 8 = 256$ ። ስለዚ ኩሎም ሰራሕተኛታት 256 ይሰርሑ።
- 10. ዋጋ 67 ኪሎ ሙዝ ንምርካብ 67 ብዋጋ ሓደ ኪሎ ሙዝ ነራብሕ።
ስለዚ $67 \times 6 = 402$ ። ስለዚ ዋጋ 67 ኪሎ ሙዝ ብር 402 እዩ።

1.2.4 ምምቃል በዓል ክልተ ሆሂ ሙሉ-እ ቁፅርታት ንበዓል ሓደ ሆሂ ቁፅሪ

ኣብ ላዕሊ ዛዕባ ምርባሕ እንትመሃሩ ዝተኸተልዎ ኣገባብ ብምክታል ምምሃር ይከኣል እዩ። ኣብዚውን ካብ ከባቢኦም ብቐሊሉ ክገንዘብዎ ካብ ዝኸእሉ ምጅማር ዝለዓለ ጥቕሚ ከምዝህልዎ ይእመን። እቲ ከም ኣብነት ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ተሞሃቡ ዘሎ ብቐሊሉ ክርድእዎ ይኸእሉ እዮም። ስለዚ ተመሳሳሊ ኣብነት ብምሃብ ሕድሕዶም ክመያየጡ ብምግባር ኣድላዩ ደገፍ ግበሩሎም። ኣብ ክፍሊ ውሽጢ ተምሃሮ ብጉጅለ ኮይኖም ንጥፈት 9 ክሰርሑ ብምግባር ብዛዕባ ምምቃል ብዝበለፀ ክገንዘቡ ምግባር ይከኣል እዩ። ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ መልመዲ 12 ድማ ዝተወሰኑ ተምሃሮ ከም ዕዮ ክፍሊ ዝተወሰኑ ድማ ከም ዕዮ ዝ ክሰርሑ ግበሩ።

ንጥፈት 9

እዚ ንጥፈት እዚ ተምሃሮ ኣብ ምምቃል በዓል ክልተ ሆሄ ቁፅሪ ብበዓል ሓደ ሆሄ ቁፅሪ ክላለዩ ንምግባር እዩ። ስለዝኾነ ድማ ብጉጅለ ኾይኖምን እናተመያጡን ክሰርሑ ብምግባር ምምሃር ይከኣል።

1. $24 \div 4 = 6$ ስለዝኾነ ሕድሕድ ተምሃራይ 6 ደፍተር ይበፅሑ።

2. ሀ. $24 \div 4 = 6$ ለ. $49 \div 7 = 7$

ካብዚ $4 \times 6 = 24$ ምኻኑ ክርድኡ፣ ከምኡ-ዉን ካብ $49 \div 7 = 7$ ፣ $7 \times 7 = 49$ ምኻኑ ክርድኡ ሓግዙዎም።

L GL ዲ 12

እዚ መልመዲ እዚ ልዕል ክብል ዝተመሃሩዎ ዛዕባ ምምቃል በዓል ክልተ ሆሄ ቁፅሪ ብበዓል ሓደ ሆሄ ቁፅሪ ክለማመዱን ብዝግባእ ክርድኡዎን ንምሕጋዝ እዩ።

A. 1. 3 2. 9 3. 5 4. 8 5. 3 6. 9 7. 6 8. 7

E. 9. 36 ኣራንሺ ንምዕሻግ ዘድሊ በዝሒ ባኮ ንምርካብ 36 ብ 4 ንመቅል።

ስለዚ $36 \div 4 = 9$ ባኮታት የድልዩ።

10. ኣብ ሓደ መስርዕ ዝተተኸለ በዝሒ ፈልሲ ንምርካብ በዝሒ ፈልሲ ብበዝሒ መስርዕ ንመቅል። ስለዚ $35 \div 5 = 7$ ፈልሲታት ኣብ ሓደ መስርዕ ይትከሉ።

11. በዝሒ ጋንታ 6 ስለዝኾነ ኣብ ሕድሕድ ጋንታ ዘሎ በዝሒ ተምሃሮ ንምፍላጥ 48 ብ 6 ንመቅል። ስለዚ $48 \div 6 = 8$ ። እዚ ማለት ኣብሕድሕድ ጋንታ 8 ተምሃሮ ኣለዉ ማለት እዩ።

12. በዝሒን 4 ስለዝኾነና ዝበፅሑን በዝሒ ሊትር ንምፍላጥ 20 ብ 4 ንመቅል። ስለዚ ሕድሕደን $20 \div 4 = 5$ ሊትር ዘይቲ ይበፅሑን።

ኣገባብ ገምጋም

ኣብዚ ንኡስ ርእሲ እዚ ተምሃሮ ክጭብጡዎም ዝግባእ ብቐፃታት ንምፍታሽ ዝተፈላለዩ ኣገባባት ገምጋም ምጥቃም ይከኣል። እዞም መገምገሚ ሕቶታት ኣብ ምድማርን ምጉዳልን በዓል ክልተ ሆሄያት ቁፅሪ ዝጥምቱን ክሳብ 100 ዘለዉ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ሆሄ ቁፅሪ ምርባሕን ንበዓል ሓደ ሆሄ ቁፅሪ ብዘይተረፍ ምምቃልን ዝጥምቱ ክኾኑ ይግባእ።

ኣብነት፡ 1. ደምሩ

ሀ. $14 + 33$ ለ. $75 + 16$

2. ኣጉድሉ

ሀ. $54 - 31$ ለ. $75 - 42$

3. ኣራብሑ

ሀ. 24×3 ለ. 15×5

4. ምቕሊ.

ሀ. $42 \div 6$ ለ. $63 \div 7$

5. 48 ተምሃሮ ኣብ 4 መስርዕ ብማዕረ በዝሒ እንተተሰለፎም ኣብ ሕድሕድ መስርዕ ዘለዉ ተምሃሮ በዝሒም ክንደይ እዩ?

1.3. ክሳብ 10000 ዘለዉ ርብሓት 100ን 1000ን

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዘ፣ 4

ደረጃ ብቐዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፦

- ርባሕ 100 ዝኾኑ ክሳብ 10,000 ዘለዉ ቁፅርታት ይዝርዝሩ።
- ርባሕ 1000 ዝኾኑ ክሳብ 10,000 ዘለዉ ቁፅርታት ይዝርዝሩ።
- ርባሕ 100ን 1000ን ዝኾኑ ክሳብ 10,000 ይፅሕፉ።

ቁልፍ ቻል

ርባሕ፣

መእተዊ

ኣብዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ ክሳብ 10,000 ዘለዉ ርባሕት 100ን 1000ን ክመሃሩ እዩ ዝድለ። በዚ መሰረት ድማ ክሳብ 10,000 ዘለዉ ርባሕት 100ን 1000ን ብምዝርዛር ክፅሕፉን ክፈልዩን ይግባእ።

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ክሳብ 10,000 ዘለዉ ርባሕት 100ን 1000ን ንምምሃር ነዞም ዝስዕቡ ኣገባባት ምኽታል ይከኣል እዩ።

1.3.1. ክሳብ 10000 ዘለዉ ርባሕት 100

ነዚ ምዕራፍ እዚ ንምምሃር መጀመሪያ ዛዕባ ርባሕ ብምዝኸኻር ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ተዋሂቡ ዘሎ ንጥፈት 10 ክሰርሑ ብምግባር ነዚ ከም መጠናኸሪ ተጠቂምኩም ምጅማር ይከኣል እዩ። እዚ ከምዘሎ ኾይኑ ርባሕት 10 ከም መበገሲ ምውሳድ ይከኣል እዩ። መብራህርሂ ምስ ሃብኩም ድማ ተምሃሮ ባዕልቶም ርባሕት 100ን 1000ን ክዝርዝሩ ብመልክዕ ዕዮ ጉጅለ ምሃብ ይከኣል እዩ።

ንጥፈት 10

3 ኩንታል 300 ኪ.ግ እዩ።

ተምሃሮ ምስ ሰርሑ ከምዞም ዝስዕቡ ዝበሉ ኣብነታት ኣብ ሰሌዳ ብምፅሓፍ ተምሃሮ ባዕልቶም ናብ ሰሌዳ እናወፅኡ ክሰርሑን ክመያዩጡን ግበሩ። ብምውሳኽ ዝተወሰኑ ርባሕት 100ን 1000ን ብቃሎም ክዛረቡ ኣለማምዱዎም።

$1 \times 100 = 100$

$2 \times 100 = 200$

$15 \times 100 = 1,500$

እዞም ኣብ ላዕሊ ዝተገለፁ ስራሕቲ ምስተፈፀሙ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ካብ ዘለዉ መልመዲ 13ን መልመዲ 14ን ብመልክዕ ዕዮ ክፍሊን ዕዮ ዝዛን ሃቡዎም። ምስ ሰርሖ ድማ ኣድላዩ ሓገዝ ግበሩሎም።

L GL ዲ 13

ሀ.

1. 800	2. 1400	3. 6400
4. 600	5. 4000	6. 7000
7. 1000	8. 2600	9. 8000
10. 1500	11. 5800	12. 8100

ለ.

100	200	300	400	500	600	700	800	900
1000	1100	1200	1300	1400	1500	1600	1700	1800
1900	2000	2100	2200	2300	2400	2500	2600	2700
2800	2900	3000	3100	3200	3300	3400	3500	3600
3700	3800	3900	4000	4100	4200	4300	4400	4500
4600	4700	4800	4900	5000	5100	5200	5300	5400
5500	5600	5700	5800	5900	6000	6100	6200	6300
6400	6500	6600	6700	6800	6900	7000	7100	7200
7300	7400	7500	7600	7700	7800	7900	8000	8100
8200	8300	8400	8500	8600	8700	8800	8900	9000
9100	9200	9300	9400	9500	9600	9700	9800	9900

ሐ.

100	200	300	400	500	600
800	900	1000	1100	1200	1300
4000	4100	4200	4300	4400	4500
9200	9300	9400	9500	9600	9700
7600	7700	7800	7900	8000	8100
9500	9600	9700	9800	9900	10000

L GL ዲ 14

- ሀ. 1. 4×100 2. 9×100 3. 10×100
- 4. 12×100 5. 32×100 6. 99×100
- ለ. 7. ዓስርተ ሰለስተ ሚኢትታት 8. ሓሙሽተ ሚኢትታት
- 9. ዓስርተ ትሸዓተ ሚኢትታት 10. ዕስራ ሚኢትታት
- 11. ስሳን ሓደን ሚኢትታት 12. ሰብዓን ሸሞንተ ሚኢትታት
- ሐ. 13. ሸዱሽተ ሚኢት 14. ሓደ ሸሕን ኣርባዕተ ሚኢትታትን
- 15. ክልተ ሸሕን ክልተ ሚኢትን 16. ሸሞንተ ሚኢትታት
- 17. ሓሙሽተ ሸሕን ክልተ ሚኢትን 18. ሓደ ሸሕን ሸውዓተ ሚኢትታትን

መ.

ብ100 ኣራብሒ	ርባሕ 100 ፀሓፍ	ቐዳሚ ዝኾነ ርባሕ 100 ፀሓፍ	ተኸታሊ ዝኾነ ርባሕ 100 ፀሓፍ
8 800	20×100 2000	320 300	450 500
7 700	35×100 3500	652 600	7160 7200
11 1100	94×100 9400	1270 1200	7940 8000
24 2400	70×100 7000	3730 3700	4032 4100
67 6700	97×100 9700	5060 5000	6871 6900

- ረ. 23. ሕድሕድ መራሒ ስድራ ብር 100 እንተዋዲኡን 46 መራሕቲ ስድራን እንተልዩም ብጠኝላላ ዝተዋዕኦ ብር ንምፍላጥ 100 ብ 46 ምርባሕ እዩ። ስለዚ ብጠኝላላ ዝተዋዕኦ ብር 4600 እዩ።
- 24. ዋጋ ሓደ በዓል ሚኢቲ ብር ኖት 100 እዩ። 25 ነፍይ ሚኢቲ ብር ኖት እንተልዩም ብጠኝላላ ዘሎ በዝሒ ብር ንምፍላጥ 100 ብ 25 ነራብሕ። ስለዚ $100 \times 25 = 2500$
- 25. $100 \times 50 = 5000$

1.3.2 ክሳብ 10,000 ዘለዉ ርባሓት 1000

እዚ ትምህርቲ እዚ ነቶም ቅደም ክብል ዝመሃሩዎም ዝነበሩ ርባሓት ብዝበለፀ ኣጠናኺሮም ንክፍፁሙ ዝሕግዝ እዩ። ብቻል ይኹን ብዝተፈላለዩ መንገድታት ዝረኽቡዎ ዝነበሩ ርባሕ ሰደቓ ዓድታት ቁፅሪ፣ እንታይነቱን ንምንታይ ክምዝጠኝመናን ብምግላፅ ተምሃሮ ብኸምዚ ዝስዕብ ኣገባብ ክለማመዱ ምግባር ዝሓሸ እዩ። ከም መበገሲ ንጥፈት 11 ክሰርሑ ምግባር ትኸእሉ ኣኹም።

	ዓዲ 1000	ዓዲ 100	ዓዲ 10	ዓዲ 1
1000	1	0	0	0

1000 በቢዓዲ ምብታን ምስተገንዘቡ ተኸታተልቲ ዝኾኑ ርባሓት 1000 ክዝርዝሩ ግበሩ። ዝተወሰነ ምድንጋር እንተሃሊዩ ድማ ብመልክዕ ምድግር ክገልፁን ድሕሪኡ ናብ ዓዲታት ቁፅሪ ከስፍሩን ሓገዙዎም።

ኣብነት 1: $3000 = 3 \times 1000$

ነዚ ትምህርቲ ከጠናኸሩ ዝኸእሉ ብዙሓት ሕቶታት ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ስለዘለዉ ከም ዕዮ ክፍሊ ይኹን ዕዮ ገዛ ዝተወሰኑ ክሰርሑ ብምግባር ኣድላዩ መብርሂ ይወሃቦም። ብምቕፃል ምስ ኣብ ከባቢኦም ዝርከብ ነገር ከተኣሳስሩዎ ሓገዙዎም። ንኣብነት ሰለስተ ኩንታል ማለት 300 ኪግ እዩ እንትንብል ርባሕ 100 ከምዝኾነ ብምዝኸኻር ተመሳሰልቲ ኣብነታት ምሃብ ይክኣል እዩ።

ንጥፈት 11

እዚ ንጥፈት እዚ ክሳብ 10000 ዘለዉ ርባሓት 1000 ንክፈልዩ ንምሕጋዝ ዝተዳለወ ንጥፈት እዩ። እዚ ድማ ዋጋ ሓደ ጎማ ከም መበገሲ ብምጥቃም ዋጋ 2፣ 3ን 4ን ጎማታት ክረኽቡ ዝሓትት እዩ። መልሲ ሕድሕድ ንምርካብ 2 ብ 1000፣ 3 ብ 1000 ከምኡውን 4 ብ 1000 ብምርባሕ ተደላዩ ዋጋ ክረኽቡ ምሕጋዝ የድሊ። በዚ መሰረት ዋጋ 4 ጎማታት 4000 ምዃኑ ክርድኡ ግበሩ።

ኣብ መወዳእታ መልመዲ 15 ክሰርሑ ግበርዎም።

L GL ዲ 15

እዚ መልመዲ እዚ መቐፀልታ ንጥፈት 11 ስለዝኾነ ሕድሕድ ቁፅሪ ብ 1000 ብምርባሕ ዋጋ ብሽሓት ምርካብ ይኽእሉ።

- ሀ. 1. 5000 2. 8000 3. 4000 4. 9000
- 5. 3000 6. 2000 7. 3000 8. 1000
- 9. 6000 10. 7000 11. 9000 12. 10000

ለ.

100	200	300	400	500	600	700	800	900
1000	1100	1200	1300	1400	1500	1600	1700	1800
1900	2000	2100	2200	2300	2400	2500	2600	2700
2800	2900	3000	3100	3200	3300	3400	3500	3600
3700	3800	3900	4000	4100	4200	4300	4400	4500
4600	4700	4800	4900	5000	5100	5200	5300	5400
5500	5600	5700	5800	5900	6000	6100	6200	6300
6400	6500	6600	6700	6800	6900	7000	7100	7200
7300	7400	7500	7600	7700	7800	7900	8000	8100
8200	8300	8400	8500	8600	8700	8800	8900	9000
9100	9200	9300	9400	9500	9600	9700	9800	9900

ሐ.

- 1

1000	2000	3000	4000	5000	6000
------	------	------	------	------	------

- 2

3000	4000	5000	6000	7000	8000
------	------	------	------	------	------

- 3

2000	3000	4000	5000	6000	7000
------	------	------	------	------	------

4	3000	4000	5000	6000	7000	8000
5	2000	3000	4000	5000	6000	7000
6	5000	6000	7000	8000	9000	10000

ነዚ ምስ ስርሑ ድማ ንጥፈት 12 ክሰርሑ ብምግባር ዛዕባ ርባሓት 100ን 1000ን ብተወሳኺ ክለማመዱን ክጠናኽሩን ምግባር ይክኣል።

ንጥፈት 12

እዚ ንጥፈት እዚ ዝተፈላለዩ ዛዕባታት ርባሓት 1000 ክግንዘቡ ንምግባር ዝተዳለወ ንጥፈት እዩ። እዚ ንጥፈት ተምሃሮ ኣብ ክባቢኦም ብዝፈኸቡዎን ዝፈልጡዎን ጉዳይ ዝተመስረተ ስለዝኾነ ተምሃሮ ነንባዕሎም ክመያየጡሉ ምግባር ኣድላዩ እዩ። ስለዝኾነ ድማ ነዚ ንጥፈት እዚ እናተመያየጡ ክሰርሑ ምግባር ተመራፂ እዩ።

- 1. 500 2. 1000 3. 2500 4. 1000
- 5. 400፣ 500፣ 600፣ 700፣ 800፣ 900
- 6. 700፣ 800፣ 900፣ 1000፣ 1100፣ 1200፣ 1300፣ 1400
- 7. 2600፣ 2700፣ 2800፣ 2900፣ 3000፣ 3100፣ 3200፣ 3300፣ 3400
- 8. 4000፣ 5000፣ 6000፣ 7000
- 9. 1000፣ 2000፣ 3000፣ 4000
- 10. ርባሓት 100፣ 2100፣ 2200፣ 2300፣ 2400፣ 2500፣ 2600፣ 2700፣ 2800፣ 2900፣ 3000፣ 3100፣ 3200፣ 3300፣ 3400፣ 3500፣ 3600፣ 3700፣ 3800፣ 3900፣ . . . ፣7000፣ 7100፣ 7200፣ 7300፣ 7400፣ 7500፣ 7600፣ 7700፣ 7800፣ 7900 እንትኾኑ ርባሓት 1000 ድማ 3000፣ 4000፣ 5000፣ 6000፣ 7000 እዮም።

L GL ዲ 16

እዚ መልመዲ እዚ ተምሃሮ ቅደም ክብል ኣብ ዝሰርሑዎ ብዛዕባ ርባሓት 100ን ርባሓት 1000ን ግንዛብ ክምዘለዎም ስለዝእመን ኣብ ሞንጎ እቶም ተዋሂቦም ዘለዉ ርባሓት 100ን ርባሓት 1000ን ዝኾኑ ክፈልዩ ንምግባር ተሓሲቡ ዝተዳለወ መልመዲ እዩ። እዚ ብወልቆም ክሰርሑን ገሊኦም ብመልክዕ ዕዮ ክፍሊ ገሊኦም ድማ ብመልክዕ ዕዮ ዝዘከሩ ክሰርሑ ግበሩ።

ሀ

1	300	410	3006	7200	4000	9205
2	6000	600	774	90	8004	904
3	833	4700	5200	10	899	10000

ለ

4	200	3000	600	7000	100	5000
5	30	400	760	8000	2200	679
6	7544	6000	4000	2003	9000	1000

አገባብ ገምጋም

ኣብዚ ንኡስ ርእሲ እዚ ተምሃሮ ክጭብጡዎም ካብ ዝግብኡ ብቐጥታት ክሳብ 10000 ዘለዉ ርባሓት 100ን 1000ን ክዝርዝሩን ርባሓት 100ን ርባሓት 1000ን ክሳብ 10000 ዘለዉ ቁፅርታት ክዝርዝሩን ስለዝኾነ ኣብዚኦም ዘድሀበ ገምጋም ምክያድ የድሊ።

ኣብነት፡ 1. ካብዞም ዝስዕቡ ርባሓት 100 ዝኾኑ ፍለዩ።

300	4000	760	8000	220	200
-----	------	-----	------	-----	-----

2. ካብዞም ዝስዕቡ ርባሓት 100 ዝኾኑ ፍለዩ።

3300	7000	7600	4000	2000	2300
------	------	------	------	------	------

3. ነዚ ዝስዕብ ሰደቓ ብርባሓት 100 ምልኡ።

300			600		800
	2200			2400	

1.4. ክሳብ 10,000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዝ፤ 8

ደረጃ ብቕዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- በዓል ክልተ ኣሃዝ ብድምር ርባሕ 10ን በዓል ሓደ ኣሃዝን ይፅሕፉን፡፡
- በዓል ሰለስተ ኣሃዝ ብድምር ርባሕ 100፣ ርባሕ 10ን ብበዓል ሓደ ኣሃዝን ይፅሕፉ፡፡
- በዓል ሰለስተ ኣሃዝ ብዋጋ ዓድታት ይፅሕፉ፡፡
- ንበዓል ኣርባዕተ ኣሃዝ ሰደቓ ዋጋ ዓድታት ይጥቀሙ፡፡

ቁልፊ ቃላት

ምትንታን፣ ርባሕ፣ ሰደቓ፣ ዓዲ ቁፅሪ፣ ዋጋ ዓድታት ቁፅሪ

መእተዊ

ኣብዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ ክሳብ 10,000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ኣመልኪቱ ብዛዕባ በዓል ክልተ ኣሃዝ ብድምር ርባሕ 10ን በዓል ሓደ ኣሃዝን ምፅሓፍ፣ በዓል ሰለስተ ኣሃዝ ብድምር ርባሕ 100፣ ርባሕ 10ን ብበዓል ሓደ ኣሃዝን ምፅሓፍ፣ በዓል ሰለስተ ኣሃዝ ብዋጋ ዓድታት ምፅሓፍን ንበዓል ኣርባዕተ ኣሃዝ ብሰደቓ ዋጋ ዓድታት ምግላፅን ክመሃሩ እዮም፡፡

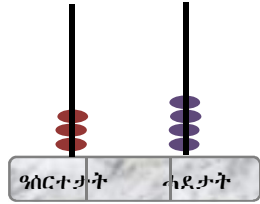
ቅድም ክብል ንዝነበሩ ርእሲታት ኣብ ከባቢ ብዝርከቡ ከም ጥማር ዕንፀይቲ ዝኣመሰሉ ነገራት ምጥቃም ይክኣል ነይሩ፡፡ ሕዚ ግን ቁፅሪ እናወሰኸ ይኸይድ ስለዘሎ በዞም ዝተገለፁ ኣገባባት ጥራሕ ንምስራሕ ምፍታን ኣፀጋሚ እዩ፡፡ ስለዝኾነ ድማ ሰደቓ ቁፅርታትን ቻርት ቁፅርታትን ምጥቃም ወሳናይ እዩ ክኸውን፡፡ ኣባከስ ድሕሪ ዝተወሰነ ግዜ ናይ ሕድሕድ ፀፀር ዋጋ ብምልውዋጥ ከም ሓጋዚ ኣገባብ ምጥቃም ይክኣል ይኸውን፡፡ ቻርት ቁፅሪን ኣባከስን ከመይ ከምዝዳለዉ ኣብዚ መፅሓፍ ኣብ መወዳእታ ክተሓሓዝ እዩ፤ ኣብ ከባቢኹም ካብ ዝርከቡ ነገራት ምድላው ስለዘከኣል፡፡

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

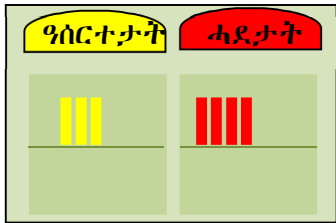
ነዚ ቀንዲ ርእሲ እዚ እዞም ዝሰዕቡ ኣገባባት ብምጥቃም ምምሃር ይክኣል እዩ፡፡

1.4.1 ሓደታትን ዓሰርተታትን

ኣብዚ ክፍለግዝ እዚ ተምሃሮ ቅድም ክብል ዝፈልጡዎ ዝነበረ ዛዕባ በዓል ክልተ ሆኖ ቁፅሪ ክገክሩ እዮም፡፡ ከም ኣገባብ መዘኻኸሪ ድማ ኣባከስ ይኹን ቻርት ቁፅሪ

ብምጥቃም በዓል ክልተ ኣሃዝ ቁፅሪ ክፅሕፉ፣ ከንብቡን ክትንትኑን እዮም። እዚ እንትገብሩ ንኣብነት 23 እንተወሲድና 2 ዓሰርታትን 3 ሓደታትን ከምዘለዎ ምዝኸኻር የድሊ። ነዚ ዋጋ ቁፅርታት ንምግላፅ ድማ ከመይ ገይሮም ኣባከስ ወይ ድማ ቻርት ቁፅሪ ከምዝጥቀሙ ባዕልቶም ክዛረቡን ክመያየጡን ብምግባር መብርሂ ሃቡዎም። ከም ኣብነት 34 ብቻርት ቁፅሪን ብኣባከስን ብኸምዚ ዝስዕብ ምግላፅ ከምዝክኣል ድማ ኣረድእዎም።

ኣብ ላዕሊ ተገሊፁ ዘሎ ኣገላልፃ ምስተገንዘቡ ምስ ኣብ ከባቢ ዝግበር ኣገላልፃ ከተኣሳሰሩ ክሕግዝ ምእንቲ፣ ቁፅርታት ብጥማር ነገራት /ዕንፀይቲታት ክኾኑ ይኸእሉ እዮም/ ምግላፅ ከምዝክኣል በዚ ዝስዕብ ኣገባብ ምምሃር ይክኣል እዩ።

ኣብ ቻርት ቁፅሪ ሕድሕድ ዋጋ ኣብ ትሕቲ ዓድታት ቁፅሪ እዩ ዝሰፍር።

ንኣብነት ሓደ ጥማር 10 ዕንፀይቲታት ዝሕዝ እንተኾይኑ እዚ ዝስዕብ ምስሊ 53 ይገልፅ ኣሎ ማለት እዩ።

ኣባከስ ይኹን ቻርት ቁፅሪ ኣፀቢቕኻ ክለማመዱ ምእንቲ ኣብ ሰሌዳ ብምስኣል ናብ ጥራዞም ክቐድሑን ክለማመዱን ምግባር ፅቡቕ እዩ።

ዝተፈላለዩ ኣብነታት ብምሃብ ብሰለስቲኦም ኣገባባት ክገልፁ ሓግዙዎም። በዞም ኣብ ላዕሊ ዝተገለፁ ኣገባባት ክገልፁ ድሕሪ ምክኣል ድማ ሕድሕድ ናይ ቁፅሪ ዋጋ ብዓድታት ብምዝርዛር ምግላፅ ኣለማምድዎም። ኣስዒቦም ብዝተፈላለዩ መንገድታት ዝተቐመጠ ቁፅሪ ብፊደል ምፅሓፍ ክለማመዱ ግበሩ። ምእንቲ እዚ ድማ ንጥፊት 13 ክሰርሑ ምግባር ይክኣል እዩ።

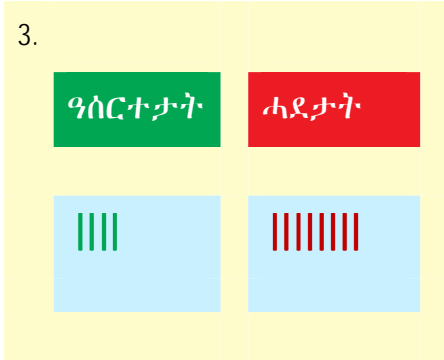
ንጥፊት 13

እዚ ንጥፊት እዚ ብሰደቓ ዓድታት ቁፅሪ ዝተገለፁ ቁፅርታት ወይ ድማ ብጥማር ዕንፀይቲ ዝተገለፁ ቁፅርታት ክፈልዩን ዝኾነ ቁፅሪ ብሰደቓ ዓድታት ወይ ድማ ብጥማር ክገልፁ

ንምልምማድ ዝተዳለወ ንጥፈት እዩ። እዚ ድማ ተምሃሮ ምስ መቐምጥቶም እናተመያየጡ ክሰርሑ ብምግባር ምምሃር ይክኣል።

1. 34 2. 53

3.

ኣብ መወዳእታ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ተዋሂቦም ዘለዉ መልመዲታት ክሰርሑ ግበሩዎም። ሰሪሖም ምስ ወድኡ ድማ ኣድላዩ ዘበለ መብርሂን ሓገዝን ግበሩሎም።

ኣብ መወዳእታ መልመዲ 17 ክሰርሑ ግበሩ።

መልመዲ 17

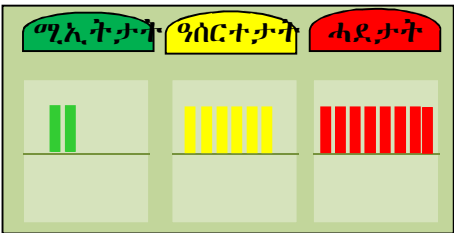
ሀ. $60 + 3 = 63$ ፣ $50 + 5 = 55$ ፣ $10 + 9 = 19$

ለ. 10 31 54

ሐ. $63 = 60 + 3$ $28 = 20 + 8$ $75 = 70 + 5$

1.4.2 ሓደታት፣ ዓሰርተታትን ሚኢትታትን

ኣብ ላዕሊ ንበዓል ክልተ ኣሃዛት ከምዝተገለፀ እቲ ኣገባብ ንካብ ክልተ ንላዕሊ ኣሃዛት ዘለዎም ቁፅርታት እውን ምጥቃም ከምዝከኣል ግለፁሎም። ኣስዲብኩም ድማ በዓል ሰለስተ ኣሃዝ ቁፅሪ ብምሃብ ብሰለስቲኦም መንገድታት ክገልፁዎ ግበሩ። ዘንገፎም ፀገም እንተሃልዩ ድማ ሓገዝ ግበሩሎም። ተምሃሮ ባዕልቶም እናተመራመሩን ምስ መሓዙቶም እናተመያየጡን ክሰርሑ እንትንገብር ዝሓሸ ግንዛብ ከሕድሩ ይኸእሉ እዮም።

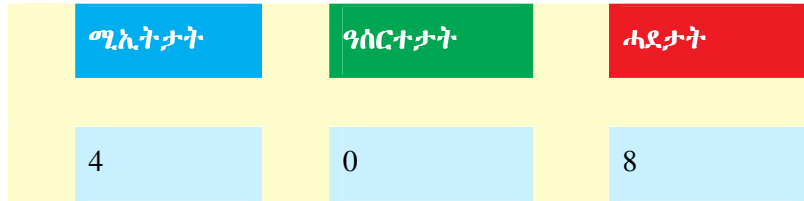

ንኣብነት ነዚ ብቻርት ቐፅሪ ተገሊፁ ዘሎ 267 ከምዝኾነ ባዕሎም ተምሃሮ ክግንዘቡ ሓግዙዎም። ተምሃሮ ምስ ፈተኑ ኣብ ሕድሕድ ዓዲ ዘሎ ቁፅሪ ኣብቲ ተዋሂቡ ዘሎ ክፍቲ ቦታ ክፅሕፉ ብምግባር ነቲ ቁፅሪ ከመይ ከምዝግለፅ ኣብርሁሎም።

ከም መጠናኸሪ ድማ ንጥፊት 14 ክሰርሑ ምግባር ዝድገፍ እዩ።

ንጥፊት 14

እዚ ንጥፊት እዚ ቁፅርታት ብሰደቓ ዓድታት ቁፅሪ ንክገልፁ ንምልምማድ ዝዓለመ ንጥፊት እዩ። እዚ መጀመርታ ብጉጅለ ኮይኖም ክሰርሑን ኣገባብ ኣሰራርሓ ከነፅሩን ብምግባር ምጅማር ይክኣል። ንሱ ድማ ሕድሕድ ሆሂ ኣብ ግቡእ ዓዲ ቁፅሪ ብምቕማጥ እቲ ቁፅሪ ብምትንታን ምግባፅ ክበርሃሎም ንምሕጋዝ እዩ።

ብምቕፃል ዝተፈላለዩ ቁፅርታት ብምሃብ ባዕልቶም ክሰርሑን ክመያየጡን ግበሩ። ኣብ መወዳእታ ድማ ካብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ መልመዲ 18 ክሰርሑ ሃቡዎም። ሰሪሖም ምስ መፁ እንተተኻኢሉ ባዕልቶም ተምሃሮ ክሰርሑዎ ግበሩ። እንተዘይኮይኑ ድማ መኣረምታ ሃቡዎም።

መልመዲ 18

ሀ.

- 1.
- 2.

ሚእትታት	ዓሰርተታት	ሓደታት
7	3	6
<u> 7 </u>	+ <u> 3 </u> +	<u> 6 </u>
736		

ሚእትታት	ዓሰርተታት	ሓደታት
3	9	0
<u> 3 </u>	+ <u> 9 </u> +	<u> 0 </u>
390		

ለ.

3. 141
4. 729
5. 651
6. 381
7. 811
8. 931

ሐ.

$$9. 408 = 400 + 00 + 8$$

$$10. 960 = 900 + 60 + 0$$

$$11. 743 = 700 + 40 + 3$$

$$12. 197 = 100 + 90 + 7$$

$$13. 525 = 500 + 20 + 5$$

$$14. 299 = 200 + 90 + 9$$

1.4.3 ግንዛብ ዓዲታት ቁፅሪ

አብዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ አብ ሕሉፍ ዝተምሃሩዎም አገባባት ምግላፅ ቁፅርታት ብዝበለፀ ዝገልፅሉን አብ ዕለታዊ ስራሕቶም ክጥቀሙሉ ዝኸእሉን አገባብ ክመሃሩ እዮም። እዚ ድማ ዛዕባ ሰደቓ ቁፅሪ እዩ። አስዲቦም ዓዲታት ቁፅሪ ብምጥቓም ከመይ ገይሮም ዝተፈላለዩ ቁፅርታት ብምትንታን ከምዝፅሑ ክመሃሩ እዮም። ስለዝኾነ ቅድም ክብል ዝተምሃሩዎም ዝተፈላለዩ አገባባት ምዝኸኻር አድላዪ እዩ። እዚ ድሕሪ ምግባር ዝኾነ ቁፅሪ ብምውሳድ ከመይ ብዓዲታት ቁፅሪ ከምዝግለፅ አረድኡዎም።

አብነት: 457 ብዓዲታት ቁፅሪ እንትግለፅ

ሚእትታት	ዓሰርተታት	ሓደታት
4	5	7

ከምዝኸውን አብርሁሎም።

እዚ ማለት ድማ

4 አብ ዓዲ ሚእቲ ስለዝርከብ 4 ሚእትታት፣ 400 ከምዝውክል፣

5 አብ ዓዲ ዓሰርተ ስለዝርከብ 5 ዓሰርተታት ማለት 50 ከምዝውክል፣

7 አብ ዓዲ ሓደ ስለዝርከብ 7 ሓደታት ማለት 7 ከምዝውክል አረድኡዎም።

በዚ መሰረት ናይ ቁፅርታት ዋጋ ብዝሕዙዎ ዓዲ ከምዝውሰን ብምግላፅ ተወሰኸቲ ሕቶታት ክሰርሑ ሓግዙዎም።

አብነት 1: አብ 3492 ናይ 4 ዋጋ 4 ሚእትታት = $4 \times 100 = 400$

ናይ 9 ዋጋ 9 ዓሰርተታት = $9 \times 10 = 90$

ናይ 2 ዋጋ 2 ሓደታት = $2 \times 1 = 2$ ምዃኑ ግለፅ-ሎም።

አብነት 2: አብ 604 ናይ 6 ዋጋ 6 ሚእትታት = $6 \times 100 = 600$

ናይ 0 ዋጋ 0 ዓሰርተታት = $0 \times 10 = 0$

ናይ 4 ዋጋ 4 ሓደታት = $4 \times 1 = 4$ ምዃኑ ግለፅ-ሎም።

አብ መወዳእታ አብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ አብነት ብግቡእ ክግንዘቡ ሓግዙዎም። መልመዲ 19 ክሰርሑ ብምግባር ድማ አድላዪ መአረምታ ሃቡዎም።

መልመዲ 19

በዚ መልመዲ እዚ ልዕሊ ክልተ ኣሃዝ ዘለዎም ቁፅርታት ብዓድታት ምትንታን ክለማመዱ ምግባር ይከኣል። ስለዝኾነ መጀመርታ ኣብ ሀ ዘለዉ ቁፅርታት ብሚኡትታት፣ ዓሰርተታትን ሓደታትን ክትንትኑ ብምግባር ኣብ ለ ከምዘለዉ ቁፅርታት ዋጋ ዓዲ ሕድሕድ ሆኖ ክሀልዩ ምግባር የድሊ። እዚ ድማ እንተተኻኢሉ ብዉልቀ እንተዘይኮይኑ ድማ ብጉጅለ እናተመያየጡ ክሰርሑ ምግባር ይከኣል። ነዚ ብምስዓብ ድማ ብኣባከስ ዝተገለፁ ቁፅርታት ብኣሃዝ ክፅሕፉ ብምግባር ኣብ ዓድታትን ዋጋ ቁፅርታትን ክፈልዩ ሓግዙዎም።

A.

1	ሚኡትታት	ዓሰርተታት	ሓደታት
	3	1	2

2	ሚኡትታት	ዓሰርተታት	ሓደታት
	4	5	8

3	ሚኡትታት	ዓሰርተታት	ሓደታት
	9	0	4

4	ሚኡትታት	ዓሰርተታት	ሓደታት
	2	5	8

E.

- 1. ዓሰርተ 2. ሚኡቲ 3. ዓሰርተ 4. ሓደ
 - 5. ሚኡቲ 6. ሚኡቲ 7. ሓደ 8. ዓሰርተ
- ሐ. 1. 362 2. 507 3. 999

መ. 138 ፣ 183 ፣ 318 ፣ 381 ፣ 813 ፣ 831

ረ. እቲ ዝዓበየ 999 እንትኾን እቲ ዝነኣሰ ድማ 100 እዩ።

1.4.4 ሓደታት፣ ዓሰርተታት፣ ሚኡትታትን ሽሓትን

ኣብ ከባቢኡም ዝርከቡ ዝተፈላለዩ ብራኽታት ዘለዉዎም ነገራት ብራኽኦም ክግምቱ፣ ካልኣት ዝተፈላለዩ ምስ ቁፅርታት ዝተተሓሓዙ ነገራት ብሕቶ መልክዕ ብምሃብ ጀምሩሎም። ብምቕፃል ዝኾነ ቁፅሪ ዝሃቡዎ /ብራኽ ክኾውን ይኸእል/ ብዓድታት ቁፅሪ ከመይ ከምዝገለፅ ድማ ክመያየጡ ግበሩ። ነዚ ኣስዒብኩም ድማ ከም ኣብነት 4154 ብምውሳድ ብቻርት ቁፅሪ፣ ብኣባከስን ብሰደቓ ቁፅሪን ከመይ ከምዝገለፅ ብምምይያጥ ኣረድኡዎም። ቀዒሎም ድማ ብምትንታን ክፅሕፉ ግበሩ። ተምሃሮ ሕድሕዶም ክመያየጡ ክሕገዙዎ ድማ ንጥፈት 15 ክሰርሑ ግበሩ።

ንጥፈት 15

ልዕል ክብል ካብ ዝተገለፀ ኣገባብ ኣመሃህራ ኣብዚ ንጥፈት እዚ ብቻርት ቁፅሪ ዝተወከሉ ሕድሕድ ቁፅሪ ብምትንታንን ብኣሃዝን ክገልፁ ዝሕገዝ ንጥፈት እዩ። እዚ ብጉጅለ እናተመያየጡ ክሰርሑ ምግባር ይከኣል።

1. $4000 + 400 + 30 + 2 = 4432$
2. $2000 + 200 + 40 + 6 = 2246$
3. $6000 + 200 + 3 = 6203$
4. $2000 + 30 + 0 = 2030$
5. $3000 + 600 + 40 + 0 = 3640$
6. $1000 + 700 + 60 + 7 = 1767$

ካብዚ ንደሓር ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ መልመዲ 20 ክሰርሑ ግበሩ።

መልመዲ 20

ቅድም ክብል ኣብ መልመዲ 19 ከምዝተሓበረ ተምሃሮ ንዝተወሃቡዎም ቁፅርታት ሕድሕድ ሆሂ ዝውክሎ ዓዲ ክገልፁ ይኸእሉ እዮም። ሕዚ ድማ ዋጋ ዓዲ ቁፅሪ እናወሰኸ እንትኸይድ ብኸመይ ከምዝግለፅ ክልማመዱ ዝሕገዝ መልመዲ እዩ። ነዚ እዉን ልክዕ ቅድም ክብል ከምዝተሓበረ ብዉልቀ ወይ ድማ ብጉጅለ ኸይኖም እናተመያየጡ ክሰርሑ ግበሩ።

ሀ.

1.

ሸሓት	ሚኢትታት	ዓሰርተታት	ሓደታት
3	5	2	8

2.

ሸሓት	ሚኢትታት	ዓሰርተታት	ሓደታት
2	8	9	4

3.

ሸሓት	ሚኢትታት	ዓሰርተታት	ሓደታት
3	0	5	4

4.

ሸሓት	ሚኢትታት	ዓሰርተታት	ሓደታት
7	2	0	4

5.

ሸሓት	ሚኢትታት	ዓሰርተታት	ሓደታት
9	4	5	7

6.

ሸሓት	ሚኢትታት	ዓሰርተታት	ሓደታት
5	2	6	6

ለ.

- 1. 700
- 2. 6000 3. 60 4. 7000 5. 9

- ሐ. 1. 5 ሽሐት 2 ሚኢትታት 1 ዓስርተ 6 ሓደታት
2. 3 ሽሐት 5 ዓስርተታት
3. 6 ሽሐት 8 ዓስርተታት 8 ሓደታት
4. 3 ሽሐት 2 ሚኢትታት 9 ዓስርተታት 4 ሓደታት
5. 7 ሽሐት 9 ሓደታት
6. 4 ሽሐት 1 ሚኢቲ 1 ዓስርተ 7 ሓደታት

መ.

L ሳይገላ ቁፅሪ	ዓድታት ቁፅሪ				ብዕ ^a G እንትፀሓፍ
	ሽሐት	ሚኢትታት	ዓስርተታት	ሓደታት	
3,894	3	8	9	4	ሰለስተ ሽሕን ሽሞንተ ሚኢትን ቴስዓን ኣርባዕተን
8,019	8	0	1	9	ሽሞንተ ሽሕን ዓስርተ ትሽዓተን
1,257	1	2	5	7	ሓደ ሽሕን ክልተ ሚኢትን ሓምሳን ሽውዓተን
7,995	7	9	9	5	ሽውዓተ ሽሕን ትሽዓተ ሚኢትን ቴስዓን ሓሙሽተን
6,340	6	3	4	0	ሽዱሽተ ሽሕን ሰለስተ ሚኢትን ኣርባዓን
5,219	5	2	1	9	ሓሙሽተ ሽሕን ክልተ ሚኢትን ዓስርተ ትሽዓተን

መልመዲ 21

ሀ.
1. 2,534
1. 6,382
3. 1645
4. 8457
5. 5,702

ለ.
1. 6,000 + 300 + 50 + 1
2. 7,000 + 70 + 6
3. 9,000 + 200 + 80 + 2
4. 6,000 + 300 + 30 + 2
5. 9,000 + 300 + 90 + 2

ሐ.
1, 3297
2, 2004
3. 5,386
4. 8,588
5. 6,040

መ. 1. 2347 2. 7048 3. 4959 4. 1090 5. 5660 6. 1136

ረ. ኣብ ዓዲ ሸሕ 2 ኩዓሳሳ፣ ኣብ ዓዲ ሚኢቲ 2፣ ኣብ ዓዲ ሓደ 7 ኩዓሳሳ ንወሰኽ፡፡ ኣብ ዓዲ ዓሰርተ ዘለዉ ድማ ነልግሶም፡፡

አገባብ ገምጋም

ኣብዚ ንኡስ ርእሲ እዚ ተምሃሮ ክጭብጡዎም ዝግብኡ ብቕዓታት ምፍታሽ የድሊ፡፡ እዚ ድማ በዓል ክልተ ሆሄ ብድምር ርባሕ 10ን በዓል ሓደ ኣሃዝን ምፅሓፍ፣ በዓል ሰለስተ ኣሃዝ ብድምር ርባሕ 100፣ ርባሕ 10ን ብበዓል ሓደ ኣሃዝን ምፅሓፍ፣ በዓል ሰለስተ ኣሃዝ ብዋጋ ዓድታት ምፅሓፍ፣ ንበዓል ኣርባዕተ ኣሃዝ ሰደቓ ዋጋ ዓድታት ምጥቃም፣ ክሳብ 10000 ዘለዉ ርባሓት 100ን 1000ን ምዝርዛንን ርባሓት 100ን ርባሓት 1000ን ክሳብ 10000 ዘለዉ ቁፅርታት ምዝርዛርን ዘድሀበ ገምጋም ምክያድ የድሊ፡፡

ኣብነት፡ 1. ብቻርት ቁፅሪ ዝተገለፁ ቁፅርታት ብኣሃዝ ክገልፁ ምሕታት፡፡

2. ሕድሕድ እዞም ዝስዕቡ ብኣሃዝ ፅሓፉ፡፡

ሀ. $200 + 30 + 2$ ለ. $50 + 7$

3. ሕድሕድ ቁፅሪ ብምትንታን ፅሓፉ

ሀ. 52 ለ. 341

4. ነዞም ዝስዕቡ ቁፅርታት ኣብ ዓድታት ቁፅሪ ኣስፍሩ

ሀ. 47 ለ. 567 ሐ. 2471

5. ክንደይ ሸሓት፣ ሚኢትታትን ዓሰርተታትን ከምዘለዉ ግለፁ፡፡

ሀ. 4717 ለ. 5267

1.5 ምዑድዳርን ምስራዕ ቅደብ ሰዓብን ክሳብ 10000 ዘለዉ ሙሉ እ ቁፅርታት

ኣብ ሕሉፍ ትምህርቲ ብዛዕባ ክሳብ 10000 ዘለዉ ቁፅርታት፣ ኣኅብበኦም፣ ኣፀሓሕፊኦምን ብዓድታት ምግላፅን ተምሃሮም እዮም፡፡ ኣብዚ ንኡስ ርእሲ እዚ ድማ ክሳብ 10,000 ዘለዉ

ቁፅርታት ምውድዳርን ብእኡ ኣቢሎም ድማ ቁፅርታት ብቕደም ሰዓብ ምቕማጥን ክመሃሩ እዮም። እዚ ንምምሃር ኣብ ክልተ ክፍልታት መቐቐልና ክንሪኦ ኢና። እቲ ቀዳማይ ኣብ ምውድዳር ቁፅርታት እንትጥምት እቲ ኻልኣይ ድማ ብቕደም ሰዓብ ኣብ ምቕማጥ ዝጥምት እዩ።

1.5.1 ምውድዳር

ክሳብ 10,000 ዘለዉ ቁፅርታት ንምውድዳር መጀመሪያ ኣብ ሕሉፍ ግዝያት ዝተምሃሩዎ ቁፅርታት ብዓዲ ቁፅሪ ምግላፅ ምዝኸኻር ኣድላዩ እዩ። እዚ ዝኸኸሉ ድማ ብዓድታት ቁፅሪ ዝተገለፁ ቁፅርታት ምውድዳር ዝቐለለ ስለዝኾነ እዩ። እዚ ንምምሃር ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘለዉ ኣብነታት ክሰርሕዎም ምግባር ኣገዳሲ እዩ ክኸውን። ነዚ ትሕዝቶ ምውድዳር ቁፅርታት ምስ ዕለታዊ ስራሕቶም ክተሓሓዝ ምግባር ዝበለፀ ክበርሀሎም ዝሕግዝ ስለዝኾነ ተወሳኺቲ ግን ድማ ምስ ከባቢኹም ዝሰማምዑ ኣብነታት ብምሃብ ክርድእዎ ሓግዝዎም።

ኣብ መወዳእታ መልመዲ 22 ክሰርሑ ግበሩ።

መልመዲ 22

እዚ መልመዲ እዚ ኣብ ምውድዳር ቁፅርታት ዘድሀበ መልመዲ እዩ። ስለዝኾነ ዋጋ ዓድታት ቁፅሪ ኣብ ምውድዳር ዘለዎም ረብሓ ክበርሃሎምን ክጥቀሙሉን ምግባር ኣድላዩ እዩ።

- 1. < 2. < 3. > 4. < 5. > 6. > 7. <
- 8. < 9. < 10. > 11. > 12. <
- 13. ሓሶት 14. ሓሶት 15. ሓሶት 16. ሓቂ
- 17. 1888 ሓቂ እዩ።

ኩናት ዓድዋ ዝተኻየደሉ ኣብ ዘመን ሃፀይ ሚኒሊክ እዩ።

1.5.2 ብቕደም ሰዓብ ምስራፅ

ኣብዚ ርእሲ እዚ ንውሓት ወሓዝቲ ሩባታት ተዋሂቡ ኣሎ። ስለዝኾነ ድማ ናይዞም ወሓዝቲ ሩባታት ንውሓት ክክልተ እናወሰዱ ከወዳድሩ ብምግባር ምጅማር ይክኣል እዩ። እዞም ኣብዚ ተዋሂቦም ዘለዉ ወሓዝቲ ሩባታት ብሃገር ደረጃ ዝፍለጡ እዮም። ተምሃሮ ዝበለፀ ግንዛብ ክሕድሩ ንምሕጋዝ ኣብ ከባቢኹም ዝርከቡ ኣብነታት ብምሃብ ምምሃር ይክኣል እዩ። ብቕደም ሰዓብ እንትሰርዑ ብኸልቲኡ መዳይ ካብ ዝዓበየ ናብ ዝነኣሰን ካብ ዝነኣሰ ናብ ዝዓበየን እናቀያየርኩም መሃርዎም።

እኹል ግዜ ወሲዶም ክሰርሑን ብዝበለፀ ክርድኡን ድማ መልመዲ 22 ክሰርሑ ግበሩ።

ንጥፈት 16

እዚ ንጥፈት ቁፅርታት ብቐደም ሰዓብ ምስራዕ ዘለዎ ተግባራዊ ጥቕሚ ክርእዩን ነዚ ተጠቐሞም ድማ ኣብ ሞንጎ ክልተ ቁፅርታት ዘለዉ ቁፅርታት ክዝርዝሩ ንምግባር ዝዓለመ ንጥፈት እዩ።

እዚ ብግቡእ እንተተረዲኦም ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ ኣብነት መሰረት ብምግባር ኣድላዩ ገለፃ ሃብዎም። ቀዲሖኩም ድማ መልመዲ 24 ክሰርሑ ግበሩ።

መልመዲ 24

- 1. 485፣ 486፣ 487
- 2. 120፣ 121፣122፣123
- 3. 460፣ 461፣ 462፣ 463፣ 464
- 4. 220፣ 221፣ 222፣ 223፣ 224
- 5. 324፣ 325፣ 326፣ 327፣ 328፣ 329
- 6. 406፣ 407፣ 408፣ 409፣ 410፣ 411
- 7.

ከተማ	ብራሽ (ብሜትር)	ከተታት ኣየር
ሳምረ	1,160	ቆላ
ሉመራ	980	ቆላ
ዓዲግራት	2,600	ደጉዓ /ክበሳ/
መቐለ	2,232	ሓውሲ ደጉዓ/

ኣገባብ ገምጋም

ኣብዚ ምዕራፍ እዚ ተምሃሮ ዝተፈላለዩ ብቐዳታት ክጭብጡ ትፅቢት ይግበር። እቶም ቀንዲ

- ክሳብ 10,000 ዘለዉ ሙሉ-እ ቁፅርታት ክንብቡ፣ ክፅሕፉ፣ ከወዳድሩን ብቐደም ሰዓብ ክሰርዑን።
- ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉ-እ ቁፅርታት ተጠቐሞም ክስልሑ።
- ክሳብ 1000 ዘለዉ ርባሓት 100ን 1000ን ክንብቡን ክፅሕፉን።
- ክሳብ 10000 ዘለዉ ሙሉ-እ ቁፅርታት ክንብቡን ክፅሕፉን ስለዝድለ ኣብዚኦም ዘድህበ ገምጋም ብመልክዕ ፈተና ምግምጋም ይክኣል።

ኣብነት፡ 1. ክሳብ 10000 ዘለዉ ርባሓት 1000 ዘርዝሩ።

2. ነዞም ዝስዕቡ ቁፅርታት ኣወዳድሩ።

ሀ. 1234 3124

ለ. 342 ____ 4567

ሐ. 6987 ____ 5899

3. ነዞም ዝስዕቡ ቁፅርታት ብቐደም ሰዓብ ስርዑ።

ሀ. 486፣ 159፣ 924፣ 627፣ 3492

ለ. 7984፣ 2746፣ 1539፣ 5714

4. 5 በዓል ሚኢቲ ብር ኖት ክንደይ ብር እዩ?

5. ካብዞም ርባሓት 100 ዝኾኑ ፍለዩ።

3300	550	3020	4500	7000	9200
------	-----	------	------	------	------

6. ካብዞም ርባሓት 1000 ዝኾኑ ፍለዩ።

2100	760	4010	3600	8000	9000
------	-----	------	------	------	------

መጻውዊ

ቅድም ክብል ተምሃሮ ኣብ ካልኣይ ክፍሊ ትምህርቶም ብዛዕባ መዐቀንታት ንውሓት፣ ትሕዝቶን ክብደትን ከምኡውን ኣብ ሕድሕድ ዓቕን ምድማርን ምጉዳልን ተምሃሮም እዮም። ብፍላይ ድማ ካብ ዓቕናት ንውሓት ሜትርን ሳንቲ ሜትርን፣ ካብ ዓቕናት ትሕዝቶ ሊትር፣ ካብ ዓቕን ክብደት ድማ ኪሎግራም እዮም ሪኦም ነይሮም። ሕዚ ድማ ካልኦት ተወሰኽቲ ዓቕናት፣ ኣብዞም ዓቕናት ምድማርን ምጉዳልን ክመሃሩ እዮም። ካብዚ ብተወሳኺ ካብ ሓደ ዓቕን ናብ ካልእ ዓቕን ምቕያር ክመሃሩ እዮም።

ውዕኢት እዚ ምዕራፍ፡

- ዓቕን ንውሓት ብኣሃዳት ሚሊ ሜትር፣ ሳንቲ ሜትርን ሜትርን ይዕቅኑ።
- ትሕዝቶ ንምዕቃን ሚሊ ሊትርን ሊትርን ይጥቀሙ።
- ግራምን ኪሎግራምን ተጠቒሞም ክብደት ይዕቅኑ።
- ኣሃዳታት ንውሓት፣ ትሕዝቶን ክብደትን ካብ ሓደ ኣሃድ ናብቲ ካልእ ኣሃድ ይልውጡ።

እታወታት ሓገዝቲ ትምህርቲ ምዕራፍ ክልተ

- መስመሪ፣ ዝጥቕለል ሜትር፣ መዐቀንታት ትሕዝቶ፣ ሚዛን፣ ንውሓት ንምዕቃን ዝጠቕሙ ነገራት

ቁልፌ ቃላት

ንውሓት፣ ሚሊ ሜትር፣ ሳንቲ ሜትር፣ ሜትር፣ ኪሎ ሜትር

2.1 መዐቀንታት ንውሓት

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዘ፣ 6

ደረጃ ብቕዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- መስመሪ ብምጥቃም ንውሓት ብሚሊ ሜትር ይዕቅኑ፡፡
- ምልክት ሚ.ሜ የለልዩ፡፡
- ርክብ ሚ.ሜ፣ ሳ.ሜ፣ ሜትርን ኪሎ ሜትርን ይገልፁ፡፡
- ኣብሞንጎ ሜትርን ኪሎ ሜትርን ዘሎ ርክብ ይገልፁ፡፡
- ካብ ዓብዪ ኣሃድ መዐቀኒ ንውሓት ናብ ንኡሽተይ ኣሃድ መዐቀኒ ንውሓት ይልውጡ፡፡
- ናብ ንኡሽተይ ኣሃድ መዐቀኒ ንውሓት ብምልዋጥ ይድምሩ፡፡
- ናብ ንኡሽተይ ኣሃድ መዐቀኒ ንውሓት ብምልዋጥ የጉድሉ፡፡

ቁልፌ ቃላት

ንውሓት፣ ኪሎ ሜትር፣ ሜትር፣ ሳንቲ ሜትር፣ ሚሊ ሜትር

መእተዊ

ኣብዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ ተምሃሮ መስመሪ ወይ ድማ ኻልእ መዐቀኒ ብምጥቃም ንውሓት ምዕቃንን ዋጋ ሕድሕድ ኣሃድ ምፍላይን ክመሃሩ እዩ ዝድለ፡፡ ብተወሳኺ እውን ኣብ መንጎ ሕድሕድ ኣሃድ ዓቕን ንውሓት ዘሎ ርክብ ክመሃሩን ካብ ዝነኣሰ ዓቕን ናብ ዝነውሐን ካብ ዝነውሐ ናብ ዝነኣሰን ምልዋጥ እውን ክመሃሩ እዮም፡፡

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ቅድም ክብል ተምሃሮ ዝተምሃሩዎም ትሕዝቶታት ከም መዘኻኸሪ ዝተፈላለዩ ሕቶታት ብምሃብ ብምይይጥ ምጅማር ይከኣል እዩ፡፡ እዞም መዐቀንታት ንውሓት ክዝርዝሩ ብምግባር ወይ ድማ ኻልእ ሕቶ ብምቕራብ ክኸውን ይኸእል፡፡ በዚ መዘኻኸሪ እዚ ትምህርቲ እንትጅመር ሕድሕድ ትሕዝቶ ብንውሓት፣ ትሕዝቶ ፈሳሲን ክብደትን ፈላሊኻ ምምሃር

ይከኣል። በዚ መሰረት ሕድሕድ ንኡስ ርእሲ በዚ ዝሰዕብ ተመቓቂሉ ክቐርብ ይኸእል እዩ።

2.1.1 ሳንቲ ሜትርን ሚሊ ሜትርን

እዞም ኣሃዳት እዚ እም ኣካል መዐቀንታት ንውሓት ከምዝኾኑ ግለፁሎም። ምእንቲ ክርድኡኹም ድማ ዝተወሰኑ ሞዴላት ከም መስመሪ፣ ዝጥቕሉል ሜትር ሒዞም ሳንቲ ሜትርን ሚሊ ሜትርን ክፈልዩ ግበሩ።

ንሳንቲ ሜትርን ሚሊ ሜትርን ምስትውዓሎም ድሕሪ ምርግጋፅ ንጥፈት 1 ብጉጅለ ኸይኖም ክሰርሑ ብምግባር ነቶም ኣሃዳት ክፈልጥዎም ሓግዙዎም።

ንጥፈት 1

እዚ ንጥፈት እዚ ንውሓት ሕድሕድ መስመር መስመሪ ብምጥቓም ክዕቅኑ ንምልምማድ ዝሕግዝ እዩ። ስለዝኾነ ተምሃሮ ባዕሎም እናዓቀኑ ዓቕኑ ብሳንቲ ሜትርን ብሚሊ ሜትርን ክገልፁ ምግባር ይከኣል።

ዓቕን ብሳንቲ ሜትር ሀ. 1. 5	2. 11	3. 8
ዓቕን ብሚሊ ሜትር ለ. 5. 10	6. 30	7. 60

ኣብ መወዳእታ ድማ መልመዲ 1 በቢውልቀ ክሰርሑ ብምግባር ብዛዕባ ሳንቲ ሜትርን ሚሊ ሜትርን ዘለዎም ግንዛቦን ኣረዳድኣን ሓፍ ክብል ምግባር ይከኣል። ኣብዚ 1 ሳ.ሜ ምስ 10 ሚ.ሜ ማዕረ ምዃኑ ክግንዘቡ ምግባር የድሊ።

መልመዲ 1

ኣብ ሕቶ ቁፅሪ 1 ክሳብ 11 ብተግባር ዝዕቀኑ እዮም። ተምሃሮ እንትዕቅኑ ዝተወሰኑ ተምሃሮ ዓቕኖም ክዛረቡ ብምግባር ኣብ ሰሌዳ እናፀሓፍኩም ኣብ መወዳእታ መስመሪ ብምጥቓም ከመይ ከምዝዕቅኑ ኣብ ሰሌዳ መስመር እናሰኣልኩምን እናዓቀንኩምን ኣርእዩዎም። መጠቓለሊ ድማ ሃቡዎም።

1. 8 ሳ.ሜ	2. 1 ሳ.ሜ	3. 4 ሳ.ሜ	4. 5 ሳ.ሜ
6. 9 ሳ.ሜ	7. 15 ሚ.ሜ	8. 25 ሚ.ሜ	9. 13 ሚ.ሜ
10. 50 ሚ.ሜ	11. 30 ሚ.ሜ	12. 20	13. 100
14. 400	15. 700		

ነዞም ሕቶታት መልመዲ 1 ሰሪሖምን ተመያይጦምን ምስወድኡ ቀፂሎ ዘሎ ዕዮ ጉጅለ ክሰርሑ ግበሩ። በዞም ዝበዕሕዎም ዓቕኖት ሕድሕድ ንውሓት ኣባብዕቲ ከወዳድሩ ግበሩ።

2.1.2 ሜትርን ኪሎ ሜትርን

ሜትርን ኪሎ ሜትርን እውን ካብቶም መዐቀንታት ንውሓት ገሊኦም እዮም። እዚኦም ንምምሃር እውን

መጀመርታ ንጥፈት 2 ብጉጅለ እናተመያየጡ ክሰርሑ ምግባር ይከኣል።

ንጥፈት 2

እዚ ንጥፈት እዚ ኣብ ከባቢኦም ብዝርከቡ ነገራት ብሳንቲ ሜትር፣ ብሜትርን ብኪሎ ሜትርን ክዕቀኑ ዝክእሉ ክፈልዩን ግብእ ቦታ መዐቀንታት ብሜትርን ብኪሎ-ሜትርን ክግንዘቡ ንምግባር ዝሕግዝ እዩ። እዚ ከም ዕዮ ክፍሊ ብምሃብ ተምሃሮ ክመያጡሉ ምግባር ይከኣል።

ሀ. ነዚ ኣመልኪቱ ዝተፈላለዩ ኣብነት ምቕራብ ይከኣል። ከም ኣብነት ቁመት ሰብ ብሜትር ወይ ድማ ብሳንቲ ሜትር ምዕቃን ዝሓሸ እንትኾን ካብ ሓደ ዓዲ ናብ ሓደ ዓዲ ዘሎ ርሕቕት ድማ ብኪሎ ሜትር ምዕቃን ዝሓሸ እዩ።

ለ. 1ሜ = 100 ሳ.ሜ ከምኡውን 1 ኪ.ሜ = 1000 ሜ እዩ። ስለዚ ካብ ሜትር ናብ ሳ.ሜ ንምቕያር ብ100፣ ካብ ኪ.ሜ ናብ ሜትር ንምቕያር ብ1000 ኢና ነራብሕ። ብኣንፃሩ ድማ ካብ ሳ.ሜ ናብ ሜትር ንምቕያር ብ100 ንመቅል። ካብ ሳ.ሜ ናብ ኪ.ሜ ንምቕያር ድማ ብ1000 ኢና ንመቅል።

በዚ መሰረት፡

- 1. 1 ሜ = 100 ሳ.ሜ 2. 3 ሜ = 300 ሳ.ሜ 3. 1 ኪ.ሜ = 1000 ሜ
- 4. 2 ኪ.ሜ = 1000 ሜ 5. 100 ሳ.ሜ = 1 ሜ 6. 400 ሳ.ሜ = 4 ሜ
- 7. 1000 ሜ = 1 ኪ.ሜ 8. 2000 ሜ = 2 ኪ.ሜ

ነዚኦም ብዝግባእ ምስ ሰርሑ ድማ ከቃሊ ግንዛቤኦም ንምስፋሕ መልመዲ 2 ክሰርሑ ግበሩዎም።

መልመዲ 2

እዚ መልመዲ እዚ ዓቕን ክፈልዩን ትክክለኛ ክኾውን ዝክእል ከይዓቀኑ ክፈልዩን ዝሕግዝ መልመዲ እዩ። ስለዝኾነ ሕድሕድ ተምሃራይ ብውልቀ ክሰርሑ ብምግባር ምጅማር ይከኣል።

- 1. ለ 2. ሐ 3. ሀ

ሕቶታት ቁፅሪ 4፣ 6ን 11ን ንምዕቃን ሳንቲ ሜትር፣ 7፣ 9፣ 10ን 13ን ንምዕቃን ድማ ሜትር ተመራፂ እዩ። ንሕቶታት 5፣ 8ን 12ን ድማ ኪሎሜትር ተመራፂ እዩ።

- 14. 400 ሳ.ሜ 15. 700 ሳ.ሜ 16. 3000 ሜ 17. 9000 ሜ 18. 2 ሜ
- 19. 6 ሜ 20. 4 ኪ.ሜ 21. 8 ኪ.ሜ

2.1.3 ምድማርን ምጉዳልን መዐቀንታት ንውሓት

ብዛዕባ ምድማርን ምጉዳልን መዐቀንታት ንውሓት ንምምሃር መጀመሪያ ኣብ ሕሉፍ ክፍሊ ትምህርቶም ዝጥቀምዎም ዝነበሩ ኣገባባት ብሕቶ መልክዕ ብምቕራብ ተምሃሮ ክመያየጡ ብምግባር ምድማር ይክኣል። ነዚ ብምክታል ድማ ንጥፈት 3 ክሰርሑ ምግባር ይክኣል እዩ። ኣብዚ ዝስዕብ ቁምነገር ክጭብጡ የድሊ።

ብዝተፈላለዩ መዐቀንታት ዝተውሃቡ ንውሓታት ንምድማር ይኹን ንምጉዳል መጀመሪያ ናብ ሓደ ዓይነት መዐቀኒ ክንልውጥ ይግባእ።

ንጥፈት 3

እዚ ንጥፈት እዚ ምድማር ኣብ መዐቀንታት ንውሓት ክመሃሩ ንምግባርን በዚ ኣቢሎም ኣብ ሞንጎ ኣሃዳት መዐቀንታት ንውሓት ዘሎ ርክብ ክገንዘቡን ንምግባር ዝግለመ እዩ። ስለዝኾነ ተምሃሮ እናተመያየጡ ክሰርሑ ብምግባር እቲ ዕለታዊ ትምህርቲ ምድማር ይክኣል።

- 1. 260 ሳ.ሜ 2. 710 ሳ.ሜ 3. 100 ሳ.ሜ

ነዚ ብምስዓብ ድማ መልመዲ 3 ክሰርሑ ይገበር።

መልመዲ 3

እዚ መልመዲ ኣብ መዐቀንታት ንውሓት ዘሎ ርክብ መሰረት ብምግባር ምድማር ክመሃሩን ኢሎውን ካብ ሓደ ኣሃድ መዐቀኒ ንውሓት ናብ ኻልእ ኣሃድ መዐቀኒ ንውሓት ክቕይሩ ንምሕጋዝ ዝተዳለወ መልመዲ እዩ። እዚ ብመልክዕ ዕዮ ክፍሊ ወይ ድማ ዕዮ ዝብ ብምሃብ ክሰርሑ ምግባር ይክኣል።

- 1. 780 ሳ.ሜ 2. 427 ሳ.ሜ 3. 268 ሳ.ሜ 4. 635 ሳ.ሜ

ቃል ግድል

- 1. 15000 ሜ 2. 40 ኪ.ሜ 3. 20 ሚ.ሜ = 2 ሳ.ሜ 4. 24 ሳ.ሜ

ኣገባብ ገምጋም

እዚ ምስ ዕለታዊ መነባብሮና ዝተተሓሓዘ ስለዝኾነ ዝተፈላለዩ ሜላታት ብምጥቃም ምግምጋም ይክኣል እዩ። ኮይኑ ግን ብተግባር ዝዕቀኑ ነገራት ብምሃብ መዐቀኒ ክመርፁን ክዕቅኑን ብምግባር ምግምጋም ይክኣል እዩ። ካብዚ ብተወሳኺ ኣብ መዕሓፍ ተምሃራይ ዘለዉ ዝተፈላለዩ ዓይነታት መልመድታት ብምሃብ ምግምጋም ይክኣል እዩ።

ኣብነት፡ 1. ባዶ ቦታ ምልኡ።

- ሀ. 3 ሳ.ሜ = _____ ሚ.ሜ
- ለ. 12 ሳ.ሜ = _____ ሚ.ሜ
- ሐ. 70 ሚ.ሜ = _____ ሳ.ሜ

2. ነዘም ዝስዕቡ ኣስልሑ።

ሀ. $4 \text{ ሜ} + 30 \text{ ሳ.ሜ} = \underline{\hspace{2cm}} \text{ ሳ.ሜ}$

ለ. $4 \text{ ሳ.ሜ} + 3 \text{ ሳ.ሜ} = \underline{\hspace{2cm}} \text{ ሚ.ሜ}$

ሐ. $7 \text{ ሜ} - 120 \text{ ሳ.ሜ} = \underline{\hspace{2cm}} \text{ ሳ.ሜ}$

2.2 ምዕቃን ትሕዝቶ ብሚሊ ሊትርን ሊትርን

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዘ፣ 4

ደረጃ ብቕዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፦

- ትሕዝቶ ብሚሊ ሚትር ይዕቅኑ።
- ኣብ ሞንጎ ሚሊ ሊትርን ሊትርን ዘሎ ርክብ ይገልፁ።
- ሚሊ ዝብል ኣሂድ የለልዩ።

ቁልፌ ቃላት

ትሕዝቶ፣ ሊትር፣ ሚሊ ሊትር

መእተዊ

ትሕዝቶ ኣብ ዕለታዊ መነባብሮ ዘጋጥም እዩ። ብዛዕባ ሊትር ድማ ኩሎም ክፈልጡ ይኸእሉ እዮም። ኣብዚ ንኡስ ርእሲ እዚ ብዛዕባ ትሕዝቶ፣ ዓቕናት ትሕዝቶ ካብ ዝኾኑ ድማ ሊትርን ሚሊ ሊትርን ክመሃሩ እዮም። ካብ ሊትር ናብ ሚሊ ሊትርን ካብ ሚሊ ሊትር ናብ ሊትርን ምቕያር እውን ክመሃሩ እዮም።

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ቅድም ክብል ከምዝተገለፀ ብዛዕባ ትሕዝቶን መዐቀኒ ትሕዝቶን ኣብ ዕለታዊ መነባብርኦም ዝርእዩዎ እዩ። ኣብ ከባቢኹም ፀባ ብምንታይ ይሸየጥ ዝብል ሕቶ ብምሃብ ምጅማር ይከኣል። ነዚ ሕቶዚ ከም መበገሲ ብምውሳድ ኻልኣት ዝፈልጥዎም እንተልዩዎ ድማ ክመያየጡ ምግባር ይከኣል። ነዚ ምይይጥ ስዒቡ ድማ ሊትርን ሚሊ ሊትርን መዐቀንታት ትሕዝቶ ከምዝኾኑ ክንፀረሎም ይግባእ።

ድሕሪዚ ንጥፊት 4 ክሰርሑ ብምግባር ዝተፈላለዩ ትሕዝቶታትን ሕድሕድ ንምዕቃን ተመራጺ ዝኾነ መዐቀንን ክፈልዩ ሓግዝዎም።

ንጥፈት 4

እዚ ንጥፈት እዚ ትሕዝቶ ንምዕቃን ብመጠን ዘለዎ ትሕዝቶ ዝተፈላለዩ ከምዝኾነ ክበርሃሎምን ብጣዕሚ ወ.ሒድ ትሕዝቶ ዘለዎ እንተኾይኑ ብሚ.ሊ፣ ማእኸላይ ትሕዝቶ ዘለዎ እንተኾይኑ ድማ ብሊትር ምዕቃን ዘለዎ ረብሓ ንክግንዘቡ ንምሕጋዝ እዩ።

ስለዝኾነ ኣብዚ ንጥፈት ተዋሂቦም ዘለዉ ትሕዝቶታት 1፣ 2፣ 5ን 9ን ዘለዎም ትሕዝቶ ንእሽተን ስለዝኾነ ብሚ.ሊ ሊትር እንተዝዕቀኑ ዝምረፅ እንትኾን 3፣ 4፣ 6፣ 7ን 8ን ድማ ማእኸላይ ትሕዝቶ ስለዘለዎም ብሊትር እንተተዓቀኑ እዩ ዝምረፅ።

- 10. 1000ሚ.ሊ.
- 11. 3ሚ.ሊ.
- 12. 1ሊ.
- 13. 4ሊ.

እዞም ኣብዚ ንጥፈት ዘለዉ ሕቶታት ተመርኩሶም ርክብ ሊትርን ሚ.ሊ ሊትርን ምስ ፈለዩ ኣብ መወዳእታ ግንዛበኦም ንምስፋሕ መልመዲ 4 ክሰርሑ ምግባር ይክኣል።

መልመዲ 4

እዚ መልመዲ እዚ ንንጥፈት 4 ስዒቡ ዝተፈላለዩ ትሕዝቶታት ብምርኣይ ዝተቐራረበ ዓቕን ትሕዝቶ ክፈልዩ ንምሕጋዝ ዝተዳለወ መልመዲ እዩ። ስለዝኾነ ብመልክዕ ዕዮ ገዛ ብምሃብ ተምሃሮ ብወልቆም ክሰርሑ ይምረፅ።

- 1. ለ
- 2. ሀ
- 3. ለ
- 4. ሀ
- 5. ሀ
- 6. ለ
- 7. 2000 ሚ.ሊ.
- 8. 4000 ሚ.ሊ.
- 9. 8000 ሚ.ሊ.
- 10. 9000 ሚ.ሊ.
- 11. 3 ሊ.
- 12. 6 ሊ.
- 13. 5 ሊ.
- 14. 7 ሊ.

ኣገባብ ገምጋም

ቅድም ክብል ተምሃሮ ዝተመሃሩዎም ዛዕባታት ትሕዝቶ መሰረት ብምግባር ነዚ ንኡስ ርእሲ እዚ ዝተቐመጡ ብቕዓታት ክንደይ ዝኣክል ከምዝጨበጡ ምግምጋም ኣድላዩ እዩ። እቶም ትዕቢት ዝግበረሎም ብቕዓታት፣ ትሕዝቶ ብሚ.ሊ ሚትር ክዕቅኑ፣ ኣብ ሞንጎ ሚ.ሊ ሊትርን ሊትርን ዘሎ ርክብ ክገልፁ፣ ከምኡውን ሚ.ሊ ዝብል ኣሃድ ክለልዩ ስለዝኾነ ኣብዚኦም ዘድሃበ ገምጋም ምክያድ የድሊ።

እዚ ንምፍጻም ድማ እዞም ዝስዕቡ ከም ኣብነት ምውሳድ ይክኣል።

- 1. ነዞም ዝስዕቡ ናብ ሚ.ሊ ቀይሩ።
 - ሀ. 3 ሊ.
 - ለ. 12 ሊ.
- 2. ኣብ ከባቢኹም ካብ ዝርከቡ ነገራት ብሊትርን ብሚ.ሊ ሊትርን ዝዕቀኑ ኣብነታት ዘርዝሩ።
- 3. ነዞም ዝስዕቡ ናብ ሊትር ቀይሩ።
 - ሀ. 3000 ሚ.ሊ.
 - ለ. 5000 ሚ.ሊ.

2.3 ምዕቃን ብግራም፣ ብኪሎግራምን ብኩንታልን

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዘ፣ 4

ደረጃ ብቐዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፦

- ግራም ዝብል ኣሃድ የለልዩ፣ ክብደት ብግራም ይዕቅኑ።
- ኣብ ሞንጎ ግራም፣ ኪሎ ግራምን ኩንታልን ዘሎ ርክብ ይገልፁ።
- ኣብ ሞንጎ ኪሎግራምን ኩንታልን ዘሎ ርክብ ይገልፁ።

ቁልፊ ቃላት

ክብደት፣ ግራም፣ ኪሎ ግራም፣ ኩንታል

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ተምሃሮ ብዛዕባ ክብደት ብዝተወሰነ ደረጃ ክመሃሩ ተገይሩ እዩ። ንሕድሕዶም ክብደቶም ክንደይ ከምዝኾነ ብምሕታት እንታይነት ክብደት ምዝክኻር ይከኣል። ሸኮር ኣብ ሹቕ እንትግዛእ ብምንታይ ይዕቀን? ዝብል ሕቶ ብምሕታት እውን ብዛዕባ ግራም፣ ኪሎ ግራምን ኩንታልን ምምሃር ይከኣል እዩ።

ነዚ ኣስዒብኩም ንጥፊት 5 ክሰርሑ ምግባር ትክክሉ ኢኹም። እዚ ንጥፊት እዚ ኣየናይ ዓቕን ተመራጺ ከምዝኾነ ክፈልዩ ዝሕግዝ እዩ። ካብ ሓደ ኣሃድ ዓቕን ናብ ኻልእ ኣሃድ ዓቕን ምልዋጥ እውን ክርእዩ ዝሕግዝ እዩ። ነዚ ንጥፊት ብጉጅለ ኾይኖም እናተመያየጡ ክሰርሑ እንተዝግበር ዕቡቕ እዩ።

ንጥፊት 5

ተምሃሮ ኣብ ዕለታዊ መነባብርኦምን ካብ ሕሊፍ ትምህርቶምን ብዛዕባ ግራም፣ ኪ.ግራምን ኩንታልን ከምዝፈልጡ ኣብ ግምት ይውሰድ። እንተኾነ ግና ሕድሕድ እንታይ ማለት ከምዝኾነ፣ ዝኾነ ክብደት ዘለዎ ነገር በየናይ ኣሃድ እንተተዓቀነ ዝሓሸ ከምዝኾነ ክፈልዩን ኢሉውን ኣብ ሕድሕዶም ዘሎ ርክብ ብምፍላይ ካብ ሓደ ኣሃድ ናብ ኻልእ ኣሃድ ክቐይሩ ንምግባር ዝዓለመ ንጥፊት እዩ። እዚ ስለዝኾነ ተምሃሮ ብጉጅለ ኾይኖም እናተመያየጡ ክሰርሑ እንተዝግበር ዝለዓለ ረብሓ ከምዝህልዎ ይእመን።

1. ብግራም	2. ብኪሊ ግራም	3. ብኪሎ ግራም	4. ብኪሎ ግራም	5. ብግራም
6. 1000 ግ	7. 3000 ግ	8. 2 ኪ.ግ	9. 5 ኪ.ግ	
10. 100 ኪ.ግ	11. 400 ኪ.ግ	12. 1 ኩንታል	13. 6 ኩንታል	

ነዚ ንጥፊት እዚ ብዝግባእ ምስ ሰርሑ እዚ ዝስዕብ ክግንዘቡ ምግባር የድሊ።

$1 \text{ ኪ.ሎ ግራም} = 1000 \text{ ግራም}$ $1 \text{ ኩንታል} = 100 \text{ ኪ.ሎ ግራም}$
--

ድሕሪ እዚ መልመዳ 5 ይስርሑ።

አገባብ ገምጋም

ተምሃሮ ኣብ ከባቢኦም ዝርከቡ ከም እምኒ፣ መፅሓፍ፣ ወዘተ ዝኣመሰሉ ነገራት ብምሓዝ ብሳባ ክብደት ክመያየጡ ብምግባር፣ ዝተወሰኑ ሕቶታት ብምሃብ ግቡእ ዓቕን ክመርፁን ካብ ሓደ ዓቕን ናብ ካልእ ክልውጡን ብምግባር ምግምጋም ይከኣል። ኣብዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ ትዕቢት ዝግበረሎም ቀንዲ ብቕዓታት ግራም ዝብል ኣሃድ ከለልዩ፣ ክብደት ብግራም ክዕቅኑ፣ ኣብ ሞንጎ ግራም፣ ኪሎ ግራምን ኩንታልን ዘሎ ርክብ ክገልፁን ስለዝኾነ እዞም ዝስዕቡ ከም ኣብነት ብምውሳድ ምግምጋም ይከኣል።

- ክብደት ሰብ ንምዕቃን ዝሓሸ ኣሃድ ክብደት እንታይ እዩ?
- ነዞም ዝስዕቡ ናብ ግራም ቀይሩ።
ሀ. 2 ኪ.ግ ለ. 3 ኩንታል
- ነዞም ዝስዕቡ ናብ ኪ.ግ ቀይሩ።
ሀ. 4 ኩንታል ለ. 2000 ግራም
- ሓደ ኣቕሓ 3000 ግራም ዝምዘን እነተኾይኑ እዚ ክብደት ብኩንታል ክንደይ ይኸውን?

መልመዳ 5

እዚ መልመዳ እዚ ሓፈሻዊ ግንዛብ መዐቀንታት ክብደት ንምጥንኻር ዝተዳለወ መልመዳ እዩ። ስለዝኾነ ብመልክዕ ዕዮ ክፍሊ ወይ ድማ ዕዮ ገዛ ክሰርሑ ምግባር ይከኣል።

- ሀ.
1. 1 ኪ.ግ = 1000 ግ	2. 3 ኪ.ግ = 3000 ግ	3. 2000 ግ = 1 ኪ.ግ
4. 5000 ግ = 5 ኪ.ግ	5. 1 ኩንታል = 100 ኪ.ግ	6. 4 ኩንታል = 400 ኪ.ግ
7. 100 ኪ.ግ = 1 ኩንታል	8. 600 ኪ.ግ = 6 ኩንታል	
- ለ.
1. ለ	7. ኪ.ሎግራም
2. ሀ	8. ኩንታል
3. ሐ	9. ግራም
4. ሐ	10. ኪ.ሎግራም
5. ሀ	11. ኪ.ሎግራም
6. ለ	12. ኩንታል
13. 2 ኪ.ግ = 2000 ግ	14. 5 ኪ.ግ = 5000 ግ	15. 4000 ግ = 4 ኪ.ግ
16. 8000 ግ = 8 ኪ.ግ	17. 3 ኩንታል = 300 ኪ.ግ	18. 9 ኩንታል = 900 ኪ.ግ
19. 500 ኪ.ግ = 5 ኩንታል	20. 700 ኪ.ግ = 7 ኩንታል	

መጻገፍ

እዚ ምዕራፍ እዚ ብዛዕባ ጉዜታት ዝጥምት እዩ። ተምሃሮ ኣብ ሕሉፍ ክፍሊ ትምህርቶም ብዝተወሰነ ደረጃ ብዛዕባ ጉዜታት ተምሃሮም እዮም። ኣብዚ ምዕራፍ እዚ ድማ ብዛዕባ ስልሲት፣ ካብ $\frac{1}{2}$ ክሳብ $\frac{1}{10}$ ዘለዉ ጉዜታት፣ ቁዕርታት ብፍርቂን ብርብዒን ምምቃልን ዝተፈላለዩ ቃል ግድላት ምፍታሕን ክመሃሩ እዮም።

ውፅኢት እዚ ምዕራፍ፡

- ናይ ዝሓለፈ ፍልጠት ስልሲት ይጥቀሙ።
- ካብ $\frac{1}{2}$ ክሳብ $\frac{1}{10}$ ዘለዉ ጉዜታት የለልዩ።
- ቁዕርታት ብፍርቂን ብርብዒን ይመኛሉ።
- ቀለልቲ ቃል ግድላት ይፈትሑ።

እታዎታት ሓገዝቲ ትምህርቲ ምዕራፍ ሰለስተ

- ዝተፈላለዩ ምቃላት ዘርእዩ ቻርትታት
- ማዕረ ንውሓት ዘለዎም ዝተፈላለዩ ጉዜታት ዘርእዩ ወረቻቸቲ /Number Strips/
- ፍላሽ ካርድታት
- ዝተፈላለዩ ሕብርታት ዘወለዎም ማርከራት
- ቻርት ወረቻት
- ዝተፈላለዩ ሕብርታት ዘለዉዎም ቾካት

ቁልፌ ቃላት

ጉዜ፣ ሲሶ፣ ፍርቂ፣ ርብዓ

3.1 ድግማ ሲሶታት

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ጊዜ፣ 2

ደረጃ ብቐዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- ሲሶን ክልተ ሲሶን ብስእሲ የመልክቱ፡፡
- ሲሶን ክልተ ሲሶን ብቐዕሪ ይፅሕፉ፡፡

ቁልፌ ቃላት

ሲሶ፣ ክልተ ሲሶ

መእተዊ

ቅድም ክብል ተምሃሮ ብዛዕባ ሲሶ ተምሃሮም ነይሮም እዮም፡፡ ሕዚ ድማ ነዞም ቅድም ክብል ዝተምሃሩዎም ብምጥንኻር ናብ ቀፃሊ ትምህርቲ ጉዜታት ክዳለዉ ምግባር እዩ፡፡

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ኣብዚ ንኡስ ርእሲ እዚ ተምሃሮ ሲሶን ክልተ ሲሶን ብምስሊ ምግላፅ ክመሃሩ ትፅቢት ይግበር፡፡ ብምቐፃል ድማ ብምስልታት ዝተውሃቡ ብጉዚ ክገልፁ ትፅቢት ይግበር፡፡ እዚ ማለት ሲሶን ክልተ ሲሶን ዝብል $\frac{1}{3}$ ን $\frac{2}{3}$ ን ኢሎም ክፅሕፉ እዮም፡፡ እዚ ንምፍፃም ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ መልምዲ 1 ብጉጅለ እናተመያየጡ ክሰርሑ ብምግባር ምጅማር ይከኣል እዩ፡፡

መልመዳ 1

እዚ መልመዳ እዚ ናብ ሰለስተ ማዕረ ክፋታል ዝተመቐቐለ ሓደ ሙሉእ ነገር ብምውሳድ ዝተወሰኑ ክፋላት እናቕለሙ እዞም ዝተቐለሙ ክፋላት ብጉዞ ክገልፁ ብምግባር ምስ ሲሶን ክልተ ሲሶን ክላለዩ ንምግባር ዝተዳለወ እዩ።

- ሀ. 1. $\frac{1}{8}$ 2. $\frac{1}{3}$ 3. $\frac{2}{3}$ 4. $\frac{1}{3}$ 5. $\frac{2}{8}$ 6. $\frac{2}{3}$

- ለ. 1. 2. 3. 4.

ኻልኦት ተወሰኽቲ ኣብነታት ብምሃብ ድማ ግንዛቤኡም ከጠናኽሩን ናብ ቀፃሊ ክፍሊ ትምህርቲ ኣድላዩ ምድላው ክገብሩን ሓግዘዎም።

ኣገባብ ገምጋም

ዝተፈላለዩ ምስልታት ብምሃብ ብጉዞ ክገልፁን ነቶም ጉዞታት ድማ መሊሶም ብምስሊ ክገልፁዎምን ብምግባር ምገምጋም ይክኣል እዩ። ኣብነት፡

1. እዞም ተቐሊጥም ዘለዉ ክፋላት ብጉዞ ግለፁ።

ሀ.

--	--	--

ለ.

--	--	--

2. $\frac{1}{3}$ ን $\frac{2}{3}$ ን ኣብ ስእሊ እናቕለምኩም ኣርእዩ።

3.2 ኣሃድ ጉዞታት ካብ ክሳብ ክሳብ

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ጊዜ፣ 2

ደረጃ ብቐዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- -ኣሃድ ጉዞታት $\frac{1}{2}$ ፣ $\frac{1}{3}$ ፣ $\frac{1}{4}$ ፣ $\frac{1}{5}$ ፣ $\frac{1}{6}$ ፣ $\frac{1}{7}$ ፣ $\frac{1}{8}$ ፣ $\frac{1}{9}$ ፣ $\frac{1}{10}$ ምስልታት ወይ ድማ ኣቐሓት ብምጥቃም የለልዩ።
- -ምልክት ኣሃድ ጉዞታት $\frac{1}{2}$ ፣ $\frac{1}{3}$ ፣ $\frac{1}{4}$ ፣ $\frac{1}{5}$ ፣ $\frac{1}{6}$ ፣ $\frac{1}{7}$ ፣ $\frac{1}{8}$ ፣ $\frac{1}{9}$ ን $\frac{1}{10}$ ን ይፅሕፉ።

ቁልፊ ቃላት

ጉዜ፣ ኣሃድ ጉዜ ካብ 1/2 ክሳብ 1/10፣ ፍርቂ፣ ሲሶ፣ ርብዒ፣ ሕምሸን፣ ወዘተ

መእተዊ

ተምሃሮ ብዛዕባ ጉዜ ብዝተወሰነ ደረጃ ዋላ እንተኾነ ተምሃሮም ነይሮም እዮም። ካብቶም ዝተምሃሩዎም ገሊኦም ሲሶ፣ ፍርቂ፣ ርብዒ፣ ወዘተ ይርከቡዎም። ሕዚ ድማ ኣሃድ ጉዜታት ካብ $\frac{1}{2}$ ክሳብ $\frac{1}{10}$ ብምስሊ ምፍላይን ብጉዜ ምፅሓፍን ክመሃሩ እዮም።

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

እዚ ትምህርቲ ኣብ ክልተ ቦታ ብምኸፋል ክመሃሩ ክግበር እዩ። እቲ ሓደ ጉዜታት ከም ክፋላት ሓደ ሙሉእ ነገር እንትኾን እቲ ኻልኣይ ድማ ብዛዕባ ቆፃሪን ረጃሒን እዩ።

3.2.1 ጉዜታት ከም ክፋላት ሓደ ሙሉእ ነገር ምርጻእ

ጉዜ ብመሰረቱ ኣብ ሓደ ሙሉእ ነገር ዘሎ ክፋል ዝውክል እዩ። ኣብ ከባቢና ብዕራይ ብምሕራይ ስጋ እንትመቐቐሉ ነቲ ዝመቐቐልዎ ጉዜ ከምዝበሃል ብምዝክኻር ተምሃሮውን እንታይነት ጉዜ ብመልክዕ ድግማ ክመያየጡ ግበሩ። ብምቕፃል ሓደ ዝኾነ ስእሊ ብምስኣል /ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ምርኣይ ይክኣል/ ዝተፈላለዩ ጉዜታት ክዝክሩ ምግባር ይክኣል እዩ።

ከም መለዓዓሊ ምይይጥ ቅድም ክብል ካብ ዝተምሃሩዎ ዛዕባ ሲሶ ብምጅማር ንጥፊት 1 ኣንቢቦም ክመያየጡ ብምግባር ምጅማር ይክኣል።

ንጥፊት 1

እቲ ንዓርኩ ዝሃቦ ኣራንሺ $\frac{1}{3}$ እንትኾን ስሙ ድማ ሲሶ እዩ።

ነዚ ምስ ሰርሑ እቲ ዝተመቐለ ኣብ ኣርባዕተ ማዕረ ክፋል እንተዝኾውን ከ ንዓርኩ ዝሃቦ ብጉዜ ብኸመይ ይግለፅ? ዝብል ሕቶ ብምሃብ ንክመያየጡ ዕድል ሃቡዎም። ነዚ ከም መዘኻኸሪ ዝሕግዝ ንጥፊት ምስተመያየጡ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ መልመዲ 2 ብጉጅለ እናተመያየጡ ክሰርሑ ግበርዎም። እዚ መልመዲ እዚ ምስልታት ብጉዜን ዝተወሰኑ ጉዜታት ድማ ብምስን ምግላፅ ዘጠቓልል እዩ። ጉዜ ብምስሊ ንምግላፅ ዝተፈላለዩ ተግባራዊ ስራሕቲ ክለማመዱ ምግባር ይክኣል እዩ። ከም ኣብነት ተምሃሮ ወረቐት፣ ፊትሊ፣ ገመድ ወዘተ ኣብ ሰለስተ ማዕረ ቦታ፣ ኣርባዕተ ቦታ ወዘተ ክጻፁፉ ግበሩ። ነዚ እንትሰርሑ ጉዜ ብምስሊ ብኸመይ ከምዝግለፅ ክለማመዱ ይሕግዞም እዩ። ከም ኣብነት፡

1. ትሽዓተ ሳ.ሜ ንውሓት ዘለዎ ገመድ ኣብ ሰለስተ ማዕረ ቦታ መቐለኩም ቁረፁዎ። ሕድሕድ ቁራፅ እንታይ ትውክል?
2. ወረቐት ኣብ ኣርባዕተ ማዕረ ቦታ መቐለኩም ቕደዱ። ሓንቲ ምቃል እንታይ ትበሃል?

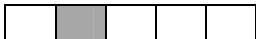
መልመዳ 2

እዚ መልመዳ እዚ ኣብ ዝተፈላለዩ በዝሒ ዘለዎም ክፋላት ካብ ዝተመቐቐሉ ምስልታት እቲ ዝተቐለመ ብገዢ ምግላፅ ክለማመዱ ንምግባር ዝተዳለወ መልመዳ እዩ። ስለዝኾነ ተምሃሮ ብዉልቀ ኣብ ክፍሊ ክሰርሑ ብምግባር ኣብ መወዳእታ መብርሂ ብምሃብ ግለፁሎም።

- ሀ. 1. $\frac{1}{2}$ 2. $\frac{1}{4}$ 3. $\frac{1}{8}$ 4. $\frac{1}{9}$ 5. $\frac{1}{7}$

ለ. ዝተፈላለዩ ምስሊ ክቐርብ ይኽእል እዩ። ከም ኣብነት ግን ነዚ ዝስዕብ ምጥቃም ይክኣል።

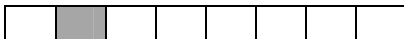
6.

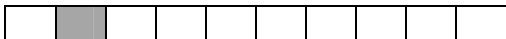
7.

8.

9.

ነዚ ፈተነ እዚ ብጉጅለ ብምስርሖም ውልቃዊ ተግባር ንምስራሕ እዚ ዝስዕብ ንጥፈት 2 በቢውልቀ ክሰርሑ ምግባር ግቡእ እዩ። ኣብዚ እዋን እዚ በቢውልቀ ብትኽክል ክሰርሑ ምኽኣሎም ምክትታል ድማ ኣገዳሲ እዩ። እዚ ንጥፈት እዚ ሓደ ገዢ ፍርቂ፣ ሲሶ፣ ርባፅ ወዘተ እናበልና እንገልጽ እቲ ምሉእ ነገር ኣብ ክንደይ ማዕረ ቦታ ከምዝተመቐለ ብምርኣይ ከምዝኾነን ሕድሕድ ገዢ ብመጠን ዝተቐለመን በዝሒ ምቃላትን ከምዝግለፅ ክግንዘቡ ንምግባር እዩ።

ንጥፈት 2

ልዕል ክብል ከምዝተሓበረ ሓደ ገዢ ፍርቂ፣ ሲሶ፣ ርባፅ ወዘተ እናበሉ እንትፈልዩ እንታይ ማለት ከምዝኾነ ዘለዎም ኣረዳድኣ ንምሕያል እዚ ንጥፈት እዚ ብዉልቀ ክሰርሑ ብምግባር ሕድሕድ ዝተቐለመ ብገዢ ብኸመይ ከምዝግለፅ ክለማመዱ ግበሩ።

- 1. $\frac{1}{2}$ 2. $\frac{1}{3}$ 3. $\frac{1}{4}$ 4. $\frac{1}{5}$ 5. $\frac{1}{6}$ 6. $\frac{1}{7}$
- 7. $\frac{1}{8}$ 8. $\frac{1}{9}$ 9. $\frac{1}{10}$

3.2.2 ቆፃሪን ረጅሒን

ቅድም ክብል ተምሃሮ ዝተፈላለዩ ጉዜታት ካብ ምቃል ሓደ ሙሉእ ነገር ምፍላይ ሪኦም እዮም። ዝተፈላለዩ ጉዜታት ብኸመይ ከምዝፀሓፉ እውን ተምሃሮም እዮም። ሕዚ ድማ ኣብ ጉዜ ወሰንቲ ዝኾኑ ስያመታት ክመሃሩ እዮም። እዞም ስያመታት ድማ ቆፃሪን ረጅሒን እዮም።

ኣብ ሓደ ጉዜ (ንኣብነት $\frac{1}{3}$) ብምውሳድ እቲ ኣብ ላዕሊ ዘሎ 1 ቆፃሪ፣ እቲ ኣብ ታሕቲ ዘሎ 3 ድማ ረጅሒ ከምዝበሃል ግለፁሎም።

እዚ ምስበርሀሎም ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ መልመዲ 3 ክሰርሑ ብምግባር ናይ ዝተፈላለዩ ጉዜታት ቆፃሪን ረጅሒን ክፈልዩ ግበሩ።

መልመዲ 3

1. ኣብ $\frac{1}{7}$ ቆፃሪ 1 ረጅሒ ድማ 7 እዩ።
2. ኣብ $\frac{1}{8}$ ቆፃሪ 1 ረጅሒ ድማ 8 እዩ።
3. ኣብ $\frac{1}{4}$ ቆፃሪ 1 ረጅሒ ድማ 4 እዩ።
4. ኣብ $\frac{2}{3}$ ቆፃሪ 2 ረጅሒ ድማ 3 እዩ።
5. ኣብ $\frac{1}{5}$ ቆፃሪ 1 ረጅሒ ድማ 5 እዩ።
6. ኣብ $\frac{1}{10}$ ቆፃሪ 1 ረጅሒ ድማ 10 እዩ።
7. ቆፃሪኡ 2 ረጅሒኡ ድማ 3 ዝኾነ ጉዜ $\frac{2}{3}$ እዩ።
8. ቆፃሪኡ 1 ረጅሒኡ ድማ 8 ዝኾነ ጉዜ $\frac{1}{8}$ እዩ።
9. ቆፃሪኡ 1 ረጅሒኡ ድማ 9 ዝኾነ ጉዜ $\frac{1}{9}$ እዩ።

ኣገባብ ገምጋም

ተምሃሮ ክንደይ ዝኣክል ከምዝተገንዘቡ ንምግምጋም ዝተፈላለዩ ሜላታት ምጥቃም ይከኣል እዩ። ከም ኣብነት ጉዜ ብምሃብ ቆፃሪን ረጅሒን ክፈልዩ ብምግባር ምግምጋም ይከኣል እዩ። ቆፃሪን ረጅሒን እንታይ ማለት ከምዝኾኑ ክገልፁ ብምግባር ምግምጋም እውን ሓደ መማረቢ እዩ። ካብዚ ብተወሳኺ ኣብዚ ንኡስ ርእሲ እዚ ካብ ተምሃሮ ትፅቢት ዝግበረሎም ብኸኣታት እዞም ዝስዕቡ።

-ኣሃድ ጉዜታት $\frac{1}{2}$ ፣ $\frac{1}{3}$ ፣ $\frac{1}{4}$ ፣ $\frac{1}{5}$ ፣ $\frac{1}{6}$ ፣ $\frac{1}{7}$ ፣ $\frac{1}{8}$ ፣ $\frac{1}{9}$ ፣ $\frac{1}{10}$ ምስልታት ወይ ድማ ኣቑሑት ብምጥቃም ይለልዩ።

-ምልክት አሃድ ጉዜታት $\frac{1}{2}$ ፣ $\frac{1}{3}$ ፣ $\frac{1}{4}$ ፣ $\frac{1}{5}$ ፣ $\frac{1}{6}$ ፣ $\frac{1}{7}$ ፣ $\frac{1}{8}$ ፣ $\frac{1}{9}$ ን $\frac{1}{10}$ ን ይፅሕፉ።

ስለዝኾኑ ስእልታት ክስእሉ ብምግባር ሕድሕድ ጉዜ እናቐለሙ መጠኑ ብጉዜ ክገልፁን ኣብ ሕድሕድ ጉዜ ዘሎ ቆፃሪን ረጅሒን ክፈልዩ ዝሓቱ ሕታታት ብምሃብ ምግምጋም ይከኣል።

ኣብነት፡

1. ሓደ ሬክታንግል ብምስኣልን ኣብ ኣርባዕተ ማዕረ ክፋላት ብምምቃልን $\frac{1}{4}$ ኣቐሊምኩም ኣርእዩ።
2. $\frac{1}{5}$ ስእሊ ስኢልኩም ብምቐላም ኣርእዩ።
3. ኣብ $\frac{1}{7}$ ዘሎ ቆፃሪን ረጅሒን ፈሊኹም ዕሓፉ።

3.3 ፍርቂን ርብዒን

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ጊዜ፤ 2

ደረጃ ብቐፃት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- ፍርቂ ናይ ዝተውሃቡ ርባሓት 2 የለልዩ።
- ርባዕ ናይ ዝተውሃቡ ርባሓት 4 የለልዩ።
- ቃል ግድላት ናይ ፍርቂታት ይፈትሑ።

ቁልፊ ቃላት

ፍርቂ፣ ርብዒ

መእተዊ

ቅድም ክብል ተምሃሮ ብዛዕባ ሲሶ፣ አሃድ ጉዜታት ካብ 1/2 ክሳብ 1/10፣ ዛዕባ ቆፃሪን ረጅሒን ተማሂሮም እዮም። ሕዚ ድማ ኣካል እዞም ጉዜታት እዚኦም ኾይኖም ብሰፊሑ እንጥቀመሎም ፍርቂን ርብዒን ክመሃሩ እዮም።

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ተምሃሮ ብዛዕባ ጉዜታት ዝተምሃሩ ስለዝኾኑ ፍርቂን ርብዒን እንታይ ማለት ከምዝኾኑ ብሕቶ መልክዕ ምጅማር ይከኣል እዩ። ነዚ ከም መጠናኸሪ ድማ መልምዲ 4 ክሰርሑ ግበሩ።

መልመዲ 4

ሀ.	1. 1	2. 2	3. 6	4. 10	5. 23	6. 25
ለ.	1. 1	2. 2	3. 4	4. 3	5. 5	6. 10
ሐ.	1. 5	2. 18	3. 40	4. 15	5. 25	

ካልኦት ተወሰኝቲ ኣብነታት ብምሃብ ብዛዕባ ፍርቂን ርብዒን ብተደጋጋሚ ክለማመዱ ግበሩ።

አገባብ ገምጋም

ኣብዚ ንኡስ ርእሲ እዚ ዛዕባታት ፍርቂን ርብዒን ክመሃሩ ስለዝድለ ነዞም ዝስዕቡ ብቕዓታት

- ፍርቂ ናይዝተውሃቡ ርባሓት 2 የለልዩ፣ ርባዕ ናይ ዝተውሃቡ ርባሓት 4 የለልዩ፣ ቃል ግድላት ናይ ፍርቅታት ይፈትሑ።

መሰረት ብምግባር ምግምጋም የድሊ። እዚ ንምፍፃም ድማ እዞም ዝስዕቡ ከም ኣብነት ምውሳድ ይክኣል።

ኣብነት፡

1. ፍርቂ 2፣ 4፣ 6ን 8ን ድለዩ።
2. ርባዕ 4 ን 8ን ድለዩ።
3. ግርማይ 4 ደፋትር ዓዲጉ። ንሓፍቱ 2 ደፋትር እንተሂባቶ ንዓኣ ክንደይ ይተርፋ?

3.4 ምውድዳር ቀለልቲ ጉዟታት

ይዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ጊዜ፣ 4

ደረጃ ብቕዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- ቆፃሪኦም 1 ዝኾኑ ረቛሒኦም ድማ ካብ 2 ክሳብ 10 ዝኾኑ ጉዟታት ነንሕድሕዶም ሰደቓ እናመቓቓሉ የወዳድሩ።

መእተዊ

ተምሃሮ ክሳብ ሕዚ ዝተምሃሩዎም ብዛዕባ ጉዟታትን ምስ ጉዟታት ተተሓሓዞም ድማ ከም ቆፃሪን ረቛሒን ነይሮም። ሕዚ ድማ ጉዟታት ምውድዳር ክመሃሩ እዮም። እንተኾነ ግን ቆፃሪኦም 1 ረቛሒኦም ድማ ካብ 2 ክሳብ 10 ዝኾኑ ብምውሳድ ከወዳድሩ እዩ ክግበር። እዚ ዝኾነሉ ድማ ምውድዳር ጉዟታት ኻልእ ዝጠልቦ ትሕዝቶ ስለዘለዎ እዩ።

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

እዚ ርእሲ እዚ ንምቕራብ ምናልባት ተወሳኺ ግንዛቤታት ዝሓትት ክኸውን ይኸእል እዩ። እንተኾነ ግን ተመሳሳይቲ ረጅሕቲ ዘለዉዎም ጉዜታት መሰረት ዝገበረ ውድድር ክገብሩ ምሕጋዝ ኣድላዩ ክኸውን እዩ። ነዚ ድማ ካብ ቀለልቲ ጉዜታት ምጅማር ይክኣል። ምስዚ ተተሓሒዞ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ ንጥፈት 3 ክሰርሑ ምግባር ምስ ዕለታዊ ተግባራት ዝተተሓሓዘ ስለዝኾነ ብጉጅለ ክሰርሑ ብምግባር ተወሳኺ መብርሂ ሃብዎም።

ንጥፈት 3

ካብዚ ኣብ ሽሞንተ ዝተመቐለ ሕምባሻ ስምኡን ሰለስተ ኢድ ዓሊ ድማ ክልተ ኢድ ወሲዶም ስለዘለዉ ስምኡን ዝወሰዶ መጠን ዝበለፀ ይኸውን።

እዚ ጉዜታት ንምውድዳር ጠቓሚ እዩ። ምክንያቱ ረጅሒኦም ሓደ ዓይነት ስለዝኾነ ረጅሒኦም መሓደ ዓይነት ዝኾኑ ጉዜታት ንምውድዳር ቆፃሪኦም ጥራሕ ምውድዳር እኹል ከምዝኾነ ንክግንዘቡ ዝሕግዝ እዩ።

ነዚ ስዒቡ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘለዉ ኣብነታት ክሰርሑ ምግባ ይክኣል። ብምቕፃል መልምዲ 5 ብወልቆም ክሰርሑ ግበሩ። እዚ መልምዲ እዚ ረጅሒኦም ማዕረ ዝኾኑ ጉዜታት ኣብ ምውድዳር ዘለዎም ግንዛቤ ንምስፋሕ ከምኡውን ሕዕረታት እንተልዩም ንምእራም ስዘልኹን ንሕድሕድ ወልቀ ተምሃራይ ብመልክዕ ዕዮ ዝዛ ክሰርሑ ምግባር ይክኣል።

መልመዲ 5

1. $\frac{1}{4} < \frac{3}{4}$	2. $\frac{3}{8} > \frac{1}{8}$	3. $\frac{2}{6} < \frac{3}{6}$
4. $\frac{4}{10} > \frac{3}{10}$	5. $\frac{7}{9} < \frac{8}{9}$	6. $\frac{5}{5} > \frac{3}{5}$

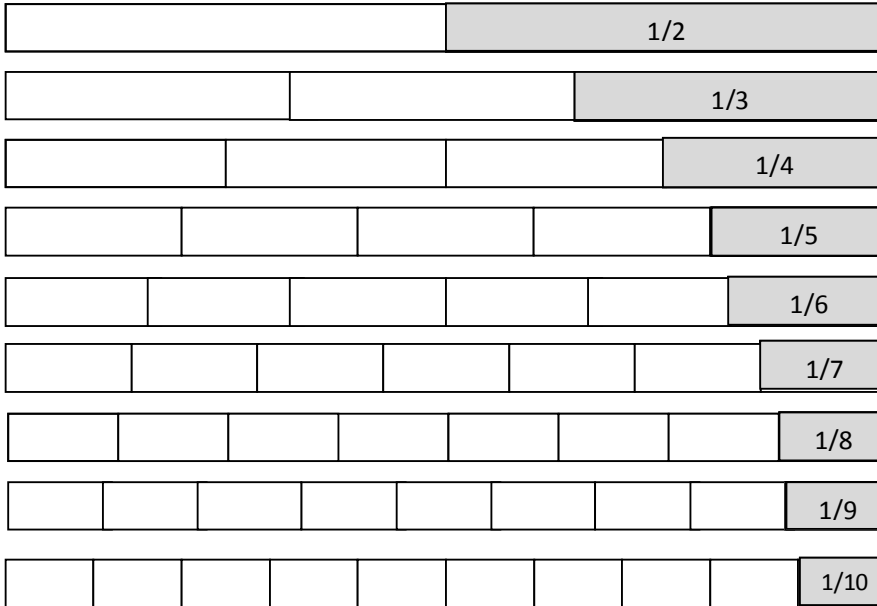
ነዚ ብዝግባእ ምስ ሰርሑን እኹል ግንዛቤ ምስ ሓዙን ረጅሒኦም ዝተፈላለዩ ጉዜታት ብኸመይ ከምዝወዳደሩ ክሪኡ ምግባር የድሊ። ነዚ ድማ ንጥፈት 4 ክሰርሑ ብምግባር ምጅማር ይክኣል።

ንጥፈት 4

እዚ ንጥፈት እዚ ረጅሒኦም ዝተፈላለዩ ዝኾኑ ጉዜታት ብኸመይ ምውድዳር ከምዝክኣል ግንዛቤ ንምሓዝን ኣብዚኦም ዝተደረኹ ምይይጣት ንምግባርን ስለዝኾነ መጀመርታ ተምሃሮ ባዕሎም ሓሳብ ንክህቡሉ ጉጅለ ብምምስራት ክመደጡ ምግባር ይክኣል።

1. ዝበዝሐ ክፋል ሕምባሻ ዝሃበ ኣበበ እዩ። ምክንያቱ ንሱ ፍርቂ እንትህብ ፎዚያ ሲሶ እያ ሂባ።

2.

ካብ ዝነኣሰ ናብ ዝዓበየ እንት-ስርዑ ድማ $\frac{1}{10} \text{ ፣ } \frac{1}{9} \text{ ፣ } \frac{1}{8} \text{ ፣ } \frac{1}{7} \text{ ፣ } \frac{1}{6} \text{ ፣ } \frac{1}{5} \text{ ፣ } \frac{1}{4} \text{ ፣ } \frac{1}{3} \text{ ፣ } \frac{1}{2}$ ይኾኑ።

ካብዚ ኣስዲብኩም ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ኣብ ዘለዉ ኣብነታት መብርሂ ብምሃብ መልመዲ 6 በቢውልቀ ክሰርሑዎ ምግባ ይክኣል።

ኣገባብ ገምጋም

ትሕዝቶታት እዚ ምዕራፍ ዝተኣሳሰሩ ስለዝኾኑ ብጥሙር ምግምጋም ኣድላዪ እዩ። ነዚ ድማ ዝተፈላለዩ ሕቶታት ብምሃብ ክሰርዑ፣ ቆፃሪ ክፈልዩ፣ ረጅሒ ክፈልዩን ከወዳድሩን ምግባር ይክኣል እዩ።

ኣብነት፡

1. ኣብዞም ዝስዕቡ ጉዟታት ቆፃሪን ረጅሒን ፍለዩ።

ሀ. $\frac{1}{6}$ ለ. $\frac{1}{8}$

2. ነዞም ዝስዕቡ ጉዟታት ኣወዳድሩ።

ሀ. $\frac{1}{3}$ ——— $\frac{1}{2}$ ለ. $\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{7}$

3. ነዞም ዝስዕቡ ጉዟታት $\frac{1}{2} \text{ ፣ } \frac{1}{5} \text{ ፣ } \frac{1}{3} \text{ ፣ } \frac{1}{7}$ ካብ ዝዓበየ ናብ ዝነኣሰ ስርዑ።

4. ነዞም ዝስዕቡ ጉዟታት $\frac{1}{8} \text{ ፣ } \frac{1}{4} \text{ ፣ } \frac{1}{3} \text{ ፣ } \frac{1}{7}$ ካብ ዝኣናሰ ናብ ዝዓበየ ስርዑ።

መልመዲ 6

1. $\frac{1}{4} < \frac{1}{3}$ 2. $\frac{1}{2} > \frac{1}{8}$ 3. $\frac{1}{8} < \frac{1}{6}$ 4. $\frac{1}{10} < \frac{1}{7}$ 5. $\frac{1}{3} > \frac{1}{9}$ 6. $\frac{1}{5} < \frac{1}{4}$

ምዕራፍ 4

ምድማርን ምጉዳልን ሙሉ እቅድ ቁፅርታት ክሳብ 10,000

28 ክፍለ ግዜ

መጻኑ

ክሳብ ሕዚ ኣብ ዝረከብኩሉ ትምህርቲ ሒሳብ ሙሉ እቅድ ቁፅርታት ብዝተፈላለዩ መንገድታት ንዕለታዊ መነባብሮና ንጥቀመሎም ኢና። ንኣብነት በዝሒ ኣባባዕቲ ኣእዳውና፣ በዝሒ ኣባላት ስድራ፣ ኣብ ክፍሊ ዘለዉ በዝሒ ተምሃሮ፣ ወዘተ ብሙሉእ ቁፅሪ ዝግለፁ እዮም።

ስለዚ ሙሉእ ቁፅርታት ብግቡእ ምፍላጥ ብዝበለፀ ክንጥቀመሎም ዘኽእለና ስለዝኾነ ተምሃሮ ብግቡእ ክመሃሩ ምግባር ኣድላዪ እዩ። በዚ መሰረት እዚ ምዕራፍ እዚ ድምርምን ኣፈላላዮምን ክሳብ 10,000 ዝኾኑ ዝተፈላለዩ ምሉእ ቁፅርታት ብምውሳድ ሜላ ኣደማምርኦምን ኣጎዳድለኦምን ዘላልዩ ዝተፈላለዩ ትሕዝቶታት ክመሃሩ እዮም። ብተወሳኺ ድማ ኣብዚ ምዕራፍ እዚ ምድማርን ምጉዳልን ተጠቂሞካ ዝፍታሕ ቃል ግድል ተኻቲቱ ቀሪቡ ኣሎ።

ውፅኢት እዚ ምዕራፍ፡

- ክሳብ 10,000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ይድምሩ።
- ክሳብ 10,000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት የጉድሉ።
- ምድማርን ምጉዳልን ተጠቂሞም ቃል ግድል ይፈትሑ።

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ኣብዚ ንኡስ ክፍሊ እዚ መጀመሪያ ናይ 100ን ናይ 1000ን ርባሓት ምድማር፣ ብምቕፃል በዓል ስለስተ ኣሃዝ ቁፅርታት ምድማርን ብክፋል ተደመርቲ ምድማርን ብዝብል ክፍለ ትምህርታት ተመቓቑሎም ክቐርቡ እዮም።

4.1.1 ምድማር ርባሓት 100

እዚ ንምምሃር ቅድም ክብል ዝተምሃሩዎም ክሳብ 10,000 ዘለዉ ርባሓት 100ን 1000ን ምዝክኻር ኣድላዩ እዩ። እዚ ንምትግባር ድማ ነዚ ዝስዕብ መበገሲ ከም ዕዮ ክፍሊ ብምሃብ ክሰርሑ ምግባር ይከኣል።

ዕዮ ክፍሊ

1. ሀ. ስለስተ ርባሓት 100 ዝኾኑ ሙሉእ ቁፅርታት ፅሓፉ።
 ለ. ስለስተ ርባሓት 1000 ዝኾኑ ሙሉእ ቁፅርታት ፅሓፉ።
2. ኣብ መስርዕ ፩ ዘለዉ ምስ ኣብ መስርዕ ፪ ዘለዉ ቁፅርታት ኣዛምዱ።

፩	፪
ክልተ ሚኢቲ	1200
ሓሙሽተ ሚኢቲ	3700
ዓሰርተ ሚኢቲ	200
ዓሰርተ ክልተ ሚኢቲ	500
ሳላሳን ሽውዓተን ሚኢቲ	1000

3. ካብቶም ኣብቲ ሰደቓ ዘለዉ ቁፅርታት ውሽጢ
 - ሀ. ርባሓት 100 ዝኾኑ ፀሓፉ
 - ለ. ርባሓት 1000 ዝኾኑ ፀሓፉ
 - ሐ. ናይ ክልቲኦም (ናይ 100ን 1000ን) ርባሓት ዝኾኑ ፀሓፉ
 - መ. ናይ ክልቲኦም 100ን 1000ን ርባሓት ዘይኮኑ ፀሓፉ

500	610	7000	1400	1290
880	900	100	9200	8000
2491	4700	9000	10,000	1200
1000	6008	320	300	7204

እዚኦምን ነዚኦም ዝመሳሰሉን ሕቶታት ብምሕታት

እቶም ተምሃሮ ርባሓት 100ን 1000ን ብግቡእ ክገክሩ ምኽካሎም ብምርግጋዕ ነቲ ትምህርቲ ምድማር ይክኣል እዩ።

“ምድማር” ማለት እንታይ ማለት እዩ? ንምንታይ ከንጥቀመሉ ዝበሉ ሕቶታት ብምሕታት ብዛዕባ ኣምር ምድማር ክመያየጡ ብምግባር ግንዛበኦም ክሰፍሑ ምሕጋዝ የድሊ።

እዚ ድሕሪ ምግባር ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘለዉ ኣብነታት ክሰርሑ ዕድል ሃቡዎም።

ኣብ ከይዲ ምምሃር ምስትምሃር ኩሉግዘ ተምሃራይ ዘሳትፍ ኣገባብ ምኽታል ተመራፃይ ምዃኑ ኣየተሓትትን። ስለዝኾነ ድማ ተምሃራይ ዘሳትፍ ሜላ ኣመሃህራ ብምምሃዝ ከይዲ ትምህርቲ ምርግጋዕ ኣድላዩ እዩ።

ኣብ ኣብነት 1 ንዝተውሃበ ናይ ምድማር ሕቶ

200 + 300 = 500 ዝብል መልሲ ጥራሕ ምሃብ እኹል ዘይክኾን ይኸእል እዩ። ምኽንያቱ ድማ 2 ሚሊትታት ምስ 3 ሚሊትታት እንትንድምር ተምሃራይ ሕድሕድ ስልሒት ንምንታይ ከምኡ ንሰርሑ ከምዘለና ክገልፅ ክኸእል ኣለዎ። እዚ ብምዃኑ 2 ሚሊትታት + 3 ሚሊትታት = 5 ሚሊትታት ምዃኑ ቅድሚ ምግላፅና ተምሃሮ እናተሳተፉ ምኽንያት ዝዘርዘሩሉ ኣገባብ ምጥቃም ግቡእ እዩ።

ካብዚ ንደሓር 200 + 300 = 500 ምኽንያቱ ድማ

$$\begin{aligned}
 200 + 300 &= 2 \text{ ሚሊትታት} + 3 \text{ ሚሊትታት} \\
 &= 5 \text{ ሚሊትታት} \\
 &= 500
 \end{aligned}$$

ኢልካ ምግላፅ ይክኣል። ነዚ ድማ ሰደቓ ዓድታት ቁፅሪ ብምጥቃም ምምሃር ይክኣል እዩ።

ዓዲ ሚሊቲ	ዓዲ ዓሰርተ	ዓዲ ሓደ	
2	0	0	ወይ ድማ
+3	0	0	200
			+ 300
			<u>500</u>
5	0	0	

ኣብ ኣብነት 2 ዘሎ እውን ብተመሳሳሊ መንገዲ ኣብርሁሎም።

ኣብ መወዳእታ ድማ በቢውልቀ ንጥፈት 1 ክሰርሑ ዕድል ሃቡዎም።

ንጥፈት 1

እዚ ንጥፈት እዚ ተምሃሮ ሕድሕድ ቁፅሪ ብቐሎም ክገልፁን እቶም ዝድመሩ ድማ ብቃሎም ክድምሩን ብምግባር ክሰርሑ ዕድል ዝህብ እዩ።

ሀ. ኣብ ዝስዕቡ ቁፅርታት ክንደይ ሚኢትታ ክምዘለዉ ተመያየጡ።

- 1. 20 ሚኢትታት 2. 30 ሚኢትታት 3. 70 ሚኢትታት
- 4. 12 ሚኢትታት 5. 37 ሚኢትታት 6. 84 ሚኢትታት

ለ. ኣብ 300 ክንደይ ሚኢትታት ኣለዉ? ዝብል 3 ፣ ኣብ 400 ኸን? ንዝብል ድማ 4 ምጂኑ ይተሓበረሎም። ነዚ ስዒቡ ድማ ኣብ 300 + 400 ክንደይ ሚኢትታት ኣለዉ? ንዝብል መጀመርታ ክድምሩዎ ብምግባር 700 ክረኽቡን ካብዚ 7 ሚኢትታት ክምዘለዉ ክግንዘቡ ይገበር። ነዚ ድሕሪ ምስራሕ 300 + 400 ብቐሊሉ ከመይ ክምዘድመር ተመያየጡ። ንዝብል እቶም ዜሮ ዘይኮኑ ቁፅርታት ጥራሕ ብምድግር ክልተ ዜሮ ምውሳኽ ክምዘክኣል ሓብሩሎም።

ነዚ ስዒቡ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ መልመዲ 1 ክሰርሑ ዕድል ሃብዎም።

መልመዲ 1

እዚ መልመዲ እዚ ርባሓት 100 ዝኾኑ ቁፅርታት ንምድግር ዜሮ ዘይኮኑ ሆሄያት ጥራሕ ብምድግር ኣብ መወዳእታ ክልተ ዜሮ ምውሳኽ እኹል ክምዘኾን ክግንዘቡ ንምግባር ዝሕግዝ መልመዲ እዩ። ስለዝኾነ ተምሃሮ ባዕሎም እናተመያየጡ ክሰርሑ ብምግባር ናብዚ መደምደምታ እዚ ክበዕሑ ደገፍ ግበሩሎም።

- 1. 700 2. 900 3. 600 4. 1000 5. 9000 6. 7000
- 7. 9500 8. 8200 9. 1800 10. 4000 11. 3300 12. 4000
- 13. 900 14. 7200 15. 3800 16. 2900

17. ክብደት ክልቲኦም ደርሁ 2000 ግ + 1000 ግ = 3000 ግራም።

18. ዋጋ በጊዕን ብዕራይን ብሓባር 5000 + 300 = 5300 ብር እዩ።

19.

ሀ.	
300 ደምሩ	
400	700
600	900
3400	3700
1700	2000
5000	5300

ለ.	
2000 ደምሩ	
400	2400
2000	4000
3100	5100
7000	9000
2700	4700

መ.		
ሀ	ለ	ሀ + ለ
300	500	800
1200	900	2100
4000	1300	5300
3500	2500	6000
6000	3300	9300

ፍሉይ ደገፍ ዘድልዮም ተምሃሮ ብዝምልከት ክፍፀም ዝግበኦ ተግባር

ኣብ ከይዲ ትምህርትኹም ብጣዕሚ ንፋዓት ወይ ድማ ፍሉይ ደገፍ ዘድልዮም ተምሃሮ ክህልዉ ይኽእሉ እዮም። ድኽም ዝብሉ ተምሃሮ እንተጋጢሞምኹም ካብ ዝቐለለ ኣገባብ ማለት መጀመርያ በዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ፣ ብምቕፃል ድማ በዓል ክልተ ኣሃዝ ቁፅሪ ክድምሩ ብምግባር ክበዕሉ ምግባር የድሊ። ነዚ ብዝግባእ እንተተገንዘቦም ክልተ ርባሓት ዓሰርተ፣ ክልተ ርባሓት 100 ብዝምልከት ክለማመዱ ዝገብሩ ኣብነታት ምሃብ የድሊ። ንኣብነት 200 + 300 ን 2000 + 3000ን ንምድግር ነዚ ዝስዕብ ኣገባብ ምጥቃም ይከኣል።

ሀ. 200 + 300 = ? ንምድግር

ለ. 2000 + 3000 = ? ንምድግር

2 + 3 = 5

2 + 3 = 5

20 + 30 = 50

20 + 30 = 50

200 + 300 = 500

200 + 300 = 500

2000 + 3000 = 5000

ኣብዚ ሜላ እዙይ እቶም ነፀላ ኣሃዛት ጥራሕ ብምድግር ኽመይ ገይርካ ከምዝስራሕ ዝሕብር እዩ። እዚ ከምዘሎ ኽይኑ ብጣዕሚ ንፋዓት ድማ ከጋጥሙ ይኽእሉ እዮም። ከምዚኣም እንተልዮም ድማ ኣብ ርባሓት ሚኒቲ ጥራሕ ከይተወሰኑ ክሳብ ርባሓት 1000 ክለማመዱ ዘኽእሉ ሕቶታት ብምሃብ ምድጋፍ ይከኣል እዩ።

አገባብ ገምጋም

ተምሃሮ ኣብ ክይዲ ትምህርቲ ስራሕቶም እናሰርሑ እናሃለዉ ብእንገብሮ ትዕዘብቲ ምግምጋም ከምዘሎ ኸይኑ ኣብ መወዳእታ እዚ ትምህርቲ ክሳብ ክንደይ ነቶም ብቕዳታት ከምዘበዕሕዎም ንምርግጋዕ ነዞም ዝስዕቡ ምትግባር ይክኣል እዩ። ንሱ ድማ ዝተፈላለዩ ሕቶታት ብምሃብን ክሰርሑ ብምግባርን ክንደየናይ ብትኽክል ከምዘሰርሑ ብምርኣይ ምግምጋም ይክኣል እዩ። ብተወሳኺ ድማ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘለዉ መልመድታት እውን ንገምጋም ምጥቃም ይክኣል እዩ።

ኣብነት፡

1. ደምሩ

ሀ. $300 + 500$ ለ. $400 + 100$ ሐ. $600 + 200$

2. ባዶ ቦታ ምልኡ

	300	500	400	700	600
200 ደምሩ	500				

3. ሓንቲ መኪና 5 ኩንታል ፅዒና ካልኣይቲ መኪና ድማ 4000 ኩንታል ፅዒና። ክልቲኣን ዝፀፃንኦ ክብደት ክንደይ ኩንታል እዩ?

4.1.2 ምድግር በዓል ሰለስተ ሆሄ ቁፅርታት

ኣብዚ ንኡስ ርእሲ ተምሃሮ ክፈልጡዎም ዝግብኡ መሰረታዊ ሓቅታት ኣለዉ። ንሶም ድማ (i) መሰረታዊ ሓቂ ምድግር (እዚ ማለት ምድግር በዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ) (ii) ሰደቓ ዓድታት ቁፅሪ እዮም።

ስለዝኾነ ድማ ተምሃሮ ቅድም ክብል ኣብ ሕሉፍ ትምህርቶም ዝጥቀሙሎም ዝነበሩ ሜላታት ብምዝኽኻርን ዝተወሰኑ ሕቶታት ብምሃብ ክላመድዎም ብምግባርን ምምሃር ይክኣል እዩ። ከም ኣብነት፡

1. ነዞም ዝስዕቡ ብቓልኩም ደምሩ፡፡

ሀ. $3 + 4$ ለ. $5 + 8$ መ. $6 + 7$ ሰ. $0 + 9$
 ረ. $9 + 4$ ሸ. $12 + 0$ ቀ. $3 + 0$ በ. $600 + 400$
 ተ. $300 + 500$ ቸ. $21 + 54$ በ. $63 + 35$

2. ከዞም ዝስዕቡ ደምሩ

30	25	32	46	59
ሀ. <u>+ 40</u>	ለ. <u>+ 3</u>	መ. <u>+ 18</u>	ረ. <u>+ 38</u>	ሰ. <u>+ 64</u>

3. ኣብ 365

ሀ. ናይ 6 ዓዲ ቁፅሪ _____ እዩ።	ለ. ዋጋ 6 _____ እዩ።
ሐ. ናይ 3 ዓዲ ቁፅሪ _____ እዩ።	መ. ዋጋ 3 _____ እዩ።

4. ኣብ 2457

ሀ. ናይ 2 ዓዲ ቁፅሪ _____ እዩ።
 ለ. ዋጋ 2 _____ እዩ።

5. ኣብ 1246ን 587ን ኣብ ዝርከቡ ቁፅርታት ሓደ ዓይነት ዓዲ ቁፅሪ ዘለዎም ዕምዲ ቁፅርታት ፍለዩ።

6. ኣብዞም ዝስዕቡ ንሕድሕድ ባዶ ቦታ ግቡእ መልሲ ሃቡ።

ሀ. $40 + 13 = \underline{50} + 3$
 ለ. $60 + 24 = \underline{\quad} + 4$
 ሐ. $300 + 189 = \underline{400} + 89$
 መ. $400 + 213 = \underline{\quad} + 13$

ተምሃሮ ከዞም ኣብ ላዕሊ ዝተውሃቡ ሕቶታት ወይ ድማ ኻልኦት ተመሳሰልቲ ሕቶታት ብግቡእ ድሕሪ ምስርሖም ናብ ዕለታዊ ትምህርቲ ምእታው ይክኣል እዩ።

ነዚ ትምህርቲ እዚ ከም መበገሲ ድማ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ $423 + 142$ ዝተደመረሉ ኣገባብ ኣብርሁሎም።

ተምሃሮ ሙሉእ ቁፅርታት እንትንድምር ልዕል ክብል ኣብ ዝቐረበ ኣብነት ብምብጋስ ናይ ሕድሕድ ተደማሪ ዋጋ ዓድታት ቁፅሪ ብዝግባእ ተስተኻኺሎም ብትኹል ምፅሓፍን ኣብ ሕድሕድ ዓዲ ዘለዉ ነፃላ ቁፅርታት ምድግርን ከምእንክተል ክግንዘቡ ሓግዙዎም። እዚ እንትንገብር ገሊኦም ኣለኒ ዘይብሎም ክኾኑ ይኽእሉ። ኣለኒ ዘለዎ እንትህሉ ግን ኣብ ዋጋ ዓድታት ቁፅሪ ዝተወሰነ ምትዕርራይ ከምዝሓትትን ኣለኒ ዝብል ትርጉሙ ክበርሃሎምን ምግባር ኣድላዩ እዩ። ነዚ ዝስዕብ ኣብነት ምርኣይ ይክኣል።

ኣለኒ ዘለዎ ምድማር

ኣብ ዝተፈላለዩ ዓድታት ቁፅሪ ኣለኒ ዘስዕቡ ተደመርቲ ክህልዉ ይኽእሉ እዮም።

ሀ. ኣብ ዓዲ ሓደ ኣለኒ ዘለዎ ምድማር

ኣብነት 617 + 175 ንምድማር ነዚ ዝስዕብ ክበርሃሎም ምግባር የድሊ።

ስልሒት

ደረጃ 1	$\frac{617}{175}$ $\frac{175}{2}$	7 ሓደታት + 5 ሓደታት = 12 ሓደታት 12 ሓደታት = 1 ዓስርተ + 2 ሓደታት። 2 ኣብ ዓዲ ሓደ ዕሒፍና 1 ምስ ኣብ ዓዲ ዓስርተ ዘለዉ ቁፅርታት ንድምር
ደረጃ 2	$\frac{617}{175}$ $\frac{175}{92}$	1 ዓስርተ + 7 ዓስርተታት + 1 ዓስርተ = 9 ዓስርተታት ስለዚ 9 ኣብ ዓዲ ዓስርተ ይፀሓፍ።
ደረጃ 3	$\frac{617}{175}$ $\frac{175}{792}$	6 ሚኢትታት + 1 ሚእቲ = 7 ሚእትታት ስለዚ 7 ኣብ ዓዲ ሚኢቲ ይፀሓፍ።

ስለዚ መልስና 617 + 175 = 792 ይኸውን ማለት እዩ።

ኻልኦት ተመሳሳልቲ ሕቶታት እናስርሑ ክለማመዱ ምግባር ድማ ኣድላዩ እዩ።

ለ. ኣብ ዝተፈላለዩ ዓድታት ኣለኒ ዘለዎም ምድማራት

ንኣብነት፣ 457 + 289 እንተወሲድና ኢቲ ኣብ ላዕሊ ዝረኣናዮ ኣገባብ ብምኽታል ኣረድእዎም።

ስልሒት

ደረጃ 1	$\frac{457}{289}$ $\frac{289}{6}$	7 ሓደታት + 9 ሓደታት = 16 ሓደታት 16 ሓደታት = 1 ዓስርተ + 6 ሓደታት። 6 ኣብ ዓዲ ሓደ ዕሒፍና 1 ምስ ኣብ ዓዲ ዓስርተ ዘለዉ ንድምር
-------	--------------------------------------	--

<p>ደረጃ 2</p>	$\begin{array}{r} 457 \\ 289 \\ \hline 46 \end{array}$	<p>5 ዓሰርተታት + 8 ዓሰርተታት + 1 ዓሰርተ = 14 ዓሰርተታት 14 ዓሰርተታት = 10 ዓሰርተታት + 4 ዓሰርተታት = 1 ሚኒቲ + 4 ዓሰርተታት ስለዚ 4 ኣብ ዓዲ ዓሰርተ ፅሒፍና 1 ድማ ምስ ኣብ ዓዲ ሚኒቲ ዘሎ ንፅሕፎ</p>
<p>ደረጃ 3</p>	$\begin{array}{r} 457 \\ 289 \\ \hline 746 \end{array}$	<p>4 ሚኒትታት + 2 ሚኒትታት + 1 ሚኒቲ = 7 ሚኒትታት ስለዚ 7 ኣብ ዓዲ ሚኒቲ ንፅሕፍ።</p>

457
 ስለዚ $\frac{289}{746}$

እዚ ኣብ ላዕሊ ዘሎ ኣገባብ ንዝኾነ ዓይነታት ቁፅርታት ንምድግር ክንጥቀመሉ ከምእንክእል ኣብርሁሎም። እዚ ንምስራሕ ድማ፤

- i. እቶም ተደመርቲ ብትኹል ሕድሕድ ዓዲ ቁፅሮም ሒዞም ይፀሓፉ
- ii. ኣብ ሕድሕድ ዓዲ ቁፅሪ ዘለዉ ቁፅርታት ንድምር።
- iii. ኣለኒ ዘየስዕብ እንተኾይኑ ከምዘሎ ኣብቲ ዓዲ ቁፅሪ ንፅሕፎ። ኣለኒ ዘስዕብ እንተኾይኑ ድማ ናብ ዝቐፅል ዓዲ ኣለኒ ክንዲ ዝበልናዮ መጠን ንድምር።

ከም ኣድላይነቱ ተወሳኺ ኣብነት ብምሃብ ነዚ ሜላ ምድግር ብዝግባእ ክለማመድዎ ሓገዝ ግበሩሎም። ንግንዛብ ክሕግዝ መልመዲ 2 ክሰርሑ ግበሩ።

መልመዲ 2

እዚ መልመዲ እዚ ዝተፈላለዩ ናይ ምድግር ሕቶታት ክሰርሑን ምድግር ክለማመዱን ንምግባር ዝተዳለወ እዩ። እንተተኻኢሉ ብውልቀ ክሰርሑ እንተዝግበር ይምረፅ።

1. 176	2 368	3 470	4 919	5. 1009
6. 222	7. 480	8. 397	9. 870	10. 59
11. 798	12. 819	13. 988	14. 1499	15. 985

16. 777 17. 660 18. 1147 19. 849 20. 1601
21. 418 22. 540

23. ነዚ ሰደቓ ባብ ደፍተርኩም ገልቢጥኩም ኣሟልኩ።

ሀ.	
321 ደምሩ	
28	349
200	521
719	1140
321	642
794	1115

ለ.	
539 ደምሩ	
40	579
51	590
700	1239
226	765
590	1129

መ.		
ሀ	ለ	ሀ + ለ
315	600	915
356	43	399
109	509	618
318	77	395
258	751	1009

4.1.3 ምድማር በዓል ኣርባዕተ ሆሄ ቁጥርታት

ምድማር በዓል ኣርባዕተ ሆሄ ቁጥርታት ምስ በዓል ሰለስተ ሆሄ ቁጥርታት ዝክተሎ ኣገባብ ማዕረ እዩ። እቲ ለውጢ ብዓድታት ቁጥሪ እንትንገዕኩ ኣብ በዓል ኣርባዕተ ሆሄ ቁጥሪ ዓዲ ሽሕ ንሓውስ ምዃንና ጥራሕ እዩ።

ንኣብነት፡ 4231 + 2134 ንምድማር

	ዓዲ ሽሕ	ዓዲ ሚኢቲ	ዓዲ ዓሰርተ	ዓዲ ሓደ
ቀዳማይ ተደማሪ	4	2	3	1
ካልኣይ ተደማሪ	2	1	3	4
ድማር	6	3	6	5

ስለዚ 4231 + 2134 = 6365።

እዚ ንምጥንኻርን ተምሃሮ እኹል ግንዛብ ክሕድሩን ድማ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ተዋሂቡ ዘሉ ንጥፈት 2 ክሰርሑ ብምግባር ነዚ ዘጠናኽሩ ተወሰኽቲ ኣብነታት ምሃብ የድሉ።

ንጥፈት 2

እዚ ንጥፈት እዚ በብዓዲ ቁጥሪ እናደመሩ ኣብ ሕድሕድ ድማር ብዝህሉ መጠን ክገብሩዎ ዝግባእ ኣገባብ ኣደማምራ ክመያየጡ ዕድል ዝህብ እዩ። ስለዝኾነ ሕድሕድ ሕቶ እናሰርሑን እናተመያየጡን ኣብ መደምደምታ ክበፅሑ ደገፍ የድልዮም።

ኣብነት፡ 6345 + 2,083 ንምድማር

1. ዓዲ ሓደ ዘለዉ እንትድምሩ $5 + 3 = 8$
2. ዓዲ ሚኢቲ ዘለዉ እንትድምሩ $4 + 8 = 12$ ፡፡ 12 ኣብ ሓደ ዓዲ ስለዘይፅሓፍ ኣብ ዓዲ ዓሰርተ 2 ብምፅሓፍ ሓደ ሚኢቲ ናብ ዓዲ ሚኢቲ ነስግር፡፡
3. ዓዲ ሽሕ ዘለው እንትድምሩ $3 + 0 = 3$ ፡፡ ኮይኑ ግና ሓደ ሚኢቲ ኣቐዲምና ዘስገርናዮ ስለዝነበረ $3 + 1 = 4$ ኣብ ዓዲ ሽሕ ንፅሕፍ፡፡
4. ኣብ መወዳእታ $6 + 2 = 8$ ኣብ ዓዲ ዓሰርተ ሽሕ ብምፅሓፍ መልስና 8428 ንረክብ፡፡

ስለዚ. $6345 + 2083 = 8428$

ነዚ ብዝገባእ ምስተምሃሩ መልመዲ 3 ብዉልቐም ክፍትኑ ዕድል ምሃብ የድሊ፡፡

መልመዲ 3

እዚ መልመዲ እዚ በዓል ኣርባዕተ ሆሄ ቁፅርታት ምድማር ክለማመዱ ንምሕጋዝ ዝተዳለዉ መልመዲ እዩ፡፡ ቅድም ክብል ንጥፈት 2 ክሰርሑ እንተለዉ ኣገባብ ኣደማምራ ስለዝረኣዩ ተምሃሮ ብዉልቐም ክሰርሑዎ ብምግባር ብዝበለፀ ክለማመዱ ሓግዙዎም፡፡

1. 3368 2. 6582 3. 8294 4. 4876 5. 6819 6. 5985
7. 9015 8. 7694 9. 10747 10. 9288 11. 7479 12. 9410
13. 3650 14. 9737
- 15.

ሀ.	
3000 ደምሩ	
500	3500
3000	6000
1234	4234
6895	9895
6005	9005

ለ.	
2835 ደምሩ	
57	2892
133	2968
2047	4082
3164	5999
5201	8036

ሐ.		
ሀ	ለ	ሀ + ለ
627	5421	6048
4043	304	4347
3576	4233	7809
7544	1531	9075
7655	1700	9355

4.1.4 ኣሰሪ ዘለዎ ምድማር ኣብ ዝተፈላለዩ ዓድታት ቁጥሪ

እዚ ቅድም ክብል ብኸመይ ከምንድምር ተገሊፁ እዩ። እንተኾነ ኣብ ተደመርቲ ዘለዉ ቁጥርታት እናበዘሉ እንትኸዱ ብኣንጻሩ ዓዲ ቁጥሪ እናወሰኸ ከምዝኸይድ ምግንዛብ እኹል እዩ።

ንኣብነት፤ 2457 + 3289 እንተወሰድና እቲ ቅድም ክብል ዝረኣናዮ ኣገባብ ብምክታል ኣረድእዎም።

ስልሒት

ደረጃ 1	2457 <u>3289</u> 6	7 ሓደታት + 9 ሓደታት = 16 ሓደታት 16 ሓደታት = 1 ዓሰርተ + 6 ሓደታት። 6 ኣብ ዓዲ ሓደ ፅሒፍና 1 ምስ ኣብ ዓዲ ዓሰርተ ዘሎ ንድምር
ደረጃ 2	2457 <u>3289</u> 46	5 ዓሰርተታት + 8 ዓሰርተታት + 1 ዓሰርተ = 14 ዓሰርተታት 14 ዓሰርተታት = 10 ዓሰርተታት + 4 ዓሰርተታት = 1 ሚሊቲ + 4 ዓሰርተታት ስለዚ 4 ኣብ ዓዲ ዓሰርተ ፅሒፍና 1 ድማ ምስ ኣብ ዓዲ ሚሊቲ ዘሎ ንፅሒፍ
ደረጃ 3	2457 <u>3289</u> 746	4 ሚእትታት + 2 ሚእትታት + 1 ሚሊቲ = 7 ሚእትታት ስለዚ 7 ኣብ ዓዲ ሚሊቲ ንፅሒፍ። ካብዚ ንደሓር ኣሰሪ ስለዘይብሉ 2 ሽሓት + 3 ሽሓት = 5 ሽሓት ይኸውን።

ስለዚ
$$\begin{array}{r} 2457 \\ 3289 \\ \hline 5746 \end{array}$$

ነዚ ብምስዓብ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ መልመዲ 4 ክሰርሑ ግበሩ። ከከም ኣድላይነቱ ድማ ሓገዝ ግበሩሎም።

መልመዲ 4

እዚ መልመዲ እዚ ዝተፈላለዩ በዘሉ ሆሄ ዘለዎም ቁጥርታት ክድምሩ ምእንቲ ከም ደገፍመለማመዲ ዝቐረበ መልመዲ እዩ። ስለዚ ብመልክዕ ዕዮ ክፍሊ ወይ ድማ ዕዮ ዝዘከሰሩ ምግባር ይከኣል።

- 1. 814
- 2. 5611
- 3. 3123
- 4. 3610
- 5. 3005
- 6. 2200
- 7. 4307
- 8. 7279
- 9. 6004
- 10. 2110

- 11. 6245 12. 8170 13. 8100 14. 9293 15. 7031
- 16. 9016 17. 4387 18. 9520
- 19.

ሀ.	
334 ደምሩ	
279	613
1300	1634
4366	4700
5991	6325
2779	3113

ለ.	
1594 ደምሩ	
203	1797
2470	4064
1101	2695
7538	9132
1599	3193

4.1.5 ብምትንታን ምድማር

ቅድም ክብል ሓዲ ሜላ ምድማር ርኢና ኢና። ንሱ ድማ ብዓድታት ቁፅሪ ብምግላፅ ምድማር እዩ። ሕዚ ድማ ኻልእ ኣገባብ ምድማር ቁፅርታት ክንርኢ ኢና። እዚ ንምምሃር ድማ ነዚ ዝስዕብ ከም መእተዊ ምጥቃም ይከኣል እዩ።

ዕዮ ክፍሊ

617ን 175ን ንምድማር ነዞም ዝስዕቡ እናተመያየጡ ክምልሱ ግበሩ።

- ሀ. ኣብ ክልቲኦም ቁፅርታት ድምር ዓዲ ሓዲ ዘለዉ ቁፅርታት ክንደይ እዩ?
- ለ. ኣብ ክልቲኦም ቁፅርታት ድምር ዓዲ ዓሰርተ ዘለዉ ቁፅርታት ክንደይ እዩ?
- ሐ. ኣብ ክልቲኦም ቁፅርታት ድምር ዓዲ ሚእቲ ዘለዉ ቁፅርታት ክንደይ እዩ?
- መ. ነቶም ዝረኽቡኩምዎም ድምራት ዓዲ ሓዲ፣ ዓዲ ዓሰርተን ዓዲ ሚእትን ወሲድኩም ናይ ሰለስቲኦም ድምር ክንደይ እዩ?
- ረ. ኣብ (መ) ዝረኽቡኩምዎ መልሲ ናይ 617ን 175ን ድምር ምዃኑ ኣረጋግፁ።
- ነዚ ሜላ እዚ በዚ ዝስዕብ ሜላ ተጠቒምኩም ክትገልፁሎም ትክእሉ ኢኹም።
- ንኣብነት፡- ናይ 617ን 175ን ድምር ንምርካብ፤
- መጀመሪያ እቶም ቁፅርታት በቢ ዓዶም ትኹል ነቐምጦም።

ብምቕጻል በቢዓዶም ደምሩ።

ኣብ መወዳእታ ነቶም ነናይዓዲ ድምራት ደጊምኩም ደምሩ።

	617
	+175
ዓዲ ሓደ ዘለዉ ደምሩ	7 + 5 → 12
ዓዲ ዓሰርተ ዘለዉ ደምሩ	10 + 70 → 80
ዓዲ ሚእቲ ዘለዉ ደምሩ	600 + 100 → 700
ነቶም ድምራት ደምሩ	792
617	
+175	

792	

እዚ ሜላ ምድማር እዚ ብክፋል ናይ ምድማር ሜላ ወይ ድማ ሜላ ምድማር ብምትንታን ከምዝበሃል ድማ ግለጹም።

ዝሞ ቅድም ክብል ዝተገለጹ ሜላታት ተጠቒሞም ክሰርሑ፣ ተወሳኺ ምይይጥ ክገብሩን ግንዛቤኦም ከጠናክሩን ንጥፈት 3 ክሰርሑ ግበሩ።

ንጥፈት 3

ሀ. ቁጥርታት ብዋጋ ዓድታት ንምትንታን ሓደታት፣ ዓሰርተታት፣ ሚእትታት፣ ሺሓትን ዓሰርተ ዕሓትን እናበልና ከምንገልጾም መግለፂ ይወሃቦም። በዚ መሰረት ድማ ኣብዚ ዝስዕብ መልሲ ክበዕሑ ሓገዝ ግበሩሎም።

1. 35 = 30 + 5
2. 231 = 200 + 30 + 1
3. 30712 = 30000 + 700 + 10 + 2
4. 2735 = 2000 + 700 + 30 + 5
5. 4056 = 4000 + 50 + 6
6. 4527 = 4000 + 500 + 20 + 7

ለ. መጀመርታ ቁጥርታት ብዓድታት ክትንትኑ ከምዝግባእ ክበርሃሎም ምግባር የድሊ። ከም ኣብነት፡

$$\begin{array}{r} 4231 \\ + 5621 \\ \hline \end{array}$$

ብዓድታት ብምትንታን ንምድማር ከምዚ ዝስዕብ ክሰርሑ ከምዝክእሉ ሙብርሂ ይወሃቦም።

ተደመርቲ	ብሽሕ	ብሚኒቲ	ብዓሰርተ	ብሓደ
4231	4000	200	30	1
+5621	5000	600	20	1

እዚ ምስ ሰርሑ ድማ ኣብ ሕድሕድ ዓዲ ዘለዉ ምድማር

ተደመርቲ	ብሽሕ	ብሚኒቲ	ብዓሰርተ	ብሓደ
4231	4000	200	30	1
+5621	5000	600	20	1
	9000	800	50	2

ኣብዚ ስዒቡ ድማ 9852 ድማር ምጅኑ ክበርሃሎም ምግባር የድሊ።

ሓ. ብምትንታን ምድማር እቶም ተደመርቲ ኣብ 10 ዝንእሱ ቁፅርታት ስለዝኾኑ ንምድማር ዝቐለለ ክኸውን ይሕገዝ።

ነዚ ብዝግባእ ምስ ሰርሑ ድማ ብዓድታት ብምትንታን ምድማር ክለማመዱ ንምሕጋዝ መልመዲ 5 ብወልቆም ክሰርሑ ምግባር የድሊ።

መልመዲ 5

ልዕል ክብል ኣብ ንጥፈት ከምዝተሓበረ ብዓድታት ቁፅሪ ብምትንታን ምድማር ክለማመዱ ዝሕገዝ መልመዲ እዩ። ስለዝኾነ ኣብ ንጥፈት ዝነበርም ምይይጥ መሰረት ብምግባር ብወልቀ ክሰርሑ ዕድል ሃቡዎም።

- 1. 419 2. 283 3. 3054 4. 4478
- 5. 3617 6. 7680 7. 6082 8. 9123

ቅድም ክብል ዝረኣዩዎም ኣገባባት ብምትንታንን ብትኹልን ምድማር ድሕሪ ምልምማዶም ድማ ህንፃ ምድማር ክጥቀሙን ነዚ ተጠቐሞም ክድምሩን ንምሕጋዝ መልምዲ 6 ክሰርሑ ግበሩ። ህንፃ ምድማር ንምጥቃም ቅድም ክብል ዝፈልጡዎም ኣገባባት ምድማር ክጥቀሙ ከምዝክእሉ ሙብርሂ ክወሃቦም ይግባእ።

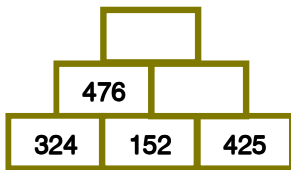
መልመዲ 6

እዚ ድማ ህንፃ ምድማር ብምጥቃም ክድምሩን ኣገባብ ኣሰራርሕኩ ክፈልዩን ዝሕገዝ መልመዲ እዩ። ስለዝኾነ ድማር ኣብ ልዕሊ ሕድሕድ እናፀሓፉ ነቲ ህንፃ ከማልኡ ብምግባር ብወልቆም ክሰርሑ ሓገዙዎም።

ሀ. $63 + 563$

ለ. $2573 + 245$

3. ነዚ ዝስዕብ ህንፃ ምድማር ምልኡ።

4. ምስ ከባቢኹም ዝኸይድ ቃል ግድል ምሃብ ይክኣል።

4.2 ክሳብ 10,000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ምጉዳል

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዘ፣ 12

ደረጃ ብቐጻት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፦

- በዓል ክልተ ኣሃዝ ካብ በዓል ሰለስተ ኣሃዝ የጉድሉ።
- በዓል 3 ኣሃዝ ካብ በዓል ሰለስተ ኣሃዝ የጉድሉ።
- በዓል 3 ኣሃዝ ካብ በዓል 4 ኣሃዝ የጉድሉ።
- በዓል 4 ኣሃዝ ካብ በዓል 4 ኣሃዝ የጉድሉ።

ቁልፊ ቃላት

ምጉዳል

መእተዊ

ኣብ ሕሉፍ ትምህርቲ ተምሃሮ ዝተፈላለዩ ቁፅርታት ምድማር ተማሂሮም እዮም። ሕዚ ድማ ኣብዞም ቁፅርታት እዚኦም ምጉዳል ክመሃሩ እዮም።

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ነዚ ትምህርቲ ንምምሃር ልክዕ ከም ምድማር በቢ ጨንፈሩ ብምፍልላይ ምቕራብ ንተምሃራይ ብቐሊሉ ክርዳእ ዝሕግዝ እዩ። ስለዝኾነ ንሕድሕድ ኣገባብ በዚ ዝስዕብ መንገዲ ምምሃር ይክኣል እዩ።

4.2.1 ካብ በዓል 3 ኣሃዝ ሙሉእ ቁፅርታት ምጉዳል

ነዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ ቅድሚ ምጅማሮም ቅድሚ ሕዚ ኣብ ካልኣይ ክፍለ ዝተምሃሩዎም ናይ ምጉዳል ትሕዝቶታት ምዝኽኻር ነገራት ዝቐለሉ ክኾኑ ይገብር እዩ። ነዚ ተባሂሉ ድማ በዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ምጅማር ይክኣል እዩ።

ሕቶ

- 1. 14 ካብ 39 እንትነጉድል ክንደይ ንረክብ?
- 2. $74 - 23 = \square$

ነዘም ሕቶታት ተምሃሮ ክመያየጡሎም ብምግባር ድሕሪ ምይይጣም ብኸምዚ ዝስዕብ ክተረድእዎም ትኽእሉ ኢኹም። ብዓድታት ቁፅሪ ክፅሕፉዎም ብምግባር ምድግር እዩ።

ዓዲ ዓሰርተ	ዓዲ ሓደ
7	4
- 2	3
5	1

ዝርዝር ኣሰራርሓ

- 1. ብመጀመሪያ ካብቶም ዝተውሃቡ ቁፅርታት እቲ ዝዓበየ ኣብ ቀዳማይ ረድፊ በቢ ዓዲ ቁፅሪ ምቕማጥ። ብምቕፃል እቲ ዝነኣሰ ቁፅሪ በቢ ዓዲ ቁፅሪ ምፅሓፍ።
- 2. ብምቕፃል ካብ ዓዲ ሓደ ዘለዉ ቁፅርታት ብምድግር ኣብ ሕድሕድ ዓዲ ዘለዉ ቁፅርታት ምጉዳል ከምዝኾነ ምግላፅ
- 3. ምልቃሕ ዘየድልዩ እንተኾይኑ መልሱ ኣብ በቢዓዲ ምቕማጥ። ምልቃሕ ዘድሊ እንተኾይኑ ድማ ካብ ዝዓበየ ዓዲ እናተለቐሑ ብኸመይ ከምዘገድሉ መግለፂ ምሃብን ምርዳእን የድሊ።

ነዚ ብዝግባእ ምስ ተረድኡ ናብ ዕለታዊ ትምህርቲ ምእታው ይክኣል እዩ። ዕለታዊ ትምህርቲ ንምድግር ድማ እዚ ዝስዕብ ንጥፈት ምሃብ ይክኣል እዩ። ነዚ ንጥፈት ብጉጅለ ኾይኖም ክሰርሑ ምግባር ይክኣል እዩ። ተምሃሮ ባዕልቶም ፈቲኖም ምስወድኡ ዝተወሰኑ ተምሃሮ ናብ ሰሌዳ ወፂኦም መልሶም ምስ ኣሰራርሕኡ መብርሂ ክህቡ ግበሩ።

ዝድለ መስተኻኸልን መብርህን ብምሃብ ተምሃሮ ከመይ ከምዘገድሉ ንክመያየጡ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ ንጥፈት 4 ክሰርሑ ብምግባር ኣድላዩ ደገፍ ምግባር ነቲ ሜላ ክግንዘብዎ ዝሕግዝ እዩ።

ንጥፈት 4

ሕድሕድ ቁፅሪ በቢዓዲ ክገድሉ ብምግባር ምስራሕ ከምዝኽእሉ ክግንዘቡ ምግባር የድሊ። እዚ ድማ ሰደቓ ብምጥቃም ብቐሊሉ ክሰርሑዎ ይኽእሉ እዮም።

ኣብነት

368
-132

ንምጉዳል ከምዚ ዝስዕብ ምስራሕ ይክኣል።

	ዓዲ ሚኢቲ	ዓዲ ዓስርተ	ዓዲ ሓደ
368	3	6	8
-132	1	3	2
	2	3	6

ስለዚ መልስና 236 ምዃኑ ክበርሃሎም ምግባር የድሊ።

ብምክታል ድማ መልመዲ 7 ክሰርሑ ምግባር ይክኣል እዩ።

መልመዲ 7

እዚ መልመዲ እዚ ዋጋ ዓድታት ቁፅሪ ብምጥቃም ምጉዳል ብዝግባእ ክለማመዱን ነዚ ኣገባብ ክመልከቶ ንምሕጋዝን ዝተወሃበ መልመዲ እዩ። ኣብ ምጉዳል ዘለዎም ብቐዓት ንምፍታሽ እዉን ዝሕግዝ እዩ።

- 1. 22 2. 432 3. 532 4. 551 5. 3
- 6. 333 7. 238 8. 661 9. 416 10. 210
- 11. 431 12. 570 13. 532 14. 170 15. 604
- 16. 350 17. 112 18. 400 19. 20 20. 191
- 21. 726 22. 341
- 23. ነዚ ሰደጃ ናብ ደፍተርኩም ቀዲሕኹም ኣማልኩ።

23.

300 ኣጉድሱ	
471	171
355	55
121	121
879	579
936	636

24.

205 ኣጉድሱ	
445	240
315	110
677	472
708	503
555	350

25.

ሀ	ሰ	ሀ - ሰ
765	300	465
308	208	100
548	37	511
890	340	550
955	632	323

4.2.2 ምልቃሕ ዘለዎ ምጉዳል ካብ በዓል ሰለስተ ሆኔ ሙሉእ ቁፅርታት

ኣብ ሕሉፍ ትምህርትና ተምሃሮ ምልቃሕ ዘይብሉ ምጉዳል ቁፅርታት ተምሃሮም እዮም። ብዝተወሰነ ደረጃ እዉን ምልቃሕ ዘለዎ ምጉዳል ንክመሃሩ ተፈቲኑ እዩ። ሕዚ ድማ ምልቃሕ

ዘስዕቡ ምጉዳል ቁፅርታት ብዝተጠናኸረ መልክቡ ክመሃሩ እዮም። ከም ሓበሬታ ኣብ ካልኣይ ክፍሊ ትምህርቶም ምልቃሕ ዘለዎ ምጉዳል ተማሂርኦም እዮም። ኣብዚ ምዕራፍ እዚ እውን ኣብ መዘኻኸሪ ክመሃርዎ ተገይሩ እዮ።

ከም መዘኻኸሪ ንክኸውን 45 - 29 ከስልሑ ብምሕታት ምድግር ይክኣል እዮ። ነዚ ኣሰራርሓ እዚ ድማ ከከም ዝተረደኑም ክልተ ወይ ሰለስተ ጉጅለ ወሂኦም ክገልፁ ብምግባር ዳህሳስ ምክያድ ይክኣል እዮ። ኣብ መወዳእታ ነቲ ኣገባብ ኣሰራርሓ ኣብርሁሎም።

45 - 29 ንምስላሕ

- መጀመሪያ እቲ ዝግበዩ ቁፅሪ ይፀሓፍ። ብምቕጻል ድማ እቲ ዝነኣሰ ይፀሓፍ።
- ክፀሓፍ እንተሎ ብትኹልን ዓድታት ቁፅሪ ቦትኦም ሓልዩን ክኸውን ይግባእ።

$$\begin{array}{r} 45 \\ -29 \\ \hline \end{array}$$

- ኣብ ዓዲ ሓደ ብምድግር ምጉዳል።

ደረጃ 1	$\begin{array}{r} 45 \\ -29 \\ \hline 6 \end{array}$	<p>ኣብ 5 ሓደታት 9 ሓደታት ምጉዳል ኣይክኣልን። ስለዚ 1 ዓሰርተ ኣብ 4 ዓሰርተታት ብምልቃሕ ኣብ ዓዲ ዓሰርተ 3 እንትተርፍ ኣብ ዓዲ ሓደ ድማ 15 ሓደታት ይኾኑ። እዚ ብምግባር 15 ሓደታት - 9 ሓደታት = 15 - 9 = 6። ስለዚ ኣብ ዓዲ ሓደ 6 ንፅሕፍ።</p>
ደረጃ 2	$\begin{array}{r} 45 \\ -29 \\ \hline 6 \end{array}$	<p>3 ዓሰርተታት - 2 ዓሰርተታት = 1 ዓሰርተ። ስለዚ ኣብ ዓዲ ዓሰርተ 1 ንፅሕፍ።</p>

ስለዚ 45 - 29 = 16። ነዚ ንምርግጋፅ ድማ 16 + 29 = 45 ምጥኑ ምርኣይ እዮ።

ኣብዚ ብምብጋስ ምጉዳል በዓል ሰለስተ ኣሃዛት ምምሃር ይክኣል እዮ። ንኣብነት

657 - 429 ኣስልሑ።

እዚ ንምስላሕ በዚ ዝስዕብ ኣገባብ ክንፍፅኩም ከምእንክእል ኣብርሁሎም።

ኣብ ላዕሊ ከምዝተገለፀ ሕድሕድ ቁፅሪ በቢዓዶም ትኹል ይፀሓፉ።

$$\begin{array}{r} 657 \\ 429 \\ \hline \end{array}$$

ብምቕጻል ካብ ዓዲ ሓደ ዘለዉ ቁፅርታት ምጉዳል ንጅምር። እቲ ኣፈላላይ ድማ በቢ ዓዲ ንፅሕፍ።

መግለጺ ስልሒት

ደረጃ 1	$\begin{array}{r} 657 \\ 429 \\ \hline 8 \end{array}$	ካብ 7 ሓደታት 9 ሓደታት ክነጉድል ኣይንክእልን። ስለዚ 1 ዓሰርተ ካብ 5 ዓሰርተታት ብምልቃሕ ኣብ ዓዲ ዓሰርተ 4 ይተርፍ ኣብ ዓዲ ሓደ ድማ 17 ሓደታት ይህልዉና። ሕዚ 17 ሓደታት - 9 ሓደታት = 8 ሓደታት። ስለዚ ኣብ ዓዲ ሓደ 8 ንፅሕፍ።
ደረጃ 2	$\begin{array}{r} 657 \\ 429 \\ \hline 28 \end{array}$	4 ዓሰርተታት - 2 ዓሰርተታት = 2 ዓሰርተታት። ኣብ ዓዲ ዓሰርተ 2 ንፅሕፍ።
ደረጃ 3	$\begin{array}{r} 657 \\ 429 \\ \hline 228 \end{array}$	6 ሚኒትታት - 4 ሚኒትታት = 2 ሚኒትታት። ኣብ ዓዲ ሚኒቲ 2 ንፅሕፍ። ስለዚ 657 - 429 = 228። መረጋገጺ ድማ 228 + 429 = 657 ምዃኑ እዩ።

ነዚ ንምጥንኻር ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ ንጥፈት 5 ክሰርሑ ምግባር ይክኣል እዩ።

ንጥፈት 5

እዚ ንጥፈት እዚ ብትኹል ምጉዳል ክለማመዱ ንምሕጋዝን ኣገባብ ኣሰራርሕኩ ንምጥንኻርን ዝዓለመ ንጥፈት እዩ። ስለዝኾነ ተምሃሮ እናተመያየጡ ክሰርሑ ምግባር የድሊ። በዚ መሰረት ወይዘሮ ትርሓስ ዝተረፈን ብር ንምፍላጥ፤

$$\begin{array}{r} 251 \\ - 25 \\ \hline \end{array}$$

ንምጉዳል መጀመርታ ዓዲ ሓደ ዘሎ ንምጉዳል ንፍትን።

	ዓዲ ሚኒቲ	ዓዲ ዓሰርተ	ዓዲ ሓደ
251	2	5	1
-25		2	5

ካብ 1፣ 5 ምጉዳል ስለዚይክኣል ካብ ዓዲ 10 ሓደ ዓሰርተ ናብ ዓዲ ሓደ ንልቃሕ። ስለዚ ኣብ ዓዲ ሓደ ዘሎ ቁፅሪ 11 ይኸውን። 5 ካብ 11 እንትነጉድል 6 ንረክብ። 6 ኣብ ዓዲ ሓደ ፅሒፍና ኣብ ዓዲ ዓሰርተ ዘለዉ ቁፅርታት ነጉድል። ኣብ ዓዲ ዓሰርተ እቲ ጎዳሊ 5 እኳ እንተነበረ ሓደ

ዓሰርተ ስለዘለቀሐ 4 ይተርፍ። ስለዚ ካብ 4 ኢና 2 እነጉድል። ኣብ ዓዲ ሚኢቲ መጉደሊ ስለዘየለ እቲ ቁፅሪ ባዕሉ ኣውራድና ንፅሕፍ። በዚ ኣገባብ እዚ ክጉድሉ ብምግባር ነዚ ዝስዕብ ሰደቓ ንረክብ።

	ዓዲ ሚኢቲ	ዓዲ ዓሰርተ	ዓዲ ሓደ
251	2	5	1
-25		2	5
	2	2	6

ስለዚ መልስና 226 ይኸውን።

ወይዘሮ ከድጃ ዝተረፈን ብር ንምፍላጥ ድማ፤

520

-306

ንምጉዳል መጀመርታ ዓዲ ሓደ ዘሎ ንምጉዳል ንፍትን።

	ዓዲ ሚኢቲ	ዓዲ ዓሰርተ	ዓዲ ሓደ
520	5	2	0
-306	3	0	6

ካብ 0፣ 6 ምጉዳል ስለዘይክኣል ካብ ዓዲ 10 ሓደ ዓሰርተ ናብ ዓዲ ሓደ ንልቃሕ። ስለዚ ኣብ ዓዲ ሓደ ዘሎ ቁፅሪ 10 ይኸውን። 6 ካብ 10 እንትነጉድል 4 ንረክብ። 4 ኣብ ዓዲ ሓደ ፅሒፍና ኣብ ዓዲ ዓሰርተ ዘለዉ ቁፅርታት ነጉድል። ኣብ ዓዲ ዓሰርተ እቲ ጎዳሊ 1 እቲ መጉደሊ ድማ 0 ስለዝኾነ ኣብ ዓዲ ዓሰርተ ዘለዉ እንትነጉድል 1 ንረክብ። ኣብ ዓዲ ሚኢቲ ዘለዉ እንትነጉድል ድማ 2 ስለእንረክብ ነዚ ዝስዕብ ሰደቓ ንረክብ።

	ዓዲ ሚኢቲ	ዓዲ ዓሰርተ	ዓዲ ሓደ
520	5	2	0
-306	3	0	6
	2	1	4

ስለዚ መልስና 214 ይኸውን።

ል.በ

ተምሃሮ እንትልቅሑ ዝሰግርን ዝተርፍን ቁፅሪ ብቐሎም ምሓዝ ከፀግመሎም ስለዝክእል ኣብ ሕድሕድ ቁፅሪ ዝኸውን ፍሉይ ምልክት ብምግባር ክሰርሑ እንተዝግበር ዝሓሸ ክኸውን ይክእል እዩ።

ነዚ ብዝግባእ ምስ ሰርሑ ከም መጠናኸሪ መልመዲ 8 ክሰርሑ ይገበር።

መልመዲ 8

- 1. 110 2. 508 3. 218 4. 519 5. 529
- 6. 81 7. 522 8. 450 9. 592 10. 170
- 11. 382 12. 491 13. 453 14. 108 15. 140
- 16. 381 17. 483 18. 270 19. 183 20. 393
- 21. 434 22. 94

23. ነዚ ሰደቓ ናብ ደፍተርኩም ቀዲሖኹም ኣማልኡ።

357 ኣጉድሉ	
370	13
604	247
591	234
648	291
862	505

ሀ	ለ	ሀ - ለ
240	27	213
300	130	170
657	409	248
878	9	869
792	448	344

4.2.3 ክልተ ግዜ ምልቃሕ ዘለዎ ምጉዳል

ነዚ ዝዓይነቶም ምጉዳላት ድማ በዚ ኣብነት እዚ ከምዚ ዝስዕብ ኣብርሁሎም።

ኣብነት፡ 735 - 389 ስርሑ።

መልሲ

መጀመሪያ ነቶም ቁፅርታት በቢዓዶም ብትኹል ፀሓፍዎም። ብምቕጻል ካብ ዓዲ ሓደ ብምጅማር ኣጉድሉ። ከምዚ ዝስዕብ ኣገባብ ኣሰራርሓ ምግላፅ ይክኣል እዩ።

ደረጃ 1

ደረጃ 1	$\begin{array}{r} 735 \\ - 389 \\ \hline 6 \end{array}$	<p>ካብ 5 ሓደታት 9 ሓደታት ምጉዳል ኣይክኣልን። ስለዚ ካብ 3 ዓሰርተታት 1 ዓሰርተ ንልቃሕ። ኣብ ዓዲ ዓሰርተ 2 እንትተርፍ ዓዲ ሓደ 15 ሓደታት ይህልወና። ስለዝኾነ ድማ $15 - 9 = 6$። ኣብ ዓዲ ሓደ 6 ንፅሑ።</p>
-------	---	--

ደረጃ 2	735 389 ----- 46	ካብ 2 ዓሰርተታት 8 ዓሰርተታት ምጉዳል ካይክኣልን። ካብ 7 ሚኢትታት 1 ሚኢት ንልቃሕ። ዓዲ ሚኢት 6 እንትተርፍ ዓዲ ዓሰርተ ድማ 12 ዓሰርተታት ይህልዉና። ስለዝኾነ 12 ዓሰርተታት - 8 ዓሰርተታት = 4 ዓሰርተታት። ኣብ ዓዲ ዓሰርተ 4 ንፅሕፍ።
ደረጃ 3	735 389 ----- 346	6 ሚኢትታት - 3 ሚኢትታት = 3 ሚኢትታት ኣብ ዓዲ ሚኢት 3 ንፅሕፍ። ስለዚ 735 - 389 = 346 መረጋገዒ ድማ 346 + 389 = 735 ይኸውን።

ነዚ ንምጥንኻር ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ ንጥፈት 6 ብጉጅለ ክሰርሑ ምግባር ይክኣል እዩ። ኣብ መወዳእታ ድማ መልመዲ 9 ይስርሑ።

ንጥፈት 6

ከይተሸለሙ ዝተረፉ ክንደይ ምዃኖም ንምፍላጥ ካብ ጠቐላላ በዝሒ፣ በዝሒ ተሸለምቲ ምጉዳል ከምዝኾነ ሓብሩሎም። በዚ መሰረት ከይተሸለሙ ዝተረፉ ብኸምዚ ዝስዕብ ነጉድል።

	ዓዲ ሚኢት	ዓዲ ዓሰርተ	ዓዲ ሓደ
780	7	8	0
-480	4	8	0
	3	0	0

ስለዚ ከይተሸለሙ ዝተረፉ 300 ሓረስቶት እዮም። ብተመሳሳሊ ኣገባብ ከይተኾዓተ ዝተረፈ ንውሓት መስመር ቡምባ ማይ ከምዝስዕብ ንረክብ።

	ዓዲ ሚኢት	ዓዲ ዓሰርተ	ዓዲ ሓደ
753	7	5	3
-486	4	8	6
	2	6	7

ስለዚ እዚ ከይተኾዓተ ዝተረፈ ንውሓት መስመር ቡምባ ማየ 267 ሜትር እዩ።

23.

1357 ኣጉድሉ	
3489	2132
4264	2907
5000	3643
6708	5351
3007	1650

24.

ሀ	ለ	ሀ + ለ
3000	119	3119
2502	1557	4059
6073	964	7037
6008	2999	9007
8793	2685	11478

ኣገባብ ገምጋም

ኣብዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ ተምሃሮ ከዞም ዝስዕቡ ብቕዓታት ምጭባቦም ምርግጋዕ የድሊ።

- በዓል ክልተ ኣሃዝ ካብ በዓል ሰለስተ ኣሃዝ የጉድሉ።
- በዓል 3 ኣሃዝ ካብ በዓል ሰለስተ ኣሃዝ የጉድሉ።
- በዓል 3 ኣሃዝ ካብ በዓል 4 ኣሃዝ የጉድሉ።
- በዓል 4 ኣሃዝ ካብ በዓል 4 ኣሃዝ የጉድሉ።

እዚ ንምግባር ድማ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘለዉ መልመድታት ከም መገምገሚ ምጥቃም ይክኣል። ብተወሳኺ ድማ ከዞም ዝስዕቡ ከም ኣብነት ምውሳድ ይክኣል።

ከዞም ዝስዕቡ ኣጉድሉ።

ሀ. 127	ለ. 468	ሐ. 784	መ. 674
<u>-105</u>	<u>- 36</u>	<u>-252</u>	<u>-123</u>
መ. 700	ረ. 522	ሰ. 314	ሸ. 875
<u>-345</u>	<u>- 83</u>	<u>-255</u>	<u>-677</u>

እዚ ድማ ብመልክዕ ሓፂር ፈተና ምሃብ ይክኣል።

4.3 ቃል ግድላት ኣብ ምድማርን ምጉዳልን

ቅድም ክብል ዝተፈላለዩ ማለታት ብምጥቃም ቁፅርታት ምድማርን ምጉዳልን ተምሃሮም እዮም። ናይዚ ርእሲ እዚ ቀንዲ ዕላማ ድማ ከዞም ናይ ምድማርን ምጉዳልን ክልስ ሓሳባት ኣብ ምፍታሕ ዝተፈላለዩ ቃል ግድላት ክጥቀሙሎም ምግባር እዩ። እዚ ንምፍፃም መጀመሪያ ቃል ግድል ናብ ሒሳባዊ ሙሉ እቅድ ሓሳብ ምቕያር ግቡእ ስለዝኸውን ዝተፈላለዩ ቃል ግድላት ብምውሳክ ክለማመዱ ምግባር ኣገዳሲ እዩ።

ቃል ግድል ንምፍታሕ ውሱን መንገዲ የለን። እንተኾነ ግን ናብ ምድግርን ምጉዳልን ዘድህቡ ቃል ግድላት ብምውሳድ እቶም ቅድም ኢሎም ዝተምሃሩዎም ሜላታት ምድግርን ምጉዳልን ክጥቀሙሎምን ቃል ግድላት ክፈትሑን ንምግባር ክሙከር እዩ።

ስለዚ ሓደ ቃል ግድል ናብ ሒሳባዊ ሙሉእ ሓሳብ ብምልዋጥ ንምፍታሕ ነዞም ዝስዕቡ ሓፈሻዊ ደረጃታት ክፈልጡ ምግባር ኣገዳሲ እዩ።

ደረጃ 1. ነቲ ሕቶ ብግቡእ ኣንቢብካ ምርዳእ

ደረጃ 2. ዝተውሃቡ ሓቅታት ፈሊኻ ምፍላጥ

ደረጃ 3. እቲ ዝድለ ነገር ፈሊኻ ምፍላጥ

ደረጃ 4. ነቲ ዝድለ ንምርካብ ግቡእ ሜላ ስልሒት ምምራፅን ብሒሳባዊ ሙሉእ ሓሳብ ምፅሓፍን።

ደረጃ 5. ቦቲ ዝተመረፀ ሜላ ስልሒት ምስላሕ

ነዞም ዝተዘርዘሩ ደረጃታት ብግቡእ ዝተረድእዎም ምኪኖም ንምርግጋፅ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘለዉ ኣብነታት ብጉጅለ እናተመያየጡ ክሰርሕዎ ምግባር የድሊ። ካብዚ ብምብጋስ ድማ ኣብ መልመዲ 11 ዘለዉ ቃል ግድላት ሕዚውን ብጉጅለ ኾይኖም ክሰርሑ ምግባር።

ነዚኦም እንትሰርሑ እናዘርኩም ብምክትታል ዝጎደሉ ነገራት እንተልዩም ምሕጋዝ እንተዘይኮይኑ ድማ ዝተወሰኑ ጉጅለታት ናብ ሰሌዳ እናወፁ ክሰርሑዎም ምግባር ዝበለፀ እዩ።

ኣብ መወዳእታ ምስ ከባቢኦም ዝጠገኑሙ ተወሰኽቲ ቃል ግድላት ብምሃብ ቃል ግድል ምፍታሕ ክለማመዱ ግበሩ።

መልመዲ 11

- 1. ከይተሸየጡ ዝተረፉ ኣብዑር $3567 - 1251 = 2316$ ፣ ኣባጊፅ ድማ $756 - 635 = 121$ እዮም። ስለዚ ብሓፈሻ ከይተሸየጡ ዝተረፉ $2361 + 121 = 2437$ እዮም።
- 2. $470 + 315 = 785$ ሄክታር 3. 660ኪ.ሜ 4. 5951 ብር 5. 189
- 6. 1128 7. 3550 ግ 8. ሀ. 55 ለ. 152

ኣገባብ ገምጋም

እዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ መወዳእታ ምዕራፍ እዉን ስለዝኾነ ሓፈሻዊ ገምጋም ምክያድ ኣድላዩ ክኸውን ይኽእል። ነዚ ድማ ነዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ ዝጥምት ቃል ግድል ክፈትሑ ምግባርን ካልኦት ተወሰኽቲ ሕቶታት ብምሃብን ምግምጋም ይክኣል። መጠቓለሊ ምዕራፍ ስለዝኾነ ኣብ ሕድሕድ መልመዲ ካብ ዘለዉ ሕቶታት ሓደ ሓደ ብምምራፅ ብመልክፅ መጠቓለሊ ፈተና ብቕዓት ተምሃሮ ምግምጋም ይክኣል። ከም ኣብነት፡

1. ደምሩ።

ሀ. $300 + 500$ ለ. $200 + 700$

2. ደምሩ።

	ሀ. 253		ለ. 253
	+37		+37

3. ኣጉድሉ

ሀ. $800 - 500$ ለ. $700 - 200$

4. ኣጉድሉ።

	ሀ. 253		ለ. 5653
	<u>-37</u>		<u>-347</u>

5. ኣብ ሓደ ወፍሪ 2130 ሓረስቶት፣ ኣብ ካልኣይ ወፍሪ ድማ 254 ሓረስቶት ኣብ ስራሕ እንተተሳተፎም ብሓፈሻ ኣብቲ ስራሕ ዝተሳተፉ ሓረስቶት ክንደይ እዮም?

6. ሰለስተ መሓዙት ስራሕ ሰሪሖም ብር 1130 ክኸፈሎም ተሰማግገዖም። ስራሕ ምስ ወድኡ ብር 930 ተኸፈሎዎም። ክይተኸፈሎም ዝተረፈ ብር ክንደይ እዩ?

**ምርባሕን ምምቃልን
ሙሉእ ቁፅርታት
ክሳብ 10,000**

መጻኑዊ

ደቂ ሰባት ኣብ ዕለታዊ መነባብርኦም ዝጥቀሙሎም ነገራት ኣመልኪቱ ምርባሕን ምምቃልን ይጥቀሙ እዮም። ነዚ ድማ ተምሃሮ ብዛዕባ ምርባሕን ምምቃልን ክመሃሩ ግቡእ እዩ።

ስለዚ ኣብ ሙሉእ ቁፅርታት ብዛዕባ ምርባሕን ምምቃልን ምፍላጥ ጠቐሜትኡ ልዑል እዩ። ብምጥቃስ ድማ ኣብዚ ምዕራፍ እዚ ክሳብ 10,000 ኣብ ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ነዞም ዝስዕቡ ርእሰ ትምህርቲ ማለት ርባሓት 100ን 1000ን ብበዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ምርባሕን ምምቃልን፣ ክልተን ሰለስተን ኣሃዛት ዘለዉዎም ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ምርባሕን ምምቃልን ማእኸል ብዝገብር ኣቀራርባ ክመሃሩ ክግበር እዩ።

ውፅኢት እዚ ምዕራፍ

- ርባሕ 100 ብበዓል ሓደ ኣሃዝ የራብሑ።
- ርባሕ 1000 ብበዓል ሓደ ኣሃዝ የራብሑ።
- ርብሐም ካብ 10,000 ዝንእስ ሙሉእ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ኣሃዝ የራብሑ።
- ርባሕ 10፣ 1000 ክሳብ 10,000 ዘለዉ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ኣሃዝን ብ10ን ብዘይ ተረፍ ይመቐሉ።
- ክሳብ 10,000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ብተረፍን ብዘይተረፍን ንበዓል ሓደ ኣሃዝ ይመቐሉ።
- ርክብ ምርባሕን ምምቃልን ተጠቒሞም ቃል ግድላት ይፈትሑ።

እታዎታት ሓገዝቲ ትምህርቲ ምዕራፍ ሓሙሽተ

- ርቡሓት 10፣ 100፣ 1000 ዝሓዘ ሰደቓ
- ዝተጠመሩ ዕንፀይትታት፣ ናይ100 (10) ብር ቅርሺ፣ ባሊቃታት
- ዝተፈላለዩ ምርባሕን ምምቃልን ዝሓዙ ፍላሽ ካርድታት
- ብኣለኒን ኣለኒ ብዘይብሉን ዝተዳለወ ቻርት ምርባሕ
- ብተረፍን ብዘይተረፍን ምምቃል ዝሓዙ ቻርትታት
- ዝተፈላለዩ ሕብርታት ዘለዉዎም ማርክራት
- ቻርት ወረቐት
- ዝተፈላለዩ ሕብርታት ዘለዉዎም ቐካት

ቁልፊ ቃላት

ምርባሕ፣ ምምቃል

5.1 ምርባሕ ርባሓት 100 ብበዓል ሓደ ሆኔ ሙሉእ ቁፅሪ

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዘ፣ 5

ደረጃ ብቐዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- ርባሕ 100 ብበዓል ሓደ ኣሃዝ የራብሑ፡፡

ቁልፊ ቃላት

ርባሕ 100፣ ምርባሕ

መእተዊ

ኣብዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ ክሳብ 10,000 ኣብ ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ርባሓት 100 ዝኾኑ ፈልዮም ክዘርዘሩን ብበዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ድማ ክራብሑን ትፅቢት ይግበር፡፡

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

እዚ ምዕራፍ እዚ ንምምሃር መጀመርያ ነዚ ምዕራፍ እዚ ንምምሃር ሓጋዚ ዝኾኑ ሞዴላት ቅርሺ 100 ብር፣ ባሊቃታት፣ ስትሪፕን ዝተጠመሩ ዕንፀይትታትን ብምጥቃም ክሳብ 10,000 ዘለዉ ርባሓት 100 ብቐሎም ክዘርዘሩ ምግባር የድሊ፡፡

ኣብነት፡

ኣይተ ኣለሙ ንሕድሕድ ኣርባዕተ ደቆም 100ብር እንተሂሰምዎም ብሓፈሻ ክንደይ ብር ሂሰም?

ዝተውሃበ መጠን ብር ንምፍላጥ 100 ብር ብኣርባዕተ ምርባሕ እዩ፡፡

እዚ ድማ $100 \times 4 = ?$

አሰላልሕኡ ድማ $1 \times 4 = 4$... አርባዕተ ሓደታት

$10 \times 4 = 40$... አርባዕተ ዓስርተታት

$100 \times 4 = 400$... አርባዕተ ሚእትታት

ብምግባር ክመሃሩ ምግባር ይክኣል።

በዚ ኣብነት እዚ ብምጅማር ርባሓት 100 ዝኾኑ ሙሉእ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ከመይ ከምዝራብሉ ምምሃር ይክኣል።

ናብ ምርባሕ ንምእታው ግን መጀመሪያ ንጥፈት 1 ክሰርሑ ምግባር ሓጋዚ ስለዝኾውን እንተተኻኢሉ ብጉጅለ ክሰርሑዎ ይገበር። እዞም ኣብነታት ምስረኣዩን ነቲ ንጥፈት ምስ ሰርሑን ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ መልመዳ 1 በቢውልቀ ክሰርሑን ስራሕቶም ድማ ክመያየጥሉን ምግባር ይክኣል እዩ።

ንጥፈት 1

እዚ ንጥፈት እዚ ክልተ መራብሕቲ ብምውሳድ ነቶም መራብሕቲ ናብ ርባሓት 10ን 100ን እንተቐይርናዮም ኣብ ርባሕ ዘምፅእዎ ለውጢ ክግንዘቡ ንምግባር ዝዓለመ ንጥፈት እዩ። እዚ ንጥፈት እዚ $3 \times 4 = 12$ ብምውሳድ ሕድ ሕድ መራብሕቲ በቢተራ ናብ 30፣ 300 ወይ ድማ 40፣ 400 እንትቐየሩ ርብሒት 12፣ 120፣ 1200 ከምዝኾኑ ምግንዛብ የድሊ። እዚ ድማ $3 \times 4 = 12$

$30 \times 4 = 120$

$300 \times 4 = 1200$

$3 \times 40 = 120$

$3 \times 400 = 1200$ ምዃኑ ተምሃሮ ክበፅሑዎ ሓግዙዎም።

ካብዚ ድማ ዝኾነ ቁፅሪ ብርባሕ 10 ወይ ድማ ርባሕ ሚእቲ እንትራባሕ ኣብ ድሕሪ እቲ ርብሒት ኦቶም ዜሮ ዘይኮኑ ቁፅርታት ብዝህልው በዝሒ ዜሮታት እንቅምጥ ምዃኑ ተምሃሮ ክጭብጡዎ ይግባእ።

ኣገባብ ገምጋም

ብቕዓት ተምሃሮ ንምግምጋም ከከም ኩነታቱ ዝተፈላለዩ ሜላታት ምጥቃም ይክኣል እዩ። ከይኑ ግን ዝተወሰኑ ተምሃሮ ናብ ሰሌዳ ወዲኦም ክሰርሑ ብምግባር ምግምጋም እውን ሓደ መማረቢ እዩ። ካብዚ ብተወሳኺ ኣብ መልመዳ 1 ዘለዉ ሕቶታት ብምጥቃም እውን ምግምጋም ይክኣል እዩ። ርባሓት 100 ብበዓል ሓደ ኣሃዝ ምርባሕ ዝጥምቱ ሕቶታት ብምሃብን ክሰርሑ ብምግባርን እዉን ምግምጋም ይክኣል። ከም ኣብነት፡

ዝስዕብ ሰደቓ ምልኡ።

×	3	5	6	8
200				
400				
500				
700				

መልመዲ 1

እዚ መልመዲ እዚ ርባሓት 100 ብበዓል ሓደ ኣሃዝ ክራብሑ ንምሕጋዝ እዩ። ስለዝኾነ ገሊኡም ብጉጅለ ኾይኖም እናተመያየጡ ክሰርሑ ገሊኡም ድማ ብዉልቀ ብመልክዕ ዕዮ ገዛ ክሰርሑ ግበሩ።

1. $2 \times 1 = 2$... ክልተ ሓደታት	} ስለዚ $2 \times 100 = 200$ ይኸውን።
2. $2 \times 10 = 20$... ክልተ ዓሰርተታት	
2. $2 \times 100 = 200$... ክልተ ሚኢትታት	

ዝተረፉ ድማ ብተመሳሳሊ ኣገባብ ብምስራሕ መልሶም ክምዚ ዝስዕብ እዩ።

1. 300	8. 5600
2. 1000	9. 6400
3. 1500	10. 7200
4. 3600	11. $500 \times 4 = 2000$
5. 2000	12. $300 \times 8 = 2400$
6. 1800	13. $100 \times 8 = 800$

14.

×	1	2	3	4	5	6	7
100	100	200	300	400	500	600	700
200	200	400	600	800	1000	1200	1400
300	300	600	900	1200	1500	1800	2100
400	400	800	1200	1600	2000	2400	2800
500	500	1000	1500	2000	2500	3000	3500
600	600	1200	1800	2400	3000	3600	4200
700	700	1400	2100	2800	3500	4200	4900
800	800	1600	2400	3200	4000	4800	5600
900	900	1800	2700	3600	4500	5400	6300

ልዕል ክብል ቀሪቡ ዘሎ ክሳብ 1000 ንዘለዉ ርባሓት 100 ብኸመይ ብበዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ከምዝስርሑ ዘርኢ እዩ። ዝቐፅል ድማ ክሳብ 10000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ምርባሕ ዘርኢ እዩ። እዚ ንምምሃር ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ተዋሂቦም ዘለዉ ኣብነታት ተጠቐምኩም ክተርእዩዎም ትኸእሉ ኢኹም። ነዚ ዝስዕብ ናይ ቃል ግድል ኣብነት እውን ክተርእዩዎም ትኸእሉ ኢኹም።

ኣብነት

ሓደ እንዳ መጥሓን ኣብ መዓልቲ 1,100 ኪ.ግ ይጥሕን። ኣብ ሓሙሽተ መዓልቲ ክንደይ ኪ.ግ ይጥሕን?

ሒሳባዊ ሙሉእ ሓሳብ

$1100 \times 5 = ?$

ኣሰላልሓ $11 \times 5 = 55$

$110 \times 5 = 550$

$1100 \times 5 = 5,500$

ስለዚ ኣብ 5 መዓልታት 5,500 ኪ.ግ ይጥሕን ማለት እዩ። ነዚ ከም ኣብነት ምስተምሃሩ ንጥፈት 2 ክሰርሑ ኣበረታትዎም።

ንጥፈት 2

እዚ ኣብነት እዚ ኣብ ላዕሊ ካብ ዝረኣዩዎም ስራሕቲ ኣብ መደምደምታ ንክበዕሑ ንምሕጋዝ እዩ። ስለዝኾነ ድማ ተምሃ ባዕሎም እናተመያየጡ

1. ኣብ ላዕሊ ካብ ዝረኣዩዎም ኣብነታት መደምደምትኦም ክህቡ ምግባር የድሊ። ባዕሎም ኣብ መደምደምታ ምስ በዕሑ ከምዚ ዓይነት ርብሒት ዜሮታት እንተልዩዎ እቶም ካብ ዜሮ ዘይኮኑ ቁፅርታት ጥራሕ ብምርባሕ ኣብ መወዳእታ በዝሒ እቶም ዜሮታት ምውሳኽ ምዃኑ ክግንዘቡ ሓግዡዎም። ካብዚ ድማ ነዚ መደምደምታ እዚ ብምጥቃም ነዚ ዝስዕብ ሕቶ ብቐሊሉ ክሰርሑ ግበሩ።

2. ሓደ ፋብሪካ ቆርቆሮ ኣብ መዓልቲ 1200 ቆርቆሮ እንተፍርዩ ኣብ 5 መዓልቲ ዘፍርዩ በዝሒ ቆርቆሮ ንምርካብ ዝቐለለ መንገዲ እንታይ እዩ?

ፍታሕ: $12 \times 5 = 60$ እዩ። ስለዚ $1200 \times 5 = 6000$ ። ካብዚ እቲ ዝቐለለ መንገዲ ዜሮ ዘይኮኑ ቁፅርታት ብምርባሕ በዝሒ እቶም ዜሮታት ኣብ መወዳእታ ምውሳኽ እዩ።

ነዚ ብዝግባእ ምስ ሰርሑ ድማ መልመዲ 2 ከም ዕዮ ክፍሊ ወይድማ ዕዮ ገዛ ክሰርሑ ምግባር ይክኣል እዩ።

አገባብ ገምጋም

ቅድም ክብል ዝተገለፀ አገባብ ኣብዚ እውን ምጥቃም ይክኣል እዩ። ነዚ ድማ ዝተወሰኑ ተምሃሮ ወዲኦም ኣብ ሰሌዳ ክሰርሑ ብምግባር ምግምጋም ይክኣል። ኣብ መልመዲ 2 ዘለዉ ሕቶታት ብምጥቃም እውን ምግምጋም ይክኣል እዩ።

ኣብነት፡

ነዞም ዝስዕቡ ኣራብሒ፡፡

1. 1×1300 2. 1200×2 3. 2×1400 4. 3×1300

መልመዲ 2

1. $1 \times 17 = 17$	6. $7 \times 1300 = 9100$
$1 \times 170 = 170$	7. $2800 \times 3 = 8400$
$1 \times 1700 = 1700$	8. $1100 \times 9 = 9900$
2. $1500 \times 2 = 3000$	9. $4200 \times 2 = 8400$
3. $2 \times 1800 = 3600$	10. $1300 \times 7 = 9800$
4. $4 \times 1300 = 5200$	
5. $8 \times 1200 = 9600$	

11. እታ ኣውቶቡስ ኣብ ኣርባዕተ ዙር $4 \times 2200 = 8800$ ኪ.ሜ ትጓዳዝ።

12. ብሓደ ኣፈት 1200 ኣባጊፅ ናብ ዕዳጋ እንተወረደን ብ 4 ኣንፈት $1200 \times 4 = 4800$ ኣባጊፅ ናብ ዕዳጋ ወረደን።

13. እዚ ሕቶ'ዚ ንምስራሕ $(200 \times 7) \times 4 = 1400 \times 4 = 5600$

ወይ ድማ $(200 \times 4) \times 7 = 800 \times 7 = 5600$

14.

×	1000	1500	2800	3300	4200
1	1000	1500	2800	3300	4200
2	2000	3000	5600		
3	3000	4500	8400		
4	4000	6000			
5	5000	7500			

5.2 ምርባሕ ርባሓት 1000 ዝኾኑ ሙሉእ ቁፅርታት ብበዓል 1 ሆሄ ቁፅሪ

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዝ፤ 6

ደረጃ ብቐዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- ርባሕ 1000 ብበዓል ሓደ ሆሄ የራብሑ፡፡

ቁልፌ ቃላት

ርባሕ 1000፣ ምርባሕ

መእተዊ

ኣብ ሕሉፍ ትምህርቶም ክሳብ 10000 ኣብ ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ርባሓት 100 ዝኾኑ ፈልዮም ብምዝርዛር ብበዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ምርባሕ ተምሃሮም ነይሮም፡፡ ሕዚ ድማ ምርባሕ ርባሓት 1000 ብበዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ክመሃሩ እዮም፡፡

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

እዚ ንኡስ ምዕራፍ'ዚ ንምምሃር ዝተፈላለዩ መምህራ ሓገዛት ብምጥቃም ክሳብ 10000 ዘለዉ ርባሓት 1000 ዝኾኑ ቁፅርታት ብቐሎም ክዝርዝሩ ሓገዙዎም፡፡ በዚ መሰረት ድማ ርባሓት 1000 ዝኾኑ ቁፅርታት 1000፣ 2000፣ 3000፣ ... ፣ 9000 ኣብ ሰሌዳ ብምፅሓፍ ኣፀሓሕፈኦም ክለማመዱ ምግባር ይከኣል፡፡

እዚኦም ብቐሊሉ ክግንዘቡዎም ንምሕጋዝ እዚ ዝስዕብ ርባሕ 1000 ብበዓል ሓደ ሆሄ ቁፅሪ ምርባሕ ክመሃሩዎም ምግባር ይግባእ፡፡

$1 \times 1000 = 1000$	$2 \times 1000 = 2000$
$2 \times 1000 = 2000$	$2 \times 2000 = 4000$
$3 \times 1000 = 3000$	$2 \times 3000 = 6000$
.	.
.	.
.	$2 \times 4000 = 8000$
$9 \times 1000 = 9000$	$2 \times 5000 = 10,000$ (ዓሰርተ ሽሓት)

ነዚኦም ብኣግባቡ ምስ ረኣዩ ድማ መልመዲ 3 ኣብ ሰሌዳ እናወፁ ክሰርሑን ርባሓት 1000 ብበዓል ሓደ ሆሄ ቁፅሪ ምርባሕ ክመልኩን ምግባር ሓጋዚ እዩ፡፡

አገባብ ገምጋም

ንተምሃሮ ይምጥኑ እዩም እትብልዎም ሕቶታት ኣብ ሰሌዳ ብምፅሓፍ ተምሃሮ እናወፁ ክሰርሑ ብምግባር ምግምጋም ይክኣል እዩ። ብዝተወሰነ ደረጃ ድማ ናይ ቃል ሕቶታት ብምሃብ ብቛሎም ርባሓት 1000 ብበዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ክራብሑ ምኽኣሎም ብምርኣይ ምግምጋም ይክኣል እዩ።

ከም ኣብነት፡

1. እዞም ዝስዕቡ ኣራብሑ፡፡

- ሀ. 3×1000 ለ. 1000×5 ሐ. 8×1000

መልመዲ 3 ብምጥቃም እውን ምግምጋም ይክኣል እዩ።

መልመዲ 3

እዚ መልመዲ እዚ ክሰርሑ ብምግባር ርባሓት 1000 ብበዓል ሓደ ኣሃዝ ምርባሕ ክለማመዱ ምግባር ይክኣል። ኣብ ከምዚ ዝዓይነቶም ሕቶታት ምርባሕ ኣብቲ ርባሕ 1000 ዘሎ ናይ መጀመርታ ሆሄ ምስቲ በዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ጥራሕ ብምርባሕ ኣብ መወዳእታ ሰለስተ ዜሮ ምወሳኽ እኹል ከምዝኾነ ክግንዘቡ ምግባር የድለ። እዚ ንምፍፃም ተምሃሮ ቅድም ክብል ርባሓት 100 ብበዓል ሓደ ኣሃዝ ምርባሕ ዝተምሃሩ ስለዝኾኑ ብዉልቀ ክሰርሑ ግበሩ። ስራሕቶም እናተኸታተልኩም ድማ ኣድላዩ መብርሂ ሃቡዎም።

- 1. $1000 \times 5 = 5000$
- 2. $8000 \times 1 = 8000$
- 3. $1000 \times 6 = 6000$
- 4. $9 \times 1000 = 9000$
- 5. $3 \times 2000 = 6000$
- 6. $8 \times 1000 = 8000$
- 7. $1000 \times 8 = 8000$ ኪ.ግ
- 8. $1000 \times 6 = 6000$ ኪ.ሎ ሜትር
- 9. $2000 \times 4 = 8000$ ብር

ንሕድሕድ ርባሕ 1000 ብበዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ክራብሑ ድሕሪ ምኽኣሎም እዞም ርባሓት 1000 ኣብ ዕለታዊ ስራሕቲ ንዘጋጥምዎም ተግባራዊ መሕትታት ነዞም ዝስዕቡ ኣብነታት ብምርኣይ ግለፁሎም።

1 ሜትር = 1000 ሚ.ሜትር

1 ኪ.ግ = 1000 ግራም ምዃኑን

ካልኦት ኣብ ከባቢኦም ዝርከቡ ነገራትን ምጥቃም ይክኣል እዩ።

ኣብነት

ወ/ሮ ተኪኤን ካብ ሓደ ሹቕ 6 ኪ.ግ ሽኮር ዝዚኣን። እዚ ብግራም እንትግለፅ ክንደይ ይኸውን?

ኣሰላልሓ

1 ኪ.ግ = 1000 ግራም እንተኾይኑ

6 ኪ.ግ = 6 × 1000 ግ = 6000 ግራም ይኸውን።

እዚ ቅድም ክብል ዝተምሃሩዎ ስለዝኾነ ነዚን ካልኦት ተወሰኽቲ ኣብነታትን ብምሃብ ምግላፅ ይከኣል እዩ። ከም መጠናኸሪ ድማ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ ንጥፈት 3ን መልመዲ 4ን ክሰርሑ ይገበር።

እዚ ቀንዲ ዕላምኡ እንታይ ክገብሩ ከም ዘለዎም ክመያየጡ ዕድል ዝህብ እዩ። ስለዝኾነ

- 1. ሓደ ዓቕን ብMür Y እንተተዋሂቡ ናብ Mēē Mür Y ንምቕያር እንታይ ከምእንገበር ተመያየጡ።

ንዝብል ሕድሕድ ብ1000 ምርባሕ እንትኾን

- 2. ሓደ ዓቕን ብሚሊ Mür Y ተዋሂቡ ናብ Mür Y ክንቕያር እንተደለና ኽ እንታይ ክንገበር ይግባእ?

ንዝብል ድማ ሕድሕድ ብ1000 ምምቃል ምጂኑ ክበርሃሎም ግበሩ።

ንጥፈት 3

- 1. 3 ሜትር = 3000 ሚ.ሜ
- 2. 4 ሜ = 4000 ሚ.ሜ
- 3. 2 ኪ.ግ = 2000 ግ
- 4. 6 ኪ.ግ = 6000 ግ

ኣገባብ ገምጋም

ዝሆም ዝስዕቡ ወይ ድማ ነዚኦም ዝመሳሰሉ ሕቶታት ኣብ ሰሌዳ ብምፅሓፍ

- 1. ንውሓቱ 3 ኪ.ሜ ዝኾነ ገመድ ብሜትር እንትግለፅ ክንደይ ይኸውን?
- 2. 4 ሜትር ገመድ ብሚ. ሜትር እንትግለፅኩ?
- 3. ክብደቱ 5 ኪ.ግ ዝኾነ ብርስን ብግራም ክንደይ ይኸውን?

ክሰርሑ ብምግባርን ከም ኣድላይነቱ ኣብ መልመዲ 4 ዘለዉ ሕቶታት ብምሃብ ንገምጋም ምጥቃም ይከኣል እዩ።

መልመዲ 4

እዚ መልመዲ እዚ ብርባሕ 1000 ዝግለፅ ቃል ግድል ክፈትሑ ንምሕጋዝን ምስ ዕለታዊ መነባብሮኦም ዝተኣሳሰሩ ግድላት ክፈትሑ፣ ከምኡውን ርባሓት 1000 ብበዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ከራብሑን ዝሕግዝ መልመዲ እዩ። ስለዝኾነ መጀመርታ ብጉጅለ እናተመያየጡ ክሰርሑ ግበሩ። ስዒብኩም ድማ መብርሂ እናሃብኩም ርባሓት 1000 ብበዓል ሓደ ኣሃዝ ምርባሕ ክኸተሉዎ ዝግባእ ሜላ ሓብሩሎም።

- 1. 1 ሜ = 1000 ሚ.ሜ
- 7 ሜ = 1000 × 7 ሚ.ሜ = 7000 ሚ.ሜ

2. $1000 \times 7 = 7000$ መኪና
3. $3000 \times 3 = 9000$ ኪንታል ማዳበሪያ።

×	1000	2000	3000	4000	5000	6000	7000	8000	9000
1	1000	2000	3000	4000	5000	6000	7000	8000	9000
2	2000	4000	6000	8000					
3	3000	6000	9000						
4	4000	8000							
5	5000								

5.3 ምርባሕ ርባሓቶም ካብ 10000 ዝነኣሱ ሙሉኝ ቁፅርታት ምስ በዓል ሓደ ሆኔ ቁፅሪ

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዝ፤ 8

ደረጃ ብቐዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- በዓል ክልተ ኣሃዝ ብበዓል ሓደ ኣሃዝ የራብኩ።
- በዓል 3 ኣሃዝ ብበዓል 1 ኣሃዝ የራብኩ።
- ቀለልቲ ቃል ግድላት ኣብ ምርባሕ ይሰርኩ።

ቁልፊ ቃላት

ምርባሕ በዓል ሰለስተ ኣሃዝ ቁፅሪ

መእተዊ

ቅድም ክብል ርባሓት 100ን 1000ን ብበዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ምርባሕ ተምሃሮም እዮም። ሐዚ ድማ ርባሓቶም ካብ 10000 ዝነኣሱ ሙሉኝ ቁፅርታት በበዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ምርባሕ ክመሃሩ እዮም። ነዚ ድማ ኣብ ክልተ ብምምቃል ቀሪቡ ኣሎ። እቶም ኣቀራርባታት ክልተ ኣሃዝ ዘለዎም ሙሉኝ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ምርባሕን ሰለስተ ኣሃዝ ዘለዎም ሙሉኝ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ምርባሕን እዮም።

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ቅድም ክብል ዝተምሃሩዎ ኣገባባት ምርባሕ ነዚ እውን ዝሰርኡ እዮ። ኾይኑ ግን መጀመሪያ ክልተ ኣሃዝ ዘለዎም ሙሉኝ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ምርባሕ ክመሃሩ ብምግባር

ብምቕጻል ሰለስተ ኣሃዝ ዘለዎም ሙሉእ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ምርባሕ ክመሃሩ እንተዝግበር ዝሓሸ እዩ።

5.3.1 ምርባሕ ክልተ ኣሃዝ ዘለዎም ሙሉእ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ

ቅድሚ ሕዚ ዝተምሃሩዎ ብምዝክኻር ምጅማር ግቡእ እዩ። ንኣብነት በዓል ሓደ ኣሃዝ ምስ በዓል ሓደ ኣሃዝ፣ በዓል ክልተ ኣሃዝ ምስ በዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ምርባሕ ምዝክኻር ይክኣል። ነዚ ንምስላጥ ድማ ቁፅርታት ምትንታን ክርእዩ ምግባር ጠቓማይ እዩ። ምእንቲ እዚ ንጥፊት 4 ክሰርሑ ምግባር ይክኣል እዩ።

ሀ. ምርባሕ ተንቲንካ ብምፅሓፍ

ብዓድታን ብምትንታን ሜላ ምርባሕ ንምምሃር መጀመሪያ ንጥፊት 4 ክሰርሑ ምግባር ይክኣል እዩ።

ንጥፊት 4

ሀ. ብዓድታት ብምትንታን ንምፅሓፍ ርብሒት 10ን ብዓል ሆሄ ቁፅሪን ብምፍላይ ምፅሓፍ ከምዝኾነ ኣብ መደምደምታ ክበዕሑ ሓገዝ ግበሩሎም።

- 1. $21 = 20 + 1$
- 2. $45 = 40 + 5$
- 3. $38 = 30 + 8$
- 4. $74 = 70 + 4$
- 5. $56 = 50 + 6$
- 6. $88 = 80 + 8$

ለ. ቁፅርታት ብዓድታት ቁፅሪ ብምትንታን ኣብ ምርባሕ ብኸመይ ከምንጥቀመሉ ክመያጡ ብምግባር በዚ ዝስዕብ ኣብነት ኣብርሁሎም።

34×5 ኣርብሑ።

34 ማለት 30 + 4 እዩ። ስለዚ $34 \times 5 = (30 + 4) \times 5$ ኢልካ ምውሳድ ይክኣል።

ካብዚ 30 ምስ 5 ን 4 ምስ ሓመኸተን ምርባሕ ከምዝክኣል ብምግላፅ $30 \times 5 = 150$ ፣ $4 \times 5 = 20$ ስለዘኾነ $34 \times 5 = 150 + 20 = 170$ ምዃኑ ኣረድኡዎም። እዚ ብዝበለፀ ንምግላፅ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘለዉ ኣብነታት ክሰርሑን ክግንዘቡዎምን ግበሩ።

ኣገባብ ገምጋም

ተምሃሮ ንምገምጋም መምህራን ክጥቀሙሎም ዝክእሉ ሜላታት ከከም ኩነታቱ ዝውሰን እዩ። ስለዚ ከከም ኩነታቱ ዝውሰድ ኣገባብ ገምጋም ቅቡል እዩ። ይኹን እምበር ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታትን

- 1. $55 \times 5 = ?$
- 2. $68 \times 4 = ?$

ካልኦት ተመሳሰልቲ ሕቶታትን ብምሃብ ተምሃሮ ክሰርሑ ብምግባር ምገምጋም ይክኣል እዩ።

74 ብምትንታን እንትፅሓፍ 70 + 4 ይኸውን።

ቅድም ክብል ምርባሕ ርባሓት 10 ብበዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ እንትመሃሩ ዝጥቀሙሉ ዝነበሩ ሜላ ብምጥቃም ሕድሕድ ብ 9 የራብሉ።

ነቶም ዝረኽቡኩምዎም ርባሓት ደምሩ።

ስለዚ 74 × 9 = 666 ይኸውን።

ልዕል ክብል ቁፅርታት ብምትንታን ከመይ ከራብሉ ከምዝክእሉ ሪኦም ኣለዉ። ሕዚ ድማ ትኹል ብምፅሓፍ ዝፍፀም ሜላ ምርባሕ ክርእዩ እዮም። ንሱ ድማ ከምዚ ዝስዕብ እዩ።

1. ዓዲ ሓደ ዘሎ ኣሃዝ በቲ ዝተውሃበ ቁፅሪ ምርባሕ፣ እዚ ድሕሪ ምርባሕ ናይቲ ውፅኢት ዓዲ ሓደ ኣብ ዓዲ ሓደ፣ ዓዲ ዓሰርተ ዘሎ ድማ ምስ ኣብ ዓዲ ዓሰርተ ዘሎ ንምድማር ምፅሓፍ።
2. ዓዲ ዓሰርተ ዘሎ ኣሃዝ በቲ ቁፅሪ ብምርባሕ ምስቲ ቅድም ክብል ዝረኽብናዮ ናይ ዓዲ ዓሰርተ ቁፅሪ ምድማር።

ኣብነት

36 × 5 = ?

እዚ ንምርባሕ፤

1. መጀመሪያ ዓዲ ሓደ ዘሎ ቁፅሪ ብምርባሕ 6 × 5 = 30። ኣብዚ ‘3’ ዓሰርተታትን “0” ሓደታትን ኣለዉ ማለት እዩ።
2. “0” ኣብ ዓዲ ሓደ ብምፅሓፍ “3” ምስ ኣብ ዓዲ ዓሰርተ እንረኽቦ ውፅኢት ንምድማር ምሓዝ
3. ዓዲ ዓሰርተ ዘሎ ቁፅሪ ምርባሕ
3 × 5 = 15። ኣብዚ 1 ሚኢትን 5 ዓሰርተታትን እዮም።
4. እዚ 5 ዓሰርተን ቅድም ክብል ዝረኽብናዮ 3 ዓሰርተን ብድማር 5 + 3 = 8 ዓሰርተታት ንረክብ።
5. 1 ሚኢቲ ኣብ ዓዲ ሚኢቲ ከምዘሎ ይፀሓፍ። ብኻልእ ኣገባብ ድማ ብቐጥታ 15 + 3 = 18 ብምግባር ምስራሕ ይክኣል እዩ።
6. ስለዚ 36 × 5 = 180 ይኸውን።

ነዚ ከም መበገሲ ብምውሳድ ዝተፈላለዩ ኣብነታትን ሕቶታትን ብምሃብ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ መልመዳ 5 ብኽልቲኦም ሜላታት ክሰርሑ ብምግባር ክለማመድዎ ክትገብሩ ትክእሉ ኢኹም።

ነዞም ዝስዕቡ ከም ተወሰኽቲ ኣብነታት ምጥቃም ይክኣል።

1. 14 × 2 = ?	ሓደታት ኣራብሉ	ዓሰርተታት ኣራብሉ
	14	14
	× 2	× 2
	8	28
	4 × 2 = 8	1 × 2 = 2

መልስኹም 28 ይኸውን።

ነቶም ኻልኣት እውን ብተመሳሳሊ ኣገባብ ብምስራሕ ነዚ ዝስዕብ መልሲ ምርካብ ይከኣል እዩ።

$$\begin{array}{r} 2. \\ 20 \\ \times 3 \\ \hline 60 \end{array}$$

ዓሰርተታት ብምርባሕ
(1) (ሓደ ኣለኒ)

$$\begin{array}{r} 3. \\ 44 \\ \times 2 \\ \hline 88 \end{array}$$

ዓሰርተታት ኣራብሑ።
ኣለኒ ዝበልናዮ ንድምር።

$$\begin{array}{r} 4. \\ 35 \\ \times 3 \\ \hline 5 \end{array}$$

$$5 \times 3 = 15$$

$$\begin{array}{r} 6 \\ 57 \\ \times 8 \\ \hline 456 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5. \\ 35 \\ \times 3 \\ \hline 150 \end{array}$$

$$3 \times 3 = 9$$

$$9 + 1 = 10$$

$$\begin{array}{r} 7. \\ 86 \\ \times 9 \\ \hline 774 \end{array}$$

ኣገባብ ገምጋም

ዝተፈላለዩ ሜላታት ብምጥቃም ምግምጋም ይከኣል እዩ። ኸይኑ ግን ነዞም ዝስዕቡ ዝመስሉ ሕቶታት

$$\begin{array}{r} 52 \\ \times 6 \end{array}$$

ኣብ ሰሌዳ ብምፅሓፍ ተምሃሮ ብዓድታት ብምትንታንን ብትኹል ከራብሑን ብምግባር ምግምጋም ይከኣል እዩ። ኣብ መልመዲ 5 ዘለዉ ሕቶታት እውን ንገምጋም ምጥቃም ይከኣል እዩ።

መልመዲ 5

እዚ መልመዲ እዚ ቁፅርታት ብዓድታት ብምትንታን ምርባሕን ብትኹል ምርባሕን ክመሃሩ ንምግባር ዝተዳለወ መልመዲ እዩ። ስለዝኾነ ብመልክዕ ዕዮ ገዛ ተምሃሮ ባዕሎም ክሰርሑዎ ብምግባር ዝሰርሑዎ ርኢኹም ተወሳኺ መብርሂ ሃቡዎም።

- 1. $18 \times 2 = 36$
- 2. $31 \times 3 = 93$
- 3. $33 \times 3 = 99$
- 4. $24 \times 3 = 72$
- 5. $15 \times 7 = 105$
- 6. $64 \times 9 = 576$
- 7. $82 \times 7 = 574$
- 8. $99 \times 3 = 297$

9.
$$\begin{array}{r} 13 \\ \times 2 \\ \hline 26 \end{array}$$

10.
$$\begin{array}{r} 21 \\ \times 2 \\ \hline 42 \end{array}$$

11.
$$\begin{array}{r} 14 \\ \times 5 \\ \hline 70 \end{array}$$

12.
$$\begin{array}{r} 42 \\ \times 6 \\ \hline 252 \end{array}$$

13.
$$\begin{array}{r} 63 \\ \times 7 \\ \hline 441 \end{array}$$

14.
$$\begin{array}{r} 95 \\ \times 8 \\ \hline 760 \end{array}$$

15. $31 \times 5 = 155$

16. $78 \times 3 = 234$

17. ኣብዚ እቲ ስሕተት ዝተፈላለዩ ገይርካ ምቕራብ ይክኣል።

- 8×4 ዝብል 8×40 ክኸውን ነይሩዎ።
- ብትኹል እንተሓሰብና ድማ መጀመሪያ ክራባሕ ዝነበሮ 8×5 እዩ። ካብዚ 0 ኣብ ሓደ ብምፅሓፍ 4 ምስ ናይ ዓዲ 10 ርባሕ ክድመር ነይሩዎ።
እዚ ብምስትክኻል ትክክለኛ መልሲ 360 እዩ ዝኸውን።

5.3.2 ስለስተ ሆሄ ዘለዎም ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ሆሄ ቁፅሪ ምርባሕ

ቅድም ክብል በዓል ክልተ ሆሄ ቁፅሪ ብበዓል ሓደ ሆሄ ቁፅሪ ምርባሕ ተማሂርኻም እዮም። ስለዝኾነ ንዕኡ ብምዝክኻር ምጅማር ይክኣል እዩ። ብምቕፃል ቁፅርታት ብዓድታት ብምትንታንን ትኹል ብምፅሓፍን ምርባሕ ክመሃሩ ምግባር ይግባእ።

ሀ. ብዓድታት ብምትንታን ምርባሕ

እዚ ሜላ እዚ ንበዓል ክልተ ሆሄ ቁፅሪ ዝተጠቐምናሉ ስለዝኾነ መጀመሪያ ተምሃሮ ባዕልቶም ንጥፈት 6 ክሰርሑ ግበርዎም።

ንጥፈት 6

ሀ.

1. $134 = 100 + 30 + 4$	4. $496 = 400 + 90 + 6$
2. $506 = 500 + 6$	5. $773 = 700 + 70 + 3$
3. $382 = 300 + 80 + 2$	6. $859 = 800 + 50 + 9$

ለ. ብምትንታን ምርባሕ ኣብ በዓል ክልተ ሆሄ ቁፅርታት ከምዝተጠቐምናሉ ኣብዚ እዉን ብዋጋታት ዓዲ ቁፅሪ ብተናፀል ብምርባሕ ርብሒት ንክንረክብ ከምዝሕግዘና ክግንዘቡ ግበሩ።

ነዚ ብዝግባእ ምስ ሰርሑ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ቀሪቦም ዘለዉ ኣብነታት ተጠቒምኩም ኣብርሁሎም። ብምቕፃል መልምዲ 6 ክሰርሑ ግበሩ።

ነዚ ስዒብኩም ዝተፈላለዩ ተወሰኹቲ ኣብነታትን ቃል ግድላትን እናሰራሕኩም ክበርሀሎም ምሕጋዝ የድሊ።

ኣብነት

ሓደ ትካል ንሓደ ሊትር ፀባ ብ6 ብር ዝሸይጥ እንተኾይኑ 325 ሊትር ፀባ ብክንደይ ይሸይጥ?

ሒሳባዊ ሙሉእ ሓሳብ

$$325 \times 6 = ?$$

ኣሰላልሓ፤

325 ብምትንታን እንትፅሓፍ 300 + 20 + 5 ይኸውን።

ሕድሕድ ትንታን ብ6 እንትራባሕ

$$300 \times 6 = 1800$$

$$20 \times 6 = 120$$

$$5 \times 6 = 30 \text{ ንረክብ። ድሕሪ'ዚ ድማ ሕድሕድም ንድምርም።}$$

በዚ መሰረት $1800 + 120 + 30 = 1950$ ንረክብ።

ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ተገሊፁ ብዘሎ ሜላ እንትራባሕ ድማ፡-

ስለዚ $325 \times 6 = 1950$

መልመዲ 6

1. $103 \times 3 = 309$

4. $6 \times 672 = 4032$

2. $256 \times 3 = 768$

5. $8 \times 445 = 3560$

3. $422 \times 4 = 1688$

6. $723 \times 3 = 2169$

ሽሓት ሚኒትታት ዓሰርተታት ሓደታት

		3	2	5	
				6	
300 × 6 →	×	1	8	0	0
20 × 6 →			1	2	0
5 × 6 →				3	0
		1	9	5	0

ለ. ብትኹል ምርባሕ

ክሳብ ሕዚ ብምትንታን ምርባሕ ክመሃሩ ፀኒሖም። ሕዚ ድማ ብትኹል ምርባሕ ክርእዩ እዮም።

እዚ ቅድም ክብል ብዝግባእ ዝተመሃሩዎ ስለዝኾነ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘለዉ ኣብነታትን ካልኦት ተወሰኹቲ ኣብነታት ተምሃሮ ክሰርሑ ብምግባርን ግንዛቦኦም ክስፍሑ ደገፍ ግበሩሎም። ኣብዚ ብምቕጻል መልመዲ 7 ክሰርሑ ምግባር ይክኣል።

አገባብ ገምጋም

ዝተፈላለዩ ናይ ምርባሕ ሕቶታት ኣብ ሰሌዳ ብምዕሓፍ ንኣብነት

$$\begin{array}{r}
 1. \quad 339 \\
 \times \quad 5 \\
 \hline
 \end{array}
 \qquad
 \begin{array}{r}
 2. \quad 652 \\
 \times \quad 4 \\
 \hline
 \end{array}$$

ተምሃሮ ወዲኦም ክሰርሑ ብምግባር፣ ዕዮ ገዛ ብምሃብን ብምእራምን ምግምጋም ይከኣል እዩ። መልመዲ 7 ብምጥቃም እውን ምግምጋም ይከኣል እዩ። እዚ መልመዲ እዚ ብዓድታት ብምትንታንን ብትኹልን ምርባሕ ክለማመዱ ዝሕገዝን ክልቲኦም ሜላታት ብዝግባእ ክመልኩዎምን ዝሕገዝ እዩ። ስለዝኾነ ድማ ብመልክዕ ዕዮ ጉጅለ ብምሃብ ክመደጡሉ ምግባር ይከኣል። ኣብ ዝሓሸ ብርኪ ዝርከቡ እንተኾይኖም ድማ ብወልቆም ንክሰርሑ ብመልክዕ ዕዮ ገዛ ክትህቡዎም ትኽእሉ።

መልመዲ 7

ሀ. ብዓድታት ብምትንታን ምርባሕ

ሚእትታት ዓሰርተታት ሓደታት

1. $211 \times 2 = ?$

211 እንትትንተን 200 + 10 + 1

ሚእትታት፣ ዓሰርተታትን ሓደታትን

ብ2 ኣራብሑ።

ነናይ ሕድሕድ ዓዲ ርባሕ ደምሩ

ስለዚ $211 \times 2 = 422$ ይኸውን።

$$\begin{array}{r}
 2 1 \\
 \times 2 \\
 \hline
 4 0 \\
 2 0 \\
 \hline
 4 2 2
 \end{array}$$

2. $321 \times 3 = 963$

6. $914 \times 3 = 2742$

3. $333 \times 3 = 999$

7. $282 \times 6 = 1692$

4. $225 \times 9 = 2025$

8. $589 \times 4 = 2356$

5. $258 \times 5 = 1290$

ለ. ብሜላ ትኹል ምርባሕ

$$\begin{array}{r}
 9. \quad 342 \\
 \times \quad 2 \\
 \hline
 684
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 10. \quad 441 \\
 \times \quad 2 \\
 \hline
 882
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 11. \quad 113 \\
 \times \quad 5 \\
 \hline
 565
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 12. \quad 712 \\
 \times \quad 6 \\
 \hline
 4272
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 13. \quad 264 \\
 \times \quad 3 \\
 \hline
 792
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 14. \quad 925 \\
 \times \quad 7 \\
 \hline
 6475
 \end{array}$$

ሐ. ቃል ግድላት

15. $122 \times 4 = 488$ ሊትር

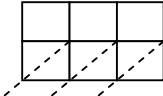
16. $325 \times 5 = 1625$ ብሎኬት

ሐ. ሜላ ላተስ

ኣብ ሕሉፍ ትምህርቶም ብምትንታን ምርባሕን ብትኹል ምርባሕን ተማሂሮም እዮም። ሕዚ ድማ ላተስ ዝበሃል ሜላ ምርባሕ ክመሃሩ እዮም።

እዚ ሜላ እዚ ንምጥቃም ሕድሕድ ቁፅሪ ብብዓዶም ብምትንታን ምፅሓፍ የድሊ። በቢ ዓዶም ድሕሪ ምትንታን ድማ ብኸምዚ ዝስዕብ ይፍፀም።

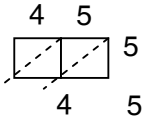
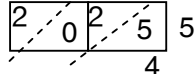
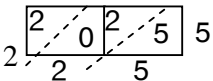
- መጀመሪያ ብበዝሒ ኣሃዛት ሳፁን ምድላው
- ንሕድሕድ ኣሃዝ ኣብ በቢዓዶም ምፅሓፍ
- እቲ ዘራብሕ ብየማን ገፅ ምፅሓፍ
- ሰዶፍ ነጠብጣብ ምስማር
- ነናይ ሕድሕድ ርባሕ ኣብ ሕድሕድ ሳፁን ምስፋር።
- ኣብ ውሽጢ እቶም ሰዶፍ (ዲያጎናል) መስመራት ዘለዉ ቁፅርታት ምድማር
- እቲ ዝድመር ኣለኒ ዘስዕብ እንተኾይኑ ናብ ዝኸፀል ሰዶፍ ብምውሳድ ምድማር።
- ኣብ መወዳእታ መልስና ካብ ፀጋም ናብ የማን ዘለዉ ድምራት ክምዘለውዎ ብምውሳድ ዝርከብ ቁፅሪ ይኸውን።

ኣብነት

$45 \times 5 = ?$

ነዚ ብላተስ ንምርባሕ

- መጀመሪያ ሳፁን ምስራሕ
- ሰዶፍ ነጠብጣብ ምስራሕ
- እቶም ቁፅርታት ምምላእ
- ቁፅርታት ብ5 ምርባሕ
- ብሰዶፍ ዘለዉ ቁፅርታት ምድማር

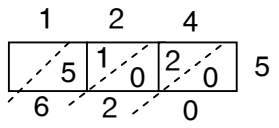
ስለዚ $45 \times 5 = 225$ ይኸውን።

ግንዛቤኡም ንምስፋሕን ብሜላ ላተስ ምርባሕ ክለማመዱን ተወሰኹቲ ኣብነታት ክምዘም ዝስዕቡ ምሃብ ይክኣል።

1. $35 \times 5 = ?$

ስለዚ $35 \times 5 = 175$

2. $124 \times 5 = 620$

3. $132 \times 3 = 396$

	1	3	2	
	3	9	6	3
	3	9	6	

4. $709 \times 6 = 4254$

	7	0	9	
	4	2	5	4
4	2	5	4	6

አገባብ ገምጋም

ብቕዓት ተምሃሮ ንምግምጋም ዝተፈለገሉ ሜላታት ምጥቃም ይክኣል እዩ። ካብ መንጎ እዚኦም

1. $99 \times 9 = ?$
2. $589 \times 8 = ?$

ዝዓይነቶም ሕቶታት ብምሃብ ክሰርሑ ብምግባር ምግምጋም ይክኣል እዩ። ካብዚ ብተወሰኹ መልመዲ 8 ብምጥቃም ምግምጋም ይክኣል እዩ።

መልመዲ 8

እዚ መልመዲ እዚ ሜላ ላተስ ብዝገባእ ክግንዘቡን ብሜላ ላተስ እናራብሑ ክለማመዱን ንምግባር ዝሕግዝ መልመዲ እዩ። ዝርዝር ኣሰራርሓ ሜላ ላተስ ቅድም ክብል ዝተገለፀ ስለዝኾነን ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ብኣብነት ስለዝተገለፀን ተምሃሮ ብወልቆም ክሰርሑ ግበሩ። በዚ መሰረት ገሊኦም ኣብ ክፍሊ ገሊኦም ድማ ብመልክዕ ዕዮ ገዛ ክሰርሑ ግበሩ።

1. $71 \times 6 = 426$

	7	1	
	4	2	6
4	2	6	6

2. $350 \times 3 = 1050$

	3	5	0	
	1	0	5	0
1	0	5	0	3

3. $163 \times 3 = 489$

	1	6	3	
	4	8	9	3
	4	8	9	

4. $384 \times 4 = 1536$

	3	8	4	
	1	5	3	6
1	5	3	6	4

5. $525 \times 6 = 3150$

	5	2	5	
	3	1	5	0
3	1	5	0	6

6. $780 \times 7 = 5460$

	7	8	0	
	5	4	6	0
5	4	6	0	7

5.3.3 ቃል ግድላት

ኣብዚ ንኡስ ርእሲ እዚ ዝተፈላለዩ ቃል ግድላት ክርድኡን ክፈትሑን ይድሉ። ስለዝኾነ ድማ ተምሃሮ ብኣብዝሓ ባዕልቶም ክሰርሑ ብምግባር እንተተማሂሮም ተመራፂ እዩ።

ቃል ግድላት ንምፍታሕ መጀመሪያ ተምሃሮ ባዕልቶም ናይ ምርባሕ ሕቶታት ብቓሎም ክሰልጡ፣ ዝተፈላለዩ ቃል ግድላት ምስ ዕለታዊ መነባብርኦም ብምትሕሓዝ ንምርዳእ እቶም ክክተልዎም ዝግብኡ ስራሕቲ ምግላፅ ኣድላዩ እዩ።

ኣብነት

ሓደ ነጋዳይ ኣብ ሓደ መዓልቲ 625 እንቋቋሕ ዝሸይጥ እንተኾይኑ ኣብ 5 መዓልታታት ክንደይ ይሸይጥ?

መልሲ

ኣብ ሓደ መዓልቲ 625 እንቋቋሕ እንተተሸይጡ ኣብ 5 መዓልቲ ድማ

$625 \times 5 = 3125$ ይኾኑ።

በዚ ኣብነት እዚ ብምጅማር ኣብ መልመዲ 9 ዘለዉ ቃል ግድላት ክሰርሑ እንተዝግበር ዝሓሸ እዩ።

መልመዲ 9

- 1. $105 \times 16 = 1680$
- 2. $100 \times 4 = 400$
- 3. $500 \times 4 = 2000$
- 4. $90 \times 6 = 720$
- 5. $62 \times 5 = 310$
- 6. $760 \times 8 = 6080$
- 7. $28 \times 3 = 84$
- 8. $110 \times 5 = 550$

ኣገባብ ገምጋም

ብቐዓት ተምሃሮ በቢግዚኡ ክፍተሽ ዝግባእ ከምዝኾነ ርዳእ እዩ። እዚ ድማ ብዝተፈላለዩ ሜላታት ክፍፀም ይክእል እዩ። ፈተና ብምሃብ ምግምጋም ይክኣል። ዝተወሰነ ብመልክዕ ዕዮ ገዛ ብምሃብ እውን ምግምጋም ይክኣል እዩ። ካብዚ ብተወሳኺ ብቐዓቶም ንምፍታሽ ስለዝኾነ ኣብ ሕድሕድ ንኡስ ርእሲ ኣብ ዘሎ መልመዲ ሓደ ሓደ ሕቶ ብምምራፅ ብመልክዕ ፈተና ምሃብ ይክኣል። ከም ኣብነት፡

1. ኣራብሑ።

- ሀ. 156×3
- ለ. 345×4
- ሐ. 562×5

2. ዋጋ ሓደ ሊትር ዘይቲ ብር 24 እንተኾይኑ ዋጋ 145 ሊትር ዘይቲ ክንደይ ይኸውን?

5.4 ክሳብ 10,000 ዘለዉ ርባሓት 10ን 100ን ንበዓል ሓደ ሆሄ ምምቃል

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዘ፤ 7

ደረጃ ብቕዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- ክሳብ 10,000 ዘለዉ ርባሓት 10ን 100ን ን10 ይመቐሉ፡፡
- ክሳብ 10000 ዘለዉ ርባሓት 10ን 100ን ብበዓል ሓደ ኣሃዝ ብዘይተረፍን ብተረፍን ይመቐሉ፡፡

ቁልፊ ቃላት

ርባሕ 10፣ ርባሕ 100፣ ምምቃል

መእተዊ

ኣብ ዝሓለፈ ትምህርትና ተምሃሮ ዝተፈላለዩ ሜላታት ብምጥቃም ብዛዕባ ምርባሕ ተምሃሮም እዮም፡፡ ኣብዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ ድማ ክሳብ 10000 ብዘለዉ ርባሓት 10ን 100ን ንበዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ምምቃል ክመሃሩ እዮም፡፡

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ምምቃል ናይ ምርባሕ ግልባጥ ምዃኑ ዘርእዩ ዝተፈላለዩ ኣብነታት ብምሃብ ምጅማር ዝከኣል እንትኾን እንክተሎ ኣቀራርባ ትምህርቲ ብቐሊሎ ክግንዘቡ ዝሕግዝን ተምሃራይ ዘሳትፍን ንምግባር ተምሃሮ ባዕልቶም ካብ ዝበዕሉሎም መደምታታት መሰረት ብምግባር ዝመሃሩሉ ኣገባብ ምምሃዝ ጠቐሜትኡ ዝለዓለ እዮ፡፡ እዚ ከምዘሎ ኾይኑ መጀመሪያ ርባሓት 10ን 100ን ን10 ምምቃል ብምምሃር ኣብ ኸምዚ ዓይነት ምምቃል ሓደ “0” ምጥፋእ ጥራሕ ከምዝኾነ ክበርሀሎም ብምግባር ምጅማር ዝከኣል እንትኾን ብምቕፃል ድማ ርባሓት 10ን 100ን ብበዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ምምቃል ክመሃሩ ክግበር ይግባእ፡፡

5.4.1 ክሳብ 10,000 ዘለዉ ርባሓት 10ን 100ን ን 10 ምምቃል

መጀመሪያ ተምሃሮ ቅድም ክብል ካብ ዝፈልጥዎ ንምጅማር ዝተፈላለዩ ናይ ቃል ሕቶታት ብምሃብ ክመያየጡ ብምግባር ምጅማር ይከኣል እዮ፡፡ ተምሃሮ ካብ ዝህብዎ መልሲ ብምብጋስ ድማ ተመቃላይ፣ መቐላይ፣ ብዕሒት ዝብሉ ፈልዮም ክርድኡ ሓግዝዎም፡፡

ኣብነት

$34 \div 6 = 5$ ተረፍ 4 ይኸውን፡፡ ምክንያቱ $(6 \times 5) + 4 = 34$ እዮ፡፡

ስለዚ 34 - ተመቃላይ

6 - መቐላይ	}	ተባሂሎም ይዕውቡ፡፡
5 - ብዕሒት		
4 - ተረፍ		

ል.በ

ተረፍ ካብ መቐላይ ዝነኣሰ ሙሉእ ቁፅሪ እዩ ዝብል ክግንዘብዎ ግበሩ። ቅድም ክብል ዝረከይዎም ዝተፈላለዩ ሜላታት ምምቃል ኣለዉ። ንሶም ድማ፡-

- ብምድግጋም ምጉዳል
- ዜሮ ብምጥፋእን
- ካልኦትን ይርከብዎም።

ንኣብነት

$$20 \div 10 = 2$$

ምክንያቱ

$$\left. \begin{array}{l} 1. \text{ ብምጉዳል } 20 - 10 = 10 \\ \quad \quad \quad 10 - 10 = 0 \end{array} \right\}$$

በዝሒ ዝጎደሉ 2 እዮም /10 ክልተ ግዜ ኣጉዲልና ኢና ዜሮ ረኺብና።

እዚ ዘርእየና ብፅሒት እዩ።

2. ዜሮ ብምጥፋእ ሜላ እንተተጠቐምና ድማ $20 \div 10 = 2$ ይኸውን።
3. $20 \div 10 = (10 + 10) \div 10 = (10 \div 10) + (10 \div 10)$
 $= 1 + 1 = 2$

ወይ ድማ

$$\begin{array}{r} 2 \\ 10 \overline{)20} \\ \underline{20} \\ 0 \end{array}$$

ብምግባር እውን ምምቃል ይክኣል እዩ። ስለዝኾነ ኣብ ምምቃል እውን ዝተፈላለዩ ሜላታት ክምዘለዉ ክበርሀሎም ምግባር ኣገዳሲ እዩ።

ብዛዕባ ምምቃል እቶም ኣብ ላዕሊ ዝተገለፁ ከም መበገሲ ብምውሳብ ናብቲ ስሩዕ ምይይጥ ንምእታው መጀመሪያ ንጥፈት 7 ክሰርሑ ምግባር ይክኣል እዩ።

ንጥፈት 7

እዚ ንጥፈት እዚ ርባሓት 10 ብ10 ብኸመይ ከምዝምቅሉ ንምፍላይን ቀሊል ኣገባብ ኣመቐቅላ ክግንዘቡን ዝሕግዝ እዩ። እዚ ኣብ ክፍሊ ክመዖጡሉ ብምግባር ምምሃር ይክኣል።

1. $20 \div 10 = 2$
2. $50 \div 10 = 5$
3. $30 \div 10 = 3$
4. $80 \div 10 = 8$
5. $130 \div 10 = 13$
6. $280 \div 10 = 28$
7. $2070 \div 10 = 207$
8. $6500 \div 10 = 650$

ብርባሓት 10ን 100ን ብምትንታን ብቐሊሉ ምምቃል ክለማመዱ ንምግባር ድማ ንጥፈት 8 ክሰርሑ ምግባር ይክኣል እዩ።

ንጥፈት 8

እዚ ንጥፈት እዚ ድማ ቁፅርታት ብዓድታት ብምትንታን ምምቃል ክለማመዱ ንምሕጋዝን ምስቲ ኣገባብ ኣሰራርሓ ክላለዩን ዝገብር ስለዝኾነ ተምሃሮ ብጉጅለ ኾይኖም እናተመያየጡ ክሰርሑ ምግባር ዝለዓለ ረብሓ ኣለዎ። እናተመያየጡ ምስ ሰርሑ ድማ ዝተወሰኑ ተምሃሮ ናብ ሰሌዳ እናወፀኡ ዝተወሰኑ ሕቶታት ክሰርሑ ብምግባር ግንዛቦኦም ክሰፍሑ ሓግዙዎም።

- 1. $550 \div 10 = ?$
 550 ብምትንታን እንትፅሓፍ $500 + 50$ ይኸውን።
 $500 \div 10 = 50$
 $50 \div 10 = 5$
 ስለዚ $550 \div 10 = 50 + 5 = 55$ ይኸውን።
- 2. 780 ብምትንታን እንትፅሓፍ $700 + 80$
 $700 \div 10 = 70$
 $80 \div 10 = 8$
 ስለዚ $780 \div 10 = 70 + 8 = 78$ ይኸውን።
- 3. $700 \div 10 = 70$
- 4. 4220 ብምትንታን እንትፅሓፍ $4000 + 200 + 20 + 0$
 $4000 \div 10 = 400$
 $200 \div 10 = 20$
 $20 \div 10 = 2$
 ስለዚ $4220 \div 10 = 400 + 20 + 2 = 422$ ይኸውን።
- 5. $3300 \div 10 = 330$
- 6. $5670 \div 10 = 567$

ተምሃሮ ነዚ ብዝግባእ ምስ ሰርሑ ብ10 ምምቃል ብዝበለፀ ክግንዘቡን ብቃሎም ምምቃል ክለማመዱን መልመዲ 10 ክሰርሑ ግበሩ።

ኣገባብ ገምጋም

ተምሃሮ “0” ብምጥፋእ ምምቃል ከምዝተረደኦም ንምርግጋዕ

- 1. $2950 \div 10 =$
- 2. $3050 \div 10 =$
- 3. $4000 \div 10 =$

ዝዓይነቶም ሕቶታት ኣብ ሰሌዳ ብምፅሓፍ ብቃል መልሲ ክህቡ ብምግባር፣ ብዓድታት ብምትንታን ርባሓት 10ን 100ን ብ10 ብቐሊሉ ክመቐሉ ምክኣሎም ንምርኣይ ድማ ኣብ ንጥፈት 14 ዘለዉ ዓይነት ሕቶታት ብምሃብ ክሰርሑ ብምግባር ምገምጋም ይክኣል እዩ። ኣብ መልመዲ 10 ዘለዉ ሕቶታት ብምጥቃም እውን ምገምጋም ይክኣል እዩ።

መልመዲ 10

መልመዲ 10 ቅድም ክብል ዝረኣዩዎ ርባሓት 10 ብ 10 ምምቃል ክለማመዱ ዝገብር እዩ። ስለዝኾነ ገሊኡም ኣብ ክፍሊ ገሊኡም ድማ ብመልክዕ ዕዮ ዝዛ ክሰርሑዎም ብምግባር ዝኾነ ርባሕ 10 ብ 10 እንትምቀል ካብቲ መጀመርታ ዝነበረ ቁፅሮ ሓደ ዜሮ ምጥፋእ ክምዝኾነ ክበርሃሎም ግበሩ።

- 1. $80 \div 10 = 8$
- 2. $180 \div 10 = 18$
- 3. $570 \div 10 = 57$
- 4. $620 \div 10 = 62$
- 5. $710 \div 10 = 71$
- 6. $890 \div 10 = 89$
- 7. $900 \div 10 = 90$
- 8. $1000 \div 10 = 100$
- 9. $1200 \div 10 = 120$
- 10. $2000 \div 10 = 200$
- 11. $650 \div 10 = 65$
- 12. $50 \div 10 = 5$
- 13. $60 \div 10 = 6$

5.4.2 ክሳብ 10,000 ዘለዉ ርባሓት ብበዓል ሓደ ሆሂ ቁፅሪ ምምቃል

እዚ ንምጅማር ቅድም ክብል ዝተምሃሩዎ ምዝኽኻር ግቡእ እዩ። ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘለዉ ኣብነታት ክርድኡዎም ብምግባር ምጅማር እውን ዝሓሸ እዩ። ኻልእ ተወሳኺ ኣብነት እውን ምሃብ ይከኣል እዩ።

ኣብነት

$2100 \div 7 = ?$

- እዚ ንምምቃል መጀመሪያ $21 \div 7 = 3$
 ካልኣይ $210 \div 7 = 30$
 ሳልሳይ $2100 \div 7 = 300$

ስለዚ $2100 \div 7 = 300$ ይኸውን። ምኽንያቱ $300 \times 7 = 2100$ እዩ።

ዝዚ ብምስዓብ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ ንጥፈት 11 ክሰርሑ ብምግባር እውን ምጅማር ይከኣል እዩ።

ንጥፈት 9

- 1. $6 \div 2 = 3$ ብምጥቃም $60 \div 2 = 30$ እዩ።
- 2. $6 \div 2 = 3$ ምስ ረኽብና 0 ምውሳኽ 30 ክምእንረክብን እዚ ድማ ምስ $60 \div 2 = 3$ ማዕረ ምኻኑን ክበርሃሎም ይገበር። ካብዚ ዝኾነ ርባሕ 10 ብዝኾነ ቁፅሪ እንትምቀል ነቶም ዜሮታት ብምግባር መጀመርታ ንመቐል፣ ብምቕፃል ድማ ኣብ ዝረኽብናዮ መልሲ ዜሮታት ንውስኽ ምኻኑ ክግንዘቡ ግበሩ።
- 3. $600 \div 2 = \underline{\hspace{2cm}}$ ንምምቃል መጀመርታ $6 \div 2 = 3$ ንረክብ። ብምቕፃል ክልተ ዜሮ ስለዘሉ ኣብቲ ዝረኽብናዮ መልሲ ክልተ ዜሮ ንውስኽ። ስለዚ $600 \div 2 = 300$ ይኸውን።

አገባብ ገምጋም

ክሳብ ሕዚ ዝተምሃሩዎም ብኣብዝሓ ተመሳሳልቲ ስለዝኾኑ ብመልክፅ ፈተና ምግምጋም ይክኣል እዩ። መልመዲ 11 ክሰርሑ ብምግባር እውን ምግምጋም ይክኣል እዩ። ነዞም ዝስዕቡ ዝካየዱኦም ሕቶታት እዉን ክሰርሑ ብምሕታት ምግምጋም ይክኣል።

1. ነዞም ዝስዕቡ ምቕሉ።

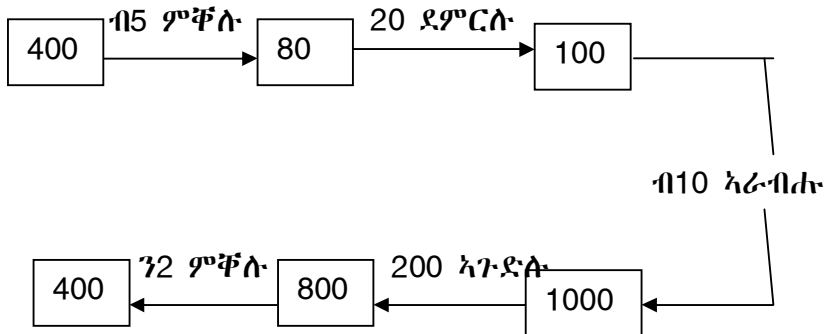
- ሀ. $60 \div 3$ ለ. $500 \div 5$ ሐ. $800 \div 4$ መ. $6400 \div 6$

2. ተስፋይ ብር 2400 ኣለዎ። ንኣርባዕተ ኣሕዋቶ ብማዕረ ክመቅሎም እንተደልዩ ነፍሲ ወከፍ ከክንደይ ይበፅሖም?

መልመዲ 11

- 1. $18 \div 2 = 9$
 $180 \div 2 = 90$
- 2. $600 \div 3 = 200$
- 3. $400 \div 4 = 100$
- 4. $560 \div 8 = 70$
- 5. $4500 \div 5 = 900$
- 6. $2100 \div 3 = 700$
- 7. $3000 \div 6 = 500$
- 8. $4900 \div 7 = 700$
- 9. $6400 \div 8 = 800$
- 10. $8100 \div 9 = 900$
- 11. $40 \div 2 = 20$
- 12. $300 \div 3 = 100$
- 13. $1200 \div 3 = 400$
- 14. 2000
- 15. 700
- 16. $3200 \div 4 = 800$ እንቋቋሖ
- 17. $3000 \div 6 = 500$ ብር
- 18. $4000 \div 5 = 800$ ብር

ተወሳኺ ሕቶ

5.5 ክሳብ 10,000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ሆሄ ብተረፍን ብዘይተረፍን ምምቃል

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዘ፣ 11

ደረጃ ብቐዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- ክሳብ 10000 ዘለዉ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ሆሄን ብዓሰርተን ብዘይተረፍ ይመቐሉ፡፡
- ክሳብ 10000 ዘለዉ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ሆሄን ብ10ን ብተረፍ ይመቐሉ፡፡
- ክሳብ 10000 ዘለዉ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ሆሄን ተረፍ ዘለዎምን ዘይብሎምን ቃል ግድላት ይፈትሑ፡፡

ቁልፊ ቃላት

ብተረፍ ምምቃል፣ ብዘይተረፍ ምምቃል

መእተዊ

ኣብዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ ክልተ፣ ሰለስተን ኣርባዕተን ሆሄያት ዘለዎም ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ሆሄ ቁፅሪ ብዘይተረፍን ብተረፍን ምምቃል ክመሃሩ እዮም፡፡ ሕድሕድ ዓይነት ምምቃል ምስ ምርባሕ ዘለዎ ርክብ እውን ክመሃሩ እዮም፡፡ ኣብ መወዳእታ ድማ ዝተፈላለዩ ቃል ግድላት ምፍታሕ ክመሃሩ እዮም፡፡

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

እዚ ምምቃል እዚ ምስ ካልኦት ትሕዝቶታት ምምቃል ተመሳሳሊ እዩ፡፡ ስለዝኾነ መጀመሪያ በዓል ክልተ ሆሄ ቁፅሪ ንበዓል ሓደ ሆሄ ቁፅሪ ምምቃል፣ ብምቐፃል በዓል ሰለስተ ሆሄ ቁፅሪ ብበዓል ሓደ ሆሄ ቁፅሪ ምምቃል ፈላጊኹም ምምሃር ዝሓሸ እዩ፡፡ ድሕሪ እዚ ኣብ ዛዕባታት ርክብ ምምቃልን ምርባሕን ምምሃር ይክኣል፡፡ ኣብ መወዳእታ ድማ ቃል ግድላት ምፍታሕ ክመሃሩ እንተዝግበር ይምረፅ፡፡

5.5.1 ሙሉእ ቁፅርታት ብበዓል ክልተ ሆሄ ብዘይተረፍ ምምቃል

ቅድም ክብል ከምዝተገለፀ ምምቃል ንተምሃሮ ሓዳሽ ኣይኮነን፡፡ ስለዝኾነ መጀመሪያ ኣብ ምምቃል ዘለዎም ግንዛብ ክገልፁን ክመያዮጡን ብምግባር ጀምሩሎም፡፡ ብመሰረት ምይይጣም ድማ ነዚ ዝስዕብ ኣብነት ሃብዎም፡፡

ኣብነት

84 ÷ 7 = ?

- መጀመሪያ ስልሒት ምምቃል ምውቓር
- ዓሰርተታት ብምምቃል 8 ÷ 7 = 1 ተረፍ 1 ንረክብ፡፡
- 8 - 7 = 1

- ሓደ ዓስርተን 4 ሓደታትን ብምውሳድ "14"ን 7 ምምቃል።
እዚ ድማ $14 \div 7 = 2$ ይኸውን።
- ኣብ መወዳእታ $84 \div 7 = 12$ ይኸውን።

መማረቢ ኣገባብ ኣመሃህራ

ደረጃ - 1	ደረጃ - 2
<p>ዓስርተታት ምቐሉ</p> $\begin{array}{r} 1 \\ 7 \overline{) 84} \\ \underline{-7} \\ 14 \\ \underline{-14} \\ 0 \end{array}$ <p>8 ÷ 7 = 1 × 7 = 7 2 × 7 = 14</p> <p>ስለዚ 1 ግዘ ትበፅሖ ኣራብሖ 1 × 7 = 7 ኣጉድሉ 8 - 7 = 1</p>	<p>1 ን 7 ኣይምቀልን</p> $\begin{array}{r} 12 \\ 7 \overline{) 84} \\ \underline{-7} \\ 14 \\ \underline{-14} \\ 0 \end{array}$ <p>ስለዚ "4" ነውርድ 14 ÷ 7 = 2 ምክንያቱ 2 × 7 = 14 እዩ። ኣራብሖ 2 × 7 = 14 ኣጉድሉ 14 - 14 = 0</p>

ስለዚ $84 \div 7 = 12$ ይኸውን።

ነዚ ክም መበገሲ ብምውሳድ ተምሃሮ ንጥፈት 10 ክሰርሑ ግበሩ።

ንጥፈት 10

1. 4 2. 5 3. 7 4. 5 5. 9 6. 7

$$\begin{array}{r} 3 \\ \underline{3} \overline{) 12} \\ \underline{12} \\ 0 \end{array}$$

ብዛዕባ ምምቃል ደጋጊሞም ዝሰርሑሉ ዕድል ንምሃብ ተወሰኽቲ ሕቶታት ክሰርሑ ምግባር ይክኣል እዩ።

ኣብነት፡

$$\begin{array}{r} 12 \\ \underline{2} \overline{) 24} \\ \underline{-2} \\ 4 \\ \underline{-4} \\ 0 \end{array}$$

ነዚ ብዝግባእ ምስ ሰርሖ ድማ መልመዲ 12 ብመልክዕ ዕዮ ገዛ ክሰርሑ ግበሩ።

አገባብ ገምጋም

ብቕዓት ተምሃሮ ንምግምጋም ከዞም ዝስዕቡ ዓይነት ሕቶታት ብምሃብ ክሰርሑ ምግባር ይክኣል።

- 1. $25 \div 5 = \underline{\quad}$
- 2. $33 \div 3 = \underline{\quad}$
- 3. $46 \div 2 = \underline{\quad}$

መልመዲ 12

ኣብዚ ዝኾነ ቁፅሪ ብበዓል ሓደ ሆሄ ቁፅሪ እንትምቀል ክልተ መማረዕታት ክህልዉ ከምዝክእሉ ንሶም ድማ ብዘይተረፍ ምምቃልን ብተረፍ ምምቃልን ከምዝኾኑ ብምሕባር እዚ መልመዲ እዚ ግን ብዘይተረፍ ምምቃል ክለማመዱ ንምግባር ዝዓለመ ምዃኑ ግለፁሎም። ብምቕፃል ድማ ብዘይተረፍ ምምቃል እንታይ ማለት ከምዝኾነን ከመይ ከምዝመቅሉን ክለማመዱ ዕድል ንምሃብ ብዉልቆም ክሰርሑ ግበሩ።

1. $24 \div 2 = 12$	2. $52 \div 4 = 13$	3. $65 \div 5 = 13$
4. $27 \div 3 = 9$	5. $36 \div 3 = 12$	6. $78 \div 6 = 13$
7. $84 \div 7 = 12$	8. $48 \div 8 = 6$	9. $60 \div 10 = 6$
10. $99 \div 9 = 11$		

5.5.2. ሙሉእ ቁፅርታት ብበዓል ክልተ ሆሄ ብተረፍ ምምቃል

ኣብዚ ዘሎ መሰረታዊ ሓሳብ ብዛዕባ ተረፍ ክመሃሩ ምግባር እዩ። ነዚ ድማ በዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ንበዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ብምምቃል እንተትጅምሩ ዝሓሸ እዩ።

ኣብነት

$9 \div 2 = ?$

ፍታሕ፡

$9 \div 2 = 4$ ብዕሒትን 1 ተረፍን ኣሎ ማለት እዩ።

ምክንያቱ $(4 \times 2) + 1 = 8 + 1 = 9$ እዩ።

እዚ ንምጥንኻር ድማ ንጥፈት 11 ክሰርሑ ግበሩ።

ንጥፈት 11

እዚ ንጥፈት እዚ ኣብ ምምቃል ምስ ተረፍ ክላለዩን ዝኾነ ቁፅሪ እንትንመቅል ተረፍ ክኸውን ዝክእል ምስ መቐለ ዝህልዎ ርክብ ክግንዘቡን ዝሕግዝ ንጥፈት እዩ። ስለዝኾነ ብጉጅለ ኸይኖም እናተመያየጡ ክሰርሑ ብምግባር ኣድላዩ ዘበለ መብርሂ ሃቡዎም።

- 1. 8 ተረፍ ክኸውን ኣይክእልን። ምክንያቱ $8 > 5$ ። 5 ተረፍ ክኸውን ኣይክእልን። ምክንያቱ $5 = 5$ ። 2 ተረፍ ክኸውን ይክእል እዩ። ምክንያቱ $2 < 5$ ።

- 2. ተረፍ ካብ መቐሊ ክበልፅ ወይ ድማ ማዕረ ክኸውን ኣይክእልን።
- 3. ዝኸነ ቁፅሪ 75 እንትምቀል ተረፍ ክኸነ ዝክእሉ 1፣ 2፣ 3ን 4ን እዮም።
- 4. 3
- 5. ኣብ ዝኸነ ምምቃል ተረፍ ካብ መቐሊ ኩሉግዘ ዝነኣሰ እዩ።

ነዚኦም ዘጠናኸር ተወሳኺ ሕቶ ብምሃብ ብጉጅል ክመያየጡ ምግባር ወይ ድማ ብመልክዕ ዕዮ ዝ ክሰርሑ ምግባር ኣድላዩ እዩ።

ኣገባብ ገምጋም

ዝተፈላለዩ ሕቶታት ኣብ ሰሌዳ ብምፅሓፍ እናወፀ ክሰርሑ ብምግባር፣ ተወስኸቲ ሕቶታት ንዕዮ ዝ ብወሃቦም ብምግባርን ብቐፃቶም ምገምጋም ይክኣል እዩ። ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ መልመዲ 13 ክሰርሑ ብምግባር እውን ምገምጋም ይክኣል እዩ።

ከም ኣብነት፡

1. ኣብዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ምምቃል ተረፍ ድለዩ።

- ሀ. $23 \div 3$ ለ. $49 \div 6$ ሐ. $74 \div 5$ መ. $86 \div 10$

መልመዲ 13

እዚ መልመዲ እዚ ቁፅርታት ምምቃል ክለማመዱን ኣብ ሕድሕድ ምምቃል ብዛዕባ ተረፍ ዘሎን ዘዮሎን ክፈልዩን ዝሕግዝ እዩ። ስለዝኸነ ብመልክዕ ዕዮ ዝ ክሰርሑ ግበሩ።

- 1.
$$\begin{array}{r} 12 \\ 3 \overline{) 36} \\ \underline{- 3} \\ 6 \\ \underline{- 6} \\ 0 \end{array}$$
- 2. 17 ምክንያቱ $17 \times 2 = 34$
- 3. 14 ምክንያቱ $14 \times 4 = 56$
- 4. 14 ምክንያቱ $14 \times 5 = 70$
- 5. 6 ተረፍ 2 ምክንያቱ $(6 \times 3) + 2 = 18 + 2 = 20$

ምክንያቱ $12 \times 3 = 36$ 6. 3 ተረፍ 1 ምክንያቱ $(6 \times 3) + 1 = 18 + 1 = 19$

- 7. 5 ምክንያቱ $7 \times 5 = 35$
- 8. 4 ተረፍ 5 ምክንያቱ $(9 \times 4) + 5 = 36 + 5 = 41$
- 9. 19 ምክንያቱ $19 \times 4 = 76$
- 10. 22 ምክንያቱ $22 \times 4 = 88$
- 11. 28 ምክንያቱ $28 \times 3 = 84$
- 12. 16 ምክንያቱ $16 \times 6 = 96$
- 13. 1 ተረፍ 4 ምክንያቱ $(6 \times 1) + 4 = 6 + 4 = 10$
- 14. 2 ተረፍ 7 ምክንያቱ $(9 \times 2) + 7 = 18 + 7 = 25$
- 15. 9 ተረፍ 3 ምክንያቱ $(9 \times 8) + 3 = 72 + 3 = 75$
- 16. $84 \div 7 = 12$ ቀፎ ንህቢ.

- 17. $20 \div 4 = 5$ መምህሪ ክፍልታት
- 18. $24 \div 8 = 3$ ሜትር ገመድ
- 19. $30 \div 7 = 4$ ስሙናትን 2 መዓልትን
- 20. $42 \div 6 = 7$ መጻሕፍቲ

5.5.3 በዓል ሰለስተ ሆሄ ሙሉእ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ሆሄ ቁፅሪ ምምቃል

ነዚ ርእሲ እዚ ንምምሃር ቅድም ክብል ዝተምሃሩዎ በዓል ክልተ ኣሃዝ ቁፅሪ ንበዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ምምቃል ብምዝክኻር ብምጅማር ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ ኣብነት ምግላፅ ይከኣል። እዚ ምስኮነ ድማ ንጥፊት 12 ክሰርሑ ብምግባር ተምሃሮ ባዕልቶም ክመያየጡሉን በዓል ሰለስተ ኣሃዝ ቁፅሪ ንበዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ክግንዘቡን ኣበረታትዎም።

ንጥፊት 12

- 1. $226 \div 2 = 113$ ኣሰራርሕኡ ድማ $2 \div 2 = 1$ ሚእትታት ብምምቃል
- $2 \div 2 = 1$ ዓሰርተታት ብምምቃል
- $6 \div 2 = 3$ ሓደታት ብምምቃል።

በዚ ዓይነት ኣሰራርሓ ናይ ሕድሕድ ብዕሊት ኣብ በቢዓዶም ምስፋር።

ምክንያቱ $113 \times 2 = 226$ እዩ።

- 2. $396 \div 3 = 132$
- 3. $528 \div 4 = 132$
- 4. $865 \div 6 = 144$ ተረፍ 1
- ኣሰራርሕኡ ድማ $8 \div 6 = 1$ ተረፍ 2
- $26 \div 6 = 4$ ተረፍ 2
- $25 \div 6 = 4$ ተረፍ 1

ስለዚ $865 \div 6 = 144$ እንትበዕሕ ተረፍ ድማ 1 ይኸውን።

ምክንያቱ $(144 \times 6) + 1 = 865$ እዩ።

- 5. 146 ምክንያቱ $146 \times 5 = 730$ እዩ።
- 6. 231 ተረፍ 1 ምክንያቱ $(231 \times 4) + 1 = 925$
- 7. 113 ተረፍ 1 ምክንያቱ $(113 \times 8) + 1 = 905$
- 8. 128 ተረፍ 4 ምክንያቱ $(128 \times 7) + 4 = 900$
- 9. 110 ምክንያቱ $110 \times 9 = 990$

ተወሳኺ ኣብነት ብምሃብ ግንዛባኦም ክስፍሑ እውን ምግባር የድሊ። ምእንቲ እዚ መልመዲ 14 ክሰርሑ ግበሩ።

መልመዲ 14

እዚ መልመዲ እዚ ቁፅርታት ክመቐሉ ዝሕግዝ እዩ። ስለዝኾነ ምምቃል ብዝግባእ ንክመልኩን ስፍሕ ዝበለ ግዜ ክጥቀሙን መልመዲ 14 ብመልክዕ ዕዮ ገዛ ክሰርሑ ግበሩ።

- 1. $298 \div 2 = 149$
- 2. $888 \div 8 = 111$
- 3. $324 \div 4 = 81$
- 4. $685 \div 6 = 114$ ተረፍ 1
- 5. $108 \div 6 = 18 = 18$
- 6. $380 \div 8 = 47$ ተረፍ 4

7.
$$\begin{array}{r} 243 \\ 2 \overline{)486} \\ \underline{-4} \\ 8 \\ \underline{-8} \\ 6 \\ \underline{-6} \\ 0 \end{array}$$

8.
$$\begin{array}{r} 173 \\ 5 \overline{)865} \\ \underline{-10} \\ 16 \\ \underline{-15} \\ 11 \\ \underline{-10} \\ 1 \end{array}$$

10.
$$\begin{array}{r} 76 \\ 4 \overline{)304} \\ \underline{-12} \\ 18 \\ \underline{-16} \\ 24 \\ \underline{-24} \\ 0 \end{array}$$

9.
$$\begin{array}{r} 113 \text{ ተረፍ } 1 \\ 6 \overline{)679} \\ \underline{-12} \\ 11 \\ \underline{-12} \\ 1 \end{array}$$

11.
$$\begin{array}{r} 44 \text{ ተረፍ } 1 \\ 3 \overline{)133} \\ \underline{-12} \\ 11 \\ \underline{-12} \\ 1 \end{array}$$

12.
$$\begin{array}{r} 71 \\ 7 \overline{)497} \\ \underline{-49} \\ 7 \\ \underline{-7} \\ 0 \end{array}$$

አገባብ ገምጋም

ብቐዓት ተምሃሮ ንምግምጋም ሕዚውን ዝተፈላለዩ ሜላታት ኣለዉ እዮም። ኣብ ዕለታዊ ክይዲ ትምህርቲ ዝግበር ገምጋም ከምዘሎ ኾይኑ ከም ተወሳኺ ዝተፈላለዩ ሕቶታት ብምሃብ ኣብ ውሽጢ ክፍሊ ወይ ድማ ብመልክዕ ዕዮ ገዛ ብውልቀ ይኹን ብጉጅለ ክሰርሑ ብምግባር ምግምጋም ይክኣል እዩ። ከም ኣብነት ከም ዝስዕቡ ምቐሉ ተረፍ እንተልዩ ድማ ተረፍ ድለዩ። ዝብል ብምሕታት ክሰርሑ ብምግባር ምግምጋም ይክኣል።

- 1. $198 \div 2$
- 2. $777 \div 7$
- 3. $554 \div 6$
- 4. $623 \div 8$

5.5.4. በዓል ኣርባዕተ ሆሄ ሙሉእ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ሆሄ ቁፅሪ መምቃል

ቅድም ክብል በዓል ክልተን በዓል ሰለስተን ኣሃዝ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ምምቃል ተምሃሮም እዮም፤ እቲ ኣገባብ ተመሳሳሊ እዩ። ሕዚ ዝድለ ንቐጻላይ ዝኾነ ቁፅሪ ብበዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ምምቃል ክክእሉ ባይታ ምንጻፍ እዩ። ስለዝኾነ እቲ ኣብ በዓል ሰለስተ ኣሃዝ ቁፅሪ ብበዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ምምቃል ዝተምሃሩዎ ብምዝክኻር ተምሃሮ ባዕልቶም በዓል ኣርባዕተ ኣሃዝ ቁፅሪ ብበዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ምምቃል ክለማመዱን ክሰርሑን ዕድል ብምሃብ ኩነታት ምዕባለኦም ተኸታተሉ። ክሰርሑ እንተለዉ ድማ ኣድላዩ ደገፍ ግበሩሎም።

ነዚ ከም መጠናኸሪ ድማ ንጥፈት 13 ብጉጅለ ኸይኖም እናተመያየጡ ክሰርሑ ግበሩ። ምስ ሰርሑ ካብቶም ጉጅለታት ገሊኦም ኣብ ሰሌዳ ወቂኦም ክሰርሑ ብምግባር ተምሃሮ ክመያየጡሎም ምግባር ይከኣል እዩ።

ንጥፈት 13

$$\begin{array}{r}
 1. \\
 \begin{array}{r}
 1321 \\
 2 \overline{) 2642} \\
 \underline{-2} \\
 6 \\
 \underline{-6} \\
 4 \\
 \underline{-4} \\
 2 \\
 \underline{-2} \\
 0
 \end{array}
 \end{array}$$

ስለዚ $2642 \div 2 = 1321$

2. 1624 ምክንያቱ $1624 \times 4 = 6504$

3. 1371 ተረፍ 4 ምክንያቱ $(1371 \times 5) + 4 = 6859$

4. 1242 ተረፍ 2 ምክንያቱ $(1242 \times 4) + 2 = 4970$

5. 855 ምክንያቱ $855 \times 3 = 2565$

6. 811 ምክንያቱ $811 \times 5 = 4055$

7. 810 ምክንያቱ $810 \times 7 = 5670$

ምክንያቱ $1321 \times 2 = 2642$ እዩ። 8. 519 ተረፍ 3 ምክንያቱ $(519 \times 8) + 3 = 4155$

ኣገባብ ገምጋም

ነዞም ዝስዕቡ ዝዳይነቶም ሕቶታት ብምሃብ

1. $6240 \div 2 = ?$
2. $3474 \div 4 = ?$

ብቕዓት ተምሃሮ ምግምጋም ይከኣል እዩ። ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ መልመዲ 15 እውን ንግምገማ ክትጥቀምሉ ትክእሉ ኢኹም።

መልመዲ 15

ኣብዚ ቁፅርታት ክመቕሉ ከምኡውን ሆሄያት እናበዘሉ እንትኸዱ ኣብ ምምቃል ዝህሉ ለወ.ጢ ክግንዘቡ ዝሕግዝ እዩ። ስለዝኾነ ሕድ ሕድ ብመልክዕ ዕዮ ዝገ ክሰርሑን መልሶም ድማ ክረጋግፁን ግበሩ። ሰሪሖም ምስ መፅ ድማ ዝተወሰኑ ተምሃሮ እናወፅኡ ክሰርሑ ብምግባር ብዝበለፀ ክበርሃሎም ሓግዙዎም።

1. 2156 ምክንያቱ $2156 \times 2 = 4312$
2. 846 ምክንያቱ $846 \times 7 = 5922$
3. 693 ተረፍ 4 ምክንያቱ $(693 \times 5) + 4 = 3469$
4. 1337 ምክንያቱ $1337 \times 6 = 8022$
5. 1321 ምክንያቱ $1321 \times 4 = 5284$
6. 1058 ምክንያቱ $1058 \times 3 = 3174$

- 7. 541 ምኽንያቱ $541 \times 8 = 4328$
- 8. 895 ምኽንያቱ $895 \times 9 = 8055$

5.5.5 ርክብ ምርባሕን ምምቃልን

ክሳብ ሕዚ ዝተፈላለዩ ሜላታት ምምቃልን ምርባሕን ተማሂርኻም እዮም። ምምቃል ናይ ምርባሕ ግልባጥ ከምዝኾነ እውን ይፈልጡ እዮም። እንተኾነ ግን እቲ ርክብ እንታይ እዩ? ከመይ ከ ይግለፅ? ዝብሉ ሕቶታት ፍፁም ዝኾነ መልሲ ምርካብ ዘፀግም ክኸውን ይኸእል እዩ። ስለዝኾነ ኣብዚ ንኡስ ርእሲ እዚ ኣብ ምርባሕን ምምቃልን ዘሎ ርክብ ክመሃሩ ክግበር እዩ።

እዚ ርክብ ንምምሃር ኣብ ምርባሕን ምምቃልን ዘሎ ርክብ እዚ ይመስል ኢልካ ምንጋር እኹል ስለዘይኸውን ተምሃሮ ባዕልቶም ዝተፈላለዩ ስራሕቲ ምርባሕን ምምቃልን እናሰርሑ ኣብ መደምደምታ ክበዕሉ ምሕጋዝ ተመራባይ እዩ። እዚ ንምትግባር ድማ ንጥፈት 14 ብጉጅለ ክሰርሑን ክመያየጡን ብምግባር መደምደምትኦም ናብ ክፍሊ ከቕርቡ ብምግባር ነቲ ምይይጥ ምምራሕን ክግንዘቡዎ ዝግባእ ኣብ ምሕባርን ዓብዩ ግደ ኣለዎ።

ንጥፈት 14

1. ትዕዛብቶም ክፈላለ ይኸእል እዩ። ስለዝኾነ ትዕዛብቶም ናብ ክፍሊ ከቕርቡ ብምግባር ምምይያጥ ምምራሕን ምስላጥን ግቡእ እዩ። እንተኾነ ግን ኣብ ምምቃልን ምርባሕን ዘሎ ርክብ ብኣብነት ምግላፅ ይክኣል እዩ። ንኣብነት ኣብ $4 \times 8 = 32$ 4ን 8ን መራብሕቲ እንትበሃሉ ኣብ ምምቃል ድማ ካብ ክልቲኦም ሓዲኦም መቓሊ እቲ ኻልኣይ ድማ ብዕሒት እዮም ዝኾኑ። ስለዝኾነ ኣብ እዋን ምስላሕ ምምቃል እንረክቦ መልሲ ትኸክል ምጂኑ ብምርባሕ ክነረጋግፅ ንኸእል ኢና ብዝብል ክርድእዎ ምግባር ይክኣል እዩ።

- 2. ከም ኣብነት $4 \times 8 = 32$ ፣
 $32 \div 8 = 4$
 $35 \div 4 = 8$

እንተወሲና 32 ብኸልቲኦም መራብሕቲ እንትንመቅሎ መራብሕቲ ኢና ንረክብ። ማለት 4ን 8ን መራብሕቲ 32 እዮም። ስለዝኾነ 32 ብ4 እንተመቐልና 8፣ ብ8 እንተመቐልና ድማ 4 ከምእንረክብ ክግንዘቡ ምግባ የድሊ።

ኣብ ምምቃል ዋጋ ተተካኢ እንተደሊና ብምርባሕ ከምዝርከብ፣ ኣብ ምርባሕ ዋጋ ተተካኢ እንተደሊና ድማ ብምምቃል ከምዝርከብ ሓብሩሎም።

ኣብ መወዳእታ መልመዲ 16 ክሰርሑ ብምግባር ነዚ ምዕራፍ ምጥቕላል ይክኣል እዩ። ኣብዚ ግዜ እዚ ዝተፈላለዩ ቃል ግድላት ብምሃብ ድማ ግንዛብኦምን ክእለቶምን ከማዕብሉ ምግባር የድሊ። እዞም ክሳብ ሕዚ ዝተምሃሩዎም ድማ ኣብ ምፍታሕ ቃል ግድላት ክጥቀሙሎም ምግባር ግቡእ እዩ።

አገባብ ገምጋም

ተምሃሮ ዘይበርሀሉም ነገር እንተልዩ ክበርሀሉም ዕድል ብምሃብ፣ ኣብ ሰሌዳ ዝተፈላለዩ ሕቶታት ብምሃብ ተምሃሮ ክሰርሑ ብምግባር፣ ከምኡውን ስሩዕ ፈተና ብምሃብ ምገምጋም ይክኣል እዩ።

መልመዲ 16 እውን ከም መገምገሚ ሕቶ ብምውሳድ ክሰርሑም ገይርኩም ክትግምገምሉ ትክክሉ ኢኹም።

እዚ ናይዚ ምዕራፍ መወዳእታ ስለዝኾነ መጠቓለሊ ፈተና ብምሃብ ድማ ሓፈሻዊ ብቕዓቶም ምገምጋም ይክኣል እዩ። ነዚ መጠቓለሊ ፈተና ዝኾዉን ሕቶ ድማ ካብ ሕድሕድ ንኡ ርእሲ ሓደ ሕቶ ብምድላው ምቕራብ ይክኣል።

መልመዲ 16

- 1. $\Phi = 10 \times 80 = 800$
- 2. $\Phi = 70 \times 5 = 350$
- 3. $\Phi = 42 \div 7 = 6$
- 4. $\Phi = 360 \div 6 = 60$
- 5. $\Phi = 40 \div 5 = 8$
- 6. $\Phi = 2500 \div 10 = 250$
- 7. $\Phi = 642 \div 3 = 214$
- 8. $\Phi = 4976 \div 8 = 622$

ተምሃሮ ኣብ ሕሉፍ ትምህርቶም ዝተፈላለዩ ቃል ግድላት ክፈትሑ ፀኒሑም እዮም። እዞም ቅድም ክብል ዝሰርሑም ዝነበሩ ዓይነታት ቃል ግድል እናሰፍሑ እንትኸዱ ብኸመይ ከምዝፍትሑ ሓፈሻዊ ግንዛብ ከሕድሩ ዝክእሉ ኣብነታትን ኣሰራርሒኦምን ብምግላፅ ዝተፈላለዩ ሕቶታት ብምሃብ ተምሃሮ ድማ ብጉጅል እናኾኑን እናተመያየጡን ክሰርሑ ዕድል ምሃብ ኣድላዩ እዩ።

በዚ መሰረት ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ካብ መልመዲ 16 ቀዲሎም ተዋሂቦም ዘለዉ ቃል ግድላት ክሰርሑ ዕድል ብምሃብ ተምሃሮ ክፈትሑምን ብኡኡ ኣቢሎም ድማ ቃል ግድል ከመይ ይፍታሕ ዝብል ሓፈሻዊ መረዳእታ ክረኽቡን ግቡር።

መልሲ ቃል ግድላት

- 1. $216 \div 4 = 54$
- 2. $456 \div 3 = 152$
- 3. $280 \div 7 = 40$
- 4. $812 \div 7 = 116$
- 5. ለታይ ኣብ ሰዓት $240 \div 8 = 30$ ፈልስታት ተኺላ ኣልማዝ ድማ ብሰዓት $200 \div 5 = 40$ ፈልስታት ተኺላ ስለዚ ኣብ ሓደ ሰዓት ብዙሕ ፈልስታት ዝተኸለት ኣልማዝ እያ።
- 6. ሀ. $50 \div 10 = 5$
ገ/ዓድቕ 1 ኪ.ግ ኣራንሺ ብ5 ብር ዝሊኡ።
ለ. ሓደ ኪ.ግ ኣራንሺ ዝተሸጦ ብ $70 \div 10 = 7$ ብር እዩ።
ሐ. ካብ1 ኪ.ግ ኣራንሺ ዝተረኸበ ክስቢ $7 - 5 = 2$ ብር እዩ።
መ. ጠቕላላ ዝተረኸበ ክስቢ $2 \text{ ብር} \times 10 \text{ ኪ.ግ ኣራንሺ} = 20 \text{ ብር}$ እዩ።

ምዕራፍ 6

መስመራትን ቀለልቲ ቅርፅታትን

16 ክፍለ ግዘ

መጻውዒታ

ቅድም ክብል ተምሃሮ ብዛዕባ መስመራትን ቀለልቲ ቅርፅታትን ክምሃሩ ተገይሩ እዮ። ነዚ ዝፈልጥዎ ዛዕባ መስመራትን ቀለልቲ ቅርፅታትን ብምጥንኻር ኻልኦት ተወሰኻቲ ትሕዝቶታት ከም ተመዓዳደውትን ተቋረፅትን መስመራት፣ ቀለልቲ ርቡዕ ኩርናዕ ምስልታት፣ ክቢን ኣሰኣእልኦምን ክመሃሩ እዮም።

ስለዝኾነ ድማ እዞም ትሕዝቶታት ትምህርቶም ምስ ከባቢኦም ብምትእስሳር ክመሃሩዎም ምግባር ነገራት ብቐሊሉ ክርድኡ ዝሕግዘ እዮ።

ውፅኢት እዚ ምዕራፍ

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- ተራኽብቲ፣ ተመዓዳደውትን ትኽል ንትኽል መስመራትን የለልዮ።
- ተመዓዳደውትን ትኽል ንትኽል መስመራትን ዝምልከቲ ሕቶታት ይሰርሑ።
- ሬክታንግል፣ ትርብዒት፣ ፓራለሎግራም፣ ትራፒዝየም መስመራት የለልዮ።
- ክቢ ይቐይሱ።

እታዎታት ሓገዝቲ ትምህርቲ ምዕራፍ 6

- ስእልታት ዝሓዙ ፍላሽ ካርድታት
- ናይ ኣባከስ (ዓዲ ሓደ፣ ዓዲ ዓሰርተ፣ ዓዲ ሚእቲ ወዘተ) መስመራት
- ክቢ ንምርኣይ ዝጠቐሙ ዝተፈላለዩ ከቡብቲ ነገራት
- ባኮታት ክርቢት
- ቅርፂ መስቀል ዘለዎም ቅርፃ ቅርፅታት

ቁልፊ ቃላት

ተመዓዳደውቲ መስመራት፣ ተቋረፅቲ መስመራት፣ ክቢ፣ ርቡዕ ኩርናዕ

6.1 ተራኽብቲ፣ ተመዓዳደውትን ትኹላትን መስመራት

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዘ፣ 3

ደረጃ ብቐዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- ኣምር ተራኽብቲ፣ ተመዓዳደውትን ትኹላትን መስመራት ይገልፁ።
- ተመዓዳደውትን ትኹል ንትኹል መስመራትን ኣብ ከባቢኦም የለልዩ።

ቁልፊ ቃላት

ተራኽብቲ መስመራት፣ ተመዓዳደውቲ መስመራት፣ ትኹል መስመራት

መእተዊ

ኣብዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ ተምሃሮ ተራኽብቲ መስመራት፣ ተመዓዳደውቲ መስመራትን ትኹል መስመራትን ክፈልዩ እዩ ትዕቢት ዝግበር። ምእንቲዚ ድማ ኣብ ከባቢኦም ዝርከቡን ተምሃሮ ብቐሊሉ ክርድእዎም ዝኽእሉን መምህሪ ሓገዛት ብምጥቃም ክመሃሩ እንተትገብሩ ዝሓሸ እዩ።

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

መጀመርያ ተምሃሮ ብዛዕባ መስመር ክመያየጡን ዝፈልጥዎ ኹሉ ክዛረቡን ብምግባር ምጅማር ይከኣል እዩ። ግቡእ ምይይጥ ምስ ፈፀሙ ድማ ዝተፈላለዩ ዓይነታት መስመራት ክስእሉ ብምግባር ሕሉፍ ትምህርቶም ምዝኽኻር ይከኣል እዩ።

ብምቐፃል ድማ ብዛዕባ ተመዓዳደውትን ተቋረፅትን መስመራት ንምምሃር ዝተፈላለዩ ንጥፊታት ክፍፁሙ ምግባር ይከኣል እዩ። ንኣብነት ወረቐት ኣብ ክልተ፣ ሰለስተን ኣርባዕተን ቦታታት ክዓፅፉ ምግባር፣ በዞም ዝፃፀፍዎም ወረቐቶቲ ድማ ክመያየጡን ምግባር ይከኣል።

ካብዚ ብምብጋስ ተምሃሮ ዝተፈላለዩ መምህሪ ሓገዛት ብምጥቃም ግንዛብኦም ከስፍሑ ምሕጋዝ፣ ተመዓዳደውትን ተቋረፅትን መስመራትን ክፈልዩ ኣብ ምኽኣል ደገፍ ግበሩሎም።

ነዚ ንምሕጋዝ ድማ ንጥፊት 1ን ንጥፊት 2ን ክሰርሑ ግበሩ።

ንጥፊት 1

ንጥፊት 1 ኣብ ከባቢኡም ካብ ዝርከቡ ነገራት ተመዓዳደውትን ተራኽብትን መስመራት ክፈልዩን ክመያየጡን ንምግባር ዝተዳለወ ንጥፊት እዩ። ካብዞም ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ተዋሂቦም ዘለዉ ብተወሳኺ ኻልእ ኣብ ከባቢኡም ዝርከቡ ኣብነታት ክዝርዝሩ ብምግባር እውን ክመያየጡ ምግባር ይከኣል እዩ።

ሀ. ተመዓዳደውቲ	ለ. ተራኽብቲ	ሐ. ተራኽብቲ
መ. ተራኽብቲ	ረ. ተመዓዳደውቲ	ሰ. ተመዓዳደውቲ

ንጥፊት 2

ንጥፊት 2 ድማ ኣብ መምህሪ ክፍሎም ካብ ዝርከቡ ነገራት እናረኣዩን ተመዓዳደውቲ ወይ ድማ ተራኽብቲ መስመራት ምኻኖም ክፈልዩ፣ ብናይ ባዕልቶም ኣረዳድኣ እንታይነት ተመዓዳደውቲ ወይ ድማ ተራኽብቲ መስመራት ክገልፁን መስመሪ ወይ ድማ ኻልእ መሳርሒ ተጠቂሞም ክስእሉን ንምግባር ዝተዳለወ ንጥፊት እዩ።

ነዞም ንጥፊታት ክመያየጡሎምን ክሰርሑን ድሕሪ ምግባር መልመዲ 1 ናብ ደፍተሮም እናቐድሑ ተመዓዳደውቲ ወይ ድማ ተራኽብቲ መስመራት እናበሉ ክፈልዩ ግበሩ።

መልመዲ 1

እዚ መልመዲ እዚ መስመራት ተመዓዳደውቲ ወይ ድማ ተራኽብቲ ምኻኖም ዝፈልዩሉ መልመዲ እዩ። ስለዝኾነ ኣብ ክፍሊ ብወልቆም ክሰርሑ ብምግባር ንሕድሕድ መብርሂ ሃቡዎም።

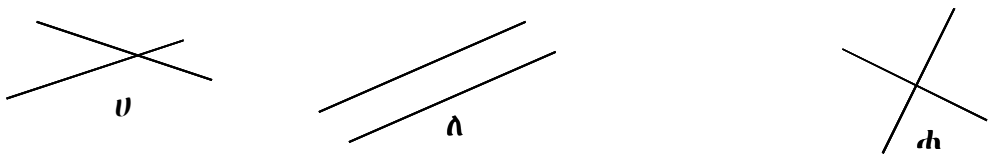
1. ተመዓዳደውቲ	2. ተራኽብቲ	3. ተራኽብቲ
4. ተራኽብቲ	5. ተመዓዳደውቲ	6. ተራኽብቲ

ኣገባብ ገምጋም

ኣብዚ ትምህርቲ እዚ ተምሃሮ ዘለዎም ብቕዓት ንምግምጋም ዝተወሰኑ መስመራት ኣብ ሰሌዳ ብምስኣል እቶም መስመራት ተመዓዳደውቲ፣ ተራኽብቲን ትኹልን ምኻኖምን ዘይምኻኖምን ክፈልዩ ብምሕታት ምግምጋም ይከኣል።

ከም ኣብነት፡

ካብዞም ዝስዕቡ መስመራት ተመዓዳደውቲ፣ ተራኽብቲን ትኹላትን ፍለዩ።

6.2 ምስረታ ተመዓዳደውቲ፣ ተራኽብትን ትኹል ንትኹል መስመራትን

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዘ፣ 4

ደረጃ ብቕዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- ከም መፅሓፍ ተጠቂሞም ተመዓዳደውትን ትኹል ንትኹልን መስመራት ይሰርሑ፡፡
- መስመሪ ተጠቂሞም ካብ ኣደ ነጥቢ ንዝተውሃበ መስመር ብኣደ ነጥቢ ዝሓልፍ ትኹል ንትኹል መስመር ይሰርሑ፡፡
- ኣብ ሞንጎ ክልተ ተመዓዳደውቲ መስመራት ዝረኣ ርክቕት ከም ትኹል ንትኹል ርክቕት ገይሮም ይገልፁ፡፡

ቁልፊ ቃላት

ተራኽብቲ መስመራት፣ ተመዓዳደውቲ መስመራት፣ ትኹል መስመራት

መእተዊ

እዚ ንኡስ ርእሲ እዚ ክልተ ቀንዲ ውራያት / መስመራት ምፍላይን መስመራት ምስኣልን/ ጠሚቱ ዝቐረበ እዩ፡፡ ኣብዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ ተምሃሮ ተራኽብቲ መስመራት፣ ተመዓዳደውቲ መስመራትን ትኹል መስመራትን ብንፁር ክፈልዩ ድሕሪ ምኽኣል ዝተፈላለዩ መሳርሕታት ብምጥቃም ክስእሉ እውን ትፅቢት ይግበር፡፡ ስለዝኾነ ቀዲሞም መሳርሕታት ክሕዙ ምብርትታዕ ይገበር፡፡

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

መጀመርያ ኣብ ሕሉፍ ክፍሊ ትምህርቶም ዝረኣይዎም ንጥፈታት ብምዝኽኻር ተመዓዳደውትን ተራኽብትን መስመራት ክፈልዩ ምግባር የድሊ፡፡ ነዞም ዓይነታት መስመር ምስ ፈለዩ ድማ ክስእሉ ምግባር የድሊ፡፡

6.2.1 ተመዓዳደውቲ መስመራት

ኣብዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ ብዛዕባ ተመዓዳደውቲ መስመራት ክመሃሩ እዮም፡፡ ተመዓዳደውቲ መስመራት ምስ ዝተፈላለዩ ኣብ ከባቢኦም ዝርከቡ ነገራት ከተሓሕዙ ድማ ትፅቢት ይግበር፡፡ ኣብነት ጠርዚ ባኮ ክርቢት፣ ላዕለዎይን ታሕተዎይን ጠርዚ ሰሌዳ፣ ወዘተ ምውሳድ ይክኣል፡፡

እዚ ንምፍጻም ተምሃሮ ብጉጅለ እናተመያየጡ ንጥፈት 3 ክሰርሑ ምግባር ይክኣል፡፡

ንጥፈት 3

ንጥፈት 3 ተምሃሮ መሳርሕታት /ከም መስመሪ፣ ጠርዚ መፅሓፍ ወዘተ/ ብምጥቃም ተመዓዳደውቲ መስመራት ብኸመይ ከምዝፈልዩ፣ ትኸክለኛ ኣገባብ ኣተዓቓቕኛና ክፈልዩን ብዓቕን ኣብ መንጎ መስመራት ተመዓዳደውቲ ዝኾኑን ዘይኮኑን ክፈልዩን ዝሕገዝ እዩ።

ነዚ ንጥፈት እዚ ተምሃሮ ክሰርሑ እንተለዉ እናዞርኩም ዕቡኻ ንዝሰርሑ መተባብዒ፣ ንዘፀገመሎም ድማ ኣገዝ ሃቡ።

ኣብ መወዳእታ ድማ በቢውልቀ መልመዲ 2 ብመልክዕ ዕዮ ገዛ ወይ ድማ ዕዮ ክፍለ ክሰርሑ ግበሩ።

ከም መጠቓለሊ ድማ እዞም ዝስዕቡ ቀንዲ ነጥብታት ግለፁሎም።

ተመዓዳደውቲ መስመራት፡-

- ናይ ሓባር ነጥቢ የብሎምን።
- ኩሉ ግዜ ኣንፈቶም ሓደ ዓይነት እዩ።
- ኣብ መንጎኦም ዘሎ ርሕቕት ኩሉግዜ ማዕረ እዩ።

ተራኽብቲ መስመራት፡-

- ናይ ሓባር ነጥቢ ኣለዎም።
- ኩሉ ግዜ ኣንፈቶም ሓደ ዓይነት ኣይኮነን።
- ኣብ መንጎኦም ዘሎ ርሕቕት ማዕረ ኣይኮነን።

መልመዲ 2

ቅድም ክብል ክልተ መስመራት ብምርኣይ ተመዓዳደውቲ ወይ ድማ ተራኽብቲ ምዃናም ተምሃሮ ክፈልዩ ፈተነ ክገብሩ ፀኒሖም እዮም። ሕዚ ድማ ኣብ ሞንጎ እቶም መስመራት ዘሎ ርሕቕት ብምዕቃን ተመዓዳደውቲ ወይ ድማ ተራኽብቲ ምዃናም ክፈልዩ ተሓሲቡ ዝተዳለወ መልመዲ እዩ። ስለዝኾነ ተምሃሮ ብዉልቓም ክሰርሑ እንተትገብሩ ዝሓሸ እዩ።

1. ሀ.ተመዓዳደውቲ	ለ. ተራኽብቲ	ሐ. ተመዓዳደውቲ	መ. ተራኽብቲ
2. ሀ. 15ጊ.ጊ	ለ. 8ጊ.ጊ	ሐ. 22ጊ.ጊ	መ. 33ጊ.ጊ

6.2.2 መስመሪን ሴት ስኳርን ብምጥቃም ተመዓዳደውትን ተራኽብትን መስመራት ምስኣል

ቅድም ክብል ብዝተፈላለዩ ኣገባብ ተመዓዳደውትን ተራኽብትን መስመራት ምፍላይ ተማሃሮም እዮም። ሕዚ ድማ ዝተፈላለዩ መሳርሕታት ብምጥቃም ተመዓዳደውትን ተራኽብትን መስመራት ምስኣል ክመሃሩ እዮም። እዚ ድማ መጀመርያ ተመዓዳደውቲ መስመራት ምስኣል ብምቕፃል ድማ ተራኽብቲ መስመራት ምስኣል ክመሃሩ እዩ ተገይሩ ተዳልዩ።

ምስኣል ተመዓዳደውቲ መስመራት

ተመዓዳደውቲ መስመራት ምስኣል ክለማመዱ መጀመሪያ ብጉጅለ ኾይኖም ንጥፈት 4 ክሰርሑ ዕድል ይወሃቦም። እዚ ንጥፈት እዚ ምስ ሰርሑ ኣብ ሰሌዳ ብኸመይ ከምዝስራሑ መብርሂ እናተውሃበ ክሰኣል ይገበር። ብምስዓብ ድማ መልመዲ 3 ብመልክዕ ዕዮ ገዛ በቢውልቀ ክሰርሑ ይገበር።

ንጥፈት 4

ንጥፈት 4 ተመዓዳደውቲ መስመራት ምስኣል ዝለማመዱሉ ንጥፈት እዩ። ስለዝኾነ ሕድሕድ ብርኪ ንቐየሳ ክትትል እናገበርኩም ተምሃሮ ባዕሎም ክሰርሑ ግበሩ።

መልምዲ 3 እዉን እንተኾነ ንቐየሳ ስለዝኾነ ተምሃሮ ክመያየጡን ኣብ ሞንጎ እቶም ተምሃሮ ዝተወሰኑ ናብ ሰሌዳ እናወፅኡ ክሰርሑን ብምግባር ኣብ ሕድ ሕድ ከይዲ ምይይጥ ክገበርን ግንዛብ ንቐየሳ ተምሃሮ ሓፍ ክብል ምግባር የድሊ።

ምስኣል ተራኽብቲ ቅነዕ መስመራት

ምስኣል ተመዓዳደውቲ መስመራት ምስተምሃሩ ተራኽብቲ መስመራት ከመይ ክስእሉ ከምዝኸእሉ ምይይጥ ክገብሩ ሓግዝዎም። ኣስዲብኩም ድማ ንጥፈት 5 በቢውልቀ ክሰርሑ ግበሩ። ኣብዚ ንጥፈት እዚ ተራኽብቲ መስመራት ኣብ ክንዲይ ነጥቢ ከምዝራኽቡን ኣብ ተመዓዳደውቲ መስመራት ተወሳኺ ግንዛብን ክረኽቡ እዮም።

ንጥፈት 5

እዚ ንጥፈት እዚ ድማ ተራኽብቲ መስመራት ምስኣል ዝለማመዱሉ እዩ። እግረ መንገዶም ድማ ዝተፈላለዩ ባህርያት ተመዓዳደውትን ተራኽብትን መስመራት ዝርእይሉ እዩ። በዚ መሰረት፡

1. ተራኽብቲ ቅነዕ መስመራት ኣብ ሓደ ነጥቢ ጥራሕ ይራኽቡ።
2. ኣይኸእሉን። ክልተ መራኽብቲ ነጥብታት እንተልዮምዎም እቶም መስመራት ክልተ ኣይኾኑን። ሓደ ኣብ ልዕሊ ባዕሉ ዝተላገበ እዩ ማለት እዩ።
3. ኣብ መንጎ ክልተ መስመራት ዘሎ ርሕቕት ዉሱን ቁፅሪ እንተኾይኑ ኩሉ ግዜ እቶም መስመራት ተመዓዳደውቲ እዮም።
4. እዉ። ምክንያቱ ድማ ኣብ ሞንጎኦም ዘሎ ርሕቕት ዉሱን እዩ።

ምስኣል ትኹል ንትኹል መስመራት

ልዕል ክብል ዝተገለፀ ዛዕባ ተራኽብቲ መስመራት ከም መበገሲ ብምውሳድ ሕዚ ብዛዕባ ትኹል ንትኹል መስመራት ክመሃሩ እዮም። እዚ ኣብ ተራኽብቲ መስመራት ፍሉይ ባህሪ ዘለዎ ምዃኑ ክርድኡን ከመይ ገይሮም ከምዝስእልዎ ክመሃሩን ክግንዘቡን ድማ ትዕቢት ይግበር።

እዚ ንምምሃር መጀመሪያ ንጥፈት 6 ብጉጅለ እናተመያየጡ ክሰርሑ ግበሩ። ኣብ ዝገብርዎ ሕድሕድ ምይይጥ እናዘርኩም ረኣይዎም። ብዝሓሸ ዝሰርሑ ድማ ናብ ሰሌዳ ወዲኦም ክሰርሑዎ እናገበርኩም ተምሃሮ ግንዛቦኦም ክስፍሑ ኣድላዩ ደገፍ ግበሩሎም።

ንጥፈት 6

ኣብዚ ንጥፈት እዚ ትኹል ንትኹል መስመራት ምስኣል ዝለማመዱሉን መሳርሒታት ቲስኳር ብዝግባእ ዝፋለጥሉን እዩ። ኣብዚ ብተወሳኺ ድማ ትኹል ንትኹል መስመራት ኣብ ተራኽብቲ መስመራት እንታይ ከምዝፈልዩም ዝርድኡሉ እዩ።

ብዛዕባ ትኹል ንትኹል መስመራት ዝበለፀ ግንዛብ ክህልዎም ድማ መልመዲ 4 ክሰርሑ ምግባር ይክኣል እዩ።

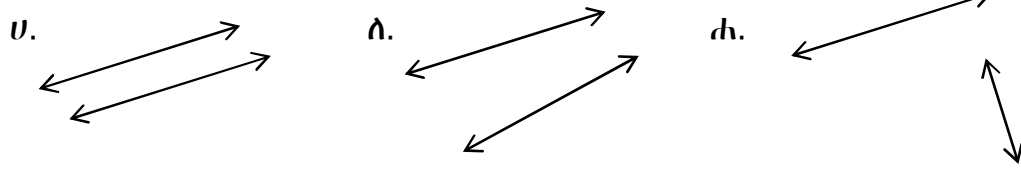
መልመዲ 4

- 2. መስመራት በለ ን ተመ ን ተመዓዳደውቲ እዮም። መስመራት ሀቀ፣ በለ ን ተመ ን ምስ መስመር ሓሸ ተራኽብቲ እዮም። መስመር ሀቀ ምስ መስመር ሓሸ ትኹል ንትኹል እዩ።
- 3. ኩሎም ተራኽብቲ መስመራት ትኹል ንትኹል ኣይኮኑን። ከም ኣብነት ሕቶ ቁፅሪ 2 ምወሳድ ይክኣል።

ኣገባብ ገምጋም

እዚ ትምህርቲ እዚ ብኣብዝሓ ተግባራዊ ስራሕ ዝጠልብ ስለዝኾነ ተምሃሮ ሕድሕድ ንጥፈታት እንትሰርሑ ብምክትታል ምግምጋም ይክኣል እዩ። እንተኾነ ግን ኻልኦት ምስ ኩነታት ዝጥዓዓሙ ሜላታት ብምጥቃም እውን ምግምጋም ይክኣል እዩ። ከም ኣብ መልመዲ 4 ዘሎ ሕቶ ኣብ ሰሌዳ ብምስኣል ተመዓዳደውቲ፣ ተራኽብትን ትኹልን መስመራት ክፈልዩ ምስታት ይክኣል። ተምሃሮ ተመዓዳደውቲ፣ ተራኽብትን ትኹልን መስመራት ክስኣሉ ብምስታት እውን ምግምጋም ይክኣል። ኣብነት፡

- 1. ነዘም ዝስዕቡ ዕምዲ መስመራት ተመዓዳደውቲ፣ ተራኽብቲ፣ ትኹልን እናበልኩም ፍለዩ።

- 2. ተመዓዳደውቲ፣ ተራኽብትን ትኹልን መስመራት ስኣሉ።

6.3 ሬክታንግል፣ ትርብዒት፣ ፓራለሎግራምን ትራፒዥምን

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዘ፣ 6

ደረጃ ብቐዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፦

- ኣብ ከባቢኦም ዝርከቡ ቅርፅታት ሬክታንግል፣ ትርብዒትን ፓራለሎግራምን የለልዩ።
- ቀለልቴ ጠባይት ሬክታንግላት ትርብዒታትን ፓራለሎግራምን ይገልፁ።
- ፓራለሎግራም ይስእሉ።
- ትራፒዥም ይስእሉ።
- ዝተወሰኑ ቀለልቴ ጠባይት ትራፒዥም የለልዩ።

ቁልፊ ቃላት

ሬክታንግል፣ ትርብዒት፣ ፓራለሎግራምን ትራፒዥምን

መእተዊ

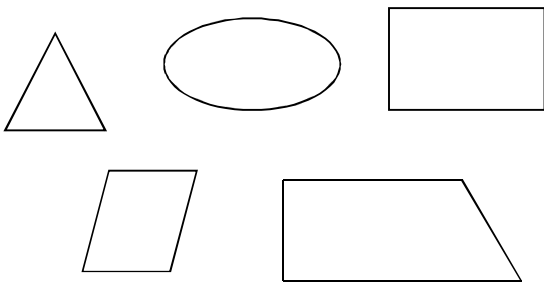
ተምሃሮ ኣብ ሕሉፍ ክፍሊ ትምህርቶም ዝተፈላለዩ ዛዕባታት መስመራት ተምሃሮም እዮም። ነዚ መሰረት ገይሮም ድማ ዝተፈላለዩ ምስልታት ክመሃሩ እዮም። ካብዞም ዝመሃሩዎም ምስልታት ሬክታንግል፣ ትርብዒት፣ ፓራለሎግራምን ትራፒዥምን ይርከብዎም።

እዞም ምስልታት እዚኦም ብተደጋጋሚ ዝረኽብዎምን ምስ ዕለታዊ መነባብርኦም ዝተኣሳሰሩን ስለዝኾኑ ኣብ ተግባር መሰረት ብዝገብር ኣገባብ ክመሃርዎምን ናይ ሕድሕድ ምስሊ እንታይነትን ኣሰራርሕኡን ክርድኡን ምግባር ወሳኔ ተራ ኣለዎ።

ስለዝኾነ ሕድሕድ ተምሃራይ ዝኸተሎን ድልየት ክውስኽ ዘኽእልን ኣገባብ ምጥቃም ኣገዳሲ እዩ።

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ቅድሚ ብዛዕባ ሕድሕድ ምስሊ ምምሃር ምጅማርኩም ተምሃሮ ፅምዲ ፅምዲ እናኾኑ ኣብዞም ዝሰዕቡ ምስልታት ክመያየጡን ኣየናይ ርቡፅ ኩርናዕ ምዃኑ ክፈልዩን ግበሩ። እዚ ብምግባር ንቐንዲ ትሕዝቶ እዚ ርእሲ እዚ ክጥቀሙሎም ዝግባእ ስእልታት ክፈልዩ ምግባር ይከኣል ኣሎ ማለት እዩ።

ካብዚ ምይይጥ ብምብጋስ ስም ሕድሕድ ክፀርሑን ኣብ ሕድሕድ ዘሎ ኣፈላላይ ክግንዘቡን ምግባር ድማ ግቡእ እዩ። ስለዚ ነዚ መሰረት ብምግባር ተምሃሮ ንጥፈት 7 ክሰርሑ ምግባር ይክኣል እዩ።

ንጥፈት 7

እዚ ንጥፈት እዚ ብኣብዝሓ ኣብ ምልላይ እቶም ምስልታት ዘተኮረ ኾይኑ ስም ሕድሕድ ምስሊ ክፈልዩ ድማ ዝሕግዝ እዩ። ኣብ ከባቢኡም ምስ ሕድሕድ ምስሊ ዝመሳሰል ኣብነት ብምምጻእ ድማ ክመደየጡ ዕድል ዝኸፍት እዩ።

1. ሀ. ፓራለሎግራም	ለ. ትራፒዝየም	ሐ. ትርብዒት	መ. ሬክታንግል
ረ. ትርብዒት	ሰ. ፓራለሎግራም	ሸ. ትርብዒት	ቀ. ትራፒዝየም

ነዚ ስዒቡ ጠባያት ሕድሕድ ርቡዕ ኩርናዕ ከፅጌውን ክግንዘቡን ትፅቢት ይግበር። ኣብ ሕድሕድ ምስሊ ዝህሉ ርክብን ኣፈላላይን እውን ክርእዩ ዝገብር እዩ። ነዚ ከም መጠናኸሪን ምይይጥ ክገብሩሉን ድማ ንጥፈት 8 ብጉጅለ ክሰርሑ ምግባር ይክኣል።

ንጥፈት 8

እዚ ንጥፈት እዚ ኣብ ሕድሕድ ምስሊ ተደሪኾም ምይይጥ ክገብሩን ርክብ ሕድሕድ ምስሊ ክፈልዩ፣ ኣፈላላዩም ድማ ክንፅሩ ዝገብር እዩ።

1. ሀ. ሓቂ	ለ. ሓሶት	ሐ. ሓቂ
መ. ሓሶት	ረ. ሓሶት	
2. ሀ. ሓቂ	ለ. ሓቂ	ሐ. ሓቂ

ተምሃሮ ነዚ ንጥፈት እዚ እናተመደየጡ ምስ ሰርሑ መምህር ድማ መጠቓለሊ ብምሃብ ሓገዙዎም። ከም ኣብነት ነዞም ዝስዕቡ ምዝኸኻር ይክኣል።

ሀ. ኩሎም ርቡዕ ኩርናዕ እዮም።

ለ. ዝኾነ ትርብዒት ሬክታንግል እዩ።

3. ኣብ ሕድሕድ ምስሊ ክብልዎ ዝኸእሉ ሓሳብ ክዛረቡ ብምግባር ኣብ ቁፅሪ 3 ዘለዉ ምስልታት ስሞም ክዛረቡ ግበሩ።

ሀ. ትርብዒት	ለ. ትራፒዝየም	ሐ. ሬክታንግል
መ. ፓራለሎግራም	ረ. ትርብዒት	ሰ. ትራፒዝየም

4. ሕድሕድ ምስሊ ኣብ ወረቐት ብምስኣ ባህርያቶም ኣብ ክፍሊ ክመደየጡሉ ኣሳልጡሎም።

ኣብ መወዳእታ ድማ መልመዳ 5 ክሰርሑ ግበሩ።

ኣገባብ ገምጋም

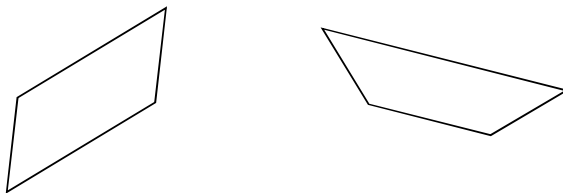
ኣብዚ ንኡስ ርእሲ እዚ ዛዕባታት ሬክታንግል፣ ትርብዒት፣ ፓራለሎግራምን ትራፒዝየምን እዮም ክመሃሩ ዝድለ። ነዚ ብምምሃር ድማ ነዞም ዝስዕቡ ብኸካባታት ትፅቢት ይግበር።

- ኣብ ከባቢኡም ዝርከቡ ቅርፅታት ሬክታንግል፣ ትርብዒትን ፓራለሎግራምን የለልዩ።

- ቀለልቲ ጠባይት ሬክታንግላት ትርብዒታትን ፓራለሎግራምን ይገልፁ።
- ፓራለሎግራም ይሰጻል።
- ትራፒዝም ይሰጻል።
- ዝተወሰኑ ቀለልቲ ጠባይት ትራፒዝም የለልዩ።

ስለዝኾነ ኣብ ከባቢኦም ዝርከቡ ዝተፈላለዩ ቅርፅታት ሬክታንግል፣ ትርብዒት፣ ፓራለሎግራምን ትራፒዝምን ክዝርዝሩ፣ ኣብ ሰሌዳ ምስሊ ሕድሕድ ብምስኣል ተምሃሮ ክፈልዩዎም ብምግባር ምግምጋም ይከኣል። ብሓቂ ሓሰት ድማ ባህርያት ሕድሕድ ብምፅሓፍ ተምሃሮ ክምልሱ ብምግባር ምግምጋም ይከኣል። ከም ኣብነት፡

1. ስም እዞም ዝስዕብ ምስሊ ፅሓፉ።

2. ለዞም ዝስዕቡ ሓቂ ወይ ድማ ሓሰት ብምባል መልሱ።

- ሀ. ኩርናዓት ትራፒዝም ማእዘናዊ እዮም።
- ለ. ኩሉ ርሆምበስ ትርብዒት እዩ።

መልመዲ 5

- 1. ፊት ንፊት ዘለዉ ጎንታት ማዕረ ዓቕን ኣለዎም። ስለዚ መልስኹም በዚ ኣገባብ ይኹን። ንኣብነት ኣብ ቀዳማይ ዘሎ ስእሊ ሀሐ 2ሳ.ሜ እንትኾን ሀለ ድማ 5 ሳ.ሜ እዩ። ኣብ ሳልሳይን ራብዓይን ዘለዉ ምስልታት ድማ ኩሎም ጎንታት ማዕረ እዮም።
- 2. ሐ
- 3. ሀ

6.4 ክቢ

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዘ፣ 3

ደረጃ ብቕዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- ሬድየስ፣ ማእኸል ክቢ፣ ዲያሜትርን ኮርድን ይገልፁ።
- ዝተፈላለዩ ኮርድታት ክቢ የወዳድሩ።

ቁልፊ ቃላት

ሬድዮስ፣ ማእኸል ክቢ፣ ዲያሜትር፣ ኮርድ

መጻው

እዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ ኣብ ክቢ ዝጥምት እንትኹን ዛዕባታት ሬድዮስ፣ ማእኸል ክቢ፣ ዲያሜትርን ኮርድን ክመሃሩን ነዚኦም ተጠቂሞም ዝተፈላለዩ ኮርድታት ኣብ ክቢ ከወዳድሩን እዩ ትፅቢት ዝግበር።

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ክቢ እንታይ ማለት ከምዝኾነ ተምሃሮ ክመያየጡ ብምግባር ምጅማር ይከኣል እዩ። ብምቕፃል ብጉጅል ኾይኖም ኣብ ከባቢኦም ካብ ዝርከቡ ነገራት ኣብነታት ክቢ ክህቡ ይገበር። በዚ ምይይጥ እንታይነት ክቢ ብዝግባእ ክርድኡ ስለዝሕግዝ እዩ።

ከም ሓገዝ ምይይጦም ንጥፈት 9 ክሰርሑ ምግባር ይከኣል።

ንጥፈት 9

እዚ ንጥፈት እዚ ኣብ ከባቢኦም ዝርከቡ ነገራት ብምጥቃም ክብታት ክሰርሑን እዞም ክብታት ዝተፈላለዩ ግዝፈት ክህልዎም እንተሎ እንታይ ማለት ከምዝኾነ ክግንዘቡን ንምኸኣል እዩ።

ብምቕፃል ምስሊ ክቢ ብምስኣል ማእኸል ክቢ ክፈልዩ ሓገዝ ይገበረሎም። ባዕልቶም ክሰርሕዎም ዘግመሎም ክህልዉ ስለዝኸእሉ ድማ ኣብ ሰሌዳ ብምስኣል እንታይነት ማእኸል ክቢ ክግንዘቡ ምግባር የድሊ።

እንታይነት ማእኸል ክቢ ምስ ፈለዩ ድማ ብዛዕባ ኮርድ፣ ዲያሜትርን ሬድዮስን ክመሃሩ ምግባር የድሊ። ስለዝኾነ ኣብ ንጥፈት 9 ዘለዉ ሕቶታት ክሰርሑ ግበሩ።

1. ማእኸል ክቢ ሰ እዩ።
2. ኣብዚ ክቢ እዚ ተቸ ን ቀሽ ን ኮርድታት እዮም።
3. ዲያሜትር ቀሽ እዩ።

ነዚ ሰዲቡ ድማ መልመዲ 6 ክሰርሑ ብምግባር ክቢ ክፈልዩ፣ ሬድዮስን ዲያሜትርን ክንፅሩ፣ ከምኡውን ዓቕኖት ሬድዮስን ዲያሜትርን ክፈልዩ ሓገዙዎም። እዚ ድማ ብመልክዕ ዕዮ ክፍሊ ምሃብ ይከኣል።

መልመዲ 6

እዚ መልመዲ እዚ ኣብ ዛዕባታት ክቢ ዝጥምትን ክቢ ካብ ካልእ ምስሊ ክፈልዩ፣ ኣብ ክቢ ሬድዮስ፣ ዲያሜትርን ኮርድን ክፈልዩ፣ ዝሕግዝ እዩ። በዚ ኣቢሎም ድማ ኣሰኣኣ ክቢ ክመሃሩ ባይታ ዘንፅፍ እዩ። ስለዝኾነ ብጉጅል ኾይኖም ክመያየጡ ብምግባር ምምሃር ይከኣል። ነዚ ድሕሪ

ምፍፃሞም ተወሰኽቲ ሕቶታት ኣብ ሰሌዳ ብምስኣል ብዉልቆም ሬድያስ፣ ዲያሜትርን ኮርድን ክፈልዩ ግበሩ።

1. ሀ
2. ሐ
3. ለ
4. ሐ
5. ሀ. ሬድያስ = 2 ሳ.ሜ ዲያሜትር = 4 ሳ.ሜ
- ለ. ሬድያስ = 5 ሳ.ሜ ዲያሜትር = 10 ሳ.ሜ
- ሐ. ሬድያስ = 3 ሳ.ሜ ዲያሜትር = 6 ሳ.ሜ
- መ. ሬድያስ = 4 ሳ.ሜ ዲያሜትር = 8 ሳ.ሜ

ካብዚ ስዒቡ ድማ ክቢ ምስኣል ክለማመዱ ንምግባር ብፍላይ ድማ ኮምፓስ ብምጥቃም ናይ ምስኣል ተኸእሎ ንክምዕብል ንጥፈት 10 ክሰርሑ ምግባር ይከኣል እዩ።

ንጥፈት 10

እዚ ንጥፈት እዚ ውሱን ዓቕን ዲያሜትር ወይ ድማ ሬድያስ እንተለዩ ብኸመይ ክቢ ምስራሕ ክምዘከኣል ክርእዩን ባዕልቶም ድማ ምስኣል ክቢ ክለማመዱን ንምግባር እዩ።

ነዚ ብዘግባእ ምስ ሰርሑ መልመዲ 7 ክሰርሑ ምግባር ይከኣል እዩ።

መልመዲ 7

ቅድም ክብል ሬድያስ፣ ዲያሜትርን ኮርድን ኣብ ክቢ ክፈልዩ ፀኒሑም እዮም። እዚ መልመዲ እዚ ድማ ኣብ መንጎኦም ዘሎ ርክብ ክፈልዩ ንምሕጋዝ ዝተዳለወ መልመዲ እዩ። ስለዝኾነ ብዉልቆም ክሰርሑ ዕድል ብምሃብ ቅድም ክብል ዝሓዙዎ መረዳእታ ክጥቀሙን ዉልቃዊ ግንዛቤ ክስፍሑን ግበሩ። ኣብ መወዳእታ ዲያሜትር ዕዕፊ ሬድያስ ክምዘኸነ፣ ዲያሜትር እቲ ዝዓበየ ኮርድ ምዃኑ ክግንዘቡ ምግባር የድሊ።

1.

ሬድያስ	2 ሳ.ሜ.	5 ሳ.ሜ.	8 ሳ.ሜ.	9 ሳ.ሜ.	13 ሳ.ሜ.	15 ሳ.ሜ.	18 ሳ.ሜ.
ዲያሜትር	4 ሳ.ሜ.	10 ሳ.ሜ.	16 ሳ.ሜ.	18 ሳ.ሜ.	26 ሳ.ሜ.	30 ሳ.ሜ.	36 ሳ.ሜ.

2. ሀ. ሓቂ ለ. ጌጋ ሐ. ጌጋ
- መ. ጌጋ ረ. ሓቂ ሰ. ጌጋ

መጻገፍ

ኣብ ዕለታዊ መነባብሮና ወሳኒ ተራ ካብ ዘለዎም ነገራት ገንዘብ ሓደ እዩ። ብዛዕባ ገንዘብ፣ እንታይነቱን ኣጠቓቕምኡን ምፍላጥ ንስራሕቲ ምዕባል ኣገዳሲ እዩ። ገንዘብ ኣብ ዕደጋን መሸጣን እውን ከም ቀንዲ መራኸቢ ይውሰድ። ስለዝኾነ ተምሃሮ ብዛዕባ ገንዘብ ክመሃሩ፣ ገንዘብ ክፈልዩን ኣብ ምሽራፍ ግንዛብኦም ከማዕብሉን፣ ከምኡውን ዋጋ ክልተን ሰለስተን ኣቐሩ ክስልሑ ንምግባር ዓሊሙ ኣብዚ ደረጃ ክፍሊ እዚ ክመሃሩ እዮም። እግረ መንገዶም ድማ ብዛዕባ ቁጠባ ገንዘብ ክመሃሩ ክግበር እዩ።

ውፅኢት እዚ ምዕራፍ

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- ካብ ሳናቲም ናብ ብር ካብ ብር ናብ ሳናቲም ይልውጡ።
- ገንዘብ ዝምልከት ቃል ግድል ይሰርሑ።

እታዎታት ሓገዝቲ ትምህርቲ ምዕራፍ ሸውዓተ

- ሞዴላት ገንዘብ
- ዝተፈላለዩ ሕብርታት ዘለዉዎም ፍላጎ ካርድታትን መቐፀሪታትን
- ዝተፈላለዩ ሕብርታት ዘለዉዎም ማርከራት
- ቻርት ወረቐት

ቁልፌ ቃላት

ገንዘብ፣ ቐጠባ፣ ዕደጋ፣ መሸጣ

7.1 ምልዋጥ ኣሃድ ገንዘብ

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዘ፣ 3

ደረጃ ብቕዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- ኣብ ዓብይ ኣሃድ ገንዘብ ናብ ዝነኣሰ ኣሃድ ገንዘብ ይቕይሩ፡፡
- ምስ ሳናቲም ማዕረ ዝኾነ ወይ ምስ ዝተፈላለዩ ናይ ብር ኣቕራሽ ማዕረ ዝኾነ ኣሃድ ገንዘብ ይደልዩ፡፡

ቁልፌ ቃላት

ገንዘብ፣ ኣሃድ ገንዘብ፣ ምልዋጥ፣ ብር/ቕርሲ/፣ ሳናቲም

መእተዊ

ኣብዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ ቅድም ክብል ኣብ ዝተምሃሩዎ ብዛዕባ ገንዘብ ብምዝኽኻር ናብ ምልዋጥ ገንዘብ ምእታውን ሓደ ኣሃድ ምስ ካልእ ኣሃድ ዘለዎ ርክብን ክመሃሩ ክግበር እዩ፡፡ እዚ ብምግባር ድማ ተምሃሮ ኣብ ሓደ ኣሃድ ናብ ኻልእ ኣሃድ ምልዋጥ ክክእሉ ምግባር እዩ፡፡

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ነዚ ትምህርቲዚ ንምጅማር ተምሃሮ ብዛዕባ ገንዘብ ኢትዮጵያ ዝፈልጥዎ ክዛረቡን ኣብ ሕድሕድ ዘሎ ርክብ ክመያየጡን ምግባር ይከኣል እዩ፡፡ ኣብዚ እዋን እዚ እንተተኻኢሉ ተምሃሮ ዝተፈላለዩ ሞዴላት ገንዘብ ክሪኡ ምግባር ጠቓሚ እዩ፡፡ እዚ ምስ ተገበረ ድማ ንጥፊት 1 ክሰርሑ ኣበረታትዕዎም፡፡

ንጥፊት 1

እዚ ንጥፊት እዚ ኣብ ገንዘብ ኢትዮጵያ ኣመልኪቶም ክመያየጡን ሸርፊ ክለዋወጡን ንምልምማድ እዩ፡፡ ስለዝኾነ እዚ ንጥፊት እዚ ብጉጅለ ኾይኖም እናተመያየጡ፣ እንተተኻኢሉ ድማ ብድራማ መልክዕ ገሊኦም ገሊኦም ድማ ሸየጥቲ ኾይኖም ክሰርሑ ምግባር ይምረዕ፡፡

ሞዴል ገንዘብ ኣብ ከባቢኹም እንተዘየልዩ ብወረቐት ኣመሳሰልኩም ሞዴል ብምስራሕ ክትምህርዎም ትክእሉ ኢኹም።

ነዚ ንጥፊት ብገገባእ ምስ ሰርሑ ኣብ ገዛ ኸይዶም ምስ ስድርኦም ክለማመድዎ ንምግባር መልመዲ 1 ከም ዕዮ ገዛ ይወሃቦም።

መልመዲ 1

እዚ መልመዲ እዚ ኣብ መንጎ ገንዘብ ኢትዮጵያ ዘሎ ርክብ ሸርፊ ዝርእዩሉን ዝለማመዱሉን እዩ። ስለዝኾነ ኣብ ቐረባኹም ባንኪ እንተልዩ ሞዴል ኣቕራብ፣ እንተዘይኮይኑ ድማ ኣብ ማእከል ክሰኣሉ ብምግባር እናተቐያየሩ ምሽራፍ ክለማመዱ ዝሕገዝ እዩ። ሓቀኛ ብር ብምጥቃም እዉን ዝበለፀ ግንዛብ ክህልዎም ምግባር ዝበለፀ ይገብሮ። ስለዝኾነ ኣብ ክፍሊ ከም ዕዮ ክፍሊ እናተመያየጡ ክሰርሑን ዝተፈላለዩ ሸርፍታት ከሸርፉን ብምግባር ብመልክዕ ሓታታይን መሸረፋይን እናኾኑ ክለማመዱ ሓገዙዎም።

- 1. ሀ. 20፣ 20፣ 15 ለ. 20፣20፣ 12 ሐ. 6፣8፣10
- 2. ሀ. 12 ለ. 20 ሐ. 50 መ. 40 ረ. 10
- 3. ዝተፈላለዩ መልስታት እዮም ዘለዉ።
ንኣብነት 3 ብር /ቅርሺ/ ማለት እንትሸረፍ 6 በዓል 50ሳ፣ 12 በዓል 25ሳ፣ 30 በዓል 10ሳ፣ ወዘተ ክኸውን ይክእል እዩ።

ኣገባብ ገምጋም

ተምሃሮ ክንደይ ዝኣክል ከምዝተረድኦም ንምፍላጥን ብቕዓት ሸርፊ ንምግምጋምን ነዞም ዝስዕቡ ዝመስሉ ሕቶታት ብምሃብ ምግምጋም ይከኣል እዩ።

- 10 ብር እንትሸረፍ ክንደይ 5ብር ይኸውን?
- ክንደይ 50 ሳንቲማት እዮም 3 ብር ዝኾኑ?
- 2 ብር ክንደይ 10 ሳንቲም ይኸውን?
- 83 ሳንቲም ክሸረፉ ዝክእሉሉ 3 መንገድታት ዘርዝሩ።
- 4ብር ክሸረፍ ዝከኣለሎም ሰለስተ መንገድታት ዘርዝሩ።

7.2 ቃል ግድላት ኣብ ገንዘብ

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዝ፣ 2

ደረጃ ብቕዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፦

- ገንዘብ ዝምልከት ቃል ግድል ይሰርሑ።
- ዋጋ ዝተፈላለዩ ኣቕራባት ይደልዩ።

ቁልፊ ቃላት

ገንዘብ፣ ኣሃድ ገንዘብ፣ ምልዋጥ፣ ብር/ቕርሺ/፣ ሳንቲም፣ ምሻጥ፣ ምዕዳግ፣ መልሲ.

መጻጠያ

ቅድም ክብል ብዛዕባ ኣሃድ ገንዘብን ዝተፈላለዩ ጉዳያት ምሽራፍን ተማሂርኻም እዮም። ሕዚ ድማ ቡድን ዝተፈላለዩ ዓይነታት ገንዘብ ተጠቒሞም ምስ ዕደጋን መሸጣን ዝተተሓሓዙ ቃል ግድላት ክፈትሑን እቶም ዓይነታት ብኸመይ ብኣግባቡ ክጥቀሙሎም ከምዝክእሉን ክመሃሩ እዮም።

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ነዚ ትምህርቲ ንምጅማር ኣብ መዕሓፍ ተምሃራይ ዘሎ ንጥፊት 2 ክሰርሑ ምግባር ይከኣል እዩ።

ንጥፊት 2

እዚ ንጥፊት እዚ ዝተፈላለዩ ምስ ምግባርን ምሻጥን ዝተተሓሓዙ ቃል ግድላት ክፈትሑ ዝገብርን ከም መጠን ተምሃሮ ምስ ዕለታዊ ድልየታቶም ደፍተር፣ ቢሮ፣ እርሳስን ኻልኦት ጉዳያትን ኣመልኪቶም ዝቐረቡ እዮም።

ነዚ ንጥፊት እዚ እንትሰርሑ ኣደ ቁምነገር ኣብ ግምት ክኣቱ ይግባእ። እሱ ድማ ዝተፈላለዩ ኣቕሩ ክገዝኡ እንትደልዩ ጠቕላላ ዋጋ ንምርካብ ናይ ሕድሕድ ዋጋ ምድማር ከምዝኾነ ክግንዘቡ ምግባር የድሊ። ክንደይ ኣማልስ ክምለሰሎም ከምዘለዎ ንምፍላጥ ድማ ዋጋ ሕድሕድ ብምድማር እቲ ድምር ካብ ዝኸፈልዎ ጠቕላላ መጠን ገንዘብ ምጉዳል ምጅኑ ኣብርሁሎም።

እዚ ትምህርቲ እዚ ምስ ዕለታዊ ምዕዳግን ምሻጥን ንምትሕሓዝ ተምሃሮ ባዕልቶም ዝተወሰኑ ኣቕሩ ሒዞም ክመጹ ብምግባር ኣብ ውሽጢ ክፍሊ ገሊኦም ሸየጥቲ፣ ገሊኦም ገዛእቲ፣ ገሊኦም ክንደይ ከምዝተኸፈለ ዝድምሩ፣ ገሊኦም ኣማልስ ዘስልሑ ወዘተ እናኾኑ ብመልክዕ ድራማ ክሰርሑ ምግባር ይከኣል እዩ።

- 1. ሀ. 95 ሳ ለ. ብር 2ን 80ሳ ሐ. ብር 5
 መ. ብር 2ን 10ን ረ. ብር 3ን 60ን
- 2. ብር 5ን 30ሳ
- 3. ብር 1ን 95ሳ
- 4. ዝተፈላለዩ ነገር ክዕድጉ ይክእሉ እዮም። ኣብነት 5 እርሳስ ወይ ድማ ክልተ ደፍተር
- 5. 20ሳ
- 6. 5ሳ
- 7. 25ሳ

ነዚኦም ብዝግባእ ምስ ሰርሑ ድማ መልመዲ 2 ምስ መቓምጥቶም እናተመያጡ ክሰርሑ ብመልክዕ ዕዮ ክፍሊ ክሰርሑ ምግባር ይከኣል። ብመልክዕ ዕዮ ገዛ ክሰርሑ እዉን ምግባር ይከኣል እዩ።

አገባብ ገምጋም

አብዚ ብርኪ እዚ ተምሃሮ ነዞም ዝሰዕቡ ብቕዓታት ክጭብጡ ትዕቢት ይግበር። ንሶም ድማ ገንዘብ ዝምልከት ቃል ግድል ይሰርሑ፣ ዋጋ ዝተፈላለዩ ኣቐራረብ ይደልዩ። ዝበሉ እዮም። ስለዝኾነ ነዞም ዝሰዕቡ ከም ኣብነት ብምጥቃም ብቕዓት ተምሃሮ ምግምጋም ይከኣል።

1. ዋጋ ኣደ ኪሎ ሸኮር ብር 14 እንተኾይኑ ዋጋ 4 ኪሎ ሸኮር ክንደይ ይኸውን?
2. ኣደ ደፍተር ብብር 4፣ ኣደ እስክርቢቶ ድማ ብብር 1 እንተገዚእኹም ብኣፈሻ ወፃኢኹም ክንደይ እዩ?
3. 2 ብር ክንደይ በዓል 25 ሳንቲም ይኸውን?

መልመዲ 2

እዚ መልመዲ እዚ ኣብ ዕለታዊ መነባብሮና ዝጋጥሙናን ኣብ ዕደጋ ኩሉ ግዘ እንዕዘቦምን መበገሲታት ብምሓዝ ዋጋ ዝፈልዩሉን ካብ ዝኸፈሉዎ መጠን ብር ክህልዎም ዝግባእ ኣማልስ ዘስልሑሉን መልመዲ እዩ። እዚ መልመዲ እዚ መጀመርታ ብመልክዕ ዕዮ ገዛ ክሰርሑ ብምግባር ሰሪሖም ምስ መፀ ኣብ ክፍሊ ክመያየጡሉ ብምግባር ምምሃር ይከኣል። በቲ ተዋሂቡ ዘሎ ዋጋ ካልኣት ተወሰኸቲ ሕቶታት ብምሃብ፣ ከም ኣብነት ዋጋ ሰለሱት ኪሎግራም ኮሚደረ ክንደይ ይኸውን? ዋጋ ኣሙሽተ ኪሎግራም ኸ? ወዘተ ዝብሉ እናሓተትኩም ክለማመዱ ግበሩ።

1. ብር10
2. ብር 10 ን 50 ሳ
3. ብር 10 ን 25 ሳ
4. ብር 75 ን 75 ሳ
5. ብር 2
6. 22 ሳንቲም
7. 15 ሳንቲም
8. ብር 27
9. 25 ሳንቲም

ምዕራፍ 8 ግዘ

6 ክፍለ ግዘ

መጻሕፍት

ግዘ ናይ ደቂ ሰባት ሃፍቲ ምዃኑን ብዝተወሰነ ደረጃ ብዛዕባ ሰዓትን ደቂቅን ኣብ ካልኣይ ክፍሊ ትምህርቶም ተማሂሮም እዮም። ኣብዚ ግዘ እዚ ብዛዕባ ፍርቅን ርብዕን እውን ክመሃሩ ተገይሩ እዮም። ሕዚ ድማ ነዚ ብምጥንኻር ብዛዕባ ኣቆፃዕራ ሰዓትን ቀሊል መቐፀሪ ዕለት /ቀለንተን/ እንታይነቱን ኣጠቓቕምኡን ክመሃሩ እዮም። ኣብዚ ብተወሳኺ በቢ ሓሙሽተ ደቂቅ ምቕፃርን ሰዓት ምፍላይን ክመሃሩ እዮም።

ነዚ ስዒቦም ድማ ኣብ ሰዓትን ደቂቅን፣ ኣብ መዓልቲ፣ ሰሙን፣ ወርሕን ዓመትን ዘለዉ ዝምድናታት እውን ክመሃሩ እዮም። ሰከንድ ኣብዚ ደረጃ እዚ ስለዘይመሃሩዎ ጥንቃቄ ክውሰድ ይግባእ።

ውዕኢት እዚ ምዕራፍ

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- ኣብ ሞንጎ ሰዓትን ደቂቅን ዘሎ ርክብ ይገልፁ።
- ማንዋልን ደጂታልን ሰዓት ብምርኣይ ሰዓት፣ ደቂቅ ይዛረቡ።
- መዓልቲ፣ ሰሙን፣ ኣዋርሕ፣ ዓመታት ርክቦም ይዘርዝሩ።
- ቀሊል ቀለንተን ይሰርሑ።

እታዎታት ሓገዝቲ ትምህርቲ ምዕራፍ ሸሞንተ

- ዝተፈላለዩ ዓይነታት ሰዓት /ኣናሎግን ዲጂታልን/
- ብዓብዩ ክረኦ ዝክእል መቐፀሪ መዓልቲ /ቀለንተን/
- ካብ ወረቐት ዝተሰርሑ ዝተፈላለዩ ሞዴላት ሰዓት
- ዝተፈላለዩ ሕብርታት ዘለዉዎም ማርከራት
- ቻርት ወረቐት

ቁልፊ ቃላት

ሰዓት፣ ቀለንተን

8.1 ምንባብ ሰዓት

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዘ፣ 1

ደረጃ ብቕዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፦

- ማንዋል ሰዓት የንብቡ፡፡
- ዲጂታል ሰዓት የንብቡ፡፡
- ዲጂታል ሰዓትን ማንዋል ሰዓትን ብምንባብ የዛምዱ፡፡

ቁልፊ ቃላት

ግዘ፣ ሰዓት፣ ደቂቓ፣ ሰዓት፣ ዘንጊ ሰዓት፣ ዘንጊ ደቂቓ፣ ማንዋል /ኣናሎግ/፣ ዲጂታል

መእተዊ

ኣብዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ ምንባብ ሰዓት ክመሃሩ እዩ ትፅቢት ዝግበር፡፡ ስለዝኾነ ድማ እቲ ትምህርቲ ኣብ ተግባራዊ ስራሕ መሰረት ብዝገብር ኣገባብ ክመሃሩ ምግባር ንኹለመዳያዊ ትሕዝቶ ጠቓሚ እዩ ዝኾነውን፡፡ እዚ ዕውት ክኾነውን ድማ ኣድለይቲ ዝበሃሉ መምህራ ሓገዛት ኣብ ክፍሊ ክህልዉ ምግባር ዘይሕለፍ ጉዳይ እዩ፡፡

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ተምሃሮ ኣብ ካልኣይ ክፍሊ ትምህርቶም ብዛዕባ ሙሉእ ሰዓት፣ ፍርቅን ርብዕን ተማሂሮም እዮም፡፡ ነዚ ከም መጀመሪ ብምውሳድ ንቐፃሊ ትምህርቲ ክዳለዉ ንምግባር ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ ንጥፊት 1 ክሰርሑ ብምግባር ምጅማር ይከኣል እዩ፡፡

ንጥፈት 1

እዚ ንጥፈት እዚ ብዛዕባ ኣብ ካልኣይ ክፍሊ ዝተምሃሩዎ ንምዝክኻር እዩ። እቶም ሰዓት ድማ 3.00፣ 7:15 ን 9:30 እዮም ዘርእዩ ዘለዉ።

በዚ ዝተጀመረ ትምህርቲ ብምቕፃል ተምሃሮ ነዞም ዝስዕቡ ቀንዲ ነጥብታት ክመያየጡሎም ግበሩ።

- መብዛሕትኡ ሰዓት እንትንገርኡ ኣብ 12 ማዕረ ቦታ ዝተመቐቐለ ምዃኑ፣
- እዚ ድማ 12 ሰዓታት ዝውክል ምዃኑ፣
- ሓደ ሰዓት 60 ደቂቓ ምዃኑ፣
- ኣብ ሰዓት ዘሎ ሕድሕድ ምቃል ኣብ 5 ቦታ ዝተመቐቐለ ምዃኑ፣
- እዘን ምቃላት እዚኣን ደቂቓ ዝውክላ ምዃነን፣
- መብዛሕትኡ ግዘ ሰዓት እንትንበብ ምስ 5፣ ምስ 10፣ ምስ ርብዓ፣ ምስ 20፣ ምስ 25፣ ምስ ፈረቓ፣ 25 ጎደል፣ ወዘተ እናበልና ነንብብ ምዃንና፣
- ኣብ ሓደ መዓልቲ ናይ ሰዓት ዘንጊ 2 ሙሉእ ዙር ዝዘውር ምዃኑ፣
- እዚ ድማ ኣብ ንጉሆ 12 ክሳብ ምሽት 12 ሰዓት ቀትሪ እንትውክል እቲ ካልኣይ ድማ ኣብ ምሽት 12 ክሳብ ንጉሆ 12 ሰዓት ለይቲ ዝውክል ምዃኑ ገሊኦም እዮም።

በዚኦም ኣድላዩ ምይይጥ ምስገበሩ መልመዲ 1 ክሰርሑ ምግባር ይክኣል እዩ።

መልመዲ 1

በዚ መልመዲ እዚ ተምሃሮ ሰዓት ክፈልዩ ምሕጋዝ ይክኣል። እዞም ኣብ መዕሓፍ ተምሃራይ ዘለዉ ሰዓት ክንደይ ክምዝኾኑ ክፈልዩ፣ ሞዴል ሰዓት ብምስራሕ ሰዓቱ እናቀያየርኩም ሰዓት ክንደይ ክምዝኾኑ ክፈልዩ ብምግባር ምምሃር ይክኣል። እዚ ድማ ብመልክዕ ዕዮ ክፍሊ ምሃብ ይክኣል።

1. 4 ሰዓትን 10 ደቂቓን
2. 6 ሰዓትን 5 ደቂቓን
3. 8 ሰዓትን 30 ደቂቓን /ወይድማ 8 ሰዓትን ፈረቓን/
4. 7 ሰዓትን 20 ደቂቓን
5. 11 ሰዓትን 40 ደቂቓን /ወይድማ ን12 ሰዓት ዕስራ ጎደል/
6. 10 ሰዓትን 55 ደቂቓን /ወይድማ ን10 ሰዓት ሓሙሽተ ጎደል/

ንጥፈት 1ን መልመዲ 1ን ብዝግባእ ድሕሪ ምስርሖም ድማ ንጥፈት 2 ክሰርሑ ግበሩ።

ንጥፈት 2

እዚ ንጥፈት እዚ ኣብ ኣናብባ ክህሉ ዝኸእል ኣቀራርባ ዝገልፅን ኣብ ክልተ ዓይነት ኣናብባ ሰዓት መሰረት ገይሮም ንክመያየጡ ዝገብር እዩ።

ነቲ ኣብ ላዕሊ ዝተውሃበ ኣገባብ ከም መማረቢ እዚ ዝስዕብ ኣገባብ ኣመሃህራ ምጥቃም ይከኣል እዩ።

ተምሃሮ ብጉጅለ ኸይኖም ብወረቓት ኣናሎግ ሰዓት ከዳልዉ ብምግባር ዝተፈላለዩ ሰዓታት ከርእዩ ምግባር፣ ብተመሳሳሊ ኹነታት ብዲጂታል ሰዓት እውን ከዳልውን ዝተፈላለዩ ሰዓታት ከርእዩ ምግባር፣ ኣብ ሰዓትን ደቂቓን ዘሎ ርክብ ክዛረቡ ምግባር ይከኣል።

ል.በ

ተምሃሮ ዲጂታል ሰዓት ቀልጢፉ ይርድኡም። ስለዝኾነ ብዲጂታል ብምጅማር ናብ ኣናሎግ ምስጋር ይከኣል እዩ።

ኣብ መወዳእታ መልመዲ 2 ብዕዮ ገዛ ክሰርሑ ምግባር ይከኣል።

መልመዲ 2

እዚ መልመዲ እዚ ሰዓት ምፍላይን ኣፀሓሕፋ ሰዓትን ዝለማመዱሉ መልመዲ እዩ። ስለዝኾነ ቅድም ክብል ዝተመሃሩዎን ኣብ መልመዲ 1 ዝሰርሑዎን ኣናብባ ሰዓት ብምጥቃም ዝተነበበ ሰዓት ብዝተፈላለዩ መንገዲ ክዕሕፉ ሕተቱዎም። ገሊኡም ብመልክዕ ዕዮ ክፍሊ ብምሃብ ኣድላዩ መክሪምታ ሂብኩም ዝተረፉ ከም ዕዮ ገዛ ክሰርሑ ግበሩ።

- 2. 4 ሰዓትን 50 ደቂቓን ወይ ድማ 75፣ 10 ጎደል
- 3. ሽዱሽተን ፈረቓን
- 4. 31፣ 5 ጎደል ወይ ድማ 12 ሰዓትን 55 ደቂቓን
- 5. 38፣ 20 ጎደል ወይ ድማ 7 ሰዓትን 40 ደቂቓን
- 6. 39፣ 25 ጎደል ወይ ድማ 8 ሰዓትን 35 ደቂቓን
- 7. 38 ርብዓ ጎደል
- 8. 8ን ፈረቓን
- 9. 12ን ፈረቓን
- 10. 5ን ርብዓን
- 11. 9
- 12. 9 ሰዓትን ፈረቓን

- 13. ን4 ዕስራ ጎደል
- 14. ን5፣ 5 ጎደል
- 15. 6ን ፈረቓን
- 16. 6

አገባብ ገምጋም

ብቕዓት ተምሃሮ ንምግምጋም ዝተፈላለዩ ሜላታት ምጥቃም ይከኣል እዩ። ንኣብነት ሰዓት እናረአዩ ክንደይ ከምዝኾነ ክዛረቡ ብምግባር፣ ኣብ ናይ ሰዓት ሞዴል ዘንጊ ሰዓትን ዘንጊ ደቂቓን ክፈልዩ ምሕታት፣ ወይ ድማ ዝኾነ ሰዓት ብምዝራብ ኣብቲ ሞዴል ሰዓቱን ደቂቕኡን ክርእዩ ምግባር።

ኣብነት፡

- 1. 2 ሰዓትን 20 ደቂቓን ኣብ ሞዴል ሰዓት ስኢልኩም ኣርእዩ።
- 2. ሰዓት ኣብ ሰሌዳ ስኢልኩም ክንደይ ሰዓት ከምዝኾነ ሕተቱዎም።
- 3. 2፡35 ብክልተ ዓይነት ኣናብባ ፅሓፉ።

8.2 ሰዓትን ደቂቓን

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዘ፡ 2

ደረጃ ብቕዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- ኣብ መንጎ ሰዓትን ደቂቓን ዘሎ ዝምድና ይገልፁ።
- ዝተውሃቦም ሓደ ዓይነት ኣሃድ ግዘ ብመሉእ ቁፅሪ ይድምሩ።
- ዝተውሃበ ሓደ ዓይነት ኣሃድ ግዘ ብመሉእ ቁፅሪ የጉድሉ።

ቁልፊ ቃላት

ሰዓት፣ ደቂቓ፣ ዘንጊ ሰዓት፣ ዘንጊ ደቂቓ

መእተዊ

ኣብዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ ኣብ ሰዓትን ደቂቓን ዘሎ ርክብ ምፍላይን ሓደ ዓይነት ኣሃድ ዘለዎም ሰዓታት ምድማርን ምጉዳልን ክመሃሩ እዮም።

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ኣብ ሰዓትን ደቂቓን ዘሎ ርክብ ንምርኣይ ንጥፈት 3 ብጉጅለ ኾይኖም ክሰርሑ ብምግባር ምጅማር ይክኣል እዩ።

ንጥፈት 3

እዚ ንጥፈት እዚ ብዘተፈላለዩ መንገድታት ቐጻሪ ሰዓትን ቆጻሪ ደቂቓን ብዘተወሰነ ርክቕት እንትጓዙ ዝህሉ ለውጢ ዘርኢ እንትኾን ብዋናነት 1 ሰዓት ምስ 60 ደቂቓ ማዕረ ምዃኖም ዝግንዘብሉ እዩ። በዚ መሰረት፡

- 1. 1 ሰዓት
- 2. 2 ሰዓት
- 3. 60 ደቂቓ

ድሕሪ እዚ ንጥፈት ግንዛብኦም ምርግጋዕን ብጉጅለ ዝሰርሑዎ ብሓቂ በቢውልቀ ምስራሕ ንክክእሉ ንጥፈት 4፣ በቢውልቀ ክሰርሑ ግበሩ።

ንጥፈት 4

ንጥፈት 4፣ ሰዓትን ደቂቓን ብመሰረት ዘለዎም ርክብ ነቲ ሰደቓ ክመልኡ ብምግባር ንክለማመዱ ዕድል ዝህብ ንጥፈት እዩ። ነዚ ንጥፈት ከም ዕዮ ክፍሊ ምሃብ ይክኣል እዩ።

ሰዓት	1	2	2ሰዓትን ፈረቓን	4	5
ደቂቓ	60	120	150	240	300

2. ካብ ሰዓት ናብ ደቂቓ ንምቕያር ብ60 እንትነራብሕ ካብ ደቂቓ ናብ ሰዓት ንምቕያር ድማ ብ60 ኢና ንመቅል።

ምይይጦም ብምጥቕላል መልመዲ 3 ክሰርሑን ኣብ መልሶም ተደሪኾም ድማ ምይይጥ ክገብሩን ግበሩ።

ኣገባብ ገምጋም

ኣብዚ ንኡስ ርእሲ እዚ ኣብ ሰዓትን ደቂቓን ዘሎ ርክብ ክፈልዩን ብሙሉእ ቁፅሪ ዝተወሃቡ ኣሃዳት ግዘ ክድምሩን ክጉድሉን ትዕቢት ይግበር። ስለዚ ነዚ ዝፍትሹ ዝተፈላለዩ ሕቶታት ብምሃብ ምግምጋም ይክኣል። ኣብነት፡

- 1. 3 ሰዓት = ደቂቓ
- 2. ኣብ ሓድ ቦታ ንምብጻሕ 1 ሰዓት ዝወስድ፣ ንምምላስ ድማ 2 ሰዓት ዝወስድ እንተኾይኑ በዚሕኻ ንምምላስ ክንደይ ሰዓት ይወስድ?

መልመዲ 3

- 1. 6 ሰዓት
- 2. 40 ደቂቓ
- 3. 10 ሰዓት
- 4. 7 ደቂቓ

8.3 ዕለታት፣ ሰሙናት፣ አዋርሕን ዓመታትን

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዘ፣ 2

ደረጃ ብቐዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- ኣብ መንጎ ዕለታት፣ ሰሙናት፣ አዋርሕን ዓመታትን ዘለዉ ርክባት ይገልፁ፡፡
- ብዕለታት፣ ሰሙናት፣ አዋርሕን ዓመታትን ዝስርሑ ቃል ግድላት ይሰርሑ፡፡

ቁልፌ ቃላት

ዕለት፣ ሰሙን፣ ወርሒ፣ ዓመት

መእተዊ

ዕለት፣ ሰሙን፣ ወርሒ፣ ዓመት ኣብ ዕለታዊ ስራሕትና እንጥቀመሎም እዮም፡፡ እገለ በዚ ዕለት እዚ ተወሊዱ፣ ኣብ ዕለት ክንድዚ ወርሒ ክንድዚ ዕምብል ነይረ፣ ወዘተ እናበልና ኩነታት ንገልፅ፡፡ ካብዚ ዕለት፣ ሰሙን፣ ወርሒን ዓመትን ምፍላጥ ኣገዳሲ ምዃኑ ንርዳእ፡፡ ስለዝኾነ ተምሃሮ እኹል ግንዛቤ ከሕድሩ ንምግባር ኣብዚ ንኡስ ርእሲ እዚ ብዛዕባ ዕለት፣ ሰሙን፣ ወርሒን ዓመትን ክመሃሩ እዮም፡፡ ኣብ ሕድሕዶም ዘለዉ ርክባት ድማ ክፈልዩ እዮም፡፡

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ብዛዕባ ዕለት፣ ሰሙን፣ ወርሒን ዓመትን ንምምሃር ተምሃሮ ባዕልቶም ካብ ዘዘውትርዎ ጉዳይ ምጅማር ኩሉ ነገር ዝቐለለ ክኸውን ይገብሮ፡፡ ንኣብነት ዝተወለዱሉ መዓልቲ፣ ሰሙን፣ ወርሒን ዓመቱን እንተሓቲትናዮም ብቐሊሉ ንምምላስ ክፍትኑ ይኸእሉ እዮም፡፡

ስለዝኾነ ብኸምዚ ዓይነት ኣገባብ ምጅማር ይከኣል እዩ፡፡ ካብዚ ብምቕጻል ግን ንጥፈት 5 ክስርሑን ክመያየጡን ብምግባር ምስራሕ ይከኣል፡፡ እዚ ንጥፈት እዚ ብሓፈሻዊ ርክብ ሕድሕድ ክርእዩ ዝሕግዝ እዩ፡፡

ንጥፈት 5

ሀ. 12 አዋርሕ

ለ. 52 ሰሙናት

ካብዚ ነዚ ዝስዕብ ቀንዲ ርክብ ቆላሕታ ክወሃዕ ይግባእ፡፡

1 ሰዓት = 60 ደቂቕ

1 ወርሒ = 30 መዓልታት

1 መዓልቲ = 24 ሰዓት

1 ዓመት = 12 ሰሙናት

1 ሰሙን = 7 መዓልታት

1 ዓመት = 12 አዋርሕ

ነዚ ብምስዓብ ድማ መልመዲ 4 ብጉጅለ እናተመያየጡ ክስርሑ ምግባር ኣድላይ እዩ፡፡

አገባብ ገምጋም

ብቕዓት ተምሃሮ ንምግምጋም ዝተፈላለዩ ኣብነታውን ታሪኻውን በዓላት ብምሃብ ምስኦም ተተሓሔዙ ዕለት፣ ሰሙን፣ ወርሒን ዓመትን ክዘርዘሩን ክመያዩጡን ብምግባር ምግምጋም ይከኣል። ንኣብነት ለካቲት 11 እንታይ ይውክል? 2004 ዓ.ም እንታይ ይውክል? ዝብሉን ኻልኣትን ብምሃብ ምግምጋም ይከኣል እዩ።

መልመዲ 4

- 1. 60 ደቓይቕ 2. 14 መዓልትታት 3. 40 ሰሙናት
- 4. 30 መዓልቲ 5. 12 ሰሙናት
- 6. 1. ረ 2. ሀ 3. ለ 4. ሐ 5. መ

8.4 ቀሊል ቀለንተን

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዘ፣ 2

ደረጃ ብቕዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- ትርጉም ቀለንተን ይርድኡ፣
- ቀሊል ቀለንተን የንብቡ፣
- ናይ ሎማዓንቲ ዕለት ካብ ቀለንተን ይደልዩ፣
- ኣፂር ኣፀሓሕፋ መዓልቲ ብምጥቃም መዓልቲ ይገልፁ።

ቁልፊ ቃላት

ዕለት፣ ሰሙን፣ ወርሒ፣ ዓመት

መእተዊ

ኣብ ዝሓለፈ ንኡስ ርእሲ ብዛዕባ ዕለት፣ ሰሙን፣ ወርሒን ዓመትን ተምሃሮም እዮም። ሕዚ ድማ ነዚኦም ብምጥቃም ቀሊል ቀለንተን ክመሃሩ እዮም። ኣብዚ ትምህርቲ እዚ ቀለንተን ከንብቡን ካብ ቀለንተን መዓልቲ ክፈልዩን ብዘክእል ኣገባብ እዮም ክመሃሩ።

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ቀለንተን ካብቶም ብፕላን ዝምራሕ ህይወት ንክህልወና ዘድልዩና ቁም ነገራት እቲ ኣደ እዩ። ኣብ ቤት ትምህርቲ ቀለንተን ትምህርቲ ዝበሃል ከምዘሎን እንታይ ማለት ከምዘኾነን ብምግላፅ ነዚ ትምህርቲ ምጅማር ይከኣል እዩ።

ምዕራፍ 9

ኣተሓሕዛ መረዳኢታ

5 ክፍለ ግዜ

መጻውዒታ

ካብ ሕሉፍ ትምህርቶም ብዛዕባ መረዳኢታን ኣተሓሕዛ መረዳኢታን ዝተወሰነ ነገር ይፈልጡ እዮም። ነቲ ዝፈልጥዎ ብምምዕባልን ብምስፋሕን ኣብዚ ምዕራፍ እዚ ቀሊል ስእላዊ ግራፍ ምስኣልን መረዳኢታ ምትንታንን ቀሊል ስእላዊ ግራፍን ክመሃሩ እዮም።

ስለዝኾነ ተምሃሮ ኣብ ከባቢኦም ካብ ዝረኽቡዎም ነገራት ዝተፈላለዩ መረዳኢታታት ክእክቡ ብምግባር ብዓይነትን ብመጠንን ምፍላይ ክለማመዱ ምግባር የድሊ። ካብዚ ብተወሳኺ ኣብ ክፍሊ ዝርከቡ መረዳኢታታት ምእካብን መውደብን ክሰርሑ ምግባር ኣድላይ እዩ። እዚ ነቲ ትምህርቲ ተግባራዊ ትሕዝቶ ክህልዎ ይገብር እዩ። ካብዚ ብምቕፃል ግራፍ ምንባብ ክለማመዱ ብምግባር ሓፈሻዊ ግንዛብ ክህልዎምን ብቕፃቶም ሓፍ ክብልን ዝገብር እዩ።

ውፅኢት እዚ ምዕራፍ

ኣብ መወዳኢታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- ካብ ዝተኣከበ መረዳኢታ ቀሊል ስእላዊ ግራፍ ይሰርሑ።
- ካብ ቀሊል ስእላዊ ግራፍ መረዳኢታ የንብቡ።

እታዎታት ሓገዝቲ ትምህርቲ ምዕራፍ ትሸዓተ

- ዝተፈላለዩ ግራፋት
- ሰደቓታት መረዳኢታ
- ናይ ግራፍ ወረቐት
- ዝተፈላለዩ ሕብርታት ዘለዉዎም ማርከራት
- ቻርት ወረቐት
- ዝተፈላለዩ ሕብርታት ዘለዉዎም ቾካት

ቁልፊ ቃላት

መረዳኢታ፣ ምውዳብ፣ ምትንታን

9.1 ቀሊል ስእላዊ ግራፍ

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዘ፣ 3

ደረጃ ብቐዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- መረዳኢታ ይእክቡን ይውድቡን፡፡
- ካብ ዝተኣከበ መረዳኢታ ቀሊል ስእላዊ ግራፍ ይሰርሑ፡፡

ቁልፊ ቃላት

መረዳኢታ፣ ቀሊል ስእላዊ ግራፍ

መእተዊ

ቀሊል ስእላዊ ግራፍ ኣብ ዝተፈላለዩ ቦታ ብቐሊሉ እንረክቦን ሓበሬታ ኣሕፂሩ ዘቐርበልናን እዩ፡፡ኣብዚ ንኡስ ርእሲ እዚ ብዛዕባ ቀሊል ስእላዊ ግራፍን ኣናብብኡን ክመሃሩ እዮም፡፡

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

እዚ ንኡስ ርእሲ እዚ ንምምሃር ዝተፈላለዩ ኣገባባት ዝሓትት እዩ፡፡ እቲ ትምህርቲ ተግባራዊ ክኸውን ምግባር እውን ይጠልብ እዩ፡፡ እዚ ከምዘሎ ኾይኑ ነዚ ትምህርቲ ንምምሃር፣

- እቶም ተምሃሮ ብጉጅለ እናኾኑ መረዳኢታ ክእክቡ ብምሕታት ምጅማር ይከኣል፡፡ ንኣብነት ኣብ መምህራ ክፍሊ ዘለዉ ተምሃሮ (ብዓታ ክኸውን ይክእል) ዝሓዙዎ ዓይነት ደፍተር /ሲናርላይን፣ ማምኮ፣ ወዘተ/ ምእካብ ክኸውን ይክእል፡፡
- ብምቐፃል ነቲ ዝኣከቡዎ መረዳኢታ ብግራፍ ክገልፁ ምሕታት ይከኣል፡፡ ኾይኑ ግን ብዛዕባ ግራፍ ዘለዎም ኣረዳድኣ ውሱን ክኸውን ስለዝክእል ሓገዝ የድልዮም እዩ፡፡

- ሳንቲም ደጋጊሞም ብምድርባይ ኣንበሳ ወይ ድማ ሰብ እንት-ወፅኦ እናፈለዩ ኣብ ሕድሕድ ብሕንፃፅ ክገልፁ ምግባር ክኸውን ይኽእል።

ሳንቲም ዓሰርተ ግዜ ደርብዮም ነዚ ዝስዕብ ረኪቦም ንበል። ነዚ መረዳኢታ እዚ ብግራፍ ምግላፅ ይከኣል እዩ።

		6
		4
ጠቕላላ		10

እዚ ከም መበገሲ እንት-ወሰድ ተምሃሮ ንጥፈት 1 ክሰርሑ ግበሩ። ኣብ ሕድሕድ ሕቶ ድማ ክመያየጡ ምግባር የድሊ። ብመሰረት ምይይጦም ስእላዊ ግራፍ ከመይ ከምዝስራሕ ክስተ-ወፅሑ ኣድላዩ ደገፍ ይገበረሎም።

ንጥፈት 1

እዚ ንጥፈት እዚ ብዛዕባ መረዳኢታ፣ ሓበሬታ ብመልክዕ ሰደቓ ብኸመይ ከምዝግለፅን ስእላዊ ግራፍ ከመይ ከምዝስኣልን ክመያየጡን ክለማመዱን ኣብ ምሕጋዝ ንላዕሊ በዚ ተዋሂቡ ዘሉ ሓበሬታ ዝተወሰኑ ሕቶታት መረዳኢታ ብምንባብ ክምልሱ ዝሕግዝ እዩ።

1. 4
2. 20
- 3.

በዝሒ ኣብ 3 ^ይ ሀ እንበሳ ዘበት ዘለዉዎም ተምሃሮ	
ርግቢት	
ድመ	
ክልቢ	
ሕድሕድ ሓደ ተምሃራይ ይወክል	

4. ብ 5 ምልክታት

5. ናይቲ ምስሊ መፅሓፍ ፍርቂ

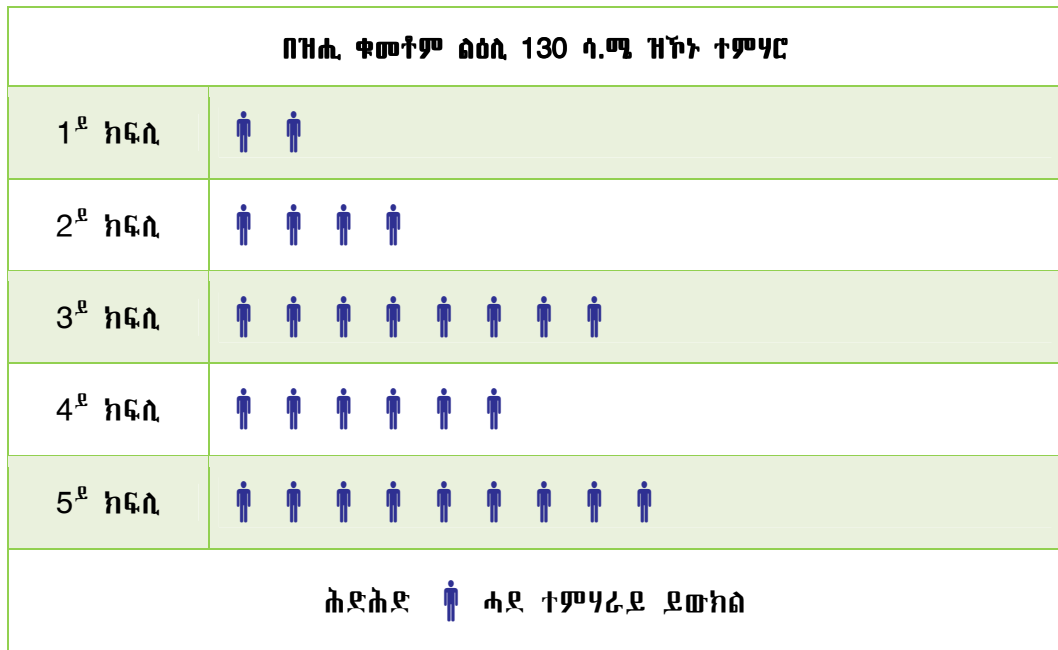
እዚ ምስተተግበረ መልመዲ 1 ብመልክዕ ዕዮ ገዛ ክሰርሑ ምግባር ይክኣል እዩ። ነቲ ዕዮ ጉጅለ ድማ በቢጉጅለ ኽይኖም ክሰርሑ ኣበረታተዕዎም።

ኣገባብ ገምጋም

ኣብዚ እዋን እዚ ዋላኳ ዝርዝር ገምጋም እንተዘይተገበረ ተምሃሮ መረዳኢታ ክእክቡን ዝኣክቡዎ መረዳኢታ ብቀሊል ግራፍ ክሰርሑ ምኽኣሎምን ምርኣይ ይክኣል። ስእላዊ ግራፍ ንምስኣል ዝሕገዱዎም ብርክታት ድማ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ተዘርዚሮም ኣለው። ነዚኦም ክመደጡሎምን ብዝግባእ ክሕዙዎምን ምግባር የድሊ። ኣብ መወዳኢታ ድማ መልመዲ 1 ብመልክዕ ዕዮ ገዛ ክሰርሑ ብምግባር ኣብ ስእላዊ ግራፍ ዘለዎም ግንዛብ ሓፍ ክብል ሓገዙዎም።

መልመዲ 1

1.

2. ከከም ሰዓት ሕድሕድ ተምሃራይ ዝወሰን እዩ።

ነዞም ኣብ ላዕሊ ዝተገለፁ ብዝግባእ ምስ ሰርሑ ኣብቲ ዕዮ ጉጅለ ዝተወሃበ ክሰርሑን ነቲ ዝሰርሑዎ ስራሕ ሕድሕድ ጉጅለ ኣብ ክፍሊ ክቕርብ ብምግባር ክመደየጡሉ ግበሩ።

9.2 ትንተና ቀሊል ስእላዊ ግራፍ

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዘ፣ 2

ደረጃ ብቐዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፦

- ኣብ ስእላዊ ግራፍ መረዳኢታ የንብቡ፡፡

ቁልፊ ቃላት

መረዳኢታ፣ ቀሊል ስእላዊ ግራፍ፣ ምንባብ ስእላዊ ግራፍ

መእተዊ

ኣብ ሕሱፍ ንኡስ ርእሲ ቀሊል ስእላዊ ግራፍ እንታይ ከምዝኾነን ብኸመይ ከምዝሰኣልን ተማሂሮም ነይሮም፡፡ ሕዚ ድማ ስእላዊ ግራፍ ብምንባብ ትርጉም ከውፅኡ ክመሃሩ እዮም፡፡

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ኣብዚ ርእሲ እዚ እቲ ቀንዲ ቁምነገር ግራፍ ብምርኣይ ትርጉም ከውፅእሉን ብዛዕብኡ ክሳብኡን እዩ፡፡ እዚ ንክለማመዱ ድማ ንጥፊት 2 ብጉጅለ እናተመያየጡ ክሰርሑ ምግባር ይከኣል እዩ፡፡

ንጥፊት 2

እዚ ንጥፊት እዚ መማህርቲ ኣሚና ዝፈትወም ዓይነታት ፀወታ ዘርኢ ሰደቓ መሰረት ብምግባር ካልኦት ሕቶታት ክምልሱ ምግባር እዩ፡፡

1. ፀወታ ኩዕሶ እግሪ	6
ምዝማር መዝሙር	5
ሕብእ ሕብኢተይ	3
ፀወታ ጭርዶ	2
ዝላ ገመድ	4
2. ፀወታ ኩዕሶ እግሪ	
3. መዝሙር ምዝማር	
4. ፀወታ ጭርዶ	

ነዚ ንጥፊት እንትሰርሑ ኣድላዩ ሓገዝ ግበሩሎም፡፡

ኣስዲብኩም ድማ መልመዲ 2 ክሰርሑ ዕድል ብምሃብ ምንባብን ምትንታንን ስእላዊ ግራፍ ከጠናኸሩ ምግባር ይከኣል እዩ፡፡

ኣገባብ ገምጋም

ነዚ ንምግምጋም ብዝተፈላለየ ርእሰ ጉዳይ ዝተሰኣለ ግራፍ ከንብቡ ብምግባር ምግምጋም ይክኣል። ኣብ ክፍልኹም ብዘለዉ ተምሃሮ በዝሒ ደቂ ኣንስትዮን በዝሒ ደቂ ተባዕትዮን ስኢልኩም ተምሃሮ ከንብቡ ብምግባር ምግምጋም ትክክሎ ኢኹም። ከም ኩነታቱ ዕዮ ዝ ብምሃብ እዉን ምግምጋም ይክኣል እዩ።

መልመዲ 2

እዚ መልመዲ እዚ ዝተሰኣለ ባር ግራፍ ብምጥቃም ትንታነ ምሃብ ክለማመዱ ንምሕጋዝ ዝተዳለወ መልመዲ እዩ። ስለዝኾነ ኣብዚ መልመዲ ተዋሂቡ ዘሎ ሕቶ ቁፅሪ 1 ብመልክዕ ዕዮ ክፍሊ ክመያየጡሉ ግበሩ። ብምቕፃል ሕቶ 2 ብመልዕክ ዕዮ ዝ ክሰርሑ ብምግባር ኣብ ቀፃሊ ክፍሊ ነዚ ክመያየጡሉን ዝሓሸ መብርሂ ክረክቡን ብምግባር እቲ ተዋሂቡ ዘሎ ዕዮ ጉጅለ ክመያየጡሉ ግበሩ።

1. ሀ. ቀዳም

- ለ. ዓርቢ 4
- ቀዳም 9
- ሰንበት 7
- ድምር 20

ሐ. ዓርቢ

መ. $9 - 4 = 5$

ረ. 20

ሰ. $4 \times 2.50 = 10.0$ (ዓሰርተ)

2. ሀ. ሓደ መዓልቲ

- ለ. ኣብ ወርሒ ሰነ 18 መዓልቲ
- ኣብ ወርሒ ሓምሌ 26 መዓልቲ
- ኣብ ወርሒ ነሓስ 25 መዓልቲ
- ኣብ ወርሒ መስከረም 17 መዓልቲ
- ኣብ ወርሒ ጥቅምቲ 12 መዓልቲ

ሐ. ሓምሌ

መ. ጥቅምቲ

ረ. ነሓስ

ሰ. 98

ኣገባብ ገምጋም

እዚ መወዳኢታ ትምህርቲ ስለዝኾነ መጠቓላሊ ፈተና ኣዳሊኹም ኣብ ተምሃሮ ትዕቢት ዝግበረሎም ብቕፃታት ምግምጋም ይክኣል።

ፍልፍል መጻሕፍቲ

ትምህርቲ ሒሳብ ንምምሃር ዝተፈላለዩ ፍልፍል መጻሕፍቲ ምጥቃም ከምዝከኣል ግልፂ እዩ። ኩሎም ፍልፍል መጻሕፍቲ ንምዝርዛር ኣፀጋጫ ክኸውን ይኸእል እንተኾነ ግን እዞም ቀፂሎም ዘለዉ ሓገዝቲ መጻሕፍቲ ምጥቃም ንዝበለፀ ምምሃር ምስትምሃር ክሕግዝ ከምዝኸእል ይእመን።

ቅድም ክብል ኣብ ስራሕ ዝነበረ መፅሓፍ ተምሃራይ ሒሳብ፣

ኣብ ክባቢ ዝተዳለዉ መጻሕፍቲ ሒሳብ፣

ካብ ወጻኢ ተዳልዮም ኣብ መደብር መጻሕፍቲ ዝሸዩጡ መጻሕፍቲ ንህፃናት፣

Troutman, Andria P. & Lichtenberg Betty K., *Mathematics a good beginning*, Wadsworth/Thomson, Belmont, USA, (2003)

Kirkby, David, *Games in the Teaching of Mathematics*, Cambridge, United Kingdom,(2000)

ምጥቃም ዝከኣል ኸይኑ ካብዚ ብተወሳኺ ድማ ዝተፈላለዩ ድህረ ገፃት ብኣብዝሓ ንህፃናት ዝሕገዙ መምሃሪ መጻሕፍቲ፣ ተወስኽቲ መምሃሪ ሓገዛትን መልመድታትን ስለዘለዎም ምጥቃም ይከኣል።

<http://math-and-reading-help-for-kids.org>

www.freemathworksheets.net

<http://www.kidszone.ws/math/>

<http://www.tlsbooks.com/>

www.bry-backmanor.org/

<http://www.mathsisfun.com/worksheets>

<http://www.busyteachercafe.com/themes>

<http://www.mathfactcafe.com>

<http://www.softschools.com/>

ሲሰበስ ትምህርቲ ሒሳብ

3^ይ ክፍሊ

ምምሃር ምስትምሃር ሒሳብ ኣብ ሳልሳይ ክፍሊ

ተምሃሮ ናብ ሳልሳይ ክፍሊ እንት-ሓልፉ መሰረታዊ ቁፅርታት፣ መዐቀንታት፣ ቅርፅታትን ኣተሓሕዛ መረዳእታን ፈሊጦም እዮም ዝመፁ። እዞም ርእሰ-ታት እዮም እንዳሰፍሑ ዝኸዱ። ብዘይ ምጥርጣር ተምሃራይ ኣብ ኣቀራርባ ሒሳብ 1^ይ ክፍልን 2^ይ ክፍልን ከምዝተሓነሱ ተስፋ እናገበርና እዙይ እውን ኣብዚ ክፍሊ ከምዝቐፅሉ እምነትና ይኸውን።

ተምሃሮ ሒሳብ ኣብ ክፍሊ ምምሃር ጥራሕ ዝጠቅም ከይኮነስ ኣብ ደገ እውን ክጥቀሙን ከስተማቕርዎን ይግባእ።

ዓለም ቡብ እዋኑ ዕብየት ኣብ እተርእየሉ ኢና ንነብር። ናይ ሓዚ ህይወትና ወለድና ወይ ቅድም ኢሎም ዝነበሩ ወለድና ዓይነት ኣይኮናን ንነብር። ኣብ ሓዚ እዋን ዓበይ ዕብየት ቴክኖሎጂ እዩ ዘሎ። ቀፃሊ እውን እዩ። ተምሃሮና እንት-ዓበዩ እንታይ ዓይነት ፍልጠት እዩ ዘድልዮም ኢልካ ምግማት ኣሸጋጋ እዩ። ምኽንያቱ ተምሃሮና መሰረታዊ ፍልጠት ሒሳብን ኣብ ዓለም ተወዳደርቲ ንክኾኑ እዩ ዝድለ። ተምሃሮ ንባዕሎም ኣፀቢቓም ንክሓስቡን ፀገሞም ከመይ ከምዝፈትሑ ክመሃሩ ይግባእ።

እዞም ኣብ ሳልሳይ ዘለዉ ነገራት ንምዕዋት ቀፂሎም ዘለዉ ኣገባባት ከይዲ ምስትምሃር ኣድለይቲ ይኾኑ።

- ብፅምድን ብጉጅለን ስራሕትታት።
- ውልቀ ስራሕትታት።
- ፈተነታት ምክያድ ብተወሳኺ ተምሃሮ ዝራኡዎ ነገር ክምዝግቡ ምግባር።
- ተምሃሮ ብዛዕባ እቱ ተሞክሮታቶም ኣብቲ ዝመሃርዎ ሒሳብ ንከንፀባርቑ ምግባር።
- ተምሃሮ ነንባዕሎምን ንመምህር ሕቶታት ምሕታት።

ኣብ ሳልሳይ ተጠቒሶም ዘለዉ ነገራት ዝተፈላለዩ ዕዮታት ብምሃብ ይካየዱ።

ዕላማታት ምምሃር ንሳልሳይ ክፍሊ

ኣብ ሳልሳይ ክፍሊ ሰለስተ ክእለታት ህይወት ኣብ ምምሃር ሒሳብ ኣድለይቲ ይኾኑ። እዚኦም እውን

- ኣመዛዚኖም ይሓስቡ።
- ዘለዎም ሒሳባዊ ፍልጠትን ክእለትን ይጥቀሙ።
- ሓበሬታታት ይእክቡን ይምዝግቡን።
- ዕን ኢሎም የዳምፁ።
- ይመራመሩ።
- ይሳተፉ ።
- ይተኣማመኑ።
- ሕቶታት ይሰርሑ።
- ነንባዕልቶም ይረዳድኡ።

አብ ላዕሊ ዘለዎ ብርክታት ዕዉት ንምግባር ተምሃሮ ሕድሕድ ርእስታት ምስተምሃሩ

- ክሳብ 10,000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት የንብቡ፣ ይፅሕፉን ብቐደም ሰዓብ የቐምጡን።
- ክሳብ 10,000 ዘለዉ ቁፅርታት ኣርባዕቲኦም መደባት ሐሲብ ተጠቒሞም የስልሑ።
- ገንዘብ ሃገርና ተጠቒሞም ይዕድጉን ይሸጡን።
- ካብ ማንዋልን ዲጂታልን ሰዓት ብምርኣይ ሰዓት ይዛረቡ።
- አብ ጉዚታት ዘለዎም ፍልጠት ብምግፋሕ ኩሎም ሲሶታትን ጉዚታትን ካብ $\frac{1}{2}$ ክሳብ $\frac{1}{10}$ ይርድኡ።
- ተራኽብቲ፣ ተመዓዳደውቲ፣ ተመኣዘንቲ መስመራት መስመሪ አብ ቀረባኦም ዝርከብ መሳርሒ ተጠቒሞም ይስእሉ።
- ፓራለሎግራም፣ ትራፒዝየም፣ ሬክታንግልን ትርብዒትን ይፈልዩ።
- ክቢ ብምስኣል ልሙዳት ክፋላት ክቢ የመላኽቱ ።
- ቀለልቲ ስእላውን ባር ግራፍን ይስእሉን መረዳእታ ይትንትኑን።

ምዕራፍ 1:- ሙሉእ ቁፅርታት ክሳብ 10000ን ቅደም ሰዓቦምን ክፍለ ግዘ 27

ካብዚ ምዕራፍ ትፅቢት ዝግበረሉ ውፅኢት:- ተምሃሮ ነዚ ምዕራፍ ምስተምሃሩ:-

- ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት የንብቡ፣ ይፅሕፉ፣ የወዳድሩን ብቅደም ሰዓብ ይሰርዑን።
- ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ተጠቂሞም የስልሑ።
- ርባሕ 100ን 1000ን ክሳብ1000 ዘለዉ የንብቡን ይፅሕፉን።
- ክሳብ 10000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት የንብቡን ይፅሕፉን።
- ክሳብ 10000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት የወዳድሩን ብቅደም ሰዓቦም ይሰርዑን።

ደረጃ ብቅዓት	ትሕዝቶ	ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን መምሃሪ ሓገዛትን	ኣገባብ ገምጋም
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት የንብቡ። - ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ይፅሕፉ። - ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት የወዳድሩን ብቅደም ሰዓብ ይሰርዑን። 	<p>1. ሙሉእ ቁፅርታት ክሳብ 10000ን ቅደም ሰዓቦምን</p> <p>1.1 ድግማ ሙሉእ ቁፅሪታት ክሳብ 1000 (4 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት የንብቡን ይፅሕፉን፣ - ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት 5 ሙሉእ ቁፅርታት ዝሓዘ እኩብ ብፅምዲ ብምስራሕ ኣብ ጥቕኦም ንዘለው ብቅደም ሰዓብ ንክሰርዑ ምሕታት። 	<ul style="list-style-type: none"> - ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት 5 ወይ 6 ቁፅርታት ብምውሳድ ንክሰርዑም ምሃብ፣
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ምዕራፍ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - በዓል ክልተ ሆሂያት ይድምሩ። - በዓል ክልተ ሆሂያት የጉድሉ። - ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ሆሂ የራብሉ። - ክሳብ 100 ዘለዉ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ሆሂ ብዘይተረፍ ይመቐሉ። 	<p>1.2 ድግማ ኣብ ስልሒታት ሙሉእ ቁፅርታት ክሳብ 100 (5 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ በዓል ክልተ ሆሂያት ይድምሩን የጉድሉን፣ - ተምሃሮ ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ብ2፣3፣4፣5፣6፣7፣8ን 9 የራብሉ። - ተምሃሮ ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ካብ 1 ክሳብ 9 ዘለዉ ቁፅርታት ብዘይተረፍ ይመቐሉ። 	<ul style="list-style-type: none"> - በዓል ክልተ ሆሂያት ሙሉእ ቁፅሪ ንክድምሩን ከጉድሉን ምሕታት፣ - ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ንክራብሉን ብዘይተረፍ ንክመቐሉን ምሃብ፣

<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ርባሕ 100 ዝኾኑ ክሳብ 10000 ዘለዉ ቁፅርታት ይዝርዝሩ። - ርባሕ 1000 ዝኾኑ ክሳብ 10000 ዘለዉ ቁፅርታት ይዝርዝሩ። - ርባሕ 100ን 1000ን ዝኾኑ ክሳብ 10000 ይፅሕፉ። 	<p>1.3 ርባሕ 100ን 1000 ክሳብ 10000 (4 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ሰደቓ ርባሕ 100 ክሳብ 10000 ዘለዉ ይሰርሑ፤ - ተምሃሮ ርባሕ 1000 ክሳብ 10000 ይፅሕፉ፤ 	<ul style="list-style-type: none"> - ርባሕ 100 ዝኾኑ ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ዕዮ ገዛን ዕዮ ክፍልን ምሃብ፤ - ርባሕ 1000 ዝኾኑ ክሳብ 10000 ዝርከቡ ሙሉእ ቁፅርታት ተምሃሮ ዓው ኢሎም ደጋጊሞም ንክፅወዑ ምሕታት።
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - በዓል ክልተ ሆሂ ብድማር ርባሕ 10ን በዓል ሓደ ሆሂን ይፅሕፉን። - በዓል ሰለስተ ሆሂ ብድማር ርባሕ 100ን ርባሕ 10ን ብበዓል ሓደ ሆሂን ይፅሕፉ። - በዓል ሰለስተ ሆሂ ብዋጋ ዓድታት ይፅሕፉ። - ንበዓል ኣርባዕተ ሆሂ ሰደቓ ዋጋ ዓድታት ይጥቀሙ። 	<p>1.4 ሙሉእ ቁፅርታት ክሳብ 10000 (8 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ በዓል ሓደ ሆሂ ምስ ዝተፈላለዩ ርባሕ 1000 ምድማር ይለማመዱ፤ - ተምሃሮ በዓል ክልተ ሆሂ ብድማር ርባሕ 10ን ሓደታትን ምስልታት ጥማር ዕንጨይትታት ብምጥቃም ይድምሩ፤ - ተምሃሮ በዓል ሰለስተ ሆሂ ብድማር ሚኢቲታት ዓሰርተታትን ሓደታትን ይፅሕፉ፤ - በዓል 4 ሆሂያት ብድማር ሽሓት፤ ሚኢቲታት፤ ዓሰርተታትን ሓደታትን ይፅሕፉ፤ - ተምሃሮ በዓል 4 ሆሂ ዓድታት ዝገልፅ ሰደቓ ይጥቀሙ፤ 	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ምስሊ ኣባከስ ተጠቐሞም በዓል ሰለስተ ሆሂ ክፅሕፉ ምሕታት፤ - በዓል 4 ሆሂ ሙሉእ ቁፅሪ ሰደቓ ዓድታት ተጠቐሞም ንክፅሕፉ ምሕታት፤
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - በዓል ክልተን በዓል ሰለስተን ሆሂያት ዝኾኑ ክሳብ 5 ሙሉእ ቁፅርታት ይሰርዑ። - በዓል 3 ሆሂያት 	<p>1.5 ክሳብ 10000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ምድዳርን ቅደም ሰዓብ ምስራዕን (6 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ብፅምዲ ኮይኖም በዓል ሰለስተ ሆሂያት ሙሉእ ቁፅርታት 4 ወይ 5 ብምፅሓፍ ነጊእሎም ብቐደም ሰዓብ ንክሰርዑ ንክተሓታተቱ ምግባር፤ - ኣብ ሞንጎ ክልተ በዓል 	<ul style="list-style-type: none"> - 6 ዝኾኑ በዓል ሰለስተ ሆሂ ብቐደም ሰዓብ ንክሰርዑ ዕዮ ገዛ ምሃብ፤ - ኣብ ሞንጎ ክልተ በዓል 4 ሆሂ ሙሉእ ቁፅርታት ዝርከቡ ንክዝርዝሩ ምሕታት፤

<p>ዝኾነ ብውሒድ 5 ሙሉእ ቁፅርታት ብቐደም ሰዓብ ይሰርዑ።</p> <ul style="list-style-type: none"> - ኣብ ሞንጎ ክልተ በዓል 3 ሆሪያት ሙሉእ ቁፅርታት ዘለዉ ቁፅርታት ይፈልዩ። - ክሳብ 10000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ቐደም ሰዓብ ይሰርዑ። - በዓል 4 ሆሪያት ዝኾነ ክልተ ሙሉእ ቁፅርታት ብምልክታት >፣ < ን = ተጠቒሞም የወዳድሩ። 		<p>ሰለስተ ሆሪያት ዝርከቡ ቁፅርታት ይዝርዝሩ።</p> <ul style="list-style-type: none"> - ብምልክታት >፣ < ን = ተጠቒሞም ክልተ በዓል 4 ሆሪ የወዳድሩ። 	
--	--	--	--

ምዕራፍ 2:- መዐቀኒ

ክፍለ ግዘ 14

ካብዚ ምዕራፍ ትፅቢት ዝግበረሉ ውፅኢት:- ተምሃሮ ነዚ ምዕራፍ ምስተምሃሩ:-

- ንውሓት ዓቕን ብአሃዳት ሚሊሜትር፣ ሳንቲ ሜትርን ሜትርን ይዕቀኑ።
- ትሕዝቶ ንምዕቃን ሚሊ ሊትርን ሊትርን ይጥቀሙ።
- ግራም ኪሎግራምን ተጠቐሞም ክብደት ይዕቅኑ።
- አሃዱታት ንውሓት፣ ትሕዝቶን ክብደትን ካብ ሓደ አሃድ ናብቲ ካልእ አሃድ ይልውጡ።

ደረጃ ብቕዓት	ትሕዝቶ	ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን መምሃሪ ሓገዛትን	አገባብ ገምጋም
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - መስመሪ ብምጥቃም ንውሓት ብሚሊ ሜትር ይዕቅኑ። - ምልክት ሚ.ሜ የለልዩ። - ርክብ ሚ.ሜ፣ ሳ.ሜ፣ ሜትርን ኪሎ ሜትርን ይገልፁ። - አብሞንጎ ሜትርን ኪሎ ሜትርን ዘሎ ርክብ ይገልፁ። - ካብ ዓብዩ አሃድ መዐቀኒ ንውሓት ናብ ንኡሽተይ አሃድ መዐቀኒ ንውሓት ይልውጡ። - ናብ ንኡሽተይ አሃድ መዐቀኒ ንውሓት ብምልዋጥ ይድምሩ። - ናብ ንኡሽተይ አሃድ መዐቀኒ ንውሓት ብምልዋጥ የጉድሉ። 	<p>2. መዐቀኒ</p> <p>2.1 ንውሓት ብሚሊ ሜትር፣ (ሚ.ሜ) ብሳንቲ ሜትር (ሳ.ሜ)፣ብሜትር (ሜ)ን ኪሎ ሜትርን (ኪ.ሜ)</p> <p>(6 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ስእለታት ወይ ነበረያ ነበረ ብምጥቃም አየናይ መዐቀኒ አሃድ ምጥቃም አድላዩ ከምዝኾነ ይውስኑ፤ - ናይ ዝተፈላለዩ አናእሽተይ ነገራት ንውሓት ብሚ.ሜ ይዕቅኑ፤ - ተምሃሮ ሳንቲ ሜትር መስመሪን በዓል ሜትር ዕንጨይቲ መስመሪያ ተጠቐሞም ርክብ ሚሊ ሜትር፣ ሳንቲ ሜትርን ሜትርን ይፈልዩ፤ - ተምሃሮ ካብ ሳንቲ ሜትር ናብ ሚሊ ሜትር ካብ ሜትር ናብ ሳንቲ ሜትር መስመሪ ተጠቐሞም ይቕይሩ፤ - ብመጀመሪያ ሜትር ናብ ሳንቲ ሜትር ብምቕያር ተምሃሮ ንውሓት ብሜትርን ሳንቲ ሜትርን የጉድሉ 	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ዕፍሪ አፃብዕቶም ክንደይ ሚሊ ሜትር ከምዝኾነ ምሕታት፤ - አብ ዝተፈላለዩ ኩነታት አድላዩ ዝኾነ መዐቀኒ አሃድ ንውሓት ንኸፈልዩ ምሕታት፤ - ሓደ መዐቀኒ አሃድ ናብ ንኡሽተይ አሃድ መዐቀኒ ንውሓት ንክቕይሩ ምሃብ፤ - አሃድ መዐቀኒ ንውሓት ንክድምሩን ንክጉድሉን ምሃብ፤

<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ትሕዝቶ ብሚሊ ሚትር ይዕቅኑ። - ኣብ ሞንጎ ሚሊ ሊትርን ሊትርን ዘሎ ርክብ ይገልፁ። - ሚ.ሊ ዝብል የለልዩ። 	<p>2.2 ትሕዝቶ ብሚሊ ሊትርን ሊትርን (4 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ንተምሃሮ ዝተፈላለዩ መትሓዚ ፈሳሲ ብሊትር ወይ ብሚሊ ሊትር ዝዕቀኑ ነገራት ምርኣይ። ኣብነት ሲሪንጅ - ሚሊ ሊትር ብምጥቃም ትሕዝቶ ንክዕቅኑ ምግባር፤ - ተምሃሮ ብዕምዲ ኮይኖም ዝተፈላለዩ ፈሳሲታት ዝሓዙ ጠርሙዝ ወይ ላስቲክ ብሚሊ ሊትርን ሊትርን የወዳድሩ፤ 	<ul style="list-style-type: none"> -
<ul style="list-style-type: none"> - 		<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ካብ ሊትር ናብ ሚሊ ሊትር ካብ ሚሊ ሊትር ናብ ሊትር ይቕይሩ። ኣብነት፡- 500 ሚሊ ሊትር $\frac{1}{2}$ ሊትር እዩ 	<p>ተምሃሮ መትሓዚ ፈሳሲ ናብ ክፍሊ ብምምጻእ ብትሕዝቶኦም ሚሊ ሊትርን ሊትርን ተጠቒሞም ንክዕቅኑ ምሕታት።</p>
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ግ ዝብል የለልዩ፤ ክብደት ብግራም ይዕቅኑ። - ኣብ ሞንጎ ግራምን ኪሎ ግራምን ኩንታልን ዘሎ ርክብ ይገልፁ። - ኣብ ሞንጎ ኪሎግራምን ኩንታልን ዘሎ ርክብ ይገልፁ። 	<p>2.3 ክብደት ብግራም፤ ኪሎግራምን ኩንታልን (4 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ዝተፈላለዩ ዝተገሸጉ ዝብልፀ ወይ ዝስተዩ ነገራት ከምኒ ቡና፣ ፀባ ሕሩጭ ወዘተ ክብደት ዝተፅሓፈሎም ነገራት ምርኣይ፤ - ልሙዳት ነገራት (ኣቕሑት) ብግራም ተጠቒሞም ክብደት ይዕቅኑ፤ 	<ul style="list-style-type: none"> - ከምኒ እምኒ ዝመሳሰሉ ነገራት ብግራምን ኪሎግራምን ንክዕቅኑ ምሕታት - ኣብ ሞንጎ ግራምን ኪሎግራምን ዘሎ ርክብ ንክገልፁ ምሕታት።

ምዕራፍ 3:- ጉዚታት

ክፍለ ግዘ 12

ካብዚ ምዕራፍ ትዕቢት ዝግበረሉ ውፅኢት:- ተምሃሮ ነዚ ምዕራፍ ምስተምሃሩ:-

- ናይ ዝሓለፈ ፍልጠት ስልሲት ይጥቀሙ።
- ካብ $\frac{1}{2}$ ክሳብ $\frac{1}{10}$ ዘለዉ ጉዚታት የለልዩ።
- ቁፅርታት ብፍርቅን ብርብዕን ይመኛሉ።
- ቀለልቲ ቃል ግድላት የወዳድሩ።

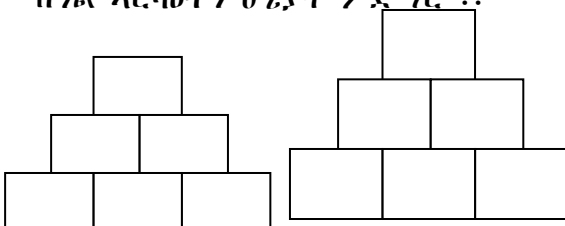
ደረጃ ብኛዓት	ትሕዝቶ	ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን መምሃሪ ሓገዛትን	አገባብ ገምጋም																																																		
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ:-</p> <ul style="list-style-type: none"> - ሲሶን ክልተ ሲሶን ብስእሊ የመልክቱ። - ሲሶን ክለተ ሲሶ ብቐፅሪ ይፅሕፉ። - አሃድ ጉዚታት $\frac{1}{2}$ ፣ $\frac{1}{3}$ ፣ $\frac{1}{4}$ ፣ $\frac{1}{5}$ ፣ $\frac{1}{6}$ ፣ $\frac{1}{7}$ ፣ $\frac{1}{8}$ ፣ $\frac{1}{9}$ ፣ $\frac{1}{10}$ <p>ምስሊታት ወይ ድማ አቐሊታት ብምጥቃም የለልዩ።</p> <ul style="list-style-type: none"> - ምልክት አሃድ ጉዚታት $\frac{1}{2}$ ፣ $\frac{1}{3}$ ፣ $\frac{1}{4}$ ፣ $\frac{1}{5}$ ፣ $\frac{1}{6}$ ፣ $\frac{1}{7}$ ፣ $\frac{1}{8}$ ፣ $\frac{1}{9}$ ፣ $\frac{1}{10}$ ይፅሕፉ። 	<p>3. ጉዚታት</p> <p>3.1 ድግማ ሲሶታት (2 ክ/ግዘ)</p> <p>3.2 አሃድ ጉዚታት ካብ $\frac{1}{2}$ ክሳብ $\frac{1}{10}$ (4 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ሲሶን ክልተ ሲሶን ብምስሊ ይገልፁ፤ - ተምሃሮ ሲሶን ክልተ ሲሶን ዝብል ብ $\frac{1}{3}$ ን $\frac{2}{3}$ ኢሎም ይፅሕፉ። - ምስሊ ብምጥቃም ተምሃሮ አሃድ ጉዚታት ንክርእዩ እዩ ምግባር። - ተምሃሮ አሃድ ጉዚታት ብምልክቶም የለልዩ። - ተምሃሮ ጉዚታት ካብ ፍርቂ ክሳብ ዕሽሪን ከምዞም ዝስዕቡ ይሰርሑ። <table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <tr><td colspan="10">1</td></tr> <tr><td colspan="5"></td><td colspan="5">$\frac{1}{2}$</td></tr> <tr><td colspan="3"></td><td colspan="4"></td><td colspan="3">$\frac{1}{3}$</td></tr> <tr><td colspan="2"></td><td colspan="2"></td><td colspan="2"></td><td colspan="2"></td><td colspan="2">$\frac{1}{4}$</td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>$\frac{1}{10}$</td></tr> </table>	1															$\frac{1}{2}$												$\frac{1}{3}$											$\frac{1}{4}$											$\frac{1}{10}$	<ul style="list-style-type: none"> - ክቢ ኣብ ሰለስተ ማዕረ ብምምቃል ኣብ እቲ ሓደ ምቃል ከፀልሙ ምግባር፤ - ኣብ ሙሉእ ክንደይ ሲሶታት ከምዘሎ ምሕታት። - ተምሃሮ ናብ ሰሌዳ ወጺኦም ዝተፈላለዩ አሃድ ጉዚታት ንክፅሕፉ ምሕታት። - ተምሃሮ $\frac{1}{2}$ ፣ $\frac{1}{3}$ ፣ $\frac{1}{5}$ ፣ $\frac{1}{10}$ - ብምስኣል ንክርእዩ ምሕታት።
1																																																					
					$\frac{1}{2}$																																																
							$\frac{1}{3}$																																														
								$\frac{1}{4}$																																													
									$\frac{1}{10}$																																												
ደረጃ ብኛዓት	ትሕዝቶ	ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን መምሃሪ	አገባብ ገምጋም																																																		

		ሓገዛትን	
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ፍርቂ ናይ ዝተሞሃቡ ርባሕ 2 የለልዩ። - ርባዕ ናይ ዝተሞሃቡ ርባሕ 4 የለልዩ። - ቃል ግድላት ናይ ፍርቅታት ይፈትሑ። 	<p>3.3 ናይ ሙሉእ ነገር ፍርቅታትን ርባዕታትን (2 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ዝተውሃቦም ርባሕ ክልተ ን2 ይመቐሉ ። - ተምሃሮ ዝተውሃቦም ርባሕ ኣርባዕተ ንኣርባዕተ ማዕረ ይመቐሉ። - ቃል ግድል ምምቃል ርባሕ ክልተ ንክልተ ኣርባዕተ ማዕረ ክፋላት ይፈትሑ። 	<ul style="list-style-type: none"> - ናይ ክልተ ርባሕ ፍርቂ ንክረኸቡ ምሕታት፤ - ናይ ርባሕ ኣርባዕተ ርባዕ ንክረኸቡ ምሕታት፤
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ቆፃሪኦም 1 ዝኾኑ ረቋሒኦም ድማ ካብ 2 ክሳብ 10 ዝኾኑ ጉዚታት ነንሕድሕዶም ሰደቓ እናመቓቐሉ የወዳድሩ። 	<p>3.4 ምውድዳር ቀለልቲ ጉዚታት (4 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ብዕምዲ ኸይኖም ካብ $\frac{1}{2}$ ክሳብ $\frac{1}{10}$ ዘርኢ ጉዚታት(ኣሃድ ጉዚታት) ብሰደቓ ምቐልቃል የርእዩ። - ዝተወሰኑ ጉዚታት ብስእሊ ምርኣይ፤ - ተምሃሮ ሰደቓ ምቐልቓል ብተኸታታሊ ንታሕቲ ተጠቂሞም ጉዚታት የወዳድሩ - ካብ $\frac{1}{2}$ ክሳብ $\frac{1}{10}$ ክልተ ጉዚታት ንምውድዳር ብስእሊ ሰደቓ ምቐልቃል ተጠቂሞም የርእዩ። 	<ul style="list-style-type: none"> - ኣብ ሞንጎ ክልተ ጉዚታት ንኸወዳድሩ ሰደቓ ምቐልቓል ንክጥቀሙ ምግባር።

ምዕራፍ 4:- ምድማርን ምጉዳልን ሙሉእ ቁፅርታት ክሳብ 10,000 ክፍለ ግዘ 28

ካብዚ ምዕራፍ ትፅቢት ዝግበረሉ ውፅኢት:- ተምሃሮ ነዚ ምዕራፍ ምስተምሃሩ:-

- ክሳብ 10000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ይድምሩ::
- ክሳብ 10000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት የጉድሉ::
- ቃል ግድል ምድማርን ምጉዳልን ተጠቒሞም ይፈትሑ::

ደረጃ ብቕዓት	ትሕዝቶ	ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን መምሃሪ ሓገዛትን	ኣገባብ ገምጋም								
<p>ነዚ ንኡስ ምዕራፍ ምስተምሃሩ:-</p> <ul style="list-style-type: none"> - ክሳብ 10000 ዘለዉ ርባሕ 1000 ብቃሎም ይድምሩ:: - በዓል ክልተ ሆሂን በዓል ሰለስተ ሆሂን ይድምሩ:: - ድምሮም ካብ 10000 ዝንእስ በዓል 3 ሆሂን በዓል 4 ሆሂን ይድምሩ:: - በዓል 4 ሆሂ ምስ በዓል 4 ሆሂ ድምሮም ካብ 10000 ዘይበልፅ ይድምሩ:: - ቃል ግድላት ክሳብ 10000 ምድማር ብምጥቃም ይፈትሑ:: 	<p>4.ምድማርን ምጉዳልን ሙሉእ ቁፅርታት ክሳብ 10000</p> <p>4.1 ምድማር ሙሉእ ቁፅርታት ክሳብ 10000</p> <p>(12 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ርባሕ 10000 ክሳብ 10000 ምድማር ዘርእ ሰደቓ ንክሰርሑ ምግባር፤ - መንደቕ ምድማር ብምጥቃም በዓል 3ን በዓል ኣርባዕተን ሆሂያት ምድማር :: <div style="text-align: center;"> </div> <ul style="list-style-type: none"> - ብዓድታት ተጠቒሞም ብትኹል ይድምሩ:: <table style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td>ኣብነት</td> <td>2000</td> </tr> <tr> <td></td> <td>+300</td> </tr> <tr> <td></td> <td>70</td> </tr> <tr> <td></td> <td><u>6</u></td> </tr> </table> <p>-ተምሃሮ ብፅምዲ ኮይኖም ምስ ህይወቶም ዝተኣሳሰረ ቃል ግድል ሕቶታት ይፈትሑ::</p>	ኣብነት	2000		+300		70		<u>6</u>	<ul style="list-style-type: none"> - ክሳብ 10000 ዝርከቡ ርባሕ 1000 ንክዝርዝሩ ምሕታት፤ - ዕዮ ክፍልን ዕዮ ገዛን መንደቕ ምድማር ንክሰርሑ ምሃብ፤
ኣብነት	2000										
	+300										
	70										
	<u>6</u>										

ደረጃ ብቅዓት	ትሕዝቶ	ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን መምሃሪ ሓገዛትን	አገባብ ገምጋም
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - በዓል ክልተ ሆሂ ካብ በዓል ሰለስተ ሆሂ የጉድሉ፡፡ - በዓል 3 ሆሂ ካብ በዓል ሰለስተ ሆሂ የጉድሉ፡፡ - በዓል 3 ሆሂ ካብ በዓል 4 ሆሂ የጉድሉ፡፡ - በዓል 4 ሆሂ ካብ በዓል 4 ሆሂ የጉድሉ፡፡ 	<p>4.2 ምጉዳል ምሉእ ቁፅርታት ክሳብ 10000 (12 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ካብ በዓል 2 ክሳብ 4 ሆሂያት ካብ በዓል 4 ሆሂ የጉድሉ፡፡ - በዓል 4 ሆሂ ካብበዓል 4 ሆሂ እንትጎድል ውፅኢቱ ሙሉእ ቁፅሪ ክመፅእ ይግባእ፡፡ 	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ጉዳል ክልተ ሙሉእ ቁፅርታት ክህቡ ምግባር፡፡
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ክሳብ 10000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ብምድማርን ብምጉዳልን ዝስርሑ ቃል ግድላት ይፈትሑ፡፡ - ውፅኢት ጉዳል ብምድማር ይገልፁ፡፡ 	<p>4.3 ቃል ግድላት ኣብ ምድማርን ምጉዳልን (4 ክ/ግዘ)</p>	<p>-ተምሃሮ ቃል ግድላት ከም ዝሰዕቡ ዓይነት ይፈትሑ፡፡ ኣብነት፡- 3^ይ ክፍሊ ተምሃሮ ኣብዝሓለፈ ዓመት 5900 ተኸሊ ተኸሊሎም፡፡ ኣብዚ ዓመት 1304 ተኸልታት እንተኸሊሎም እሞ 210 እንተነቐገዎም ክንደይ ተኸልታት ዓብዮም?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ግድላት ምድማርን ምጉዳልን በዓል ሰለስተ ሆሂ ናብ/ካብ ኣርባዕተ ሆሂያት ንተምሃሮ ኣብ ክፍሊ ብምሃብ ስራሕቶም ምክትታል፡፡ - ተምሃሮ ናብ ፀሊም ሰሌዳ ወጺኦም ግድላት ምጉዳል ብምድማር ንክፈትሑ ምሕታት፡፡

ምዕራፍ 5:- ምርባሕን ምምቃልን ሙሉእ ቁፅርታት ክሳብ 10,000 ክፍለ ግዘ 37

ካብዚ ምዕራፍ ትፅቢት ዝግበረሉ ውፅኢት:- ተምሃሮ ነዚ ምዕራፍ ምስተምሃሩ:-

- ርባሕ 100 ብበዓል ሓደ ሆሂ የራብሉ።
- ርባሕ 1000 ብበዓል ሓደ ሆሂ የራብሉ።
- ርብሒቶም ካብ 10,000 ዝንእስ ሙሉእ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ሆሂ የራብሉ።
- ርባሕ 10፣ 1000 ክሳብ 10000 ዘለዉ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ሆሂን ብ10ን ብዘይ ተረፍ ይመቐሉ።
- ክሳብ 10000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ብተረፍን ብዘይተረፍን ንበዓል ሓደ ሆሂ ይመቐሉ።
- ርክብ ምርባሕን ምምቃልን ተጠቐሞም ቃል ግድል ይፈትሉ።

ደረጃ ብቐዓት	ትሕዝቶ	ንጥፊታት ምምሃርን ምስተምሃርን መምሃሪ ሓገዛትን	ኣገባብ ገምጋም
ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ - ርባሕ 100 ብበዓል ሓደ ሆሂ የራብሉ።	5. ምርባሕን ምምቃልን ሙሉእ ቁፅርታት ክሳብ 10000 5.1 ምርባሕ ርባሓት 100 ብበዓል ሓደ ሆሂ ቁፅሪ (5 ክ/ግዘ)	- ርባሕ 100 ብበዓል ሓደ ሆሂ ምርባሕ ዘርኢ ሰደቓ ይሰርሉ።	- ርባሕ 100 ብ3፣4፣ 5ን 6ን ክራብሉ ዕዮ ገዛ ምሃብ፣ ብ1፣2፣7፣8፣9 ንኸርብሉ ክፍሊ ዕዮ ምሃብ።
ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ:- - ርባሕ 1000 ብበዓል ሓደ ሆሂ የራብሉ።	5.2 ምርባሕ ርባሕ 1000 ብበዓል ሓደ ሆሂ ቁፅሪ (6 ክ/ግዘ)	- ርባሕ 1000 ብበዓል ሓደ ሆሂ ምርባሕ ዘርኢ ሰደቓ ይሰርሉ።	- ርባሕ 1000 ብ1፣3፣4፣5፣6፣7፣8 ፣9 ንኸርብሉ ዕዮ ገዛ ምሃብ።
ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ - በዓል ክልተ ሆሂ ብበዓል ሓደ ሆሂ የራብሉ። - በዓል 3 ሆሂ ብበዓል 1 ሆሂ የራብሉ። - ቀለልቲ ቃል ግድላት ኣብ ምርባሕ ይሰርሉ።	5.3 ምርባሕ ሙሉእ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ሆሂ ቁፅሪ :: (ርብሒቶም ካብ 10000 ዘይበልፅ) (8 ክ/ግዘ)	- በዓል 2ን 3ን ሆሂ ሙሉእ ቁፅርታት ብ2፣ 3፣4ን 5ን ምርባሕ ይለማመዱ። - ብስርዓት ምርባሕ ቁፅርታት ተጠቐሞም ምርባሕ ምቕፃል፣ ኣብነት:- 4x7=28 40x7=280 400x7= ? - ብፅምዲ ኮይኖም በዓል ክልተ ሆሂ ብበዓል 1 ሆሂ ብምርባሕ ዝስርሉ ቃል ግድል ይፈትሉ። ኣብነት:- መሓመድ 3 ኣዕርኸቲ ኣለዉዎ። ንሕድሕዶም 16 ክረሚላ ክህቦም ይደሊ ብጠቐላላ ክንደይ የድልዮ?	- በዓል 2 ሆሂ ምስ በዓል 3 ሆሂ ምርባሕ ዝስርሉ ቃል ግድላት ንኸሰርሉ ምሃብ።

ደረጃ ብቅዓት	ትክክቶ	ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን መምሃሪ ሓገዛትን	አገባብ ገምጋም
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ምዕራፍ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ርባሕ 10ን 100ን ክሳብ 10000 ን10 ይመቐሉ። - ክሳብ 10000 ዘለዉ ርባሕ 10ን 100ን ብበዓል ሓደ ሆሂ ብዘይተረፍን ብተረፍን ይመቐሉ። 	<p>5.4 ርባሕም ካብ 10000 ዘይበልፁ ርባሕ 10ን 100 ብበዓል ሓደ ሆሂ ብ10ን ምምቃል (7 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ርባሕ 10ን 100ን ብ10 የካፍሉ፤ ዜሮ ብምጥፋእ፤ - ክሳብ 10000 ዘለዉ ርባሕ 10ን 100ን ብበዓል ሓደ ሆሂ ብተረፍን ብዘይተረፍን ይመቐሉ፤ 	<ul style="list-style-type: none"> - ርባሕ 100 ንርባሕ 10 ንክካፍሉ ብምሕታት ግንዛብ ዋጋ ዓድታት ንክርእዩ ምሕታት፤
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ክሳብ 10000 ዘለዉ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ሆሂን ብዓሰርተን ብዘይተረፍ ይመቐሉ። - ክሳብ 10000 ዘለዉ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ሆሂን ብ10ን ብተረፍ ይመቐሉ። - ክሳብ 10000 ዘለዉ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ሆሂ ተረፍ ዘለዎን ዘይብሉን ቃል ግድላት ይፈትሉ። 	<p>5.5 ክሳብ 10000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ሆሂን ብ10ን ተረፍ ዘለዎን ዘይብሉን ምምቃል፤ (11 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ክሳብ 10000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ብ10 ብተረፍን ብዘይተረፍን ይመቐሉ፤ - ክሳብ 10000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ሆሂ ብተረፍን ብዘይተረፍን ይመቐሉ፤ - ተምሃሮ ክሳብ 10000 ዘለዉ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ሆሂ ምምቃል ዝስርሑ ቃል ግድላት ይፈትሉ፤ - ቀዲሎም ብዘለዉ ስርዓት ምምቃል ይምልኡ፤ <p>አብነት፡- $8 \div 2 = 4$ $80 \div 2 = 40$ $800 \div 2 = ?$ $8000 \div 2 = ?$</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ክሳብ 10000 ዘለዉ ቁፅርታት ብበዓል ሓደ ሆሂን ዓሰርተን ንክመቐሉ ምሕታት፤ - ብምምቃል ዝስርሑ ቃል ግድላት ንክስርሑ ምሃብ፤

ምዕራፍ 6:-መስመራትን ቀለልቲ ቅርፅታትን ክፍለ ግዘ 16

ካብዚ ምዕራፍ ትፅቢት ዝግበረሉ ውፅኢት:- ተምሃሮ ነዚ ምዕራፍ ምስተምሃሩ:-

- ተራኽብቲ፣ ተመዓዳደውትን ትኹል ንትኹል መስመራት የለልዩ።
- ተመዓዳደውትን ትኹል ንትኹል መስመራት ይሰርሑ።
- ራክታንግል፣ ትርብዒት፣ ፓራለሎግራም፣ ትራፒዝየም መስመራት የለልዩ።
- ክቢ ይቐይሱ።

ደረጃ ብቕዓት	ትሕዝቶ	ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን መምሃሪ ሓገዛትን	ኣገባብ ገምጋም
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ፡-</p> <ul style="list-style-type: none"> - ኣምር ተራኽብቲ፣ ተመዓዳደውትን ትኹላትን መስመራት ይገልፁ። - ተመዓዳደውትን ትኹል ንትኹል መስመራት ኣብ ከባቢኦም የለልዩ። 	<p>6. መስመራትን ቀለልቲ ቅርፅታትን፤ 6.1 ተራኽብቲ፣ ተመዓዳደውትን ትኹላትን መስመራት (3 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ኣብ ከባቢኦም ዝርከቡ ነገራት ብምርኣይ ተመዓዳደውትን ትኹል ንትኹል መስመራትን የለልዩ፤ - ተምሃሮ ኣእዳዎም ብምጥቃም ብቐላትን ብዛዕባ ተመዓዳደውትን ትኹል ንትኹል መስመራት ይፈልዩ፤ 	<ul style="list-style-type: none"> - ኣብ ከባቢኦም ዝርከቡ ተመዓዳደውትን ትኹል ንትኹል መስመራት ንኸፈልዩ ምሕታት፤
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ፡-</p> <ul style="list-style-type: none"> - ከም መፅሓፍ ተጠቐሞም ተመዓዳደውትን ትኹል ንትኹልን መስመራት ይሰርሑ። - መስመሪ ተጠቐሞም ካብ ሓደ ነጥቢ ንዝተውሃበ መስመርብሓደ ነጥቢ ዝሓልፍ ትኹል ንትኹል መስመር ይሰርሑ። - ኣብ ሞንጎ ክልተ ተመዓዳደውቲ መስመር ዝርእርሕቐት ከም ትኹል ንትኹል ርሕቐት ገይሮም ይገልፁ። 	<p>6.2 ምስረታ ተራኽብቲ፣ ተመዓዳደውትን ትኹል ንትኹል መስመራት (4 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ተራኽብቲ መስመራት ይሰርሑ፤ ዝራኽቡሉ ነጥቢ ድማ ብፊደል ይሰይሙ፤ - ተመዓዳደውትን ትኹል ንትኹልን መስመራት ጠርዚ መፅሓፍ ወይ ቅኑዕ ሕንፃዕ ዘለዎም ነገራት ወይ መስመሪ ተጠቐሞም ይሰርሑ፤ - ኣብሞንጎ ክልተ ተመዓዳደውቲ መስመራት ዘሎ ርሕቐት መስመሪ ብምጥቃም ዝተፀጋግዐ ዋጋ ይረኽቡ፤ 	<ul style="list-style-type: none"> - ትኹል ንትኹልን ተመዓዳደውትን መስመራት ንኸሰለሉ ኣብ ቀረባ ዝርከቡ ከም መፅሓፍ ተጠቐሞም ንኸሰለሉ ምሕታት፤ - መስመሪን ሴት ስጌርን ተጠቐሞም ትኹል ንትኹልን ተመዓዳደውትን መስመራት ንኸሰለሉ ምሕታት፤

ደረጃ ብቕዓት	ትሕዝቶ	ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን መምሃሪ ሓገዛትን	አገባብ ገምጋም
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ፡-</p> <ul style="list-style-type: none"> - አብ ከባቢኦም ዝርከቡ ቅርፅታት ሬክታንግል፣ ትርብዒትን ፓራለሎግራምን የለልዩ፡፡ - ቀለልቲ ጠባያት ሬክታንግላት ትርብዒታትን ፓራለሎግራምን ይገልፁ፡፡ - ፓራለሎግራም ይስእሉ፡፡ - ትራፒዝየም ይስእሉ፡፡ - ዝተወሰኑ ቀለልቲ ጠባያት ትራፒዝየም የለልዩ፡፡ 	<p>6.3 ሬክታንግል፣ ትርብዒት፣ ፓራለሎግራምን ትራፒዝየምን (6 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ምስ ዕለታዊ መነባብርኦም ዝተታሓሓዙ አብነታት ትርብዒት፣ ሬክታንግል፣ ፓራለሎግራምን ትራፒዝየምን ይገልፁ፡፡ - ገመድ ወይ ስልኪ ተጠቒሞም ትርብዒት፣ ሬክታንግል፣ ፓራለሎግራምን ትራፒዝየምን ይሰርሑ፡፡ - ዘይተመልእ ነጠብጣብ ብምቕማጥ ክቢ ንክስእሉ ምግባር፡፡ - ፓራለሎግራምን ትራፒዝየምን ይስእሉ፡፡ - ቀለልቲ ጠባያት ሬክታንግል፣ ትርብዒት፣ ፓራለሎግራምን ትራፒዝየምን ይገልፁ፡፡ 	<ul style="list-style-type: none"> - አብ ሞንጎ ሬክታንግልን ትርብዒትን ፓራለሎግራምን ትራፒዝየምን ዘሎ አፈላላይ ንክገልፁ ምሕታት፡፡ - ብጉጅለ ኮይኖም ቅርፅታት ትራፒዝየም፣ ሬክታንግል፣ ትርብዒት ፓራለሎግራም ይስእሉ፡፡
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ሬድዮስ፣ ማእኸል ክቢ፣ ዲያሜትርን ኮርድን ይገልፁ፡፡ - ዝተፈላለዩ ኮርድታት ክቢ የወዳድሩ፡፡ 	<p>6.4 ክቢ (3 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ብክብብቲ ነገራት ተጠቒሞም ክቢ ይስእሉ፣ ብተወሳኺ ማእኸልክቢን ዲያሜትርን የርእዩ፡፡ - ተምሃሮ ብፅምዲ ኮይኖም ክቢ ብምስኣል ኮርድታት ይዕቅኑ፡፡ 	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ክቢ ብምስኣል ሬድዮስ፣ ዲያሜትርን ኮርድን ከርእዩ ምሕታት፡፡ - አብ ሞንጎ ኮርድታት ዘሎ ዓቕን አፈላላይ ከወዳድሩ ብምግባር፣ ዝዓበየ ኮርድ ከለልዩ ምሕታት፡፡

ምዕራፍ 7:- ገንዘብ

ክፍለ ግዘ 5

ካብዚ ምዕራፍ ትፅቢት ዝግበረሉ ውፅኢት:- ተምሃሮ ነዚ ምዕራፍ ምስተምሃሩ:-

- ካብ ሳናቲም ናብ ብር ካብብር ናብ ሳናቲም ይልውጡ።
- ገንዘብ ዝምልከት ቃል ግድል ይሰርሑ።

ደረጃ ብቕዓት	ትሕዝቶ	ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን መምሃሪ ሓገዛትን	ኣገባብ ገምጋም
<p>ድሕሪ ምውዳእ እዚ ንኡስ ርእሲ ተምሃሮ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ካብ ዓብዩ ኣሃድ ገንዘብ ናብ ዝነኣሰ ኣሃድ ገንዘብ ይቕይሩ። - ምስ ሳናቲም ማዕረ ዝኾነ ወይ ምስ ዝተፈላለዩ ብራት ማዕረ ዝኾነ ኣሃድ ገንዘብ ይደልዩ። 	<p>7. ገንዘብ 7.1 ምልዋጥ ኣሃድ ገንዘብ (3 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ኣብ ሞንጎ ዝተፈላለዩ ሳናቲምን ብርን ዘሎ ርክብ ይመያዮ። - ካብ ሓደ መዐቀኒ ኣሃድ ገንዘብ ናብ ካልእ መዐቀኒ ኣሃድ ገንዘብ ይቕይሩ። - ተምሃሮ ተመጣጠንቲ ርክባት ሳንቲምን ብርን የርእዩ። <p>ኣብነት:- ኣብ ብር 5 ክንደይ 25 ሳንቲም ኣሎ?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ዝተፈላለዩ ሳናቲምን ብርን ካብ ሓደ ኣሃድ ናብካልእ ኣሃድ ንክቕይሩ ዕዮ ክፍልን ዕዮ ገዛን ምሃብ።
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ገንዘብ ዝምልከት ቃል ግድል ይሰርሑ። - ዋጋ ዝተፈላለዩ ኣቕሑት ይደልዩ። 	<p>7.2 ቃል ግድል ኣብ ገንዘብ (2 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ሰለስተ ዓይነት ኣቕሑት ይዕድጉ ፡፡ ነንሕድሕድ ክንደይ ገንዘብ ከምዘገዱሉን ብሓፈሻ ድማ ክንደይ ገንዘብ ከምዘድሊ ደሚሮም ይዛረቡ። - ተምሃሮ ክገዝኡ ወይ ክሸጡ እንተለዉ ለውጥታት የሰልሑ። 	<ul style="list-style-type: none"> - ኣብ ምዕዳግ ሰለስተ ዓይነታት ኣቕሑት ዕዮ ገዛ ምሃብ።

ምዕራፍ 8:- ግዘ

ክፍለ ግዘ 6

ካብዚ ምዕራፍ ትፅቢት ዝግበረሉ ውፅኢት፡- ተምሃሮ ነዚ ምዕራፍ ምስተምሃሩ፡-

- ኣብ ሞንጎ ሰዓትን ደቂቓን ዘሎ ርክብ ይገልፁ፡፡
- ማንዋልን ዲጂታልን ሰዓት ብምርኣይ ሰዓት፣ ደቂቓ ይዛረቡ፡፡
- መዓልቲ፣ ሰሙን፣ ኣዋርሕ፣ ዓመታት ርክቦም ይዘርዘሩ፡፡
- ቀሊል ቀለንተን ይሰርሑ፡፡

ደረጃ ብቕዓት	ትሕዝቶ	ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን መምሃሪ ኣገዛትን	ኣገባብ ገምጋም
<p>ድሕሪ ምውዳእ እዚ ንኡስ ርእሲ ተምሃሮ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ማንዋል ሰዓት የንብቡ፡፡ - ዲጂታል ሰዓት የንብቡ፡፡ - ዲጂታል ሰዓትን ማንዋል ሰዓትን ብምንባብ የዛምዱ፡፡ 	<p>8. ግዘ 8.1 ሰዓት ምንባብ (1 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ዝተፈላለዩ ግዜታት ዝሕብር ምስሊ ሰዓት ይስእሉ፤ - ተምሃሮ ብፅምዒ ኾይኖም ዝተፈላለዩ ግዜታት ዘርእዩ ዲጂታል ሰዓትን ማንዋል ሰዓትን የዛምዱ፤ 	<ul style="list-style-type: none"> - ማንዋልን ዲጂታልን ሰዓት ንኸንብቡ ምሕታት፤
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምዕራፍ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ኣብ መንጎ ሰዓትን ደቂቓን ዘሎ ዝምድና ይገልፁ፡፡ - ሓደ ዓይነት ኣሃድ ግዘ ብሙሉእ ቁፅሪ ዝተውሃቦም ይድምሩ፡፡ - ሓደ ዓይነት ኣሃድ ግዘ ብሙሉእ ቁፅሪ ዝተውሃቦ የጉድሉ፡፡ 	<p>8.2 ሰዓትን ደቂቓን (2 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ማንዋል ሰዓት ወይ ዲጂታል ሰዓት ብምጥቃም ኣብ ሞንጎ ሰዓትን ደቂቓን ዘሎ ርክብ ይገልፁ፤ - ተምሃሮ ሰዓትን ደቂቓን ዝገልፅ ሰደቓ ብምስራሕ ርክብ ክልቲኦም ይገልፁ፤ - ተምሃሮ ሓደ ዓይነት ኣሃድ ግዘ ብሙሉእ ቁፅሪ ዝተውሃቦ ይድምሩ፤ የጉድሉ፤ 	<ul style="list-style-type: none"> - ሓደ ዓይነት ኣሃድ ግዘ ንክድምሩ ወይ ከጉድሉ ምሕታት፤ - ኣብ ክልተ ሰዓታት ክንደይ ደቂቓታት ከምዘለዉ ንተምሃሮ ምሕታት፤
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ፡</p> <ul style="list-style-type: none"> - ዕለታት፣ ሰሙናት፣ ኣዋርሕ፣ ዓመታት ዘሎ ርክብ ይገልፁ፡፡ 	<p>8.3 ዕለታት፣ ሰሙናት፣ ኣዋርሕ፣ ዓመታት (2 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ መዓልታት፣ ሰሙናት ኣዋርሕ፣ ዓመታት ዝገልፅ ሰደቓ ተጠቂሞም ኣብ ሞንጎኦም ዘለዎ ርክብ የርእዩ፤ ኣብነት 	<ul style="list-style-type: none"> - ኣብ ሰሙን ከንደይ መዓልታት ከምዘለዉን ኣብ ዓመት ከንደይ ኣዋርሕ

<ul style="list-style-type: none"> - ዕለታት፣ ሰሙናት፣ አዋርሕ ብዓመታት ዝሰራሕ ቃል ግል ይሰርሑ። 		<p>7 መዓልታታት 1 ሰሙን</p> <p>4 ሰሙን 1 ወርሒ</p> <p>12 አዋርሕ 1 ዓመት</p>	<p>ከምዘለዉን ምሕታት፣</p>
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ቀሊል ቀለንተን የንብቡ። - ናይ ሎማዓንቲ ዕለት ካብ ቀለንተን ይደልዩ። - ሓፂር አፀሓሕፋ መዓልቲ ብምጥቃም መዓልቲ ይገልፁ። 	<p>8.4 ቀሊል ቀለንተን (1 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ቀለንተን ናብ ክፍሊ ብምምጻእ ንኸንብቡ ምግባር፣ - ዝተወለድሉ ዕለት ካብቲ ቀለንተን ብምርኣይ ይምልሱ፣ - ተምሃሮ ጥሪ 6/1990 ዓ/ም ዝብል 6/5፡፡/1990 ዓ/ም ኢሎም ንኸፅሕፉ ምግባር፣ 	<ul style="list-style-type: none"> - ካብ ቀለንተን ብምንባብ ዝተፈላለዩ መዓልታታት ንኸገልፁ ምሕታት፣
			<ul style="list-style-type: none"> - ከም እኒ ኣብ ሓደ ሰሙን ክንደይ መዓልታታት ኣሎ። <p>ቀለንተይ ብምርኣይ፡-</p> <ul style="list-style-type: none"> - ኣብ ዓመት ክንደይ ሰሙናት ኣለዉ፣ - ኣብ ዓመት ክንደይ አዋርሕ ኣለዉ ብምባል ምሕታት፣

ምዕራፍ 9:- አተሓሕዛ መረዳኝታ ክፍለ ግዘ 5

ካብዚ ምዕራፍ ትፅቢት ዝግበረሉ ውፅኢት:- ተምሃሮ ነዚ ምዕራፍ ምስተምሃሩ:-

- ካብ ዝተኣከበ መረዳኝታ ቀሊል ስእላዊ ግራፍ ይሰርሑ።
- ካብ ቀሊል ስእላዊ ግራፍ መረዳኝታ የንብቡ።

ደረጃ ብቕዓት	ትሕዝቶ	ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን መምሃሪ ሓገዛትን	ኣገባብ ገምጋም
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - መረዳኝታ ይእክቡን ይውድቡን። - ካብ ዝተኣከበ መረዳኝታ ቀሊል ስእላዊ ግራፍ ይሰርሑ። 	<p>9.1 አተሓሕዛ መረዳኝታ</p> <p>9.1 ቀሊል ስእላዊ ግራፍ</p> <p>(3 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ብጉጅለ ኮይኖም ዝተወለድሉ ሽም መዓልቲ ይምዝግቡ፣ ቀሊል ስእላዊ ግራፍ ይሰርሑ፣ - ተምሃሮ ብፅምዲ ኮይኖም ፊተን የካይዱ፣ ኣብነት ምድብራይ ሳናቲም 50 ሻዕን መረዳኝታ ብስእላዊ ግራፍ ይምዝግቡ። - ተምሃሮ ስእላዊ ግራፍ ይሰርሑ፣ ኣብነት:- መፃሕፍቲ <p>📖📖📖</p> <p>መቐሳት ✂ ✂ ✂ ✂ ✂</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ካብ ገዝኦም መረዳኝታታት ብምእካብ ኣብነት ኣብ ገዝኦም ዘለዉ በዝሒ ኣወዳትን ኣዋልድን ንክዛረቡ ምሕታት፣
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ካብ ስእላዊ ግራፍ መረዳኝታ የንብቡ። 	<p>9-2 ትንተና ቀሊል ስእላዊ ግራፍ</p> <p>(2 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ካብ መንግስታዊ ዝኾነ መስሪያ ቤታት ጋዜጣ ብምምፃእ ከም ኣብነት ጥዕና መምርሒ ስእላዊ ግራፍ ዘለዎ መረዳኝታ ትርጉም ንክህቡ ምግባር፣ 	<ul style="list-style-type: none"> - ሳንቲም ብተደጋጋሚ ናብ ላዕሊ ብምድብራይ ዝተርኣየ ገፅ ኣንበሳን ገፅ ሰብን ዝምልከት ስእላዊ ግራፍ ትርጉሙ ንክፈትሑዎ ምሕታት፣